اسلام پوهنه

لیکونکی: مولانا ابو فاروق ؒ

ژباړونکی: عبد الواسع "صابر"

اسلام پوهنه

ليکونکي: علا مه ابوفاروق (رحمه الله)
ژباړن: عبدالواسع صابر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله

﴿ ربنا تقبل منا إنك أنت السميع العليم ﴾

فهرست

ګڼه	عنوان	مخ
۱	د ژباړن سریزه	الف
	لومړي فصل: ایمان	
۲	د مسلمانیدولپاره دعلم اړتیا	۲
۳	د مسلمان اوکافر اصلي توپیر او فرق	۱۱
۴	د غور وړ خبرې	۲۴
۵	د کلمۀ طیبه معنیٰ	۳۵
۶	کلمۀ طیبه او کلمۀ خبیثه	۴۸
۷	په کلمۀ طیبه باندې دایمان راوړلو هدف او مقصد	۶۰
	دویم فصل: اسلام	
۸	مسلمان چاته ویل کیږي؟	۷۰
۹	دایمان معیار اوستندره	۸۵
۱۰	داسلام اصلي او حقیقي معیار	۹۶
۱۱	دالله تعالی اطاعت څه لپاره؟	۱۰۹
۱۲	دین اوشریعت	۱۲۰
	دریم فصل: لمونځ	
۱۳	عبادت	۱۳۴
۱۴	لمونځ	۱۴۶
۱۵	په لمانځه کې تاسې څه لولئ؟	۱۵۸

۱۶	په جماعت سره لمونځ	۱۷۲
۱۷	لمونځونه ولې بې اغیزې شویدي؟	۱۸۸

خلورم فصل: روژه

۱۸	روژه	۲۰۰
۱۹	دروژې اصلي موخه اوهدف	۲۱۰

پنځم فصل: زکات

۲۰	زکات	۲۲۱
۲۱	دزکات حقیقت	۲۳۵
۲۲	په ټولنیزژوند کې دزکات درجه	۲۵۰
۲۳	دانفاق فی سبیل الله عام احکام	۲۶۰
۲۴	دزکات ځانګړي احکام	۲۷۴

شپږم فصل: حج

۲۵	حج	۲۸۸
۲۶	دحج تاریخ	۳۰۴
۲۷	دحج ګټې اوفایدې	۳۱۹
۲۸	دحج نړیواله اجتماع اوټولنه	۳۳۲

اووم فصل: جهاد

۲۹	جهاد	۳۴۹
۳۰	دجهاد اهمیت	۳۶۵

بسم الله الرحمن الرحيم

د ژباړن سريزه

اسلام پوهنه د علا مه ابوفاروق رحمه‌الله د هغه مهم، نامتو او مشهور کتاب پښتو ژباړه ده چې تر اوسه پورې سل ځلې چاپ شوی او هر ځل په زرګونو چاپ شوی چې ټول شمیر یې لکونو ته رسیږي.

پدی کتاب کې د اسلام پنځه بناوې په ډیره ساده، اسانه، روانه او له دلایلو ډکه ژبه وړاندی شوی چې په ریښتیا ، بې له ضد او تعصب څخه پرې غور وشي نو د اسلام حقانیت به ورته د لمر پشان روښانه او څرګند ښکاره شي چې هېڅ ډول شک، شبهه او زړه تنګي به پکې ونه ګوري.

دا کتاب مو هم په ډیره ساده، روانه او خوږه پښتو ژبه وژباړه تر څو ځمونږ پښتانه وروڼه هم ددې مهم، ضروري او اړین کتاب له خوږو خبرو او معلوماتو څخه بې برخې پاتې نشي او د فتنو پدی دور کې د خپل عظیم دین اسلام په حقانیت او ریښتنولی باندې پوه شي.

په اسلام پوهنه کې لومړې د ایمان څخه بحث شوی چې د دین بنیاد او بنسټ پرې ولاړ دی او پرته له هغې څخه دین هېڅ معنی نلري، بیا ورپسې د اسلام بیان شویدی چې د ایمان په بنیاد ولاړ دی او پدې کې ټول ضروري او اړین معلومات وړاندې شوي.

د ایمان او اسلام څخه وروسته د اسلام اساسي، بنیادي او ضروري رکن لمونځ ته ځای ورکړل شوی او د هغې

اهمیت، فایدې، ګټې او حکمتونه بیان شویدي، د لمانځه څخه وروسته د روژې فایدې، ګټې او حکمتونه وړاندی شوي چې که په ریښتیا سره عملي شي نو د انسان څخه متقي، پرهیزګار او شکر کوونکې جوړوي.

د روژې څخه وروسته د اسلام د اقتصادي نظام بنسټ او بنیاد زکات بیان شوی او د هغې اهمیت ته په دین او دنیا کې اشاره شویده، همدارنګه زکات د مسلمان لپاره یو ازمینښت او امتحان بلل شویدی.

بیا ورپسې نړیوال عبادت حج ته هم اشاره شویده، د هغې تاریخ، اهمیت، ګټې، فایدې او اغیزې وړاندې شویدي، که چیرې پدی عبادت باندې سم عمل وشي نو مسلمانان به یو واحد، لوی او ستر ځواک شي چې که دکفري نړۍ ځواکونه ورته لاسونه هم یو کړي نو زوربه یې پرې ونه رسیږي.

په اخر کې د اسلام څوکې، د اسلام حفاظت کوونکې او پورته عبادت جهاد في سبیل الله ته اشاره شوی، د هغې اړتیا، ضرورت او اهمیت بیان شوی او جهاد داسې عمل بلل شوی که هغه په شرعي او سمه طریقه سرته ورسول شي نو نړۍ به د امن او کرارۍ زانګو وګرځي، هر ظلم، تیرې او زور ځواکي به ختمه شي.

والسلام

عبدالواسع صابر

۱۰-۱۰-۱۳۸۸ لمریز

لومړي فصل

ايمان

۱

دمسلمانیدو لپاره د علم اړتیا

دالله پاک تر ټولو لوی احسان

ځما د اسلام وروڼو!

هر مسلمان دزړه له اخلاصه پدې پوهېږي چې په نړۍ کې تر ټولو لوی اوستر الهي احسان اسلام دی، هر مسلمان پدې باندې دالله پاک شکر او مننه سرته رسوي چې هغه يې د اخري پيغمبرپه امت کې پيدا کړی، اود اسلام ستر او لوی نعمت يې ور په برخه کړی، خپله الله پاک د بندګانو لپاره دالوی اوسترنعمت بللې دې، قرآن مجيد پدې هکله فرمايي:

﴿ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ﴾ المائدة: ۳

((نن ماستاسې لپاره ستاسې دين پوره او مکمل کړ، او پر تاسې مې خپل نعمت پوره کړ،اوستاسې لپاره مې داخبره غوره کړه چې ستاسې دين اسلام وي)).

د احسان پېژندنې غوښتنه

کوم احسان چې الله پاک پرتاسې کړی دهغې حق اداء کول پر تاسې فرض دي، ځکه څوک چې دچا د احسان حق او بدله نه ورکوي هغه ته احسان هېرونکي وايي، او تر ټولو غټ او بد احسان هېرول دا دي چې انسان دالله پاک حق هېر کړي.

اوس شايدتاسې پوښتنه وکړئ چې د الله پاک حق څه ډول اداء کېږي؟

زه اوس درته وایم چې کله تاسې الله پاک په محمدي امت کې داخل کړئ نو د دې احسان سمه او غوره شکریه او مننه اداء کول دا دي چې تاسې دمحمد ﷺ پیروي او اطاعت وکړئ.

کله چې تاسې الله پاک په اسلامي امت کې داخل کړئ نو دهغه ددې مهربانۍ حق تاسې داسې پوره کولای شئ چې تاسې پوره مؤمنان او مسلمانان شئ.

ددې څخه پرته تاسې د الله پاک د احسان حق او شکر نشئ اداء کولای، نو که تاسې ددې احسان حق ادا نکړ نو لکه څرنګه چې دالله پاک احسان لوی دی دهغې ګناه او وبال هم همدومره لوی دی، الله پاک دې مونږ ټول ددې وبال څخه وساتي.

د مسلمان کېدو لپاره لومړي ګام

د دې څخه وروسته به تاسې دوېمه پوښتنه دا کوئ چې سړی څه ډول پوره مسلمان کېدای شي؟

ددې پوښتنې ځواب ډیر لوی دی چې کېدای شي وروسته کله بیان شي خو اوس دهغې په هکله څه لنډ شانته معلومات وړاندې کېږي چې هغه عبارت دلومړي پل څخه دی او دا ددې لاړې لومړي ګام بلل کېږي.

ایا مسلمان دنژاد اونسل نوم دی؟

لږ په خپل دماغ باندې زور واچوئ اوفکر وکړئ چې مسلمان چاته ویل کېږي؟ ایا انسان دمورڅخه مسلمان پېدا کېږي؟ ایا یو سړی یواځې پدې مسلمان ګڼل کېږي چې هغه دمسلمان ځوی اود مسلمان لمسی دی؟

ایا یو مسلمان هم همداسې له موره مسلمان پیدا کېږي لکه څرنګه چې یو برهمن له موره پیدا کېږي؟ ایا د راجپوت ځوی راجپوت او د شودر ځوی شودر پیدا کېږي؟

ایا مسلمان د کومې کورنۍ، قوم، نژاد او نسل نوم دی لکه څرنګه چې انګریز دانګریز په کور کې پیدا کېږي؟ یا جټ پدې خاطر چې د جټ په قوم کې پیدا شویدی؟

ایا مسلمان پدې خاطرمسلمان دی چې د مسلمانانو په قوم کې پیدا شویدی؟

کومې پوښتنې چې ماستاسې څخه وکړی تاسې به ددې ځواب څرنګه ورکوئ ؟

تاسې به دا وایئ چې داسې نده مولانا صاحب!

مسلمان دنسل اونژاد په وجه مسلمان نه بلل کېږي. بلکې د اسلام راوړلو په سبب مسلمان بلل کېږي، کله چې هغه اسلام پرېږدي نو بیا هغه مسلمان نه پاتی کېږي.

که یو انسان برهمن وي که راجپوت، که انګریز وي که جټ او که پنجابې وي که حبشي، کله چې هغه اسلام ومني نو په مسلمانانو کې شمېرل کېږي. خو بل سړی چې د مسلمان په کوراو قوم کې پیداشوی وي که اسلام خوښ کړي نو هغه د مسلمانانو له ډلې څخه ووت سره لدې که هغه دسیداو پیر ځوی هم وي.

دا ولې داسې ده ؟ تاسې به ځما دپوښتنو ځواب همداسې ورکوئ کنه ؟ ستاسې دخپل ځواب څخه داڅر ګندیږي چې کوم لوی نعمت د مسلمانئ چې الله پاک تاسې ته درک یدی داتاسې ته هسې له موره په میراث پاتی شوی ندی چې تل به ستاسې پورې ښښتی وي که تاسې دهغه پروا کوئ او کنه بلکې دا داسې لوی

نعمت دی چې دهغې د لاسته راوړلو لپاره به خپله هلې ځلې او خواري کوئ. که تاسې خپله کوښښ او هلې ځلې وکړی نو هغه به پلاس درشي او که دهغې پروا مو ونکړه نو ستاسې څخه اخستل کېږي هم.

د اسلام راوړلو مطلب

اوس تاسې مخکې ولاړ شئ، تاسې وویل چې په اسلام راوړلو سړی مسلمان ګرځي،پوښتنه دا ده چې د اسلام راوړلو مطلب اومعنی څه ده؟

ایا داسلام راوړلو دا مطلب دی چې یو سړی دی په خوله ووایي چې زه مسلمان ېم ! بس هغه مسلمان شو؟ یا د اسلام راوړلو مطلب دا دی: لکه چې هندوان څو منټرونه په خوله پرته له فکر اوغور څخه لولي، مسلمان هم باید پرته له غور او فکر څخه دعربي څو جملې او کلمات ولولي بس پدی به مسلمان شي؟ تاسې خپله ووایئ چې د دې ځواب به څرنګه ورکوئ؟

تاسې به داسې وایئ چې د اسلام راوړلو مطلب اومعنی داده چې کومې لار ښوونې حضرت محمدﷺ راوړیدي په هغې ځان پوه کړي ، دزړه له اخلاصه يې ومني او بیا دهغې سره سم عمل وکړي، چې څوک داسې وکړي هغه مسلمان دی اوچه څوک يې ونکړي هغه مسلمان نۀدی.

لومړی اړتیا : علم او پوهه

کوم ځواب چې تاسې ورکوئ دهغې څخه څرګندیږي چې لومړي د اسلام نوم علم اوپوهه ده او بیا دعلم څخه وروسته عمل. یوسړی

د علم او پوهې څخه پرته هم برهمن کېدای شي ځکه برهمن پېدا شویدی او برهمن به وي، یوسړی پرته له علم څه پښتون کېدای شي ځکه چې پښتون پېدا شوی او پښتون به وي،خو یو سړی پرته له علم او پوهی څخه مسلمان کېدای نشي، ځکه چې مسلمان دپېدایښت له امله مسلمان نشي کېدای بلکې دعلم اوپوهی په وسیله مسلمان ګرځي، چاته چې څرګنده نه وي چې د حضرت محمدﷺ لارښوونې څه دي نوهغه به پرې څه ډول ایمان راوړي اوڅه ډول به پرې عمل وکړي؟ او کله چې دپوهی او عمل څخه پرته هغه پرې ایمان را وړي نوهغه به څه ډول مسلمان شي؟ د دې څخه څرګنده شوه چې دجهالت او ناپوهی سره مسلمان پاتې کېدل امکان نلري.هر څوک چې دمسلمان په کور کې پېدا شویدی، د هغه نوم دمسلمانانو پشان دی، د مسلمانانو پشان جامی اغوندي، او خپل ځان ته مسلمان وایي په اصل اوحقیقت کې هغه مسلمان ندی، په حقیقت او اصل کې مسلمان هغه څوک دی چې اسلام پېژني اوپه هغې دپوهی او علم سره ایمان اوباور لري.

دمسلمان اوکافر تر منځ فرق اوتوپیر یوائې په نامه سره ندی چې دې عبدالله اوهغه جان دی، نو ځکه یو مسلمان او بل کافر دی،همدارنګه دکافر او مسلمان فرق او توپیر په جامو او لباس کې ندی چې یو کمیس او پرتوګ اغوندي اوبل دریشي ځکه نو یو مسلمان او بل کافر دی بلکې د دواړو تر منځ فرق او توپیر په علم اوپوهه کې دی.

هغه یوپدې کافر دې چې پدې نه پوهیږي چې دده او د ده د خالق تر منځ اړیکې څه دي او د خالق درضا او خوښئ سره سم څه ډول ژوند تیرول پکار دي؟

که دیو مسلمان ځوی هم همداسې وي نو بیا د کافر او مسلمان د ځوی په منځ کې څه فرق دې اوولې داسې وایي چې فلاني کافر او فلاني مسلمان دی.

وروڼو! کومه خبره چې زه درته کوم هغه په خلاصو غوږونو واورئ او په سړه سینه غور پرې وکړئ، پدې ښه پوه شئ کوم لوی نعمت او احسان چې الله پاک درباندې کړیدی اوتاسې هر وخت دهغې شکر اومننه اداء کوئ دهغې لاس ته راوړل او له لاسه وتل په علم او پوهی پورې تړاو لري.

که علم نه وي نو دا نعمت انسان ته پلاس نه ورځې؟ که لږ شانته پلاس راوړل شي خود ناپوهی او جهالت په سبب هر وخت د دې ویره شته چې بیایې له لاسه ولاړ شي او هغه به دخپلې ناپوهی اوناخبرۍ په سبب وایي چې زه لاهماغسې مؤمن اومسلمان پاتې شوی یم.

هغه څوک چې پدې نه پوهیږي چې په کفر او اسلام کې څه فرق او توپیر دی اوپه اسلام اوشرک کې څه امتیاز اوتفاوت دی؟ د داسې سړي مثال دهغه چا پشان دی چې د سیند په غاړه غاړه په توره تیاره او شپه کې روان وي او په تلو تلو کې بلې خوا او بل لوري ته روان شي اوخپله اصلي لاره ورځخه پاتې شي او یاداچې په لاره کې ورته کوم دجال ولاړ وي اوهغه ته ووایي چې ښاغلیه تا خوخپله لاره په تیاره کې غلطه کړې نوځما پسې راځه چې زه دې خپل موخې او هدف ته ورسوم.

دتوري شپې مسافر چې خپله لاره پخپلو سترګو نشي لیدلا ی چې نیغه او سمه لاره کومه یوه ده؟ نو بیابه په ناپوهۍ سره خپل لاس د دجال پلاس کې ورکوي او هغه یې چې هر لوري ته ګرځوي هغه لوري ته ورسره ځي، دا خطر داسې سړي ته ځکه په لاره کې پېدا کېږي چې دده سره خپله کومه رښا او روښنایي نشته او نه خپله په هغه لاره باندې بلدتیا لري په کومه چې دې روان دی.

که چېرې دهغه سره روښنایي او رښا وي او په لاره باندې هم بلدتیا ولري نو بیا هغه نه لاره ورکولا ی شي او نه یې ځوک په لاره کې غلطولې او بې لارې کولا ی شي.

تاسې همداسې فکر وکړئ چې دکوم مسلمان سره علم او پوهه نوې د هغه لپاره لوی خطر هر وخت موجود وي، ځکه هغه پدې نه پوهېږي چې قرآن مجید کومه لاره خلکوته په ګوته کوي او حضرت محمدﷺ کومې لارښوونې لري؟ دهمدی ناپوهۍ، ناخبرۍ او جهالت په سبب هغه خپله هم لاره ورکولا ی شي او هم یې بل ځوک بې لارې کولای شي، خو که دهغه سره دعلم او پوهی رښا وي نو د ژوند په هرپل او ګام کې هغه داسلام نیغه اوسمه لاره پېژندلې او پېدا کولا ی شي، په لاره کې چې د کفر، شرک، الحاد،فسق او فجور کومې کوڅې او کږې وږې لارې راځي هغه ټولې پېژندلې او ځان ورڅخه خلاصولې شي، که په لاره کې ورسره کوم ګمراه کوونکې او بې لارې کوونکې مخامخ شي نو په یو څو خبرو باندې هغه پېژندلې شي چې دا خو له لارې ځخه بې لارې کوونکې دی نو دهغه پېروي او اطاعت نکوي.

د علم او پوهې اهمیت

ورونو!

دکوم علم او پوهې اړتیا چې زه درته بیانوم په هغې باندې ستاسې او ستاسې داولادونو اسلام راوړل او مسلمان پاتې کېدل تړلی دي. دا څه عادي شې ندی چې د هغې څخه دی څوک بې پرواشي.

تاسې دخپلې کرهنې او زراعت په کار کې بې پروايي او غفلت نکوئ، فصلونوته په اوبو ورکولو اودهغې په ساتنه او حفاظت کې غفلت او بې پروايي نکوئ، خپلو څارویو ته په دانه او وښو ورکولو کې بې پروايي نکوئ او د خپلې دندی او کسب په کارونو کې هېڅ وخت له غفلت او بې پروايي څخه کار نه اخلی ، دا ولې نکوئ؟ ځکه چې ددې غفلت،لټې او بې پروايي په پاې کې هر څه له لاسه ځي او بیا به له لوړې څخه ستاسې خوږ بدن او ځان ختم شي.

نو اوس ماته تاسې دا ووایئ چې دهغه علم او پوهی په لاس ته راوړلو کې ولې غفلت، بې پروايي اولټې کوئ په کوم پورې چې ستاسې مسلماني، عقیده او اخرت تړلی دی؟ ایا د دې بې پروایې لټې او غفلت په پاې کې دایمان پشان خوږ، قېمتي او ارزښتناک شي له لاسه نه وځي ؟ ایا ایمان او عقیده له بدن او ځان څخه خوږ او قېمتي شی ندی؟ تاسې چې کومه خواري، کوښښ او هلې ځلې د خپل بدن د ساتنې او حفاظت لپاره کوئ ایا د هغې لسمه برخه هلې ځلې او کوښښ د ایمان او عقیدی د ساتنی لپاره کوئ؟

زه تاسې ته دانه واېم چې تاسې هر یو مولوي او لوی عالم جوړ شئ، لوی لوی کتابونه ولولئ او دخپل عمر لس، دولس کاله پدې کې ولګوئ، د مسلمانې لپاره دومره زیات علم ندی پکار.

بلکې زه دا درته واېم چې تاسې د شپې او ورځې په څلرویشت ساعتونو کې یو ساعت ددیني علم او پوهی لپاره ورکړئ ځکه په هر مسلمان نارینه او ښځینه باندې دومره علم او پوهه فرض او

لازمي ده چې هغه پدې پوه شي چې قرآن مجيد دځه موخې اوهدف لپاره رالیږل شویدی اوځه لار ښوونې یې رواړې دي اونبيﷺ دکومو شیانود راوستلو،ځای پرځای کولو او کوموشیانو د لرې کولو او ختمولو لپاره راغلې ؤ؟ په هغه لارو چارو او طریقو ځان پوه کړئ چې الله پاک د مسلمان لپاره ټاکلې دي، د دومره علم اوپوهې د لاسته راوړلو لپاره زیات وخت ته اړتیا نشته که چاته ایمان او عقیده ګرانه، قیمتي،ارزښناکه او خوږه وي نو بیا خو یو ساعت وخت په ټوله شپه او ورځ کې ورکول څه ګران وسخت کارندی.

۲

د مسلمان او کافر اصلي فرق او توپير

ځمادا اسلام وروڼو!

هر مسلمان داسې فکر کوي اوتاسې به هم شايد همداسې فکر او نظر ولرئ چې دمسلمان درجه اومرتبه تر کافر لوړه اوپورته ده،مسلمان الله پاک ﷻ ته ګران اومحبوب دی اوکافر ورته ناګران دی، مسلمان دالله پاک له لوري ښښل کېږي خو کافر ته هېڅ بخښش نشته، مسلمان به بلاخره جنت ته ځي او کافر به بلاخره ددوزخ او اورته ننوځي.

زه اوس تاسې ته دا خبره څرګندوم چې دا دومره لوی فرق اوتوپير ولې په منځ کې شته؟ پداسې حال کې چې کافر هم د آدم ﷺ اولاد دی او مسلمان هم، کافر هم ستاسې پشان انسان دی، کافر هم ستاسې پشان دوه سترګې، غوږونه، پوزه او خوله لري، هغه هم له همدې هوا څخه تنفس کوي اوله همدې اوبو څخه اوبه څښي، په همدې خاوره او ځمکه باندې اوسيږي او د همدې زمکې او خاورې حاصلات ستاسې پشان خوري، ستاسې پشان له موره پېدا کېږي او ستاسې په څېر مړکېږي، هغوی هم الله پاک پېدا کړي او تاسې يې هم پېدا کړي ياستئ، نو بيا ولې او د څه لپاره په درجه او مرتبه کې دومره فرق او توپيرموجود دی؟ تاسې ولې جنت ته ځئ او هغوی دوزخ ته؟

ایا یواځې په نامه کې سره توپیر شته؟

پدې خبره غور کول پکار دي چې ایا په دوه انسانانو کې دې دومره فرق اوتوپیر یواځې پدې خاطر وي چې یوعبدالله او بل جان دی، یو عبدالرحمن او بل رنجیت سنګ دی؟ یا داچې تاسې په کوچنیوالی کې سنت شوی یاستئ او هغوی سنت شوی ندي؟ یا تاسې غوښه خورئ او هغوی ترکاري؟ الله پاک چې د ټولو مخلوقاتو او یا د ټولو انسانانو خالق او مالک دی داسې ظلم اوتبرې نکوي چې په کوچنیو او وړو، وړو خبرو باندې دومره لوی فرق راولي چې یو بنده جنت ته او بل بنده اور، دوزخ اوجهنم ته واچوي.

اصلي او حقیقي توپیر د اسلام او کفر دی

که چېرې د نامه خبره نه وي نو بیا پدې خبره غور او فکر کول اړین اوضروري دي چې حقیقي فرق اوتوپیر په څه کې دی؟ددې پوښتنې ځواب یواځې یودې او هغه دا چې اصلي او حقیقي فرق اوتوپیر په اسلام او کفر کې دی.

داسلام معنیٰ او مطلب دالله پاک خبره منل او دهغه اطاعت کول دي،د کفر معنیٰ او مطلب دالله پاک خبره نه منل اودهغه اطاعت نکول دي.

مسلمان او کافر دواړه انسانان دي اودواړه دالله پاک بندګان دي خو مسلمان پدې غوره او افضل دی چې هغه خپل خالق او مالک پېژني، دهغه د حکم او امر مننه او اطاعت کوي،او دهغه د حکم له سرغړونې څخه ډار او ویره لري.

او دوهم انسان له پورته او لوړې مرتبې او درجې څخه ځکه ښکته غورځول کېږي چې هغه خپل خالق او مالک نه پېژني، دهغه خبره نه مني او نه دهغه اطاعت کوي.

په همدې خاطر الله پاک د مسلمان څخه خوښ اوراضي وي او د کافر څخه ناخوښه او ناراضي وي،مسلمان ته د جنت او ابدي نعمتونو ورکولو ژمنه کوي او کافر ته فرمايي چې تابه په دوزخ کې اچوم.

د توپير لامل علم او عمل دی.

د دې خبرو څخه څرګنده شوه چې د مسلمان او کافر تر منځ بيلوونکي شيان دوه دي: يو علم او بل عمل. يعنی لومړې پدې پوهيدل اړين دي چې اصلي او حقيقي مالک او بادار څوک دی؟ دهغه مالک او بادار حکمونه او امرونه کوم کوم دي؟دهغه دخوښۍ په لاره تلل څه طريقه لري؟ په کومو کارونو باندې هغه خوشحالېږي او په کومو کارونو خفه او ناراضا کېږي؟

کله چې دا خبرې ورته معلومې اوڅرګندې شوې نو بيا د هماغې سره سم خپل ځان دخپل مالک او بادار غلام اومنلوونکې ګرځوي،څه چې دمالک اوبادار خوښه وي په هغې ځي او په څه چې خفه کېږي دهغې څخه ځان ساتي، که دده په زړه کې يوه خبره وي او مالک ورڅخه بله غواړي نو د خپل زړه ونه مني بلکې د بادار په خبره عمل وکړي، که ده ته کوم کار او خبره غوره او ګټوره ښکاري خو بادار ورته وايي چې دا کار او خبره ګټوره نده او بده ده نو دې هم بايد هماغسې ومني، اوکه ده ته يوه خبره بده او خرابه معلومېږي خوبادار ورته ووايي چې دا ګټوره اوغوره ده

نو دی هم باید هغه غوره وګڼي،که ده ته په یو کار کې زیان او تاوان ښکاري خو بادار ورته ووایي چې داکار وکړه نوهغه باید وکړي، که دده ځان او مال هر څه پکې ځي بایدوییي کړي، که په بل کار کې ده ته ګټه او فایده ښکاري خوبادار ورته حکم کوي چې دا کاربه نکوی نو که د ټولې نړۍ مال، دولت او ګټه ده ته پلاس ورځې هغه کار به بالکل نه کوي.

د همدې علم، پوهې، عمل او کړو وړو په سبب مسلمان دالله پاک خوښ اومحبوب بنده شي او په هغه باندې رحمتونه نازلوي،الله پاک ورته عزت او درناوی ورکوي، درجه اومرتبه یې لوړوي.

کافر همدا علم او پوهه نلري عمل اوکړه وړه یې هم ددې سره مخالف وي، نو هغه جاهل اونه مننونکې بنده وي، بلاخره هغه دالهي رحمت څخه بې برخی شي.

اوس تاسې خپله انصاف وکړئ او پدې خبره فکر اوغور وکړئ:ایاهغه څوک چې ځانته مسلمان وایي اود کافر پشان جاهل اوناپوهه وي، د کافر پشان نه مننوونکې او سرکښه وي، ایا د نوم، جامو، خوراک او څښاک په سبب د دواړو تر منځ دومره فرق او توپیر موجود دی؟ چې یوافضل او بل ذلیل او بیا په اخرت کې یو د رحمت اوبل دعذاب څښتن ګرځي؟

اسلام د کوم قوم،قبیلې، نسل او نژاد نوم ندی، چې له نیکه څخه پلار ته او بیا له پلار څخه ځوی ته په میراث پاتې شي.

دلته دا خبره نشته چې د برهمن ځوی که هر څومره جاهل او بې علمه وي هغه به خامخا برهمن او دلوړی درجې لرونکې وي، د موچي ځوی که هر څومره علم او پوه ولري خو دموچي ځوی دی نو

هغه دی هماغه موچي وي،ځکه چې دموچي په کور کې پېدا شویدی.

پدې هکله الله پاک پخپل عظیم کتاب کې داسې فرمایلي دي:

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ﴾ الحجرات: ۱۳

(دالله په وړاندې ستاسې عزتمندانسان هغه څوک دي چې ترټولومتقي وي)

څوک چې الله پاک زیات پېژني اودهغه ښه او غوره اطاعت کوي نو هماغه به د الله پاک په وړاندې دعزت،درجی او لوړی مرتبی خاوند وي.

حضرت سیدنا ابراهیمعليه السلام دیو بُتْ پالوونکي په کور کې پېدا شوخوهغه الله پاک وپېژندلو،دهغه اطاعت یې وکړاو هغه ته تسلیم شو نو الله پاک ددې په بدل کې هغه ته د ټولې نړۍ امامت ورکړ.

د حضرت نوحعليه السلام په نبوي کورنۍ کې کنعان پېدا شو خو هغه الله پاک ونه پېژندلو او دهغه حکم یې ونه منلو، الله پاک د نبوي کورنۍ څه پروا ونکړه او هغه ته یې داسې عذاب ورکړ چې دنورو لپاره دعبرت درس وګرزېده.

نو تاسې پدې خبره ښه پوه شئ چې د الله پاک په وړاندې چې د یو انسان او بل انسان په منځ کې کوم لوړوالی او ښکته والی شته هغه په علم۱و عمل سره دی، په دنیا او اخرت دواړو کې دالله پاک فضل او رحمت هغه چاته په نصیب کېږي چې هغه لوی اوعظیم ذات او دهغه ښودلی شوی لارې او طریقې پېژني اوبیا په هغې باندې عمل کوي او هغه خپلوي.

کوم کسان چې دا صفات او خصوصیات ونلري که دهغه نوم عبدالله او عبدالرحمان وي یا جان او کرتار سنګ وي دواړه د الله پاک په وړاندې یو شانته دي، په دواړو کې څه فرق نشته او نه داسې کسانو ته رحمت او فضل رسیږي.

په اوسني وخت کې مسلمانان ولې سپک او ذلیل دي؟

وروڼو!

تاسې خو خپل ځانته مسلمانان وایئ، او پدې عقیده او ایمان لرئ چې په مسلمان باندې د الله پاک رحمت او فضل وي، خو لږ په غږولو سترګو وګورئ چې ایا په تاسې نن سبا رحمت نازلیږي ؟ په اخرت کې چې څه دي هغه به په راتلوونکې کې تاسې وګورئ خو اوس پدې دنیا کې چې ستاسې څه حال دی هغه ته پام وکړئ.

په هندوستان کې تاسې د پنځلس کروړو څخه زیات یاستئ، ستاسې شمېر اوتعداد دومره زیات دی که هر یو یوه یوه تیږه او ډبره وغورځوئ نو غرونه به ورځخه جوړ شي، خو سره ددې هم چې شمېرمو دومره دی بهرني او خارجي کفار او یرغل ګر په تاسې حکومت کوي، ستاسې غاړې او څټونه دهغوی په لاس کې دي چې کوم لوري ته موګرځوي هغه لوري ته به ځئ.

ستاسې سرونه چې مخکې پرته دالله پاک څخه بل چاته نه ښکته کېدل اوس کفارو او د خدای څخه باغیانو ته ښکته کېږي، ستاسې په عزت باندې د لاس اچولو لپاره هیڅا هم زړه نه کولو خواوس هغه عزت ختم او پاېمال شو، ستاسې لاس به چې تل لوړ او پورته وو، اوس ښکته دی او دکافر په وړاندې غزیدلې او خپور شویدي.

جهالت،ناپوهی او بې وځلې هر لوري ته پرتاسې خپلې وزرې خپرې کړيدي او ذلت ستاسې په نصيب شويدی، ايادا ټول دالله پاک رحمت اوفضل دی؟

که دا رحمت او فضل نه وي بلکې څرګند غضب وي نو بيا په مسلمان باندې د الله پاک غضب ولې راځي؟ مسلمان او سپکاوې؟ مسلمان او غلامي؟

دا هېڅ امکان نلري، لکه څرنګه چې يو شی په يووخت کې نه سپين او نه تور کېدای شي بلکې يو به وي.

که چېرې مسلمان دالله پاک محبوب وي نوبيا محبوب او سپکاوی؟ ايا الله پاک نعوذبالله ظالم او حق خوړونکې دی؟ چې تاسې دهغه حق پېژنې، دهغه اطاعت او پېروي کوئ او بياهم هغه پرتاسې ظالمان او کافران واکمن اوبرلاسې کړي؟ او تاسې ته د اطاعت او مننی سزا درکړي؟

که ستاسې پدې خبره ايمان او باور وي چې الله پاک ظالم ندی، او پدې ايمان او باور لرئ چې دا طاعت بدله ذلت او سپکاوې ندی، نو بيا پدې اقرار وکړئ چې ستاسې دعوه او خبره غلطه ده او دکوم شي چې اقرار کوئ په هغې کې غلطي خامخاشته.

بې شکه چې ستاسې په تذکره او کارت کې مسلمان ليکل کېږي خود الله پاک په دربار کې پدې تذکره او سرکاري کاغذونو باندې پرېکړې او فيصلې نه کېږي.

الله پاک ځانته دفتر او ديوان لري،هلته تاسې لټون وکړئ چې ستاسې نومونه په اطاعت کوونکې کې ليکل شويدی او که په باغيانو او سرغړونکو کې؟

الله پاک تاسې ته خپل کتاب راولېږلو چې تاسې هغه ولولئ اوخپل خالق او مالک وپېژنئ، دهغه داطاعت او مننی طریقه او لاره معلومه کړئ.

دخدای لپاره ووایئ چې ایا تاسې ددې لپاره کله کوښښ کړی چې پدې کتاب کې څه لیکلی شویدي؟ الله پاک خپل محبوب پیغمبر ﷺ تاسې ته را ولېږلو چې تاسې ته د مسلمانئ طریقه او لاره په ګوته کړي، ایا تاسې کله هم ددې کوښښ کړی چې نبي ﷺ کومه طریقه او لاره ښودلی ده؟

الله پاک تاسې ته په دنیا اواخرت کې د عزت، درناوي اوسرلوړی طریقه په ګوته کړی، ایا تاسې په هماغه لاره او طریقه باندې ځئ ؟ الله پاک په ځرګنده او روښانه ډول ټول هغه شیان ښودلي چې په دنیا او اخرت کې دذلت،سپکاوي او غلامئ سبب ګرځي، ایا تاسې دهغې کارونو څخه ځان ساتئ؟

راته ووایئ چې ددې پوښتنو ځواب ستاسې سره څه دی؟

که تاسې دا خبره منئ چې نه مونږ د الله پاک له کتاب څخه لارښوونه تر لاسه کړی اونه مو په هغې طریقی باندې عمل کړی نو بیا تاسې ووایئ چې په کوم شي تاسې مسلمانان شویئ؟ چې بیا تاسې ته د دې مسلمانئ بدله درکول شي؟ په څه ډول چې ستاسې مسلماني وي په هماغه ډول به تاسې ته بدله درکول کېږي او په همدې څېر به په اخرت کې هم درته بدله پلاس درځي.

ما مخکې هم دی خبری ته اشاره وکړه چې د مسلمان او کافر تر منځ فرق او توپیر په علم او عمل کې دی، د دې څخه پرته بل فرق نشته.

که د یو چا علم د کافر په شان وي او بیا هم هغه ځانته مسلمان وایي نو دا بالکل دروغ وایي، کافر پدې نه پوهیږي چې قرآن څه وایي او په هغې کې څه لیکلی شویدي، که همداډول جهالت او ناپوهي د مسلمان هم وي نو بیا ولې ځانته مسلمان وایي؟

کافر پدې نه پوهیږي چې نبي ﷺ څه ښودلي او الله پاک ته یې درسیدلو کومه لاره اوطریقه په ګوته کړې ده، نوکه مسلمان هم همداسې ناخبره، ناپوهه اوجاهل وي نو بیا په څه شي مسلمان شو؟ کافر د الله پاک دخوښی او رضا پر ځای خپله خوښه اوخپله رضا غواړي او پېژني، که چېرې مسلمان هم دهغه پشان ازاد، بې پروا، خپل سري، باغي او دخپل خواهش بنده وي نو بیا خپل ځانته مسلمان په څه وایي؟

کافر د حلالو او حرامو تر منځ فرق او توپیر نکوي،په کوم کار اوشي کې چې څه ګټه او خوند وګوري هغه غوره کوي، که هغه حلال وي که حرام هغه یې پروا نلري، که همدا کار او رویه یومسلمان ولري نو په ده او کافر کې اخر فرق او توپیر څه شی دی؟

لنډه دا چې که چېرې مسلمان د اسلام څخه داسې ناخبره اوناپوهه وي لکه څرنګه چې کافر دی، او مسلمان هم د کافر پشان کارونه کوي، نو بیا داسې مسلمان ته په کافر باندې څه فضیلت، پورته والی او لوړ والی شته ؟ او دې به ولې په قیامت کې دا کافرانو په ډله کې نه راپورته کېږي؟

دا داسې خبرې دي چې په سره سینه باید مونږ او تاسې ټول پرې ښه غور او فکر وکړو.

د غور او فکر ځای

ځما خوږو وروڼو!

تاسې دا فکر ونکړئ چې زه د مسلمان څخه کافر جوړوم، داسې نده او نه ځما موخه اوهدف دا دی، زه خپله پدې فکر او غور کوم او مونږ او تاسې ټول باید پدې خبره ښه غور او فکر وکړو چې آخر ولې مونږ او تاسې دالله پاک له رحمت څخه لرې او بې برخې یو؟ په مونږ ولې له هر لورې څخه کړاوونه او مصیبتونه راځي ؟ کوم خلک چې مونږ ورته کافر او د الله پاک څخه باغیان او سر غړونکې وایو هغوی په مونږ برلاسي او غالب دي؟ مونږ چې ځانونه اطاعت کوونکې او مننونکې بولو ولې مغلوب او غلامان یو؟

ماچې څومره پدې خبره غور او فکر کړی نوځما باور او یقین راغلې چې په مونږ او کفارو کې اوس یواځې دنامه فرق او توپیر پاتې دی ځکه مونږ له الله پاک څخه په سرغړونه، باغي توب او نافرمانۍ کې د کفارو په څېر یو! خویواځی لږ شانته فرق او توپیر شته چې هغه ځمونږ لپاره په درد نه خوري او دا ځکه چې مونږ او تاسې پدې باور او ایمان لرو چې قرآن مجید دالله پاک کتاب دی.

خو سره ددې بیا هم دهغه سره داسې رویه اوسلوک کوو لکه څرنګه یې چې کفار ورسره کوي.

مونږ پدې ښه باور او ایمان لرو چې حضرت محمدﷺ دالله پاک استازې او برحق پیغمبر دی خو بیا هم دهغه داطاعت او پیروۍ څخه داسې تښتولکه څرنګه چې کفار تښتي.

مونږ پدې پوهېږو چې په دروغ ویونکو الله پاک لعنت ویلی دی، رشوت خوړونکې او رشوت ورکوونکې داوړه ګنهګار دي،

سودخورونکي اوسودورکوونکي تر ټولو غټ مجرمان دي،غیبت دخپل ورور غوښه خوړل دي، په فحش او بې حیا کارونو باندې د جهنم او اور سزا ورکول کېږي، خو پدې ټولو خبرو او کارونو باندې د پوهې، باور او یقین کولو سره سره د کفارو پشان مونږ هم اخته اوبوخت یو، ځکه چې ځمونږ سره دالله پاک څخه ویره، ډار او خوف نشته.

په همدې خاطر مونږ چې لږ زیات مسلمانان یو په هغه راته انعام اوشاباسې نه بلکې سزا راکول کېږي.

د کفارو حکمراني او واکمني، په هر ځای کې ماتې، ذلت او سپکاوی ځمونږ په برخه کېدل د همدې جرم او ګناه سزا ده چې راکول کېږي، دا ځکه چې مونږ د یو لوی او عظیم نعمت شکریه او مننه ادا نکړه او دهغې په قدر، قېمت او ارزښت نه پوهیږو او نه یې پروا لرو.

ځما ګرانو وروڼو!

زه چې څه درته وایم دا د دې لپاره نه وایم چې زه تاسې ملامتوم، زه د ملامت کولو لپاره نه هم راپورته شوی، بلکې ځما موخه او هدف دادی چې کوم شیان مونږ له لاسه ورکړي او راڅخه تللي دي هغه بیرته تر لاسه کړو.

او د ورک شوی شي د پېدا کولو فکرهغه وخت د انسان سره پېدا کېږي چې کله هغه پدې پوه شي چې څه راڅخه ورک شویدي او هغه ورک شوی شی څومره قېمتي او ارزښناک دی. په همدې خاطر ستاسې درا بیدارولو اوویښولو کوښښ کوم چې تاسې پدې پوه شئ چې ستاسې سره ډیر قېمتي او ارزښتناک شی موجوددو،

هغه درڅه تللې دی اوس دهغې د بیا پلاس راوړلو او پېدا کولولپاره کوښښ اړین دی.

دعلم او پوهې د لاسته راوړلو فکر

ما مخکې ویلي وه چې دمسلمانئ لپاره تر ټولو مهم او ضروري شې د علم او پوهې لاس ته راوړل دي ترڅو مونږ د اسلام دین وپېژنو.

هر مسلمان باید پدې پوه شي چې قرآن مجید څه تعلیم او ښوونه کوي؟ د رسول الله ﷺ طریقه څه ده؟ اسلام څه ته وایي؟ د اسلام او کفر تر منځ کوم کوم فرقونه شته؟

د دومره علم او پوهې څخه پرته څوک مسلمان کېدای نشي، خو دافسوس خبره داده چې د دومره لږ علم او پوهې لاس ته راوړلو فکر هم ستاسې سره نشته.

ددې خبرې او حالت څخه داسې معلومېږي چې په تاسې کې دا احساس نشته چې مونږ د ځومره قېمتي او ارزښناک شي څخه بې برخې شوی یو؟

ځما ورونو!

مور خپل بچي ته هم ترهغې شیدی نه ورکوي چې هغه ونه ژاړي، انسان چې کله تږی شي نو د اوبو پسې ګرځي او الله پاک بیا اوبه ورته پېدا کوي، تاسې چې خپله تږي نه یاستئ نو دابو څخه ډک کوهي تاسې ته هېڅ ارزښت او اهمیت نلري.

لومړي باید تاسې پدې پوه او خبر شئ چې د دین څخه ناپوهي او ناخبري تاسې ته څومره زیان او تاوان رسولې دی؟

دالله پاک مقدس او عظیم کتاب ستاسې سره شته خو تاسې پدې نه پوهیږئ چې په هغې کې څه لیکلې شویدي؟ ایا د دې څخه بله کومه خبره زیاته زیان او تاوان رسوونکې شته دی؟

تاسې لمونځونه کوئ خو پدې نه پوهیږئ چې مونږ پدې لمانځه کې الله پاک ته څه ډول وړاندېز کوو!نو د دې څخه لوی تاوان بل څه کېدای شي؟

هغه کلمه چې تاسې په هغې سره داسلام دین ته ننوځئ د هغې معنئ او مطلب درته معلوم ندی،پدې نه پوهیږئ چې ددې کلمې په لوستلو سره پرما کوم مسؤلیتونه اچول کېږي؟ ایا دمسلمان لپاره د دې څخه زیات کوم شی تاوانې کېدای شي؟

دفصل او کښت دخرابیدو اوسوځیدو معلومات درته ښه شته، د کار نه پېدا کېدو په تاوان ښه پوهیږئ اود خپل مال په تاوان او ګټه ښه خبریاستئ.

خو د اسلام څخه دناخبرئ اوناپوهئ زیان او تاوان درته څرګند ندی.

کله چې تاسې ته د دې زیان ، تاوان او نقصان معلومات وشي نو بیا به تاسې پخپله ووایئ چې ددې څخه د خوندي کېدو طریقه او لاره څه ده؟ کله چې تاسې خپله وړاندېز وکړئ نو ان شاء الله هر څه به تاسې ته پلاس درشي او لارې به درته خلاصې او پرانستل شي.

۳

دغور وړ خبرې

د قرآن مجید سره ځمونږ سلوک او رویه

ځما د اسلام وروڼو!

په دنیا کې اوس مسلمانان هغه نیک بخته انسانان دي چې دهغوی سره دالله پاک کلام بالکل محفوظ، د ټولو تحریفاتو څخه پاک او په هماغه شکل او صورت سره موجود دی کوم چې په نبيﷺ باندې د الله پاک له لورې نازل شوی وو.

خو په دنیا کې اوس مسلمانان تر ټولو بدبخته قوم دی چې د هغوی سره د الله پاک کلام پخپل اصلي شکل اوصورت کې موجود دی خوهغوی یې له برکتونو او نعمتونو څخه محروم او بې برخې دي. قرآن مجید د دې لپاره هغوی ته رالیږل شوی وو چې هغوی یې ولولې او تلاوت یې کړي، په هغې ځان پوه کړي،د هغې سره سَم عمل وکړي او دهغې په رڼا کې په زمکه باندې الهي نظام او حکومت جوړ کړي، قرآ ن مجید ددې لپاره راغلی وو چې هغوی ته عزت، درناوی او ځواک ورکړي، هغه د دې لپاره رالیږل شوی وو چې د زمکې پر مخ هغوی الهي خلیفه ګان وګرځوي.

تاریخ پدې شاهد اوګواه دی چې هرکله هغوی پرې سم عمل کړي نود نړۍ امامان او واکمنان ګرځیدلې دي.

اوس مسلمانان قرآن مجید یواځې د دې لپاره په کورونوکې ساتي چې په هغې باندې پیریان او بلاګانی وشړي، دهغې ایاتونه ولیکې اوپه غاړه کې یې ځوړند کړي، هغه په اوبو کې ویلی کړي

او ویې څښي، یواځې دثواب لپاره هغه پرته له غور اوفکر څخه ولولي، هغوی اوس لدی کتاب څخه د ژوند په معاملا تو کې هېڅ ډول لارښوونه اوهدایت نه اخلي اودا نه پوښتي چې ځمونږ عقایدڅه دي ؟ مونږ به راکړه ورکړه څه ډول کوو؟ په دوستۍ او دښمنۍ کې کوم قانون عملي کړو؟ ځمونږ خپل نفس اود الله پاک نور بندګان په مونږ څه حقوق لري اوهغه باید څه ډول پوره اواداء کړو؟ ځمونږ لپاره کوم حق او کوم باطل دی ؟ د چا اطاعت اړین دی او دچا نافرماني او سرغړونه ؟ اړیکې دچاسره ساتل اړین دي او دچاسره نه ساتل ؟

ځمونږ دوست څوک دی او دښمن څوک ؟ ځمونږ عزت، شرف، بري او ګټه په څه کې ده او ځمونږ زیان، تاوان، ناکامي او سپکاوې په څه کې دی ؟

دا ټولې خبرې اولارښوونې باید له قرآن څخه مسلمان واخلي خواوس مسلمانانو دا کار پرېښی دی، اوس هغوی له مشرکانو، کفارو، بی لارې خلکو، د خپلو ګټو پسې لیونیو خلکواود خپل نفس او شیطان څخه پوښتنه کوي او بیا په هماغې لارې حرکت کوي.

په همدې خاطر الله پاک هغوی همداسې پرېښودل او د نورو په حکمونو د تللو څخه چې کومه پایله را پېدا کېږي هغه د دې خلکو په نصیب شوه، اوس په هندوستان، چین، جاپان، فلسطین، شام، الجزایر، مراکش او نورو ځایونو کې ددې سرغړونې او بې اطاعتئ پایلې ګوري.

قرآن مجیدد خیر او برکت چینه ده، څومره چې تاسې دهغې څخه دخیر او برکت غوښتنه کوئ په هماغه کچه هغه تاسې ته خیر

او برکت درکوي. که تاسې د قرآن مجید څخه د پیریانو شړل، د ټوخي اوسردرد، تبې اوناروغیو تداوي، په نوکرۍ کې کامیابي آو نور کوچني او واړه کارونه غواړئ نو بس هغه به درکول کېږي.

که تاسې له قرآن مجید دنړۍ پاچایي، واکمني او مشري وغواړۍ نو هغه هم درکوي، که تاسې خپل ځان دالله پاک عرش ته نژدې کول غواړۍ نوهلته موهم نژدې کوي.

دا ستاسې دخپل لوښي په ظرفیت پورې اړه لري چې له بحر او سمندر څخه دوه یا درې څاڅکي را اخلئ او که ډیر، پدا سې حال کې چې بحر او سمندر تاسې ته په هره کچه اواندازه ورکولو ته تیار دی.

ورونو!

ځمونږ مسلمان ورونه چې د دې الهي کتاب قرآن مجید سره کوم ناروا سلوک او رویه کوي هغه دومره شرموونکې اوخندنې دی که په کومه معامله کې له دوی سره څوک داسې وکړي نوپه هغه پورې به وخاندي او هغه به لیونې او بې عقل وګڼي.

تاسې ووایئ که یو څوک له ډاکټر څخه نسخه واخلي او بیا هغه نسخه په ټوټو کې تاو کړي او بیایي په غاړه کې واچوي، یا یې په اوبو کې حل کړي اوویې څښي، تاسې داسې سړي ته څه وایئ؟ ایا تاسې به پداسې سړي پورې ونه خاندئ؟تاسې به هغه لیونې اوبې عقل ونه بولئ؟

ترټولو لوی او عظیم حکیم او ډاکټر تاسې ته د ټولو ناروغیو لپاره ښکلې او کار کوونکې نسخه لیکلې او رالیږلې ده خو ستاسې د سترګو په وړاندې دهغې سره چې څه کېږي هغه ګورئ

خو د هیچا په هغې خلکو خندانه راځي او نه څوک هغې کسانو ته لیونیان وایي.

هېڅوک پدې غوراو فکر نکوي چې نسخه په غاړه کې داچولو ، په اوبو کې د حل کولواو څښلو لپاره نه ده بلکې د دې لپاره ده چې د هغې د لاښوونې سره سم دوایي استعمال شي.

په قرآن مجید پوهیدل او عمل کول اړین دي.

تاسې ووایئ چې که یو څوک ناروغ شي او هغه بیا د طب کوم کتاب راواخلي او دهغې لوستل پیل کړي اودا کار پدې عقیده او پدې فکر کوي چې ددې کتاب په ویلو او لوستلو سره ناروغي لرې کېږي نو تاسې به د دې سړي په هکله څه فیصله او پرېکړه کوئ ؟ ایا تاسې به دا ونه وایئ چې دا دلیونیانو ځای ته واستوئ ځکه چې دده مغز او دماغ خراب شویدي ؟ خو حکیم اوعلیم ذات چې دشفا کوم کتاب ستاسې لپاره رالیږلې دی دهغې سره ستاسې رویه او سلوک څه دی؟

تاسې هغه لولئ او دهغې تلاوت کوئ او پدې خیال او فکر یې کوئ چې پدې به ټولې ناروغئ ختمې او له منځه ولاړې شي؟ په هغې د عمل کولو هېڅ اړتیا نشته، نه دهغې د پرهیزونو څخه ځان ساتل اړین دي کوم چې هغه د ناروغئ د تداوئ لپاره په ګوته کړي.

تاسې هغه حُکم او فیصله په خپل ځان ولې نکوئ چې دناروغئ د تداوئ لپاره د طب کتاب لولې او هماغه یې دناروغیو د علاج لپاره بس اوکافي ګڼلو؟

که تاسې ته د چاله لورې داسې یولیک راشي چې په نابلده، او نااشنا ژبه وي نو تاسې به منډې وهې چې په هغې ژبې باندې د پوهیدونکې سړي څخه دلیک مطلب او موخه معلوم کړئ، ترهغې پورې چې تاسې د لیک مطلب اوموخه معلوم نکړئ تاسې په کرار او ارام نه کښیې،دا د عادي او ورځني کاروبار او تجارتي لیکونو په هکله ستاسې سلوک اورویه ده چې په هغې کې د څو روپیو ګټه او فایده وي، خو د ټولو کائناتو د خالق اورب له لورې چې کوم لیک ستاسې ددا ډمي او ابدي ګټې او فایدې لپاره رالیږلې شویدی هغه تاسې همداسې په خپلو کورونو کې پرېښې دی، دهغې په مطلب اوموخه باندې د ځان پوهولو هېڅ کوښښ نکوئ، ایا دا د حیرانتیا اوتعجب خبره نده؟

دالله دکتاب سره د ظلم پایله

دا خبرې زه د ټوکو او وخت تیرولو لپاره نه کوم، که تاسې پدې خبرو غور اوفکر وکړئ نو ستاسې زړه به د دې شاهدي او ګواهي ورکړي چې تر ټولو زیات ظلم او تېرې دالله پاک له کتاب سره کېږي، او ظلم او تېرې کوونکې خلک هغه دي کوم چې ځانته مؤمنان، مسلمانان او په هغې باندې ځان قربانوونکې بولي. بې شکه چې هغوی ایمان لري او هغه تر خپل ځان هم ورته ګران وي خو افسوس دا دی چې همدوی تر ټولو زیات ظلم کووونکې دي، دالله پاک له کتاب سره د ظلم کولوپایله ښه څرګنده اومعلومه ده.

پدې ښه پوه شئ چې د الله پاک کتاب ددې لپاره ندی راغلې چې انسانان په مصیبت، تکلیف، کړاو او مشقت کې واچوي. فرمایي:

﴿ مَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ لِتَشۡقَىٰٓ ۝٢ ﴾ طه: ۲

قرآن مجید دسعادت اونېک بختی چینه ده د بدبختی او شقاوت وسیله نده،دا هېڅ امکان نلري چې کوم قوم دی په قرآن عمل کوونکې وي او بیا دې هم سپک، ذلیل، محکوم، اوخوار وي، دهغوی په غاړه کې دې دغلامی غړوندې اودنورو پلاس کې دې دهغوی واګې اواختیار وي، او چېرې چې غواړي هغه لوري ته دې یې کشکوي لکه څرنګه چې څاروي کشکول کېږي.

دا پایله یواځې هغه وخت ورته پېدا کېږي چې کله د الله پاک له کلام سره ظلم او تېرې وکړي.

دبني اسرائیلو پایله ستاسې په وړاندې ده،هغوی ته تورات اوانجیل دواړه راغلي وه او ورته په څرګنده ویل شوي وه چې:

﴿ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ أَقَامُواْ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِم مِّن رَّبِّهِمۡ لَأَكَلُواْ مِن فَوۡقِهِمۡ وَمِن تَحۡتِ أَرۡجُلِهِمۡۚ ﴾ المائدة: ٦٦

((که هغوی په تورات، انجیل اونورو کتابونوباندې عمل کولې کوم چې دوی ته لیږلې شویدي نو په هغوی به رزق له آسمان څخه راوریدلې اوله زمکې څخه به رزق راخوتیدلې)).

خو هغوی د الله پاک په کتابونو باندې ظلم او تېرې وکړاو پایله یې داسې ولېدله چې:

﴿ وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ وَبَآءُو بِغَضَبٖ مِّنَ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ۝٦١ ﴾ البقرة: ٦١

((په هغوی سپکاوې اوخواري وتپل شوه او د الله په غضب کې راګیر شول، دا ځکه چې هغوی دالله د ایاتونو څخه منکر شوي وه

او دالله پيغمبران يې په ناحقه اوناروا سره وژل، او پدې وجه چې هغوی نافرماني کړی او له حد څخه تير شوي وه)).

د کوم قوم سره چې دالله پاک کتاب وي او بيا هم خوار، سپک، ذليل، محکوم او مغلوب وي نو پوه شئ چې هغوی حتماً دالله په کتاب باندې ظلم کوونکې دي او ددې اصلي لامل همدا ظلم او تېرې کول دي.

دالله پاک له غضب او قهر څخه دخوندي کېدلو اوخلاصون لپاره پرته لدی څخه بله لاره او چاره نشته چې دهغه د کتاب سره ظلم او تېرې خوشې شي اودهغې د حق اداء کولو کوښښ وشي.

که تاسې ددې لوی جرم اوګناه څخه لاس په سر نشئ نوهېڅکله به هم ستاسې حالت او ژوند بدل نشي،که تاسې پوهنتونونه، ښوونځي، مدرسې او دښوونې او روزنې اداري خلاصې کړئ اوستاسې هر کوچنی اوماشوم فارغ التحصيل شي او د يهوديانو پشان دسودخورلو له لارې مېليونران هم شئ.

مسلمان چاته ويل کېږي؟

ورونو!

هر مسلمان بايد تر ټولودمخه پوه شي چې مسلمان چاته ويل کېږي او دمسلمان معنیٰ اومطلب څه دی؟

که يو انسان پدې نه پوهېږي چې انسانيت څه شی دی؟ د انسان اوحيوان فرق اوتوپير په څه کې دی؟نو هغه به بيا دحيواناتو اوڅارويو په شان حرکتونه کوي او دخپل انسانيت درناوی او قدربه نکوي.

په همدی توګه که یو چاته څرګنده نه وي چې د مسلمان کېدلو معنیٰ څه ده؟ په مسلمان اونا مسلمان کې څه توپیر او فرق دی؟ نوهغه به دنامسلمانو په شان حرکتونه کوي او د مسلمانئ درناوی اوقدر به نکوي.

نو هر مسلمان اودهر مسلمان کوچنی اوماشوم باید پدې پوه شي چې زه ځانته ولې مسلمان واېم ؟ داسلام په قبلولو سره په انسان کې څه بدلون او توپیر پېدا کېږي؟ او په هغه باندې کوم کوم مسؤلیتونه اچول کېږي؟ داسلام حدود اوپولې کومې دي؟ چې دهغې په منځ کې په پاتې کېدلو سره انسان مسلمان بلل کېږي او دهغې څخه دباندې په قدم کېښودلو سره د مسلمانئ څخه وځي؟ سره ددې که هغه ځانته په خوله او ژبه مسلمان وایي.

د اسلام معنیٰ

د اسلام معنیٰ دالله پاک اطاعت اوپېروي کول دي،اوخپل ځان الله پاک ته سپارل اسلام دی، دالله پاک په وړاندې د خپلې خوښې اوازادې څخه تریدل اسلام دی، د الله پاک دپادشاهئ اوواکمنې په وړاندې خپل سرښکته کول او دهغې منل اسلام دی، څوک چې خپل ټول معاملات الله پاک ته وسپاري هغه مسلمان دی.

څوک چې خپل معاملات پخپل لاس کې یا بل چاته وسپاري هغه مسلمان ندی.

الله پاک ته د سپارلو او حواله کولومطلب دا دی چې هغه د خپل کتاب او رسول په وسیله چې څه را استولې هغه ومنل شي او په هغې کې هېڅ مخکې وروسته والی ونکړي او نه پکې دلایل

ووايي، په ژوند کې چې هره معامله او ستونزه ورته پيدا شي په هغې کې يواځې د قرآن او نبوي حديثو مننه او پيروي وکړي.

څوک چې خپل عقل، د دنيا قوانين او هره خبره شاته پريږدي او په هره معامله کې د الله پاک له کتاب او دهغه له رسولﷺ څخه لارښوونه اوهدايت وغواړي چې ماته څه کول اړين دي او له څه څخه ځان ساتل پکار دي؟ بيا چې له هغه لوري ورته څه لارښوونې اوهدايات وشي هغه پرته له دليل او مخکې وروسته والي څخه ومني او دهغې په خلاف هر څه رد کړي. همدا او يواځې همدا مسلمان دی دا ځکه چې ده خپل ځان الله پاک ته سپارلې دی او الله پاک ته ځان سپارل مسلماني ده.

ددې په خلاف کوم څوک چې د قرآن او نبوي سنتو پروا نه ساتي بلکې د خپل زړه خبره مني، د پلار او نيکه څخه چې څه ورته پاتې دي هغه مني، يا په دنيا کې چې کوم رواج اودود چلږي د هغې سره سم کار کوي، د خپلو معاملاتو په هکله له قرآن اونبوي حديثو څخه لارښوونه او هدايت غوښتل اړين نه بولي چې څه وکړي اوڅه ونکړي، يا دا چې هغه ته له قرآن او نبوي حديثو څخه څرګند شي او بيا هغه ووايي چې ځما عقل او دماغ داسې شی نه مني نو ځکه زه دا نشم منلای يا ځما د پلار او نيکه رواج او دود د دې سره مخالف دی نو ځکه زه دهغې منلو ته تيار نه ېم، ياد نړۍ قانون د دې سره ټکرخوري ځکه زه په هغې تللې نشم، نو داسې انسان هېڅکله مسلمان کېدای نشي، هغه دروغ ووايي چې خپل ځان مسلمان بولي.

د مسلمان دندې او مسؤلیتونه

کله چې تاسې لا اله الا الله محمد رسول الله لولۍ او د مسلمانئ اقرار کوئ نوتاسې د دې خبرې اقرار کوئ چې ستاسې لپاره یواځینې قانون دالله پاک دی، ستاسې واکمن او حاکم یواځې الله پاک دی، تاسې به یواځې دالله پاک اطاعت کوئ، او ستاسې په وړاندې حق یواځې هغه دی چې د الله پاک د کتاب او درسول اللهﷺ د سنتو څخه څرګند اومعلوم شي.

ددې معنئ او مطلب داشو چې تاسې د الله پاک په وړاندې د خپلې ازادۍ اوخپلې خوښې څخه تیر شوئ، اوس د دې څخه وروسته تاسې دا حق نلرئ چې ووایئ زما رایه اونظر دا دی،یا د دُنیا دستور اورواج دا دی، یا د کورنۍ او کلې رواج دا دی، یا فلانې ولي او پیر داسې فرمایي، د الله پاک او رسول الله ﷺ د فرمان په مقابل کې تاسې دهیڅا خبره هم نشئ منلی.

اوس ستاسې کار دا شو چې هر څه اوهره معامله قرآن او نبوي حدیثو ته وړاندې کړئ، څه چې دهغې سره سم وي هغه ومنۍ اوڅه چې دهغې مخالف وي هغه رد اووغورځوئ که دهر چا خبره او د هر چا وینا وي.

تاسې چې ځان ته مسلمان هم وایئ او بیا هم د نړۍ د اصولو، رواجونو اوقوانینو خیال هم ساتئ، پداسې حال کې چې دا دواړه یو د بل ضد اومخالف دي.

لکه څرنګه چې ړوند سړی ځان بینا نشي ښودلې،کوم بوچې او پوزه پرې کړی ځان روغ رمټ نشي ښودلې، په همدی توګه هېڅوک هم ځان مسلما ن نشي ښودلې او معرفی کولې چې خپل د ژوند ټول معاملات د قرآن او نبوي حدیثو د تابع کولو څخه انکار

وکړي، د الله پاک او رسول الله ﷺ په مقابل کې دخپل عقل یا د دُنیا د اصولو، دود او رواج څخه دلیل وړاندې کړي، څوک چې ځان مسلمان نه ګڼي او ځان مسلمان نه ګرځوي هغه هېڅوک هم نشي ار کولای چې خامخا دې اسلام راوړي،هغه اختیار لري چې هر دین او هر مذهب غوره کوي، هر نوم چې په ځان ږدي هغه کېښودلې شي.

خو کله چې هغه ځان ته مسلمان وایي نو پدې باید ښه پوه شي چې تر هغې ده ته مسلمان ویل کېږي چې دې داسلام په چوکاټ کې اوسیږي او هغه مراعاتوي . پدې چوکاټ کې چې څوک وي هغه مسلمان دی اوڅوک چې ددې څخه دباندې پل کېږدي هغه له اسلام څخه ووتلو.

د دې وروسته چې هغه ځان مسلمان بولي او ځان ته مسلمان وایي نو هغه هم خپل ځان ته اوهم نورو خلکو ته دوکه ورکوي قرآن مجید فرمایي:

﴿ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

المائدة: ٤٤

((اوڅوک چې دالله پاک دنازل شوي حکم سره سم پرېکړه نکوي هغه کافردی.))

۴

د کلمهٔ طیبه معنی

ځما د عقیدی اوایمان ورونو!

تاسې ته څرګنده ده چې کله انسان د اسلام په دایره کې داخلېږي نوهغه به یوه کلمه وایي چې هغه کلمه څه اوږده او لویه نده بلکې څوټکي دي:

لَا اِلٰهَ اِلا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ

(د الله څخه پرته بل څوک دعبادت وړ او لائق نشته اومحمد ﷺ د الله رسول دی).

ددې ټکوپه ویلو سره مخکښې انسان په نوي انسان باندې بدلېږي، مخکې هغه کافر وو خو اوس مسلمان شو، مخکې ګنده اوناپاک وو خو اوس پاک او صاف شو، مخکې دخدای د غضب وړ وو خواوس د هغه دوست او محبوب شو، مخکې دوزخ ته تلوونکې وو خواوس د هغه لپاره دجنت درازې پرانستل کېږي.

خبره یواځې دلته نه ختمیږي بلکې ددې کلمې په وجه د یو انسان او بل انسان په منځ کې لوی فرق او توپیر پیدا کېږي.

کوم انسانان چې دا کلمه وایي هغوی ټول یو ملت او امت شمارل کېږي او کوم چې ورڅخه انکار کوي هغوی بل ملت اوبله ډله بلل کېږي.

که پلار دا کلمه لولې او ځوی ورڅخه انکار کوي نو بیا دپلار او ځوی تر منځ اړیکې نه پاتې کېږي ځکه نو پداسې حالت کې د پلار میراث ځوی ته نه ورکول کېږي،مور او خورګانې بیا د هغه څخه لری ګرځي آن چې پرده ورڅخه کوي.

پردې او بل څوک چې کلمه ووايي اوپدې کورکې خپلوي وکړي هغه دکور په ميراث کې بيا برخمن ګرځي خوخپل اولاد يې ورځخه د کلمې دانکار په وجه بې برخی کېږي.

لنډه دا چې داکلمه داسې عظيم شی دې چې پردي سره پخپلو کې يوځای کوي اوخپل سره د انکار په وجه جلا کوي،ددې کلمې زور،ځواک اوطاقت دومره زيات دی چې د هغې په وړاندې د وينې اړيکې اود رحم اړيکې هېڅ اهميت نلري.

دومره لوی توپير ولې؟

اوس پدې خبره غور پکار دی چې د دوه انسانانو تر منځ دومره لوی توپير اوفرق ولې منځ ته راځي؟

پدې کلمه کې څه دي؟

دا خو څو توري دي لکه: لام، الف، ه، م،و، س اوداسې څو نور. که دا توري سره يو ځای او بيا ولوستل شي نو څه جادو او سحر پرې کېږي چې ديو انسان د ژوند لوري پرې بدلېږي؟ ايا په همدې څو تورو لوستلو باندې د انسانانو تر منځ د ځمکې اوآسمان په اندازه اوکچه توپير اوفرق راپيدا کېږي؟

ځما د ايمان او عقيدی ورونو!

که تاسې له خپل عقل اوپوهې څخه لږ شانته کار هم واخلئ نوپدې به پوه شئ چې دا اثر او اغېزه يواځې په خوله اوشونډو ښورولو کې نشته.

مشرکان اوکافران شايد همدا فکر وکړي اوهمدا وګڼي چې ګوندی ددې تورو او کلماتو په ويلوسره به غرونه وښوريږي،

ځمکه به څېرې او وشلېږي،چېنی به راوخوټېږي او اوبه به روانې شي.

که چاته ددې منتر او کلماتو معنیٰ یاده وي اوکه نه وي یاده. هغوی فکر کوي چې دا ټول زور او ځواک بس په همدې څو کلماتو او منتر کې پروت دی چې بس په خوله او شونډو ښورولو سره د جادو او طلسم دروازې پرانستل کېږي.

د اسلام په دین کې بلکې په اسلام کې اصل شی دکلمې مفهوم، معنیٰ او مطلب دی، د کلمې تاثیر او اغېزه په معنیٰ او مطلب کې ده، که معنیٰ نه وي او هغه زړه ته ښکته نشي اودهغې په زور او ځواک سره ستاسې فکر، اخلاق،عادات اوعمل بدل نشي نوېواځې ددې کلماتو په ژبه او خوله ویل اوتکرارول څه زور او ځواک نلري.

زه به دا خبره دیومثال په ویلو سره درته څرګنده او په ډاګه کړم:

داسې فرض کړئ چې ستاسې ساړه اویخني شویده اوس که تاسې په خوله اوژبه هر څومره د بړستنې چېغی اونارې ووهئ نو ساړه او یخني درڅخه نه کمیږي بلکې که ټوله شپه یو لک ځلې هم تاسې همدا یادونه اوذکر وکړئ.

خو که تاسې د بړستنی په پوښ کې مالوچ واچوئ او بیایې واغوندئ نو سملاسی به یخني او ساړه ختم شي.

یا داچې تاسې ډیر تږي شوي یا ستئ او ټوله ورځ د سهار څخه تر ماښام پورې د اوبو اوبو چېغې او نارې ووهئ نو ستاسې تنده به ختمه نشي خو که د ابو یو غړپ را واخلئ اوهغه وڅښئ نو ستاسې تنده به ختمه اود ځګر اور به مو یخ شي.

که تاسې زکام یا ریزش نیولې یاستئ اوټوله ورځ د درملو نومونه په خوله او شونډو اخلئ نو زکام او ریزش به درڅخه لری نشي خو که تاسې درمل او دوا استعمال کړئ نو تبه او درد به درڅخه ولاړ شي.

بس همدا حال د کلمۀ طیبه هم دی،یواځې په خوله اوشونډو د هغې اداء کول او لوستل د کافرڅخه مسلمان نه جوړوي،د ناپاک څخه پاک نه جوړوي،د لعنتي څه دوست نه جوړوي اود دوزخي څخه جنتي نه جوړوي.

دا هغه وخت کېږي چې کله تاسې ددې کلماتو په معنیٰ، مفهوم او مطلب باندې ځان پوه کړئ اوهغه ستاسې زړه ته ښکته شي او هغه د زړه په اخلاص سره ومنئ او قبول یې کړئ.

بیا د دې کلماتو معنیٰ او مطلب په زړه کې ونیسئ اوهغه په ژبه اداء کړئ نو تاسې ته به دا څرګنده شي چې مونږ دخپل پېدا کوونکي او ټولې نړۍ په وړاندې څومره لوی خبره کړی اوددې په ویلو سره څومره مسؤلیت او بار راباندې پرېوتې دې.

که ددې پوهې سره سره تاسې اقرار وکړ نو ستاسې په فکر، عقیده او ذهن باندې د دې کلمی اغېزه او اثر کېږي، بیا به تاسې پخپل زړه او دماغ کې داسې خبری ته ځای نه ورکوئ چې هغه د دې کلمې ضد او مخالف وي، دا به هم په زړه کې ساتئ چې څه د دې کلمې مخالف او ضد وي هغه ټول دروغ او دا کلمه ریښتنی او سمه ده، بیا به دا کلمه ستاسې د ژوند په ټولو اړخونو باندې واکمنه او حاکمه وي، تاسې د دې کلمی داقرار څخه وروسته ددې څخه د انکار کوونکو کافرانو پشان ازاد ژوند نشئ تیرولای چې څه مو خوښه وي هغه سرته ورسوئ بلکې اوس تاسې د دې

کلمې لاندې راغلي یاست، هغه چې څه درته وایي هماغه به سرته رسوئ، له څه څخه چې مومنع کوي له هغې څخه به منع کېږئ.

پدې توګه او طریقه چې تاسې کلمۀ طیبه ولولئ اوپه هغې اقرار وکړئ نوتاسې به مسلمانان شئ او پدې توګه په لوستلو سره د دوه انسانانو تر منځ توپیر او فرق را پېدا کېږي.

د کلمې مطلب اومفهوم

اوس راځئ چې زه درته د کلمې مطلب او مفهوم وړاندې کړم چې د هغې په ویلو سره انسان په کوم شي باندې اقرار او ژمنه کوي اود کوموشیانو پابند ګرځي.

د کلمې معنئ دا ده چې پرته له الله ﷻ څخه بل هېڅوک هم د عبادت وړ نشته او محمدﷺ دالله رسول دی. په کلمه کې د(اله) ټکي راغلي چې دهغې معنی خدایﷻ دی.

خدای ﷻ هغه چاته ویل کېږي چې هغه مالک وي،واکمن وي، پېدا کوونکې وي،پالوونکې او لوی کوونکې وي،ددُعاګانو اوریدونکې او قبلوونکې وي او ددې وړ وي چې د هغه عبادت دی وشي.

اوس چې تاسې **لا اله الا الله** ولوستله نوددې معنئ دا شوه چې تاسې لومړې د دې خبرې اقرار وکړ چې نړۍ خدای لري ،هغه پرته له خدای څخه نده پېدا شوی اونه دا چې هغه ډیر خدایان لري بلکې هغه یواځې یو خدای لري او پرته له هغه څخه بل څوک خدای او اله نشته.

دوېم شي چې تاسې په هغې باندې اقرار وکړ هغه دا چې ستاسې اوټولې نړۍ پېدا کوونکې او مالک همدا الله پاک دی، ستاسې اوټولې نړۍ شیان دهغه ملکیت دی، پېدا کوونکې او

روزي ورکوونکې همغه دی، مرګ اوژوند د هغه پلاس کې دی، غم او درد، خوښي اوخوشحالي هم دهغه له لورې ده، هرچاته چې څه ورکول کېږي د هغې حقیقي مالک همدا دی، ویره له هغه څخه پکار ده، غوښتل له هغه څخه پکار دي،سرښکته کول یواځې هغه لره پکار دي، عبادت او بندګی یواځې هغه لره ښایي، دهغه څخه پرته مونږ د هیڅا بندګان نه یو او د هغه څخه پرته بل څوک ځمونږ بادار، آقا او واکدار نشته. ځمونږ اصلي مسؤلیت اودنده داده چې دهغه حکم ومنو او دهغه د قانون پېروي وکړو.

د الله پاک سره ژمنه اوعهد

کومه ژمنه اووعده چې تاسې د **لا اله الا الله** په ویلو اواقرار کولو له الله پاک سره وکړه اوپه هغې باندې مو ټوله نړۍ اوکائنات ګواه او شاهد وګرځول ،که تاسې ددې ژمنې اووعدې مخالفت کوئ نو ستاسې ژبه، ستاسې پښې لاسونه، ستاسې هر ویښته ویښته، د ځمکې اوآسمان هره ذره ذره چې تاسې دهغوی په وړاندې خپل ځان دروغجن ثابت کړ،دا ټول به ستاسې په خلاف دالله پاک په دربار کې شهادت او ګواهي ورکوي،بیا به تاسې دحشر په مېدان کې داسې ملامت،سپک اوذلیل شئ چې هېڅوک او هېڅ شی به ستاسې په کار نه راځي اونه به ستاسې پلویتوب او ملګرتیا کوي. هلته به هېڅ وکیل او دفاع کوونکې ستاسې له لورې نه پېدا کېږي بلکې خپله وکیلان چې دلته یې قانون لاندې باندې کاوه هلته به ستاسې پشان ملامت، خوار او ذلیل ولاړ وي.

هغه محکمه، قضاء اود فیصلې دربار به داسې نه وي چې تاسې پکې جعلي اسناداودروغجن شهادتونه وړاندې کړئ اوخپل ځان پرې خلاص کړئ.

ددنیا د پولېسو اوپلټونکو ادارو څخه تاسې خپل جرم اوګناه پټولې شئ خودالهي پولېسو،څارونکو او تفتیش کوونکو څخه هېڅ شی هم نشئ پټولای.

د دنیا پولېس رشوت خوړلې شي خو الهي پولېس هېڅ شی نه خوري او نه ورته اړتیا لري.

ددنیا ګواهان اوشاهدي ورکوونکې دروغ ویلی شي خو الهي ګواهان اوشاهدان بالکل ریښتنی دي .د دنیا واکمنان،قاضیان او پرېکړه کوونکې بې عدالتي او بې انصافي کولای شي خوالله پاک ﷻ داسې واکمن او قاضي ندی چې بی عدالتي وکړي.

کوم زندان، محبس اوجیل چې الله پاک د مخالفت کوونکو لپاره تیار کړی دهغې څخه د تیښتی لاره او چل هم نه پېدا کېږي.

دالله پاک ﷻ سره دروغجنه ژمنه اووعده کول بې عقلي او حماقت دی. کله چې دهغه سره وعده، ژمنه او اقرار کوئ نو ښه په غور، فکر او دقت سره یې کوئ اوبیا په هغې عمل کوئ، په تاسې داجبر نشته چې خامخا په ژبه او خوله اقرار وکړئ ځکه چې په خوله اوژبه هسې تشه اوخالي وعده او ژمنه بې ځایه او بې فایدی کار دی.

د رسول الله ﷺ د لار ښوونې اقرار

د ((**لا اله الا الله**)) تر ویلو وروسته تاسې(**محمد رسول الله**) وایئ، ددې مطلب دا دی چې تاسې دا خبره ومنله چې محمد ﷺ د

الله پاک پیغمبر دی، دکوم چاپلاس چې هغه خپل قانون انسانانو ته رالیږلی دی.

الله پاک دبادار،واکداراوشاهنشاه تر منلو او قبلولو وروسته پدې ځان پوهول اړین دي چې ددې بادار اوشاهنشاه حکم اوامر څه دی؟ مونږ کوم کوم کار وکړو چې لوی اوستر پاچا را څخه خوښ او کوم کوم کار ونکړو چې هغه راڅخه خفه اوناراضه نشي.؟

په کوم قانون باندې د عمل کولو څخه وروسته هغه مونږ ببنې اوکه مخالفت مووکړ نوهغه سزا اوعذاب راکوي؟په همدې خبرو دپوهیدلو او بیانولو لپاره الله ﷻ خپل نبي او پیغمبر حضرت محمدﷺ را استولې دی اودهغه پوسیله یې مونږ ته خپل لارښوونکې کتاب رالیږلې دی ، په هغې باندې دعمل کولو پوسیله نبيﷺ مونږ ته دا وښودله چې دالله پاک جل جلاله بندګي اوپېروي څه ډول باید وشي.

کله چې تاسې د محمد رسول اللهﷺ اقرار وکړ نوددې مطلب دا شو چې کوم شیان نبيﷺ فرمایلي هغه به منو ،دهغې پېروي به کوو اوکوم قانون او طریقه چې دهغې مخالفه وي په هغې به لعنت استوو.

که ددې وینا او اقرار څخه وروسته بیا هم تاسې دنبيﷺ قانون پرېښوده اود دنیا نور قوانین موومنل نوپه نړۍ کې به ستاسې څخه بل دروغجن او بې ایمان نه وي ځکه چې تاسې پخپله خوله ددې خبرې اقرار کړی وو چې محمدرسول الله کوم قانون راوړی هغه حق دی او تاسې به دهغې پېروي اومتابعت کوئ. دهمدې وینا اواقرار په برکت تاسې دمؤمنانو وروڼه وګرځیدئ، په همدې سره تاسې دخپل پلار څخه میراث وړئ، د همدې په برکت سره

تاسې دیوې مؤمنې مېرمنې سره نکاح کوئ، په همدی وجه ستاسې اولادستاسې خپل قانوني اوجائز اولاد دی.

د همدې په برکت مسلمانان ستاسې مرسته کوونکې وګرځیدل او تاسې ته زکات درکوي.

ستاسې د مال، ځان اوعزت ساتنه کوي،که د دې سره سره تاسې خپل اقرار او ژمنه ماته کړه نو د دې څخه غټه او لوی بې ایمانې په دنیا کې بل څه نشي کېدای.

که تاسې په(**لا اله الا الله محمد رسول الله**) باندې د پوهې سره سره اقرار کوي نو په تاسې لازم دې چې دالهي قانون پېروي وکړئ، که ددې دعملي کولو لپاره هېڅ پولېس او اداره موجوده نه وي. که څوک دا فکر کوي چې د الهي قانون د تطبیق لپاره پولېس، پوځ، محکمه او زندان نه ښکاري نو دهغې مخالفت کول آسانه کار دی !! خو د حکومتي قانون د تطبیق لپاره چې پوځ، پولېس او زندان شته نو ځکه د هغې قانون ماتول ګران او سخت برېښي!! زه د داسې شخص او سړي په هکله په څرګنده واېم چې ده په(**لا اله الا الله محمد رسول الله**) باندې په دروغو اقرار کړیدی، داسې شخص خپل خدای ته، ټولې نړۍ ته، ټولو مسلمانانو او خپل ځان اونفس ته دوکه ورکړي.

د دې اقرار مسؤلیتونه

زماورونو اودوستانو!

ما ستاسې په وړاندې د کلمۀ طیبه معنیٰ او مطلب بیان کړ، اوس پدې لړ کې یو بل اړخ ته ستاسې توجه اوپام راګرځوم:

تاسې پدې خبره اقرار وکړ چې الله پاک د هر شي مالک او څښتن دی،نو د دې خبرې معنیٰ دا ده چې ستاسې ځان هم ستاسې ندی بلکې د الله پاک ملکیت دی، ستاسې لاس ستاسې ندی، ستاسې سترګې، ستاسې غوږونه او ستاسې دبدن هر غړی ستاسې ندی، دا زمکه چې تاسې يې کښت کوئ، دا ځاروې چې تاسې ورځخه ګټه پورته کوئ،دا مال او دولت چې تاسې ورځخه کار اخلیء د دې ځخه یو هم ستاسې خپل ندی بلکې دا ټول شیان دالله پاک ملکیت دی خو تاسې ته د عطیي،امانت او تحفې په توګه درکړل شوی دی.

ددې اقرار سره سره چې الله پاک دهرشي مالک دی. بیاځان خپل ګڼل،بدن خپل ګڼل،مال خپل ګڼل،اوفلاني فلاني شی خپل بلل،څه خپل ګڼل اوڅه دبل چا ګڼل، دا ټول هسې بې ځایه خبرې اودعوې دي.

که تاسې پدې خبره دزړه له اخلاصه عقیده اوباور لریء چې الله پاک دټولو شیانو مالک دی نوپه تاسې دوه خبرې منل اړینې دي:

لومړې دا چې اصلي مالک الله پاک دې اودا شیان تاسې ته د امانت په توګه درکړل شویدي.

نو تاسې به د دې امانت ځخه په داسې توګه اوطریقه کاراخلیء چې په کومه طریقه دهغې مالک راضي کېږي اوکه داسې نه وي نوبیا دا دوکه ،چل او فریب ورکول دي.

بیاتاسې خپل لاسونه او پښې دهغه درضا اوخوښۍ په خلاف نه شئ ښورولای ، تاسې دخپلو سترګو ځخه هم دهغه د رضا اوخوښیء په خلاف کار نشئ اخستلای، تاسې پخپله ګیډه کې داسې شی نه شئ اچولې چې هغه پرې خفه اوناراضه کېږي،تاسې پدې ځمکو او

جایدادونو کې هم دهغه دخوښی په خلاف کار نشې کولای ، تاسې چې خپلې مېرمنې او خپل اولادونه خپل بولې هغه هم ستاسې سره امانت دي ، نو تاسې ددوی څخه دحقیقي اواصلي مالک دخوښی اورضاپه خلاف کارنشئ اخستلای ، که تاسې دهغې سره مخالفت کوئ نو بیا تاسې غاصبان اوزور ځواکان یاستې ځکه چې تاسې غاصب هغه چاته وایې چې د چا ځمکه یې لاندې کړی وي.

که تاسې دځمکې د غاصبانو په څېردالله پاک په ورکړل شوې شیانو کې دخپلې خوښی سره سم کار کوې او دحقیقي مالک پروا نه ساتې نو تاسې هم غاصبان یاستې.

که تاسې خپل شیان خراب کړل او خپل لاسونه اوپښی موماتې کړی نو ددې تاسې پروانه ساتې خو که د بل چاشی مو خراب کړ نو تاسې به تاوان ورکوئ او تاسې ګنهګار یاستې.

ستاسې ځان او بدن ستاسې خپل ندې نودهغې ضایع کول بې ایمانی ده بلکې هغه به د خپل مالک اوصاحب د خوښی سره سم استعمالوې.

اسلام راوړل په الله باندې احسان ندی

دوهمه خبره چې هغه باید په نظر کې وساتې هغه داده چې: کله تاسې دیو مالک اوځښتن شی او مال،چې ستاسې سره امانت دی هغه د خپل اصلي مالک دخوښې سره سم استعمالوې نوبیا په هیڅا باندې احسان اومنت نکوئ، نه دمال په مالک باندې او نه په بل چا باندې.

که تاسې دهغه په لاره کې څه ورکړل، یا څه خدمت مووکړاو یا ځان مودهغه په لاره کې قربان کړ نودابه ستاسې په وړاندې لویه او غټه خبره وې خو سره د دې هم تاسې په هیڅ احسان ندی کړی.

که تاسې څه کار کړی وې هغه به دومره وې چې دمالک حق بۀ مو اداء کړی وې.

دا خو دفخر، ویاړ اوغاړی پورته کولوکار ندی او نه ددې وړتیا لرې چې ګوندی تاسې ډیر لوی کارکړیدی، اودهغې لپاره ډیر پروپاګند او تبلیغات وکړئ او ستاینې یې بیان کړئ.

په یاد وساتیۀ چې حقیقي اوریښتنې مسلمان هغه څوک دی چې د خپل څښتن او مالک په لاره کې چې څه ورکوي اویا څه خدمت کوي هغه پرې ناز، منت او احسان نکوي بلکې عاجزي او تواضع کوي ځکه چې فخر اواحسان بارول نیک عمل بربادوي، که چا داحسان،بدلی او منت لپاره څه کار وکړ نو دهغې اجر الله پاک نه ورکوي ځکه چې هغه داکار دالله پاک لپاره نه بلکې دمنت اواحسان لپاره کړی نو ځکه بدله اواجر نه ورکول کېږي.

دالله پاک احسان اوځمونږ سلوک

وروڼو!

د خپل مالک احسان وګورئ چې خپل شیان درڅخه اخلي او بیا هم درته وایي چې دا شیان مادر څخه په بیه اوقیمت اخستي اوزه به دهغې بدله اوعوض خامخادرکوم.الله اکبر! دا دی د حقیقي مالک شان،سخا او کرم! ایا ددې مثال شته دی؟.

الله پاک په خپل کتاب کې فرمایي:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ ﴾ التوبة: ۱۱۱

(الله له ایمان لرونکو څخه دهغوی ځانونه اومالونه اخستي دي چې دهغوی لپاره به په بدله کې جنت وي.)

داستاسې سره د حقیقي مالک سلوک اورویه ده خواوس تاسې خپل سلوک او رویه هم وګورئ،کوم شی چې تاسې ته حقیقي مالک درکړی اوهغه یې بیا درڅخه دبدلی اوعوض په ورکولو واخیست خو تاسې بیا هم هماغه شی په بل چا باندې خرڅوئ او په ډیره لږه او کمه بیه باندې، اخستوونکې ستاسې څخه د خپل حقیقي مالک د خوښی په خلاف کار اخلي اوتاسې دهغوی خدمت پدې فکر کوئ چې همدا حقیقي روزي ورکوونکې دی. تاسې خپل دماغونه خرڅوئ، خپل لاسونه او پښې خرڅوئ، خپل بدنی ځواک خرڅوئ. او هر هغه څه خرڅوئ چې دالله پاک څخه باغیان یې ستاسې څخه اخلي.ددې څخه بدسلوکي او بداخلاقي به څه وي؟

خرڅ شوی شی دوهم ځلي خرڅول قانوني جرم اوګناه ده، په دنیا کې په داسې خلکو دخیانت اودوکې ور کړلو دوسیه چلیږي ایا تاسې دا فکر کوئ چې د الله پاک په محکمه اوقضاء کې به په هغې باندې پرېکړه اوفیصله نه کیږي؟

۵

کلمهٔ طیبه او کلمهٔ خبیثه

داسلام ورونو!

مخکې ما دکلمهٔ طیبه د معنیٰ په هکله څه شیان وویل،اوس یو ځل بیا زه غواړم ددې کلمې په هکله څه تشریح ستاسې په وړاندې کړم ځکه چې دا کلمه د اسلام بنسټ دی.

دهمدې کلمې پوسیله انسان اسلام ته داخلیږي اوهیڅوک تر هغې پورې حقیقي مسلمان نشي کیدای چې تر څو پورې پدې کلمه پوره پوه نشي او خپل ژوند دهغې سره سم جوړ نکړي.

الله ﷻ پخپل کتاب کې ددې کلمې په هکله دا رنګه فرمایي:

﴿ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى ٱلسَّمَآءِ ﴿٢٤﴾ تُؤْتِىٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ ﴾ ابراهيم ٢٤ - ٢٧

«ایا تاسې نه ګورئ چې الله پاک دکلمهٔ طیبه مثال د څه شي سره کړیدی؟ ددې مثال داسې دی لکه د یو اصیل ذات ونه چې د هغې ریښې په ځمکه کې ژوره تللې وي، خانبونه یې آسمان ته رسیدلی وي،هر وخت دخپل رب په حکم سره مېوه ورکوي،دا مثالونه الله ځکه ورکوي چې خلک دهغې څخه عبرت او سبق واخلي، دخبیثه کلمې مثال د یوی بد اصلي او کچه ونې په شان

دی چې دځمکې له سطحی څخه لری کېدلی شي او هغه هېڅ تکېه ونلري،الله ایمان لرونکوته د یو ثابت قول په بنسټ په دنیا او اخرت کې ثبات او ټیکاو وربښي اوظالمان بې لارې کوي،اوالله هغه څه کوي چې خوښه یې شي)).

یعنی د کلمهٔ طیبه مثال داسې دی لکه چې یوه اصیله اوغوره ونه چې ریښی یې په ځمکه کې ښه ژورې تللې وي اوخانښونه یې آسمان ته پورته شوی وي او د تل لپاره د خپل رب په حکم سره مېوه ورکوي.

د دې بر خلاف خبیثه کلمه یعنی بد او دروغجن اقرار او عقیده داسې وي لکه یوه کم اصله ونه چې د ځمکې په سر باندې پرته وي او په یوه اشاره باندې له خپل ځای څخه بې ځایه کېدای شي ځکه چې هغه په ځمکه کې کلکه شوی نه وي.

دا یو بې جوړې مثال دی که تاسې په هغې غور وکړئ نولوی سبق او عبرت به ورڅخه تر لاسه کړئ.

ګورئ! ستاسې په وړاندې د دواړو ونو مثالونه شته دی، یو د آم ونه ده چې څومره ژوره تللی ده اوڅومره پورته اولوړ خانښونه لری، هر لوري ته دهغې خانښونه رسیدلې وي، څومره ښه او غوره مېوه نیسي او ولې ددې دومره صفت او ستاینه شویده؟ ځکه چې ددې زړی قوي وو او هغه زړې د ونی جوړېدو وړتیا درلوده،او دا حق دومره ریښتنی وو چې کله هغه د حق توب دعوه وکړه نو ځمکې،اوبو،هوا، د ورځې ګرمی او د شپې سوړوالی لنډه دا چې هرېو دهغه حق تسلیم کړ او له چا څخه چې یې څه وغوښتل هغه یې ورکړل نو هغه دخپل حق په زور او ځواک سره دومره لوی او قوي ونه شوه چې مېوه یې ورکړه اودایې ثابته کړه چې په حقیقت

کې هغه ددې وړ وه چې داسې لویه ونه ورځخه جوړه شي ځکه دزمکې او آسمان ټول قوتونه دهغې سره یو ځای شول او هغوی پدې برخه کې په حقه وه اوهمدا کار یې باید کړی وا ی.

دا ددې لپاره چې د دې ونو ټول حقونه چې په ځمکه، هوا او اوبو کې دي هغه دهمدی اصلي ونو اوبوټو لپاره دي.

د دې اصلي،لوی او ځواکمنې ونې په مقابل کې هغه خس اوخاشاک واقع دي چې دهغې زوراوځواک څه شي دی؟ کوچنۍ اولنډی ریښی چې ماشوم یې هم ویستلی شي، دومره نرم او منځ خالي چې لږ شانته باد یې هم مړاوې کولای شي،که لاس ورنژدی شي نوداغزیو پوسیله یې هر کلی کوي، که خوند یې وځکل شي نو دخولې مزه اوخوند خرابوي، په ورځ کې څومره پېدا کېږي اوڅومره له منځه ځي، ددوی دا حال ولې دی؟

دا ځکه چې دهغوی په زړي اوتخم کې دومره قوت او ځواک نه وو چې کوم د آم د زړي سره وو، کله چې اصل بوټی نه وي نو ځمکه همداسې بې کاره پرته وي اوداسې کم اصله بوټوټه لږځای ورکوي،څه لږاوبه ورکوي،هوا هم ورسره څه مرسته کوي خو د ځمکې اوآسمان ځواکونه دداسې بوټو حق نه مني ځکه نوپه ځمکه کې دهغې ریښی وړاندې نه ځي او نه په هوا کې دهغې خانبونه پورته او خپرېدای شي،د هغې سره نه اوبه او نه هوا پوره مرسته کوي.

کله چې داکم اصله بوټي چې بې خونده اواغزی لرونکې وي دومره لږ پورته کېږي چې دهغې څخه په ډاګه کېږي چې د ځمکې او آسمان ځواکونه د داسې بوټودټوکېدو او پورته کېدو لپاره ندې.هغې ته چې دا څومره ورکړل شوی دا دهغوی لپاره هم ډیر دي.

دا داوړه مثالونه په نظر کې ونیسئ او بیا د کلمۀ طیبه او کلمۀ خبیثه په فرق او توپیر باندې غور وکړئ.

کلمۀ طیبه څه شی دی؟

کلمۀ طیبه یوه ریښتنی حقیقي خبره، داسې ریښتنی خبره چې په ټوله نړۍ کې د هغې څخه بله ریښتنی خبره نشي پیدا کېدای یعنی دا چې د ټول جهان اونړۍ پیدا کوونکې یواځې الله پاک دی او پدې خبره د ځمکې او آسمان هر شی ګواهي او شاهدي ورکوي.

انسان ، څاروي، ونې، ډبری اوکانړي، د شګو ذرې، روانی ویالې، ځلیدونکې لمر،بلکې ټول څیزونه چې هر لوري ته خپاره دی، پدې کې کوم شی دی چې الله پاک نه وي پیدا کړی؟ اوپرته له الله پاک څخه د بل چاپه مهربانۍ او فضل سره ژوندی پاتې وي؟ او پرته له الله پاک څخه یې بل څوک پناه او ختمولای شي.؟

کله چې دا ټول جهان،نړۍ او کائنات الله پاک پیدا کړی وي اودهغه په مهربانۍ او فضل سره ژوند کوي او هغه د دې ټولو واکمن او حاکم دی نو تاسې به خامخا پدې اقرار وکړئ چې پدې دنیا او نړۍ کې پرته له الله پاک څخه د بل چا خدایي او پاچایي نشته، کله چې تاسې پدې خبره اقرار وکړئ نو دا ټول کائنات او شیان به ووایي چې تاسې تر ټولو ریښتنی خبره وکړه او مونږ ټول ستا پدې رښتینوالئ باندې ګواهي اوشاهدي ورکوو.

کله چې تاسې د دې لوی اوواحد الله په دربار کې ښکته کېږئ نوټول درسره ښکته کېږي ځکه چې دا ټول شیان د الله پاک عبادت کوونکې دي.

کله چې تاسې د دی لوی اوواحد خدای حکم اوفرمان منئ نو ټول شیان ستاسې ملګرتیا کوي ځکه چې دا ټول دهغه الله پاک حکم منوونکې دي.

کله چې تاسې پدې لاره روانیږئ نو یواځې به نه وئ بلکې د کائناتو بې شمېره لښکر به ستاسې سره ملګری وي ځکه چې د لمرځخه نیولې د زمکې د یوی کوچنۍ ذری او بځرکې پورې ټول په همدې لاره تلوونکې دي.

تاسې چې په هغه باندې تکیه، توکل او بروسه وکړئ کوم چې د آسمان او زمکې د ټولو خزانو او زیرمو واکمن دی.

کله چې تاسې دا ټول حقیقتونه په نظر کې وساتئ او بیا په کلمه باندې ایمان، باور او اقرار وکړئ او د هغې د غوښتنې سره سم خپل ژوند برابر او عیار کړئ نو بیا به درته ځرګنده شي چې دځمکې او آسمان ټول شیان ستاسې سره ملګرتیا او مرسته کوي.

د دنیا ځخه نیولې تر اخرت پورې به تاسې خوښ او خندان مخ په وړاندې روان وئ، دیوې ثانې او لحظی لپاره به هم ناکامي او نامرادي نه ګورئ.

په همدې خاطر الله پاک فرمایلي دي چې دا کلمه داسې ونه ده چې دهغې ریښې په ځمکه کې ژورې تللې او خپرې شویدي او خانبونه یې په آسمان کې یوې اوبلې خواته خپاره شوي، هر وخت او د تل لپاره د الله پاک په حکم مېوه ورکوي.

خبیثه کلمه څه شی ده؟

ددې په مقابل کې خبیثه کلمه وګورئ هغه څه شی دی؟ ددې معنئ اومطلب دا دی چې د دې نړۍ او دنیا هېڅ خدای نشته یادا

چې د الله څخه پرته نورخدایان هم شته دی،تاسې پدې خبره غور او فکر وکړئ چې ایا ددې څخه به بل غټ او لوی درواغ او بې معنئ خبره بله وي؟دځمکې او آسمان کوم شی ددې خبری په هکله شهادت او ګواهي ورکوي؟

د هریان وایي چې خدای نشته خو د ځمکې او آسمان هر شي دا وایي چې دا خبره دروغ او غلطه ده، مونږ او تاسې ټول الله پاک پیدا کړي یواو همدې خدای تاسې ته دا ژبه درکړیده چې اوس داسې لوی دروغ پرې وایئ.

مشرکان وا ي چې د یو الله سره نور خدایان هم شریک دي،نور هم روزي ورکوونکې دي، نور هم مالکان دي، نور هم قسمتونه جوړوي او بدلوي، نور هم د زیان او ګټې رسولو توان لري ، نورهم دُعاګانې اوري ، نور هم د خلکو مرادونه پوره کولای شي، نور هم د ویرې او ډار وړتیالري، په نورو هم توکل کېدای شي،پدې کائناتو باندې د بل چا حکم هم چلیږي،دالله پاک سره سره دنورو فرمان او حکم هم دمنلو او پیروي کولو وړتیا لري.

د دې په ځواب کې د زمکې او آسمان ټول شیان وایي چې دا څرګند دروغ دي، هره خبره چې تاسې کوئ داد حقیقت سره بالکل مخالفه ده.

اوس تاسې غور وکړئ چې څوک دا کلمه غوره کړي او دهغې سره سم ژوند پیل کړي هغه به په دنیا او اخرت کې څومره ښه ژوند ولري؟

الله پاک دخپلې مهربانې په وجه داسې خلکو ته وخت او مهلت ورکوي او روزی هم ورکوي.

چې دځمکې او آسمان ټول شیان ستاسې سره ملګرتیا او مرسته کوي.

د دنیا څخه نیولې تر اخرت پورې به تاسې خوښ او خندان مخ په وړاندې روان وی، دیوی ثانې او لحظی لپاره به هم ناکامی او نامرادی نه ګوری.

په همدې خاطر الله پاک فرمایلی دی چې دا کلمه داسې ونه ده چې دهغې ریښی په ځمکه کې ژوری تللی او خپرې شویدی او خانبونه یې په آسمان کې یوی اوبلې خواته خپاره شوی، هر وخت او د تل لپاره د الله پاک په حکم مېوه ورکوي.

خبیثه کلمه څه شي ده؟

ددې په مقابل کې خبیثه کلمه وګورئ هغه څه شي دی؟ ددې معنی اومطلب دا دی چې د دی نړۍ او دنیا هېڅ خدای نشته یادا چې د الله څخه پرته نورخدایان هم شته دی،تاسې پدې خبره غور او فکر وکړئ چې ایا ددې څخه به بل غټ او لوی دروغ او بې معنی خبره بله وی؟ځمکې او آسمان کوم شي د دې خبرې په هکله شهادت او ګواهي ورکوي؟

د هریان وایي چې خدای نشته خو د ځمکې او آسمان هر شي دا وایي چې دا خبره دروغ او غلطه ده، مونږ او تاسې ټول الله پاک پېدا کړی یواو همدې خدای تاسې ته دا ژبه درکړیده چې اوس داسې لوی دروغ پرې وایي.

مشرکان وایي چې د یو الله سره نور خدایان هم شریک دی،نور هم روزی ورکوونکې دی، نور هم مالکان دی، نور هم

کله چې دا ټول جهان، نړۍ او کائنات الله پاک پیدا کړی وي اودهغه په مهربانۍ او فضل سره ژوند کوي او هغه د دې ټولو واکمن او حاکم دی نو تاسې به خامخا پدې اقرار وکړئ چې پدې دنیا او نړۍ کې پرته له الله پاک څخه د بل چا خدایي او پاچایي نشته، کله چې تاسې پدې خبره اقرار وکړئ نو دا ټول کائنات او شیان به ووایي چې تاسې تر ټولو ریښتنی خبره وکړه او مونږ ټول ستا پدې ریښتینوالئ باندې ګواهي اوشاهدي ورکوو.

کله چې تاسې د دې لوی اوواحد الله په دربار کې ښکته کښرئ نوټول درسره ښکته کښږي ځکه چې دا ټول شیان د الله پاک عبادت کوونکي دی.

کله چې تاسې د دی لوی اوواحد خدای حکم اوفرمان منی نو ټول شیان ستاسې ملګرتیا کوي ځکه چې دا ټول دهغه الله پاک حکم منوونکي دی.

کله چې تاسې پدې لاره روانیږۍ نو یواځې په نه وئ بلکې د کائناتو ټې شمیره ډنبکر به ستاسې سره ملګری وی ځکه چې د لمرځخه نیولې د زمکې د یوی کوچنی ذری او بځرکې پورې ټول په همدې لاره تلوونکي دی.

تاسې چې په هغه باندې تکیه، توکل او بروسه وکړئ کوم چې د آسمان او زمکې د ټولو خزانو او زیرمو واکمن دی.

کله چې تاسې دا ټول حقیقتونه په نظر کې وساتی او بیا په کلمه باندې ایمان، باور او اقرار وکړئ او د هغې د غوښتنی سره سم خپل ژوند برابر او عیار کړئ نو بیا به درته څرګنده شي

کوي، هغوی به هېڅکله نیغ او سم کارونکړي چې دهغې څخه په دنیا او اخرت کې غوره میوه او پایله پلاس ورشي.

کلمه ویونکې ولې خوار او ذلیل دي؟

وروڼو!

تاسې د کلمهٔ طیبه او کلمهٔ خبیثه توپیر،فرق او پایلې واوریدلې، اوس به تاسې دا پوښتنه حتماً کوئ چې مونږ خودکلمهٔ طیبی منوونکي اوویونکي یو،نو بیا څه خبره ده چې مونږ نه ځواکمن یواو نه توان لرونکې پداسې حال کې چې دکلمهٔ خبیثه منوونکې ځواکمن او د پوره مادي توان لرونکي دي؟

د دې پوښتنې ځواب ځما په غاړه دی او زه به د دې ځواب درکوم خو پدې شرط چې ځما په ځواب باندې څوک خفه نشي او هغه بد ونه بولي، بلکې له خپل زړه څخه وپوښتي چې ایا زما ځواب صحیح او رښتیا دی او که نه؟

لومړې دا چې ستاسې دا خبره خپله دروغ او غلطه ده چې تاسې کلمه ویوونکې او منوونکې یاستئ اوبیا ځواکمن اوقوي نه یاستئ! د کلمهٔ طیبه دمنلو معنیٰ دا نده چې یواځې هغه په ژبه د طوطي پشان تکرار کړئ بلکې هغه باید په خوله او ژبه ولوستل شي او دهغې معنیٰ او مطلب زړه ته ښکته شي، بیا دهغې په خلاف چې کومه عقیده او فکر وي هغه د زړه څخه ووځي،په غړو باندې ددې کلمې خلاف کومه خبره هم سرته ونه رسیږي.

ځما وروڼو!

دخدای لپاره ووایي چې ایا ستاسې همدا حال ندی؟ ایا په تاسې کې په لس ګونو اوسل ګونو کافرانه او مشرکانه خیالات او فکرونه نشته کوم چې د کلمهٔ طیبه مخالف او ضد دي؟

ایا د مسلمان سر پرته دالله پاک څخه د بل چاپه وړاندې نه ښکته کېږي؟

ایا مسلمان د نوروڅخه ویره او ډار نکوي؟ ایا هغوی دنورو په کومک او مرسته باندې اعتماد اوتوکل نکوي؟ ایا هغوی نور روزی ورکوونکې نه بولي؟ ایا هغوی دالله پاک د قانون په مقابل کې د نورو قوانینو په خوښئ سره پېروي نکوي؟ ایا مسلمانان په عدالتونو او محکموکې په څرګنده دانه وایي چې مونږ د شریعت قانون نشو منلی؟

ایا په تاسې کې داسې خلک نشته چې هغوی د خپلې شخصی ګټې لپاره د الله پاک د قانون حکم ماتوي؟

ایا په تاسې کې داسې خلک نشته چې هغوی د کفارو د قهر اوغضب څخه ویریږي خو د الله پاک له غضب او قهرڅخه ویره نلري؟

ایا هغه خلک په تاسې کې نشته چې د کفارو د خوښئ او رضا لپاره هر څه ته تیار دي خو دالله ﷻ د خوښی او رضا هېڅ پروا نه ساتي؟

که همداسې وي نو بیا تاسې په کومه خوله او ژبه دا خبره کوي چې مونږ دکلمهٔ طیبه منوونکې ولې ځواکمن او غالب نه یو؟

لومړې تاسې په کلمهٔ طیبه باندې دزړه په اخلاص ایمان راوړی او بیا ددې کلمی سره سم خپل ژوند غوره کړی او بیا تاسې وګورې چې ایا هغه ونه راپېدا کېږي کنه کومه چې په ځمکه کې

کلکې ریښې ولري او تر آسمان پورې دهغې خانبونه پورته شوي او هر لوري ته خپاره شوی وي. که داسې نه وي او بیا معاذالله خپل خدای دروغجن وبولې چې تاسې ته یې دروغ ویلي دي.

ایا کلمه خبیثه منوونکې ځواکمن او زیات دي؟

ستاسې داخبره هم سمه نده چې دخبیثه کلمې منوونکې غالب اوښه زیات دي.نه مخکې داسې وه او نه اوس داسې ده.

تاسې خو یواځې د مال، دولت او مزو جړچو حالت په سترګو ګورې او دهغې په لیدلو سره فکر کوئ چې هغوی غالب،زیات او ځواکمن دي.خو تاسې دهغوی له زړونو ځخه وپوښتې چې ایا هغوی ډاډه او مطمئن دي؟

هغوی دمزو چړچو او عیش عشرت په سامانونو کې ډوب پراته دی خو په زړونو کې یې اور لمبی وهي چې هغوی ډاډ او اطمنان ته نه خوشي کوي. د الله پاک دقانون مخالفت دهغوی له کورونو ځخه دوزخ جوړ کړی.

تاسې ورځپاڼې اواخبارونه وګورې چې په لویدیځ هېوادونو کې ځومره ځان وژنی کېږي، ځومره زیات طلاق اچول کېږي او نسلونه ځومره کمیږي.

په خبیثه جنسی ناروغیو ځومره لکونه خلک اخته شویدی او دهغوی ژوند یې تباه او برباد کړیدی؟

دمختلفو خلکو تر منځ په خوراک باندې ځومره شخړې او لانجې روانې دي؟ کینې،حسد، دښمنی او ضد ځومره انسانان پخپل منځ کې سره په جګړو اخته کړیدي؟ دمزو چړچو په سبب

دانسانانو ژوند څومره تریخ او بې خونده شویدی. پدې لوی لوی ښارونو اود غرونو پشان و دانیو کې څومره خلک د بې وځلې ژوند تیروي؟ ایا تاسې همدا ژونداو همدا حالت غلبه او بر لاسې بولې؟ ایا همدا جنت دی چې تاسې هغې ته په تلوسه کې یاستې؟ ځما ورونو!

په یاد ولرې چې دالله پاک وینا هېڅ وخت دروغ نشي کېدای ،په حقیقت کې دکلمهٔ طیبه څخه پرته بله کلمه هېڅ نشته چې دهغې په ښېروي کولو سره انسان په نړۍ کې د ډاډ ژوند تیر کړي او په آخرت کې بریا تر لاسه کړي. تاسې هر لوري ته وګورئ، نو هېڅ شی به په نظر درنشي.

۲

په کلمهٔ طیبه باندې د ایمان راوړلو موخه اوهدف

ځما د اسلام وروڼو!

ما په مخکنیو دوه ویناګانوکې تاسې ته د کلمهٔ طیبه مطلب اوحقیقت بیان کړ،نن ورځ زه پدې بحث کوم چې پدې کلمه باندې دایمان راوړولو ګټې او فایدې څه دي او هغې ته څه اړتیا ده؟

هر کار یوه موخه او هدف لري

تاسې هر یو پدې نښه پوهېږئ. هر څوک چې څه کارکوي هغه خامخا څه موخه،هدف اوغرض لري او یا په کې څه ګټه او فایده وي. هېڅوک بې موخې،بې هدفه او بې فایدې کارنکوي،تاسې او به ولې څښئ؟ ددې لپاره چې تنده مو ماته شي،که د اوبو څښلو څخه وروسته هم ستاسې تنده ماته نشي نو تاسې اوبه هېڅکله هم نه څښئ ځکه چې دا هسې خوشې او بې ځایه کار دی.

تاسې خوراک ولې خورئ ؟ ددې لپاره چې لوږه مو ختمه شي. بدن ته مو د ژوند چانس پلاس ورشي او طاقت پکې پیدا شي، که د خوراک کولو اونه کولو پایله یوشانته وي نو بیا تاسې خوراک خوړل هسې خوشې کار بولئ

په ناروغۍ کې تاسې ولې دوا خورئ ؟ ددې لپاره چې ناروغي ختمه او بدن مو روغ جوړ شي که ددوا دخوړلو څخه وروسته هم ناروغي ختمه نشي نو بیاستاسې ددوا خوړل هسې بې ځایه دی.

تاسې په زراعت اوفصل کې ولې دومره خواري او کوښښ کوئ؟ ددې لپاره چې له فصل او زراعت څخه غله، دانه، ترکاري او میوې پلاس درشي، که د تخم له کرلو څخه وروسته هم ځمکه څه شی او حاصل نه ورکوي نو تاسې به په قلبه کولو، تخم کرلو او اوبو ورکولو کې دومره خواري اوکوښښ نه کولو.

لنډه دا چې په دنیا کې چې هر څه تاسې کوئ خامخا یو موخه او هدف لري، که هغه موخه او هدف تر لاسه شي نو تاسې وایي چې دا کار سم روان دی او که موخه تر لاسه نشي نو تاسې بیا ووایي چې دا کار سم ندی روان.

دکلمې ویلو موخه او هدف

پورته خبره په ذهن کې وساتئ اوځما یوي یوي پوښتنې ته ځواب راکوئ.

تر ټولو لومړئ پوښتنه دا ده چې کلمه دځه لپاره لولئ؟ تاسې ددې څخه بل ځواب نشئ راکولای چې پدې سره دکافر او مسلمان توپیر اوفرق کېږي؟

زه اوس پوښتنه درڅخه کوم چې ددې توپیر اوفرق موخه او مطلب څه شي دی؟ ایا د دې موخه دا دې چې د کافر دوه سترګې او دمسلمان څلور سترګې راپېدا شي؟ یاد کافر یوسر وي خو دمسلمان دوه سرونه راپېدا شي؟ تاسې به خامخا ووایي چې ددې مطلب دا ندی.

دفرق او توپیر مطلب اوموخه دا دې چې دکافر او مسلمان پایله او آخر سره بیل بیل وي،کافر به په آخرت کې دخدای له رحمت څخه بې برخې وي، ناکام اونامراد به وي خو مسلمان به دالله پاک

خوښي او رضا تر لاسه کړي او په آخرت کې به کامیاب او بریالې وي.

داخرت بړې اوناکامي

زه درته واېم چې تاسې ځما د پوښتنو سم ځواب راکړ خو دا راته ووایي چې دا آخرت آخر څه شي دی؟ دآخرت بړې اوناکامي څه شي دی؟ هلته کامیاب اوناکام څه معنیٰ لري؟

تر دې چې زه پدې خبره پوه نشم مخکې نه ځم.

د دې پوښتنې ځواب ورکول ستاسې په غاړه ندي ځکه د دې پوښتنې ځواب مخکې ورکړل شویدی چې الدنیا مزرعة الاخرة (دنیا د آخرت کښت ځای دی).

یعنی دنیا او آخرت جلا او بیل بیل شیان ندي بلکې یوه لړۍ ده چې پیل یې دنیا او آخر یې آخرت دی، د دواړو ترمنځ اړیکې داسې دي لکه دځمکې اوکښت، په زمکه کې چې تاسې قلبه چلوی، تخم پکې اچوئ، اوبه ورکوئ، د فصل او کښت پالنه کوئ تر هغې چې کښت تیار شي او تاسې ورڅخه حاصل واخلی او بیا یې ټول کال په مزه سره خوری. تاسې چې په ځمکه کې هر ډول تخم وکری. هماغه فصل اوحاصل درکوي، که غنم وکرئ نو غنم درکوي، که اغزی وکرئ نو اغزی درکوي که هېڅ ونه کرئ هېڅ نه درکوي.

په قلبه کولو، تخم اچولو، اوبه ورکولو اود فصل په ساتلو کې چې تاسې څومره غلطی وکړئ د هغې اثر اواغېزه په فصل باندې پرېوځي اوحاصل ورسره اغېز من کېږي.

که تاسې دا ټول کارونه په ښه اوسمه طریقه سره سرته رسولې وي نو دفصل اوحاصل په اخستلو کې دهغې ګټه او فایده ګورئ.

همدا مثال د دنیا اواُخرت هم دی، دنیا ځمکه اوخاوره ده، ځمکې ته انسان ځکه راغلې دی چې هلته خواري اوکوښښ وکړي اودځان لپاره ښه او غوره فصل اوکښت تیار کړي.

دپېدایښت څخه تر مرګ پورې انسان ته مهلت او وخت ورکړل شویدی چې پدې وخت اومهلت کې چې هغه هر ډول کښت اوفصل وکړلو هغه به دمرګ څخه وروسته تر لاسه کوي، کوم فصل او کښت چې هغه کرلې په هغې باندې به په آخرت کې ژوند او ګذاره کوي.

چا چې په دُنیا کې غوره او ښه کښت کرلې، هغې ته یې ښې اوبه ورکړې، دهغې یې ښه پالنه کړې نو د مرګ څخه وروسته به هغه ته ښکلې ، ډولې او شین باغ ورکړل شي چې بیا به هلته هېڅ کوښښ او خواري ته اړتیا ونلري، په دُنیا کې چې هغه پخپل باغ کې کوم کوښښ کړی په آخرت کې به په هغې میوه اوفصل باندې ښه او آرام ژوند تیروي اودهمدې باغ نوم جنت دی او په آخرت کې د بریالیتوب معنیٰ او مطلب همدا دی.

ددې په مقابل کې چې څوک په دُنیا کې زهرجنې میوې اواغزی لرونکې بوټی کري نو په آخرت کې به هم هماغه زهرجن او اغزن فصل پلاس ورځي،هلته بیا ده ته دا وخت او مهلت نه ورکول کېږي چې خپل تاوان او زیان پرې را وګرځوي او بل کښت تیار کړي، بیا به نو په همدې خراب، زهرجن او اغزن کښت اوفصل باندې خپل ټول ابدي ژوند تیروي.

کوم اغزي چې ده کرلي په هغې به پرېوځي. کوم زهرجن بوټي چې هغه کرلي وه دهغې په مېوه به وخت تېروي. همدا دوزخ دی اوهمدې ته دآخرت ناکامي اونامرادي واي.

د آخرت دا تشریح چې ماوکړه ددې ثبوت په قرآن مجید اونبوي احادیثو کې شته. ددې څخه څرګنده شوه چې په آخرت کې بریالیتوب. کامیابي اوناکامي ددنیا دکوښښ او خوارئ پایله ده او دده دعلم اوعمل سموالي اوخراب والي پکې مهم رول لري.

دکافر او مسلمان په پایله کې توپیر ولې؟

کله چې تاسې پدې خبره پوه شوئ نو پدې خبره سملاسي پوهیدلی شئ چې دکافر او مسلمان فرق او توپیر بې دلیله او بې وجې نلري. په حقیقت کې د پای او اخرت فرق او توپیر په پیل او شروع پورې تړاو لري. که په دنیا کې دکافر او مسلمان په علم اوعمل کې فرق او پوپیر موجود نه وي نو په آخرت کې د دواړو ترمنځ بیا توپیر او فرق نشته. دا هیڅ امکان نلري چې دیو سړي علم او عمل دي د کافر پشان وي او بیادي په آخرت کې دهغه پایې او انجام دکافر سره فرق او توپیر ولري.

دکلمې موخه او هدف د علم او عمل سموالي

یوځل بیا داپوښتنه راپیدا کېږي چې د کلمې دویلو مطلب او موخه څه شي دی؟

تاسې مخکې ددې ځواب داسې ورکړی وو چې ددې موخه اوهدف دا دی چې د کافر او مسلمان پای او انجام سره توپیر او فرق ولري؟

اوس چې تاسې د پای او انجام تشریح واوریدله نو تاسې باید پخپل ځواب باندې یو ځل بیا غور او فکر وکړئ.

تاسې به دا ووایي چې دکلمې د ویلو موخه او هدف دا دی چې په دنیا کې انسان خپل علم او عمل دواړه سم اوصحیح کړي تر څو په آخرت کې دهغه پایله سمه او غوره شي.

دا کلمه په دنیا کې انسان ته داپه ګوته کوي چې په څه ډول ښکلې او غوره باغ کښنوي تر څو دهغې څخه ښه، سمه اوغوره مېوه پلاس راوړي.

څوک چې دا کلمه نه منې نو هغه ته به په څه ډول د باغ کښنودلو طریقه څرګنده شي. هغه به باغ په څه ډول کښنوي او په څه ډول به ورڅخه مېوه او حاصل تر لاسه کوي؟

که څوک دا کلمه په خوله اوژبه واي خوعلم او عمل یې داوړه د کافر او نه منوونکې پشان وي نو تاسې به پخپله دا پرېکړه وکړئ چې د داسې کلمې په لوستلو به څه پلاس ورنشي او هېڅ دلیل نشته چې دده پایله به دکافر او مشرک سره توپیر ولري.

په خوله اوژبه کلمه لوستل په خدای باندې احسان او منت کول ندی چې تر څو هغه د باغ کښنولو طریقه یاده نکړي. اوهغه باغ جوړنکړي بلکې په ټول ژوند کې هغه اغزي کړي او بیا اُمید او هېله لرې چې هغه ته دی دمېوو څخه ډک باغ ورکړل شي لکه چې مخکې بیان شول.

که د باغ کښنولو اونه کښنولو پایله او نتیجه یوه وي نو بیا دا کار بې ځایه او خوشې دی. دکومې دوا دخوړلو څخه وروسته چې ناروغي هماغسې پخپل حال پاتې وي نو دا دواودرمل ندي بلکې هسې شی دی.

که دکلمه ویوونکې اونه ویوونکې علم اوعمل سره یوشانته وي د داسې کلمې ویل بې موخـه دی، کله چې دکافر او مسلمان په ژوند کې سره فرق اوتوپیر نه وي نو بیا په آخرت کې د دواړو په پایله کې به څه توپیر او فرق راپیدا شي.

کلمهٔ طیبه کوم عمل ور زده کوي؟

اوس دا پوښتنه پیداکیږي چې کلمهٔ طیبه کوم ډول پوهه اوعلم ور زده کوي؟ اوددې پوهې اوعلم څخه وروسته دکافر او مسلمان په علم او عمل کې څه فرق او توپیر راپیدا کیږي؟

۱ - دالله پاک بندګي

ګورئ وروڼو! د کلمې څخه چې تاسې ته څه څرګندیږي هغه دا دی چې تاسې دالله پاک بندګان یاستئ اودبل چا نه یاستئ، کله چې دا خبره تاسې ته څرګنده شوه چې تاسې دالله پاک بندګان یاستئ نو دهغه د خوښې اوقانون سره سم به عمل کوئ، که تاسې دهغه دخوښې او رضا مخالفت کوئ نو دا د خپل مالک څخه بغاوت او سرغړونه ده.

۲ - د رسول الله ﷺ پیروي اومننه

د دې پوهې اوعلم څخه وروسته تاسې ته دوهم علم او پوهه هم پلاس درځي هغه دا چې حضرت محمد ﷺ د الله پاک استازي اورسول دی،کله چې دا خبره تاسې ته څرګنده شوه نو دا خبره به هم درته په ډاکه شي چې نبي ﷺ چې په دنیا کې د باغ لګولو کومه طریقه ښودلې ده هغه باید خپله شي او دهغې سره سم ګلان،

مې‌وې اوبوتې کېنول شي اود اغزیو د کرلو څخه ځان وساتل شي.
که تاسې دخپل نبي په طریقه باندې په دنیا کې باغ ولګولو نو په آخرت کې به ښه، خوږه اوغوره مې‌وه پلاس درشي،خو که د هغه د ښودلی شوی طریقی په خلاف تاسې عمل وکړئ، دګلانو اومې‌وو پرځای اغزې وکړی په آخرت کې به اغزې پلاس درشي.

د علم سره سم باید عمل وشي.

د دې علم اوپوهې د لاس ته راوړلو وروسته باید عمل او کړه وړهم دهغې سره سم شي، که تاسې پدې باور او یقین لری چې یوه ورځ مرګ راځي، او د مرګ څخه وروسته بل ژوند شته، اوپه هغه ژوند کې به تاسې په همدې کرل شوي کښت باندې ګذاره کوئ کوم چې تاسې په دنیا کې کرلی، نوبیا دا امکان نلري چې تاسې دخپل لارښودطریقه خوشی کړئ او بله طریقه او لاره خپله کړئ.

په دنیا کې تاسې زراعت اوکړهئ ولې کوئ؟ د دې لپاره چې تاسې پدې باور او یقین لرئ چې د دې څخه غله، دانه اومې‌وه پیدا کېږي او که داسې ونه کړو نوهېڅ پلاس نه راځي اودلوږې څخه به مړه شو.

که تاسې پدې باور او یقین درلوده چې د کرهنې اوزراعت څخه پرته غله، مې‌وه او دانه پلاس راځي یاد غلې اودانې پرته ژوند کېدای شي نو تاسې هېڅ وخت دا کوښښ او خواري نه کوله.

تاسې همدا مثال په ځان باندې ولګوی، کوم څوک چې په ژبه وایي الله پاک ځمونږ مالک دی اومحمدﷺ د هغه استازی اورسول دی، د آخرت ژوند هم ریښتینی دی، خو د ده عمل د قرآن مجید

او نبي ﷺ لارښوونو مخالف وي، نو پدې پوه شئ چې ددې سړي ایمان کمزورې دی.

هغه چې په فصل، کښت اوزراعت باندې کوم باور، یقین اواعتماد لري که همدا باور او یقین یې ددنیا او آخرت په هکله وا ی نو هېڅکله به یې بې پروایي اوغفلت نه وا ی کړی.

هېڅوک قصداً دخپل ځان لپاره اغزي نه کري، اغزي هغه څوک کري چې پدې باور او یقین نلري چې ددې څخه اغزي پېدا کېږي اوهغه به ورته زیان او تکلیف رسوي.

تاسې قصداً په خپل لاس کې دآور سکروټې نه را اخلئ ځکه تاسې پدې باور او یقین لرئ چې دا سکروټې ستاسې لاس سوځوي.

خو یو کوچنې اوماشوم سکروټو ته لاس ورنژدی کوي ځکه هغه پدې نه پوهیږي چې آور اوسکروټی لاس او بدن سوځوي او د هغې پایله څه ده.

دوہم فصل

اسلام

۷

مسلمان چاته ویل کیږي؟

زما داسلام وروڼو!

زه نن تاسي ته د مسلمان صفتونه بیانوم،یعنی درته په ګوته کوم چې د مسلمانیدو لپاره کوم کوم شرطونه اړین اوضروري دي،انسان باید څه وکړي چې هغه دمسلمان ویلو وړتیا پیدا کړي.

کفر څه شی دي او اسلام څه شی دي؟

پده خبره د پوهیدلو څخه مخکې تاسي باید دا وپېژنئ چې کفرڅه شی دی اواسلام څه شی دی؟

کفر دادی چې سړی د الله پاک د حکم منلو څخه انکاروکړي،اواسلام دا دی چې انسان یواځې دالله پاک حکم منوونکې شي او د هر ډول طریقې،قانون او حکم له منلو څخه انکار وکړي چې دالله پاک د رالېږلی شوې قانون او هدایت سره مخالف وي د اسلام او کفر دا ډول فرق اوتوپیر قرآن مجید په څرګندو ټکو کې وړاندې کړی فرمایي:

﴿ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾ المائدة: ٤٤

یعنی څوک چې د الله د نازل شوی هدایت سره سم حکم ونکړي، داسې خلک په اصل کې کافران دي.

د فیصلې او پرېکړې کولو څخه دا موخه نده چې یواځې په محکمو او قضاءکې دی دالهي قانون سره سم فیصلې وشي، بلکې ددې څخه مراد او مطلب هغه فیصلې دي چې هر انسان یې د خپل ورځنۍ ژوند په کارونو او معاملو کې کوي

هره ګړۍ تاسې ته دا پوښتنه پېدا کېږي چې دا کار وکړم او که ويې نکړم؟فلانۍ خبره داسې وکړم او که يې ونکړم؟ په فلانۍ معامله کې دا طريقه اختيار کړم او که بله طريقه؟

پدې ټولو حالاتو او کارونو کې يو لوري ته د قرآن مجيد او نبوي سنتو سره سم طريقه موجوده وي او بل لوري ته دانسان دخپل نفس او خواهش، دپلار نيکه طريقه او رواج او د انسانانو جوړې شوی طريقې موجودی وي.

اوس که يوانسان د الله پاک ښودلې شوی طريقه خوښی کړي او په ځای يې بله طريقه غوره کړي نوپه اصل کې ده د کفر کار وکړ،که هغه پخپل ټول ژوند کې همدا لاره او طريقه غوره کړه نو دی پوره کافر دی او که په ځينو کارونو کې يې دالله پاک طريقه منله او په ځينو کې يې دبل چا طريقه غوره کوله نو څومره چې هغه دالله پاک څخه پرته په نورو طريقو عمل کوي په هماغه کچه دې په کفر کې اخته اوډوب دی. څوک نېمايې کافر دی، څوک څلورمه برخه کافر دی. په چاکې لسمه برخه کفر دی. اوپه چا کې شمله برخه کفر لنډه دا چې څومره په هغه کې بغاوت وي په هماغه کچه کفر وي.

اسلام بس ددې څخه بل څه ندی چې انسان دی يواځې د الله پاک بنده او غلام وي. نه دې د نفس بنده وي نه د پلار نيکه د طريقې،نه د کورنۍ اونه د قوم او قبيلې،نه د مولوی صاحب اونه د پير اوفقير صاحب،نه د ځمکې والا اونه د ولسوال صاحب، نه د قاضي صاحب اونه د والي صاحب بلکې پرته دالله څخه دبل هيچا بنده بايدنه وي. قرآن مجيد پدې هکله دارنګه فرمايي:

﴿ قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟ ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ ﴾ آل عمران: ٦٤

ای نبي ﷺ! اهل کتابوته ووایه! راځئ چې مونږ اوتاسې په یوه داسې خبره سره یو شو چې ځمونږ اوتاسې تر منځ یوشانته ده (چې ستاسې پیغمبرانوهم هماغه کړی اوزه یې هم دنبي په حیث کوم) هغه خبره دا ده چې مونږ به پرته دالله څخه د بل چا عبادت نکوو اودهغه سره به بل څوک نه شریکوو. بله خبره داچې په مونږ کې به یو هم پرته د الله څخه بل څوک خپل بادار او آقا نه بولو، که هغوی دا خبرې نه منې نوهغوی ته ووایه چې مونږ مسلمانان یو.

همدارنګه قرآن مجید فرمایي:

﴿ أَفَغَيْرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُۥٓ أَسْلَمَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾ ﴾ آل عمران: ۸۳

ایا هغوی پرته له الله څخه د بل چا اطاعت کول غواړي؟ حال دا چې څه چې په آسمانونو او څه چې په ځمکه کې دي هغوی ټول په خوښه او ناخوښه د هغه اطاعت کوي او ټول هغه ته واپس کېدونکي او ورتلونکي دي.

پدې دواړو ایاتونوکې یوه خبره بیان شویده یعنی دا چې اصلي دین د الله پاک اطاعت او پیروي کول دي. دالله پاک د عبادت یواځې دا معنیٰ او مطلب ندی چې انسان پنځه وخته هغه ته سجده وکړي بلکې دا الله پاک د عبادت معنیٰ، مفهوم اومطلب دا دی چې هر وخت او په هر حالت کې د هغه د احکامو اطاعت او مننه وکړي. د کومو شیانو څخه چې هغه منع کړي د

هغې څخه منع شي او دکوم شي چې هغه حکم کړی هغه پر ځای کړي.

په هره معامله کې وګوري چې دالله پاک حکم څه دی؟دا باید ونه ګوري چې ځما خپل زړه څه وایي، عقل څه وای، پلار نیکه څه ویلی دي، د کورنۍ او قوم خوښه څه ده، ښاغلي مولوي صاحب څه وای او ښاغلي پیر صاحب څه وای، فلانې حاکم او واکمن څه وای اوفلانې والي صاحب څه وای، تاسې که دالله پاک حکم خوشي کړاو د بل چا حکم مو ومنلو نو تاسې هماغه د الله پاک سره ملګری او شریک وګرځولو. هغه ته مو داسې درجه او مرتبه ورکړه کومه چې یواځې الله پاک ته یې ورکول اړین وه، حکم ورکوونکې خو یواځې الله پاک دی. قرآن مجید دا رنګه فرمایي:

﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ الأنعام: ۵۷

د عبادت وړتیا خوهغه ذات لري چې تاسې یې پیدا کړي یاستئ او دهغه په اراده ژوندي یاستئ، پداسې حال کې چې د زمکې اوآسمان ټول شیان دهغه عبادت او بندګي کوي

هېڅ کانې د بل کانې عبادت نکوي،هېڅ ونه دبلې ونې اطاعت نکوي،هېڅ څاروې د بل څاروي اطاعت نکوي، ایا تاسې د څارویو، ونو اوکانو څخه هم بدتر شوی یا ست؟ هغوی ټول دالله پاک اطاعت کوي اوتاسې الله پاک پرېږدئ او د نورو شیانو عبادت کوئ، دا هغه خبره ده چې قرآن مجید پخپلو دواړو ایاتونو کې بیان کړی ده.

د بې لارۍ او ګمراهۍ درې لارې

اوس زه تاسې ته دا په ګوته کوم چې کفر او بې لارې له کوم ځای څخه راپیدا کېږي، قرآن مجید مونږ ته فرمایي چې دا بدبخته بلا له درې لارو څخه منځ ته راځي:

۱- دنفس بندګي او پیروي

د کفر او بې لارۍ لومړۍ لاره دا ده چې انسان د خپل نفس غلام، بند او پیروي کوونکې وګرځي.

﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾ ﴾ القصص: ۵۰

د دې څخه به بل کوم لوی بې لارې او ګمراه وي چې دالله پاک دلارښوونو څخه پرته یې د خپل نفس د خواهشاتو پیروي وکړه، داسې ظالمو خلکوته الله (ج) هدایت نکوي.

مطلب دا چې د انسان دکفر او او بې لارۍ لپاره تر ټولو لوی شی دهغه د خپل نفس خواهشات دي څوک چې دخپلو خواهشاتوبنده شو نو د هغه لپاره بیا دالله پاک بندګي ممکن نه وي، ځکه هغه به تل دا هڅه کوي چې ماته مال او دولت له کومه راشي؟ زما عزت او نوم په څه کې دی؟ ماته خوند اومزی چېرې پیدا کېږي؟ ماته آرام او راحت څرنګه پلاس راځي؟

بس دا شیان چې په څه کې پلاس ورځي هماغه به غوره کوي، سره ددې که هغه الله پاک منع او بند کړي هم وي، په کوم شي کې چې دا شیان نه وي هغه بالکل نه غوره کوي سره د دې که دهغې حکم الله پاک ورکړی هم وي.

دداسې انسان خدای الله پاک نه دی بلکې دهغه خپل نفس دده اله اوخدای دی، داسې انسان ته به هدایت اوسمه لاره څرنګه پلاس ورشي؟

همدې خبرې ته قرآن مجید په یوبل ځای کې دا ډول اشاره کړې:

﴿ أَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ أَفَأَنتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَٱلْأَنْعَٰمِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ ﴾ الفرقان: ۴۳ - ۴۴

ای محمد ﷺ! تا دداسې سړي په حال غور کړیدی کوم چې خپل خواهش یې خپل خدای ګرځولې دی؟ ایا ته دداسې انسان څارنه کولای شي؟ ایا ته فکر کوي چې ددوی څخه ډیر خلک اوري اوپوهېږي؟ هېڅکله داسې نده! دا د څارویوپشان دي بلکې دهغوی څخه هم بدتر او ښکته پرېوتی دي.

د نفس د غلامانو او بندګانو بدتریدل د څارویو څخه داسې یو شی دی چې هېڅ شک پکې نشته،تاسې ته به هېڅ داسې څارويې څرګند نشي چې هغه د الله پاک دټاکلی شوې پولو څخه تیر شي،هر څارويې هغه څه خوري چې الله پاک ورته ټاکلې وي،دومره خوري څومره چې ورته ټاکلی شوی وي. او کوم کار چې ورته سپارل شوی وي هماغه کار کوي، خو انسان داسې څارويې دی چې کله دخپل نفس غلام او بنده شي نو بیا داسې کارونه او چارې کوي چې شیطان هم دهغې څخه پناه غواړي.

۲-په پټو سترګودپلار نیکه پېروي

دوېمه لاره چې په هغې کفر او بې لارې منځ ته راځي هغه په پټوسترګو او پرته له دلیل څخه د پلار نیکه رسم اورواج، عقیده

، فکر او طریقه خپلول او دهغې غلام او پیرو کېدل دي، او هغه د الله پاک له حکم اوامر څخه غوره، پورته او لومړې بلل دي او کله چې ددې شیانو په مقابل کې ورته د الله پاک حکم او امر وړاندې شي نو هغه یې پدې دلیل نه مني چې زه خو دخپلو پلرونواو نېکونو رسم او رواج، طریقې او لارې چارې نشم پرېښودلې او څه چې له هغوی څخه راته پاتې شوي په هماغې ځم.

څوک چې پدې رنځ،ناروغۍ او ناپوهۍ کې اخته وي هغه کله دالله پاک بنده کېدای شي، دهغه خدای او اله دهغه پلار، نیکه، قوم اوقبیله ده.

هغه ولې په دروغو دا دعوه کوي چې زه مسلمان ېم؟

قرآن مجید پدې هکله ډېر څرګند هدایات او لارښوونې کړي او خلک یې خبر دار کړي:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ ﴾ البقرة: ۱۷۰

او کله به چې هغوی ته وویل شول چې تاسې د الله د رالیږلې شوي حکم پېروي وکړئ نوهغوی به ویل چې مونږ خودهغوخبرو پېروي کوو چې له پلار نیکه څخه راته پاتې دي،سره د دې چې دهغوی پلار او نیکه په څه نه پوهیدل او نه په سمه لاره باندې وه، ایا بیا هم دوی دهغوی پېروي کوونکې دي؟

همدارنګه قرآن مجید په بل ځای کې په ډاګه فرمایي:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْاْ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ قَالُواْ حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾ ﴾ المائدة: ۱۰۴

او کله به چې هغوی ته وویل شول چې تاسې دهغه حکم په لوري راشئ چې الله پاک نازل کړی او د رسول الله طریقی ته، نو هغوی به ویل چې ځمونږ لپاره هغه طریقه بس او کافي ده چې مونږ په هغې باندې خپل پلار او نیکه موندلي دي،ایا دوی به دخپل پلار نیکه د طریقو پېروي کوي چې هغوی په هېڅ نه پوهیدل او نه په نیغه لاره باندې وه).

دا داسې بې لاري او ګمراهي ده چې د هر وخت او هرې زمانې جاهل او ناپوهه خلک په هغې کې اخته وي او د تل لپاره همداسې انسانان د رسولا نوعلیهم السلامو له پیروی څخه انسانان منع کوي،کله چې حضرت موسیٰ علیه السلام خپل قوم د الله پاک شریعت او قانون ته راوبللو نو دهغه وخت خکلوهم همدا خبره وکړه:

﴿ قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَلۡفِتَنَا عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا ﴾ یونس: ۷۸

ایا ته مونږ له هغې لارې څخه اړول غواړې په کومه لاره چې مونږ خپل پلرونه او نیکونه بیا موندلي وه؟

حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام چې کله دخپل قوم خلک له شرک څخه منع کړل نوهغوی هم همدا وویل:

﴿ قَالُواْ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا لَهَا عَٰبِدِينَ ﴿٥٣﴾ ﴾ الأنبیاء: ۵۳

مونږ خپل پلارونه او نیکونه د دوی عبادت کوونکې موندلي وه.

لنډه دا چې دهر پیغمبر اونبي په مقابل کې خلکو همدا دلیل وړاندې کړی چې تاسې څه وایئ هغه ځمونږ د پلارو او نیکونو د طریقې او رواج سره مخالف دي ځکه یې مونږ منلی نشو، پدې هکله قرآن کریم فرمایي:

﴿ وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقۡتَدُونَ ﴿٢٣﴾ ۞ قَٰلَ أَوَلَوۡ جِئۡتُكُم بِأَهۡدَىٰ مِمَّا وَجَدتُّمۡ عَلَيۡهِ ءَابَآءَكُمۡۖ قَالُوٓاْ إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾ ﴾ الزخرف: ۲۳ - ۲۵

یعنی همداسې شویدي چې کله هم مونږ کوم کلي ته ویرونکي استولي دي نو د هغې کلي شتمنو او مشرانو خلکو دا ویلي چې مونږ خپل پلارونه او نېکونه په یوه لاره تلوونکې موندلي دي نو مونږ اوس په هماغه قدمونو باندې تلونکې یو، پیغمبربه هغوی ته ویل: که زه تاسې ته دهغې څخه غوره خبره وکړم په کومه خبره چې تاسې خپل پلرونه او نېکونه موندلي دي نو بیاهم تاسې هماغه د پلار نیکه لاره خپلوئ ؟ هغوی په ځواب کې ویل: مونږ هغه خبره نه منو کومه چې تا راوړیده؛ پس کله چې هغوی داسې ځواب ورکړ نو مونږ هم هغوی ته سمه سزا ورکړه، اوس وګوره چې ځمونږ د ایاتونو د دورغ ګڼوونکو پای څه ډول ده؟

د دې ټولو شیانو له بیانولو څخه وروسته الله پاک فرمایي: ا یا تاسې دخپل پلار نیکه د طریقو پیروي کوئ او که ځما داحکامو او لارښوونو؟ دواړه خبرې په یو وخت کې نه کېږي، که ځان مسلمان جوړوئ نو ټولې لارې چارې او طریقې خوشې کړئ او څه چې مونږ درته وایو هغه ومنئ ،بیا فرمایي:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلۡ نَتَّبِعُ مَا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَآۚ أَوَلَوۡ كَانَ ٱلشَّيۡطَٰنُ يَدۡعُوهُمۡ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٢١﴾ ۞ وَمَن يُسۡلِمۡ وَجۡهَهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ وَهُوَ مُحۡسِنٞ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰۗ

وَإِلَى ٱللَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُۥٓ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓا۟ ﴿ لقمان: ۲۱ - ۲۳

(یعنی کله چې هغوی ته وویل شول چې دهغه حکم پېروي وکړئ چې الله پاک رالیږلي دی نو هغوی وویل: مونږ یواځې د هغولارو پېروي کوو چې خپل پلرونه اونېکونه مو پرې موندلي دي! سره لدې که شیطان هغوی سخت عذاب ته هم کشکوي. هغه څوک چې خپل ځان الله پاک ته وسپاري او نیکې کوونکې شي نو هغه په یوه کلکه رسۍ باندې منګولې ولګولې، د ټولو معاملو پای د الله پاک پلاس کې ده، چا چې لدی څخه انکار وکړ نو ای پیغمبره! د دوی په انکار خفه نشې، هغوی ټول ماته راتلوونکي دي،بیا به مونږ ورته د خپلو عملونو پایله په ګوته کړو).

۳- د غیرالله اطاعت او پېروي

دا پورته د بې لارۍاو ګمراهۍ راتللو دوېمه لاره وه، درېمه لاره چې بې لارې او ګمراهي پرې راځي هغه قرآن مجید دابنودلې چې کله انسان د الله پاک حکم خوشی کړي، د نورو خلکو حکم منل پیل کړي او دا فکر کوي چې زه دچا حکم او امر منم هغه ډېر لوړ او لوی شخصیت دی،دهغه خبره پخه ده، یاد هغه پلاس کې ځما روزي ده ځکه نو دهغه خبره منل حتمي دي، فلاني د ډېر ځواک او قدرت څښتن دی دهغه پېروي او مننه پکار ده، یا به فلاني ما پخپلو ښیراګانو باندې تباه او برباد کړي، یا به هغه ما د ځان سره جنت ته بوځي نو هغه چې څه وایي بس هغه سم او صحیح دي، یا فلاني قوم او ملت ډېره

ترقي او پرمختګ کړی نو دهغې لاړې چاری او طریقې خپلول پکار دي، نو پداسې خلکو باندې د الله پاک د هدایت لاړې بندیږي.

﴿ وَإِن تُطِعۡ أَكۡثَرَ مَن فِي ٱلۡأَرۡضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ ﴾

الأنعام: ١١٦

که چېرې تا د ډیرو خلکو پېروي اواطاعت وکړ کوم چې په ځمکه کې اوسیږي نو هغوی به تا دالله له لاړې څخه بې لاړې کړي.

یعنی انسان هغه وخت په سمه او نیغه لاره باندې برابریږي چې کله د هغه یوخدای او یو حاکم وی، چاچې په سل ګونو او زرګونو خدایان منلي او ګرځولې ، کله دیو منې او کله د بل، کله دیو په لاره ځې اوکله د بل نو داسې انسان به کله هم سمه او نیغه لاره پیدا نکړي، اوس به تاسې پدې پوهیدلي یاستئ چې دبې لارۍ او ګمراهۍ دری اسباب او لاملونه دي:

۱ـ لمړی د نفس غلامي او بندګي.

۲ـ دوهم د پلارنیکه د لارو او طریقو بندګي او غلامي.

۳ـ درهم دنړۍ او دنیا د خلکو غلامي، بندګي اوپېروي کول چې پدې کې واکمنان، مذهبي مشران، سیاست پوهان او بې لاړې لیډران ټول راځي.

دا دری واړه لوی اوغټ بتان دي چې هر یو ځانته ځانته دخدایۍ دعوه کوي، ځوک چې ځان مسلمان بولې او ځان مسلمان جوړول غواړي نو تر ټولو لومړې باید دا دری بتان مات کړي، بیا به نو مسلمان شي خوکه چا دا دری بتان پخپل زړه کې ساتلې وي هغه ته د یو الله پاک بنده کېدل ډیر ګران او سخت کار دی، که هغه ټوله ورځ لمونځونه کوي، دریا روژې نیسي، او دمسلمانانو پشان شکل او صورت جوړوي، پدې

شیانوخوهغه انسانانو او مسلمانانو ته دوکه او فریب ورکولای شي، خپل ځان ته هم دوکه ورکولای شي چې زه ډیر پوخ او کلک مسلمان یم خو الله پاک ته دوکه نشي ورکولا ی ځکه هغه د زړونوپه پټوحالاتو ډیر ښه پوهېږي.

ځمونږ د مسلمانانو حالت

ورونړو! ما چې د کومو دري بتانو یادونه تاسې ته وکړه ددې غلامې او بندګي کول اصل شرک دی، تاسې د ډبرو بتان مات کړل،د چونې او خښتوڅخه جوړې شوې بُت خانې مو ونړولې، خو په سینو کې چه کومې بُت خانی جوړې شوې دي دهغې په لورې مو هېڅ پام ندی کړی، د ټولو څخه ډیر مهم او ضروري شی بلکې د مسلمانیدو لپاره لومړې شرط دا دی چې دا دری بتان مات شي.

سره ددې چې زه عامو مسلمانانو ته واېم او زه پدې باور او یقین لرم چې د ټولې نړۍ مسلمانان په خصوصي توګه د هندوستان مسلمانان ددې دري بتانو څخه چې څومره زیان او تاوان ګوري هغه ستاسې په وړاندې دی.

څرنګه چې اوس یواځې تاسې ځما په وړاندې حاضر یاستی نو زه په ځانګړي توګه تاسې ته واېم چې ستاسې د بربادۍ، تباهۍ، زوال او سپکاوي اصلي علت او لامل همدا دري بتان دی، دلته ستاسې فیصدي تر نورو ټولو قومونو زیاته ده خو سره لدی هم تاسې وزن، قدر او ارزښت نلری. د ډیرو کمو خلکو اولږ کېږوقدر، وزن او ارزښت ستاسې څخه زیات دی، ایا تاسې ددې په علت او لامل باندې کله فکر او غور کړیدی؟

ددې اصل علت او لامل دا دی چې د نفس غلامي او بندګي، دکورنیو رواجونو بندګي او دالله پاک څخه پرته د نورو انسانانو بندګۍ ستاسې توان، ځواک، ارزښت او وزن ختم کړیدی.

نژادي یا توکمی تبعیض

په تاسې کې ځینی راجپوت دي، ځینی مغل دي، ځینی کاکړ دي، ځینی جټان دي بلکې ډیر قومونه په تاسې کې شته، اسلام دا ټول ګډوډ قومونه سره یو قوم، یو د بل وروڼه او یو ځواکمن او قوي دیوال وګرځولو چې دهغې ډبرې او خښتې یو له بل سره نښتې او پیوسته دي.

خو تاسې اوس هم هماغه پخواني هندو فکر او نظر لرۍ، لکه څرنګه چې په هندوانو کې بیل بیل ګوت دي په تاسې کې هم هماغسې قومونه او قبیلې تر اوسه جلا جلا دي، ستاسې د قومونو تر منځ تر اوسه پورې کورنې اړیکې نه نیول کېږي اونه نکاح کېږي،یوله بل سره وروري اوعزیز ولې نکوئ، په خوله خو یو بل ته وروڼه وایۍ ولې په عمل کې مو هماغه بیلتون شته چې کوم د اسلام څخه مخکې وو،همدې بیلتون ستاسې څخه یو قوي او کلک دیوال جوړ نشوکړای، ځکه چې ستاسې هره خښته او ډبره سره جلا او بیله بیله ده، تاسې هېڅکله نه یوځای پورته کېدلای شئ اونه یو ځای اویولاس د کوم مصیبت مقابله کولای شئ.

که چېرې ستاسې څخه داسلامي لارښوونو سره سم غوښتنه وشي چې تاسې دا بیلتون او تبعیض خوشی کړئ او پخپلو کې سره یو موټې شئ نو تاسې به څه ځواب ورکړئ؟

ستاسې ځواب به یواځې دا وي چې ځمونږ پلرونو او نېکونو همداسې کول نو مونږ څرنګه هغه خوشي کړو؟ ددې ځواب به دالله پاک له لوري څه ډول راځي ؟.

هغه به بس داوي چې تاسې دا رواجونه مه خوشي کوئ او داهندي طریقې مه پرېږدئ، مونږ به تاسې همداسې بیل بیل او ټوټه ټوټه ساتو، ستاسې د زیا توالي سره سره به تاسې خوار، سپک او ذلیل اوسئ.

په میراث کې د نورو حق او برخه خوړل

الله پاک تاسې ته حکم کړی چې په میراث کې انجونی او هلکان ټول حق او برخه لري، تاسې ددې حکم په مقابل کې څه ځواب ورکوئ ؟

ستاسې ځواب دا دی چې ځمونږ د پلرونو او نېکونو په قانون،طریقو او رواج کې خو انجونې او هلکان دواړه برخه نلري او مونږ دالله پاک دقانون او حکم پرځای دخپل پلار نیکه د رواج او طریقی تابع یو.

دخدای لپاره تاسې راته ووایئ چې اسلام همداسې وي؟

تاسې ته ویل کېږي چې خپل فلانې رواج او دود مات کړئ ،ستاسې څخه به هر یو دا وایي چې لومړي دی نورخلک دامات کړي بیا به یې مونږ هم مات کړو، که نورو خلکو انجونو ته برخه او حق ورنکړ نو پدې خوبه ځما مال اودولت نورو خلکو ته ورشي او د نورو کورونو مال او دولت به ځما کورته رانشي ځکه هغوی خوداحق نه مني، تاسې پدې فکر او غور وکړئ چې ددې معنی اومطلب څه دی؟

ایا د الله پاک د اطاعت او بندګۍ لپاره تاسې دا شرط لګوئ چې لومړې دې نور هغه عملي کړي بیا به زه پرې عمل کوم؟

سبا به همداسې تاسې بیا وایئ دا نور خلک چې زنا کوي نو زه یې هم کوم، نور چې غلا کوي زه یې هم کوم،لنډه داچې تر څو چې نور خلک ګناهونه خوشي نکړي زه دګناه خوشي کولوته چمتو نه یم.

ددې څخه څرګنده شوه چې په عمل کې دهمدې دري واړو بتانو بندګي او عبادت کېږي، دنفس بندګي،د پلار نیکه د طریقوبند ګي او دکافرو او مشرکو قومونو بندګي اوددې دري واړو بندګیو سره سره داسلام او مسلمانئ دعوه هم کېږي.

دا خو دوه مثالونه او نمونې وې کنه تاسې خپلې سترګې پرانزئ نو ډیری ناروغۍ به پخپل ځان کې وګورئ بیا به تاسې ته څرګنده شي چې کله د یو بُت بندګي کېږي،کله ددوه بُتانو او کله کله ددري واړو بُتانوعبادت کېږي او ددې سره سره د اسلام دعوه هم، نو تاسې بیا څرنګه ددې اُمید او هېله کوئ چې په تاسې باندې به هغه رحمتونه اونعمتونه پیرزو کېږي کوم چې صادقو او مخلصو بندګانو ته ورکول کېږي.

۸

د ایمان معیار او ستنړې

زما د اسلام وروڼو! ما مخکې تاسې ته ویلي وه چې د انسان د بې لارۍ او ګمراهۍ درې علتونه او سببونه دي : یو دا چې د الله پاک قانون خوشې کړي اود خپل نفسي خواهشاتو غلام او بنده وګرځي . بله دا چې دالله پاک د حکم او قانون پر ځای د خپل پلار نیکه ، کورنۍ او قوم رسم او رواج ته ورانديې والې او مخکې والې وکړي، درېم دا چې د الله پا ک او رسول الله صلی الله علیه وسلم لارښوونې او طریقې یو لوري ته کړي او د هغې پر ځای د انسانانو اطاعت او پیروي پیل کړي، که هغه انسان دده د خپل قوم څخه وي او که د بل قوم څخه وي .

د مسلمان اصلي تعریف

دمسلمان اصلي او حقیقي تعریف دا دی چې هغه به ددې درې ناروغیو او ګند ګیو څخه پاک او صاف وي، مسلمان هغه چاته ویل کېږي چې پرته د الله پاک څخه د بل چا بنده نه وي او پرته د رسول الله ﷺ څخه د بل چا پیروي کونکې نه وي، مسلمان هغه څوک دی چې د زړه په اخلاص سره پدې باور او یقین ولري چې د الله ﷻ او رسول الله ﷺ لارښوونې سراسر او ټول حق دي او ددې مخالف چې هر څه وي او دي هغه ټول باطل او ناحقه دي او د انسان د دنیا او اخرت خیر، ګټه او فایده یواځې د الله پاک او رسول الله صلی الله وسلم په لارښوونو او پیروۍ کې ده .

پدې خبرو او شیانو باندې چې څوک کامل او پوره یقین او باور ولري نو هغه د خپل ژوند په ټولو کارونو او چارو کې یوائې دې ته ګوري چې پدې هکله زما د رب او رسول حکم، لارښوونه او امر څه دی او کله چې ورته حکم او لارښوونه څرګنده شي نو بیا پرته د ځنډ او ډیل څخه د هغې په وړاندې خپل سرښکته کوي، که پدې باندې د هغه زړه ډیر ناکراره شي ،د کورنۍ او قوم خلک ډیره وا ویلا او جبر وکړي او نړۍوال ورسره هرڅومره مخالفت او ضد وکړي هغه د هیچا پروا نه کوي ځکه هریو ته د هغه څرګند ځواب دا وې چې زه د الله پاک بنده ېم نه ستاسې او ما په رسول الله صلی الله علیه وسلم ایمان راوړیدې نه په تاسې باندې.

د منافقت نښې او علامې

۱ - د نفس غلامي او بنده ګي

ددې برعکس که څوک دا وایي چې د الله پاک او د هغه د رسول ﷺ خبره همدا ده خو زما زړه دانه مني، ما ته پدې خبره کې زیان او تاوان ښکاري ځکه نو زه د الله پاک او رسول الله (ص) حکم خوشی کوم او د خپل زړه خبره منم نو د داسې سړي زړه د ایمان څخه خالي دی، هغه مؤمن ندی بلکې منافق دی چې په ژبه وایي زه د الله پاک بنده او د رسول الله (ص) پیروي کوونکې ېم خوهغه په حقیقت کې د خپل نفس بنده او د خپلې رایې او فکر پیروي کوونکې دی.

۲ - د رسم او رواج پابندي

په همدی توګه که یو سړی دا وایي چې د الله پاک او رسول الله ﷺ حکم چې هر څه وي خو د پلار نیکه څخه مونږ ته دا خبره راپاتې شویده هغه څرنګه خوشی کړو، یا فلانې رسم او رواج زمونږ په کورنۍ کې همداسې روان دی هغه په څه ډول مات کړم، داسې انسان هم په منافقانو کې شمارل کېږي، سره ددې که هغه لمونځونه کوي او په ځمکه خپل تندی سولوی او په ښکاره یې څومره ښه شرعي شکل او صورت جوړ کړی وي دا ځکه چې د شریعت اصل او حقیقت دده زړه ته ندی ښکته شوی.

دین یواځې د رکوع، سجدې، روژې او حج نوم ندی او نه دین د انسان په شکل، صورت او لباس کې دی بلکې اصل او حقیقي دین د الله پاک او رسول الله ﷺ اطاعت او منل دي.

هغه څوک چې پخپلو معاملاتو کې د الله پاک او رسول الله ﷺ د اطاعت او مننې څخه انکار کوي په حقیقت کې دده زړه د دین څخه خالي دی، دده لمونځ، دده روژه، دده شرعی صورت او شکل د چل او دوکې څخه پرته بل څه ندي.

۳ - د نورو قومونو نقالي او پیښې کول

دارنګه که څوک د الله پاک د کتاب او د رسول الله ﷺ د لارښوونو څخه بې پرواشي او وایي چې دا شیان او خبرې ما ځکه غوره کړي چې فرنګیان او امریکایان داسې کوي او دا پکې رواج، دود او دستور دی، او فلانۍ خبره ځکه منم چې د همدې خبرې په سبب هغه قوم ترقي او پرمختګ کوي، فلانۍ خبره ځکه منم چې لیډر، رهبر او مشر داسې وایي، داسې

انسان باید هم د خپل ایمان خیر وغواړي ځکه چې دا شیان د ایمان سره نه یو ځای کېږي.

که مسلمان وي او مسلمان پاتې کېدل او اوسیدل غواړي نو هره هغه خبره چې د الله پاک او رسول الله ﷺ د لارښوونو سره مخالفه او ضد وي هغه په دیوال باید وولې که ته داسې نشې کولای نو بیا تا ته د ایمان دعوه کول مناسب ندي.

په ژبه باندې وایي چې زه د الله پاک او رسول الله ﷺ حکم او خبره منم خو د خپل ژوند په معاملاتو کې هر وخت د نورو د خبرو په مقابل کې د خپل رب او رسول خبرې ردوي دا نه ایمان دی نه اسلام بلکې سوچه منافقت دی.

د قرآن مجید په سورة النور کې الله پاک څرګند او په ډاګه فرمایلي دي:

﴿ وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ يَأْتُوٓا۟ إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾ أَفِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَمِ ٱرْتَابُوٓا۟ أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ ۚ بَلْ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿٥٢﴾ ﴾ النور: ٤٧ - ٥٢

خلک وایي چې مونږ په الله او د هغه په رسول ایمان راوړی او مونږ اطاعت قبول کړی بیا وروسته لدی څخه له اطاعت او مننې مخ اړوي، داسې خلک ایمان لرونکي ندي

او کله چې هغوی د الله او رسول لوري ته بلل کېږي تر څو رسول الله ﷺ د هغوی ترمنځ پرېکړه وکړي نو د هغوی څخه ځینی خپل مخونه اړوي، خو کله چې خبره د هغوی د ګټې وي بیا هغه

منی، ایا د هغوی په زړونو کې مرض او ناروغي ده؟ یا دا چې هغوی په شک کې پرېوتي دي؟ یا هغوی پدې ویرېږي چې الله او رسول به د هغوی حق پامال کړي؟ په هر حال اولامل چې هر څه وي خو دوی پر خپل ځان ظلم کوونکي دي. په حقیقت کې چې کوم ایمان لرونکي دی د هغوی طریقه داده چې کله هم هغوی د الله او رسول لوري ته بلل کېږي تر څو رسول الله ﷺ د هغوی په منځ کې پرېکړه وکړي نو هغوی وایي چې مونږ واوریدل او د هغې اطاعت مو وکړ، همدوی برې موندونکي دي. او هغه څوک چې د الله ﷻ او رسول الله ﷺ اطاعت وکړي او د الله ﷻ څخه ویرېږي او د هغه له نافرمانۍ څخه ځان ساتي بس همدوی کامیاب او بریالی دي ».

پدې مبارکو ایاتونو کې چې د ایمان کوم تعریف بیان شویدی په هغې باندې تاسې غور او فکر وکړئ اصلي او حقیقي ایمان دا دی چې خپل ځان د الله ﷻ کتاب او د رسول الله ﷺ لارښوونو ته تسلیم کړي کوم حکم او امر چې له هغه ځای وشي د هغې په وړاندې خپل سر تیټ کړي او ددې په هکله د هیڅا خبره وا نه وري نه د خپل زړه، نه د خپلې کورنۍ، نه د خپلوانو او نه د نړۍوالو داسې حالت اوکېفیت چې په چاکې راپیدا شي هغه مئومن اومسلمان دی اوڅوک چې ددې کېفیت څخه خالي اوبې برخې وي هغه منافق دی او بل څه ندی

د الله پاک د اطاعت څو نمونې او مثالونه

۱ - د شراب پرېښودلو مثال

تاسې به اوریدلی وي چې په عربو کې شراب څښلو دومره زیات رواج درلوده ،بښځی او نارینه، ځوانان او زاړه، ټول په

شرابو آخته وه، هغوی د شرابو سره عشق درلوده، د هغې په ستاینه کې به ئې شعرونه او غزلې ویلې او په هغې به یې ځان قربانولو.

دا به هم تاسې ته معلومه وي چې کله انسان شرابي شي بیا د هغې پربښودل ځومره ګران اوسخت وي. شرابیان خپل ځان ورکوي خو د شرابو پربښودل ورته ګران او سخت وي، که شرابی ته شراب ونه رسېږي نو هغه د ناروغ څخه هم خرابېږي، ایا تاسې دا هم اوریدلې چې کله په قرآن مجید کې د شرابو د حراموالي قطعي حکم راغې نو څه وشول ؟

هماغه عربانوچې په شرابو به یې ځان ورکولو ددې قرآنې حکم د اوریدلو سره سم یې د شرابو ټول متکې او خومان مات کړل، د مدیني منوری په کوڅو کې شراب داسې روان او بهیدل لکه چې د باران اوبه روانې وي. په یوه غونډه او مجلس کې شراب څښل کېدل چې د رسول الله ﷺ د استازی او اواز کوونکې اواز او غږ یې واوریده چې شراب څښل حرام شول نو د چا پلاس کې چې پیاله او جام په کوم حالت کې وو په هماغه حالت کې پاتې شو، د چا خولې ته چې پیاله رسیدلې وه هغه یې ورڅخه سمدستي لرې کړه او یو ځاځکې یې هم د ستوني څخه ښکته کېدو ته پرېنښوده. دا دی د ایمان حالت. کېفیت او شان! دې ته وایي د الله او رسول ﷺ اطاعت او مننه.

۲ - په ګناه باندې اقرار او اعتراف کول

تاسې ته څرګنده ده چې په اسلام کې د زنا سزا ځومره سخته ده، په لوڅو ډډو سل دُرې، چې د هغې په فکر کولو هم د انسان غوني ودریږي،او که واده والاوي نو د هغه لپاره په کانو او ډبرو

باندې ویشتل ټاکل شویدي، یعنی په ډبروتر هغې ویشتل چې مړ شي، د داسې سختې سزا نوم چې واوریدل شي نو د انسان بدن ورسره لړزیږي، خو تاسې به دا هم اوریدلې وي چې د چا په زړه کې ایمان وي د هغه حالت او کېفیت به څه وي؟

د یو صحابي﵁ څخه زنا وشوه، هېڅ ګواه او شاهد هلته موجود نه وو، د هېڅ محکمې او قضا ویره ورسره نه وه چې څوک به یې ورته مخامخ کړي، پولېسو ته هېڅ خبر ورکونکې هلته نه وو، یوائې په زړه کې ایمان او د آخرت د سزا یقین وو نو هغه د خپل ځان سره وویل چې تا د خپل نفس دخواهش پوره کولو لپاره د الله پاک حکم مات کړ نو اوس چې کومه سزادرته ټاکل شوی د هغې لپاره ځان تیار او چمتوکړه.

هغه صحابي﵁ پخپله رسول الله ﷺ ته راغې او وې ویل: یا رسول الله! ما زنا کړې! ما ته سزا راکړه، نبي ﷺ ورځخه مخ واړولو نو صحابي هغې لورته ورغې او هماغه خبره یې ورته وکړه بیا نبي ﷺ ورځخه مخ واړولو نو صحابي بیا هغې لورې ته ورغې او هماغه خبره یې ورته تکرار کړه درې ځلور ځلې یې همدا خبره تکرار کړه.دې ته وایي ایمان! د چا په زړه کې چې ایمان موجود وي هغه ته په لوڅه او لغړه شا باندې سل دُرې خوړل اسانه وي خو د الله پاک په دربار کې د ګناه سره حاضریدل ورته سخت او ګران وي.

۳- اړیکې پربکول او شکول

تاسې ته دا هم څرګنده ده چې په دنیا کې انسان ته د خپلوانو څخه بل څوک ډېر ګران او محبوب نه وي. په ځانګړې

توګه پلار، ورور او ځامن ورته دومره ګران او محبوب وی چې په هغوی ځان قربانول ورته اسانه بریښي خو تاسې لږ شانته د بدر او اُحد میدان ته وګورئ چې هغوی د چا په خلاف جګړې ته وړاندې کېدل؟ پلار د مسلمانانو په پوځ کې او ځوی د کافرانو په لښکر کې یا پلار یو لوري ته او ځوی بل لوري ته، یو ورور یو لوري ته او بل ورور بل لوري ته، نژدې نژدې خپلوان یو د بل مقابلې ته ولاړ وه او داسې سره و جنګیدل لکه هېڅ چې سره نه پېژني.

دا جوش، جذبه او ولوله د پیسو، روپیو، ځمکې او بل څه شي لپاره نه وه بلکې هغوی د ایمان او عقیدې د اختلاف په سبب د یو بل مقابلې او جګړې ته ولاړ وه او ددې توان او طاقت یې در لوده.

د پخوانې رسم او رواج څخه توبه کول

تاسې ته معلومه ده چې په عربو کې څومره غلط رسم او رواج موجود وؤ ټول اسلام ختم او ورک کړ، د ټولو څخه لوی رواج بت پالنه وه چې د سل ګونو کلنو څخه را پدېخوا یې رواج درلوده، اسلام اعلان وکړ چې بتان خوشی کړئ، شراب، زنا، قمار، غلا، لاري شکول او نور ټول خوشی کړئ، مېرمنې په عربو کې لوڅې ګرځیدلې اسلام حکم وکړ چې مېرمنې باید پرده وکړې، میړمنو او ښځو ته په میراث کې حق نه ورکول کېده اسلام وویل چې د ښځو هم په میراث کې برابر حق دی، ځوی بللې ته هغه حیثیت او درجه ورکول کېده لکه د خپل اصلي اولاد پشان، اسلام اعلان وکړ چې د هغه حیثیت د اصلي ځوی پشان ندی که خپله ښځه طلاقه کړي نو د هغې سره نکاح

کېدای شي، لنډا دا چې څومره پخواني غلط او خراب رواجونه وه هغه اسلام مات او ختم کړل.

ایا تاسې ته څرګنده ده چې کومو کسانو ایمان راوړې وو د هغوی حالت او طریقه څه ډول وه ؟

د پیړیو پیړیو راهیسې چې کوم بتان د هغوی نېکونو او پلرونو ساتلي وه او د هغوی یې عبادت کولو دوی په خپلو لاسونو هغه مات او ټوټې ټوټې کړل، د سل ګونو کلنو را هیسې چې کوم دودونه او رواجونه په هغوی کې موجود وه هغه ټول یې پامال او ختم کړل. کوم شیان چې هغوی مقدس او سپځلي ګڼل ایمان لرونکو هغه تر پښو او قدمونو لاندې پامال او دل کړل. کوم شیان چې هغوی حرام، بد او مکروه ګڼل د اسلام په حکم سره هغوی روا او جائز و بلل، کوم شیان چې د پیړیو څخه پاک او صاف بلل کېدل د اسلام د حکم سره سم یو دم ناپاک وګڼل شول او کوم چې دپیړیو څخه ناپاک بلل کېدل هغه د اسلام په حکم پاک وګڼل شول.

د کفر په طریقو کې چې کوم شیان د خوند او مزو چرچو وه د اسلام د حکم په راتللو سره هغه ټول خوشی شول او د اسلام کوم احکام چې سخت او ګران وه هغه ټول په خوښۍ او خوشحالی سره قبول او عملي شول، ددې نوم دی ایمان او همدی ته وایي اسلام؛ که د عربو خلکو په هغه وخت کې ویلي وایي چې مونږ دا ځکه نه منو چې پدې کې زمونږ تاوان او زیان دی او فلاني کار ځکه نه خوشی کوو چې پدې کې زمونږ ګټه او فایده ده، فلاني کار حتماً کوو ځکه چې د پلار نیکه څخه دا طریقه راته پاتې ده، فلاني کار د رومیانو زمونږ خوښ دی، فلاني رواج د

ایرانیانو زمونږ په ګټه دی لنډه دا چې که هغوی د اسلام یوه یوه خبره غورځولې او پرېښودلې نو نن ورځ به په دنیاکې هېڅ مسلمان پاتی نه وایي.

د الله پاک د خوښئ او رضا لاره

ورونو! په قرآن مجید کې حکم وشو چې:

﴿ لَن تَنَالُواْ ٱلْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَ ﴾ آل عمران: ۹۲

یعنې د نېکۍ مرتبې ته نشې رسیدلایې تر هغې پورې چې تاسې هغه شیان قربان نکړئ کوم چې تاسې ته ګران او محبوب وی. بس همدا د اسلام او ایمان روح او جان دی. د اسلام اصلي شان دا دی چې کوم شیان تاسې ته ګران او محبوب وي هغه د الله پاک په خاطر قربان کړئ.

د ژوند په ټولو معملاتو او چارو کې تاسې ګورئ چې د الله پاک حکم انسان یو لوري ته را بولي او د نفس خواهش او هېله انسان بل لوري ته بولي، الله پاک د یو شي حکم ورکوي او نفس وایي چې پدې کې زیان، تکلیف او کړاو دی، الله پاک د یوې خبرې څخه منع کوي خو نفس وایي چې دا ډېر مزدار او ډېر د فایدی شی دی. یو لوري ته د الله پاک رضا، خوښي او خوشحالي ده او بل لوري ته ټوله دنیا را پورته کېږي لنډه دا چې په هر ګام کې انسان ته دوه لارې مخی ته ورځي:

یوه لاره د اسلام ده او دوهمه د کفر او نفاق ده، چا چې د دنیا هر شی خوشی کړ او د الله پاک دحکم په وړاندې یې سرښکته کړهغه داسلام لاره غوره کړه. اوچاچې دالله پاک حکم پرېښودلواودخپل زړه یا د دنیا خوښي او خوشحالي یې وغوښتله نو هغه د کفر او نفاق لاره غوره او خپله کړه.

ننې مسلمان

د ننې خلکو حال دادی چې د اسلام کومه خبره چې ورته اسانه وي هغه په پوره خوښئ سره منې خو کله چې د اسلام او کفر اصلي مقابله راشي نو له هغه ځای خپل لوري او طرف بدلوي، د اسلام په ډیرو لوی لوی د عوه کوونکو کې هم همدا کمزوري شته ، هغوی ډیر د اسلام چېغې وهي، د هغې تعریف او ستاینه کوي، تردی چې ژبې یې وچې شي او ځینې ظاهري کارونه هم کوي خو کله چې هغوی ته وویل شي چې راځئ د کوم اسلام چې تاسې یې صفتونه کوئ هغه پخپل ځان عملي او نافذ کړو نو سمدستي وایي چې پدې کې فلانې کار ګران او سخت دی اوس دې همداسې وي، یعنې دا چې اسلام یوه ښکلي نانځکه ده چې له لرې باید دهغې تعریفونه وشي، خو هغه پخپل ځان، خپلې کورنۍ او خپلو معملاتو باندې هېڅکله عملي او نافذ نشي، دا خو زمونږ د دین دارانو حال دی، دنیا داران خو څه کوی، په همدی خاطر زمونږ په روژو، لمونځو او نورو دیني کارونو کې اثر نشته ځکه چې روح پکې نشته کله چې روح شتون ونلري نوبې روحه بدن به څه کرامت وښئ ؟

۹
د اسلام اصلي او حقيقي معيار

ځما د اسلام وروڼو!

الله پاک پخپل کتاب کې فرمايي:

﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴾ الأنعام: ۱۶۲ - ۱۶۳

ورته ووايه! چې ځما لمونځ، زما قرباني، زما ژوند او زما مرګ يوازې دهغه الله لپاره دي چې رب دعالمیانو دي ،شريک نه لري يودي، په همدې کار زه ګمارل شوې اوله هرچازه لومړني سر تيټوونکې يم.

ددې تشريح دنبي ﷺ ددې مبارکې لاربنوونې څخه بنه کېږي:

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ (ابوداود)

له حضرت ابوامامه (رض) څخه روايت دي چې رسول الله ﷺ وفرمايل: چاچې دالله لپاره د چاسره مينه وکړه، چا چې دالله لپاره دښمني وکړه، چاچې چاته ورکړل اودچا څخه يې بند کړل دالله لپاره، هغه خپل ايمان پوره او بشپړ کړ (يعنی پوره او کامل مؤمن شو).

ما چې لومړي کوم آيت شريف ستاسې په وړاندې ولوست دهغې څخه معلوميږي چې داسلام غوښتنه داده چې انسان بايد خپله بندګي، خپل ژوند او خپل مرګ يوازې

دالله پاک لپاره خاص او ځانګړې کړي او پرته له الله پاک څخه بل څوک پکې شریک اوګډ نکړي. بندګي، ژوندا ومړینه یې پرته له الله پاک څخه د بل چا لپاره نه وي.

د دی تشریح چې مادنبي علیه السلام دمبارک حدیث څخه تاسې ته وکړه دهغې څخه څرګندیږي چې دانسان مینه، محبت، دښمني، د ورځني ژوند لاړې چارې او راکړه ورکړه باید ټول دالله پاک لپاره وي او همدا دایمان غوښتنه ده، د دی څخه پرته ایمان نه پوره کېږي، لوړې اوپورته درجې اومرتبې خو لاځه کوي چې دهغې دروازه ورته هم نه خلاصیږي. پدې لارو چارو کې چې څومره کمې اوکمزوری وي په هماغه کچه به ایمان کمزوری او کم وي، اوکله چې پدې ټولو کې انسان مکمل دالله پاک شي نوایمان به یې کامل او پوره شي.

ځینې خلک دا فکر کوي چې دا ډول کارونه یواځې دلوړو درجو او مرتبودترلاسه راوړلو لپاره دروازه پرانیزي. دایمان او اسلام لپاره په انسان کې د داسې حالتونو پیدا کېدل حتمي او اړین ندي، یعنې د دې څخه پرته هم انسان مؤمن او مسلمان کېدې شي.

خو دا یوه غلطي اوسهوه ده چې د هغې د پیدا کېدو لامل او علت دادی چې عام خلک د فقهي اوقانوني اسلام اود اصلي او حقیقي اسلام چې دالله پاک په وړاندې د اعتبار وړ دي توپیر او فرق نشي کولای.

دقانوني اوحقيقي اسلام فرق اوتوپير

قانوني اسلام

په فقهي او قانوني اسلام کې دانسان زړه اوباطن ته نه کتل کېږي اونه هغه په نظر کې ساتي، بلکې دهغه ژبني اقرار، ويناوهغه ننبې او علامې ليدل کېږي چې د ژبني وينا اواقرار د ثبوت لپاره اړين دي.

که چا په ژبه په الله پاک، رسول الله ﷺ، آخرت، قرآن اونورو مؤمن به شيانو باندې اقرار وکړ او وروسته يې هغه شرايط هم پوره کړل کوم چې د دې اقرار د ثبوت لپاره اړين دي نودا داسلام په دايره کې داخل اودمسلمان په حيث منل کېږي او دهغه سره دنورو مسلمانانو په شان سلوک کېږي.

خو دا چارې يواځې د دنيا لپاره دي اوپه دنيوي لحاظ د يوې مسلمانې ټولنې لپاره قانوني او تمدني بنسټ برابروي چې دا ټولنه پرې ولاړه ده.

ددې پايله پرته له دې څخه بله څه نده چې داسې اقرار کوونکې دې په يوه ټولنه کې راټول شي او ټول دې مسلمانان وګڼل شي، او هېڅوک دې کافر نه بلل کېږي، يو پر بل دې قانوني، شرعي، اخلاقي اوټولنيز حقوق ولري، دهغوی ترمنځ دې دنکاح او خپلولۍ اړيکې شتون ولري، ميراث دې پکې ويشل کېږي اونور تمدني اړيکې دې هم منځ ته راشي.

حقيقي اسلام

خو په آخرت کې د انسان نجات، خلاصون، بريې اودهغه مؤمن او مسلمان منل کېدل اودالله پاک په محبوبو بندګانو

کې داخلیدل د دې قانون اوفقهي اقرار پورې اړه نلري، بلکې هلته اصلي شی دانسان د زړه تصدیق، دهغه د زړه میلان او پخپله خوښه ټول ځان الله پاک ته تسلمول دي.

په دنیا کې چې کوم ژبنې اقرار کېږي هغه د شرعي قضاء، دعامو مسلمانانو اوعامو انسانانو لپاره دی ځکه چې هغو ټول یواځې ظاهر ګوري، خو الله پاک د انسان باطن اودهغه زړه ګوري نوایمان یې اندازه کولای شي.

د الله پاک لخواچې انسان په کوم ډول تَلَلَ،امتحانول ،ارزول اوازمو ل کېږي هغه دا چې ایا د ده ژوند او مرګ، مینه او محبت، وفاداری، اطاعت او بندګي او د ټول ژوند چاری دالله پاک لپاره دي او که د بل چالپاره؟ که دا ټول شیان د الله پاک لپاره ثابت شول نو هغه مؤمن اومسلمان دی او که د بل چا لپاره ثابت شول نو هغه نه مؤمن دی او نه مسلمان، هغه چې پدې چارو کې څومره خام ثابت شو په هماغه کچه به یې ایمان او اسلام خام وي، سره د دی چې د خلکو په وړاندې به هغه ډیرلوی او غټ مسلمان ښکاري او عامو مسلمانانو به لوړی درجې، مرتبې او القاب ورکړي وي.

دالله پاک په وړاندې یواځې دهغه شي قدر، ارزښت او قیمت شته کوم چې هغه درکړي اوته یې دهغه په لاره کې قربان کړي یایې نکړي.

که تا دهغه درکړي شیان دهغه په خاطر ولګول نوتاته به هغه قدر، ارزښت او قیمت درکړي چې وفا کوونکو او دهغه حقیقي بندګانو ته ورکول کېږي،او که ځینی شیان دی دالله پاک له بندګی څخه پټ کړل نوستا دا اقرار اووینا

چې زه مسلمان اومؤمن يم اوما هرڅه الله پاک ته سپارلې دي ، دروغ اوچل دی چې يوازی د دنيا خلک او مسلمانان پرې غولېدای شي اوتاته په خپله ټولنه کې دقدر او عزت وړ مقام درکولای شي تر څو ته د نورو شيانو د حقوقو څخه ګټه پورته کړی، خو پدې دروغو، چل اودوکې باندې الله پاک تا په خپلو وفا کوونکو اومخلصو بندګانوکې نه حسابوي.

د حقيقي اوقانوني اسلام تر منځ چې ما کوم فرق او توپير تاسې ته وړاندې کړ که تاسې په هغې غور او فکر وکړئ نو د دی پايلې يواځې په آخرت کې توپير نلري بلکې په دنيا کې هم څه ناڅه اثر لري.

په نړۍ کې چې څومره مسلمانان پېدا شوي يا اوس شته هغه ټول په دوه ډولو ويشل کېدايې شي.

د مسلمانانو دوه ډولونه

جُزوي مسلمانان

يوډول مسلمانان هغه دي چې په الله پاک او رسول الله ﷺ باندې اقرار کوي او اسلام دخپل مذهب په حيث مني خو دا مذهب دخپل ژوندپه چارو کې د يوې برخې اوڅانګې په توګه ګڼي، پدې ځانګړې برخه اوڅانګه کې د اسلام سره که درناوې او احترام وي، که عبادت وي، که تسبيحات او ذکر وي، که د خوراک او څښاک آداب وي اونور ګڼ شمېرچارې چې په مذهبي کارونو کې راځي دا ټول مني، خو دژوند په نورو چارو، ځانګو اوشعبو کې بيا اسلام ته

لاره او اجازه نه ورکوي چې د ده په کارونو کې دې ګوتې ووهي.

که هغه دخپلې ګټې، نفس، هېواد، قوم اویابل چاسره محبت کوي نوهغه ازاد دی، که هغه دښمني کوي یا جنګ کوي نو هغه ټول د کوم دنیوي او یانفساني غوښتنو په بنسټ کوي.

دهغه تجارت، دهغه راکړه ورکړه، دهغه معاملات او اړیکې، دهغه رویه او سلوک دخپلو بچیانو، کورنۍ، ټولنې او ملګرو سره ټول د دین څخه ازاد او د دنیا لپاره وي.

د یو دهقان په توګه، دیو سوداګر او تجار په توګه، دیو واکمن په توګه، د یو پوځي او عسکرپه توګه او د یو کسب ګر په توګه باید دهغه مقام او حیثیت ازاد وي چې دهغه دمسلمانۍسره هېڅ اړیکې ونلري.

که داسې خلک او افراد سره یوځای شي او په ټولنیز ډول تمدني، تعلیمي او سیاسي اداري جوړې کړي چې په ښکاره داسلام سره اړیکې ولري خو په حقیقت کې د اسلام سره دهغې هېڅ اړیکې او تړاونه وي.

پوره مسلمانان

دوېم ډول مسلمانان هغه دي چې خپل ټول شخصیت او خپل ټول وجود په اسلام کې جذب کړي، دهغه ټول حیثیتونه دیو مسلمان په حیث په اسلام کې جذب شي. که هغه پلار وي نودمسلمان په حیث، که هغه ځوی وي نو

دمسلمان په حیث، که هغه سوداګر، که دهقان، که نوکر او کسب ګر وي نو دمسلمان په حیث وي.

د هغه ولولې او احساسات، دهغه هیلې او خواهشات، دهغه فکر او نظریات، دهغه خیالات او رایې، دهغه کرکه او نفرت او دهغه خوښه اوناخوښه هرڅه داسلام تابع او لاندې وي.

دهغه په زړه او دماغ، دهغه په سترګو او غوږونو، دهغه په ګیډه او جنسي غړو، دهغه په لاس او پښو او دهغه په بدن او روح باندې داسلام پوره او مکمله ولکه او قبضه وي.

نه دهغه محبت داسلام څخه ازاد وي او نه یې دښمني، هغه چې دچاسره یو ځای کېږي نو داسلام په خاطر اوله چا څخه چې جلا کېږي هم داسلام په خاطر جلا کېږي.

که چاته ورکړه کوي نو پدې خاطر چې د اسلام حکم دی چې هغه ته دې ورکړل شي اوله چا څخه یې چې منع کوي نو اسلام واي چې هغه ته باید ورنکړل شي.

د ده دا رویه او سلوک په یوازې ځان نه بلکې په ټولنیزه توګه هم هغه خپل ژوند داسلام په چوکاټ کې برابر ساتي.

د یو ټولګي په حیث دهغه وجود یوائې د اسلام لپاره پایښت ولري او دهغه ټولنیزې چارې او رویې هم د اسلام په اصولوباندې ولاړ وي.

الله پاک ته محبوب مسلمانان

په حقیقت کې دا دواړه ډولـه مسلمانان یو دبل سره مختلف دي، سره لدی که په قانوني توګه دا دواړه په

یوامت او یو ملت کې داخل دي او دواړوته مسلمانان ویل کېږي.

د لومړنۍ ډلې مسلمانانو څخه په اسلامي تاریخ کې د ویاړ او افتخارهېڅ کوم کار اواثر ندی لیدلی شوې، هغوی په حقیقت کې کوم داسې کار ندی کړی چې دنړۍ په تاریخ کې یې اثر او اغېزه کړی وي، ځمکې د داسې کمزورومسلمانانو شتون هېڅ ندی حس کړی، که اسلام ته کوم ټیټوالې او ښکتوالې په برخه شوی نو دهمدی خلکو له لوري ورته په نصیب شوی، دهمداسې ډول مسلمانانو زیاتوالې بلاخره اسلامي نړۍ دکفر په پښو کې واچوله اومسلمانان دهغوی تر لاس لاندې په لږه ازادۍ باندې قانع او راضي شول، الله پاک ته داسې مسلمانان هېڅ پکار او محبوب نه وه.

الله پاک خپل پیغمبران د دې لپاره نه رالېږل او نه یې خپل کتابونه د دې نپاره رالېږلی وه چې دا ډول مسلمانان پیدا او وړاندې کړي، په دنیا کې د داسې مسلمانانو دنه شتون هېڅ کمښت نه حس کېده چې دهغې لپاره دې انبیاء راولېږل شي اووحې دې همداسې روانه و ساتل شي.

په حقیقت کې کوم مسلمانان چې الله پاک ته محبوب دي او دهغې د پیدا کولو او وړاندې کولو لپاره انبیاء علیهم السلام او کتابونه رالېږل شوي او داسلام له نظره یې مؤثر اواغېزمن کار کړی یایې اوس کوي هغه یوازې او یوازې دوېم ډول مسلمانان دي اوبس.

حقیقي پیروي دبرلاسی لامل دی

دا یوازې د اسلام لپاره خاص او ځانګړې نده بلکې د دنیا دټولو نظریاتو او مسلکونو لپاره ده، چې دهغوی بیرغ او توغ د داسې پیروانو پلاس ندی پورته شوی چې هغه مسلک، فکر او نظر یه دخپل ژوند د یوی ځانګی په حیث منلې وي، دهغه ژوند او مرګ دخپل مسلک او نظر لپاره نه بلکې دبل چا لپاره وي.

نن هم تاسې ګورئ چې دیو مسلک او فکر حقیقي اوربښتني پیروان هغه کسان دي چې په پوره اخلاص سره خپل فکر او مسلک ته وفادار اومخلص وي، چې هغوی خپل ټول شخصیت پکې جذب او وقف کړی وي، هغوی ته ترخپل ځان او اولاد هم فکر او مسلک ګران اومحبوب وي، د دنیا هر یو فکر، نظر اومسلک دداسې پیروانو غوښتونکې وي، که کوم فکر، مسلک اونظرته په نړۍ کې بر لاسې اوغلبه په نصیب کېږي نو د همداسې پیروانو په برکت ورته په برخه کېږي.

مسلمان یوازی دالله پاک مخلص او وفادار وي

البته په اسلام اونورو مسلکونو کې توپیر شته ځکه چې نور مسلکونه چې کله د انسان ځخه دا ډول قربانې، سرښندنه اووفاداري غواړي نو دایې په هغه انسان باندې حق نه وي بلکې دایې بې ځایه غوښتنه وي.

خو اسلام چې دانسان ځخه د دې غوښتنه کوي دایې حق دی، اسلام چې دکومو شیانو په هکله انسان ته وایي چې ته خپل شخصیت، خپل ژوند اوخپل ځان ورځخه قربان

کړه، پدې کې یو هم داسې ندی چې په انسان دی دهغې د ورکولو حق وي خو اسلام چې دکوم خدای او الله لپاره د دې شیانو قرباني او ایثار غواړي په حقیقت کې هغه د دې حقدار اومستحق دې چې هر څه پرې قربان شي ځکه چې څه په آسمانونو او څه په ځمکه کې دي دا ټول دالله پاک دي انسان خپله ټول دالله پاک دی، څه چې د انسان سره دي یا په انسان کې شتون لري هغه ټول دالله پاک دي، نو د عقل، منطق، عدل او انصاف غوښتنه داده چې څه دالله پاک وي هغه دی هماغه ته ورکړل شي، که د دی شیانو څخه انسان د خپل ځان یا بل چا لپاره څه پټوي یا یې ساتي دا په اصل کې خیانت اوغداري ده، پرته لدی څخه چې دهغې اجازه الله پاک ورکړي وي، انسان چې کومه قرباني دالله پاک لپاره ورکوي دا په حقیقت کې دامانت او حق پوره کول او اداء کول دي نه احسان اومنت، که د دې خبرې څخه سترګې پټې کړو نو دمسلمانانو لپاره دنورو مسلکونو په پیروانو کې دعبرت او پند درس پروت دی چې هغوی د باطلو، درغجنواو شلخیو خدایانو لپاره دومره زیاته قرباني او سرښندنه ورکوي او پخپله عقیده باندې کلکوالی څرګندوي چې د نړۍ په تاریخ کې دهغې نمونه او مثال کم پیدا کیږي . داڅومره د تعجب او حیرانتیا خبره ده چې دباطل او دروغو لپاره دې داسې قرباني او ایثار ورکول کیږي خود حق لپاره دی دهغې زرمه برخه هم نه ښکاریږي

د نفس محاسبه او ارزونه

د ایمان او اسلام کوم معیار چې پدې مبارک آیت اومبارک حدیث کې بنودل شوي دی، زه غواړم چې په هغې باندې مونږ خپل ځانونه تول کړو او دهغې په رڼا کې دخپل ځان محاسبه او ارزونه وکړو.

که تاسې دا وایئ چې مونږ ایمان راوړی دی او اسلام موقبول کړی دی، ایا په حقیقت کې ستاسې ژوند اومرګ دالله پاک لپاره دی؟ ایا تاسې یوازی ددې لپاره ژوندي یاست چې ستاسې تول استعدادونه، وړتیاوې، ستاسې د بدن او روح تول ځواکونه ، ستاسې وختونه ، ستاسې کوښښونه او هلې ځلې د دی لپاره مصرفیږي چې دالله پاک رضا او اراده ستاسې پلاس پوره او مکمله شي او هغه کار سرته ورسیږي چې الله پاک یې د اسلامي امت پلاس پوره کول غواړي؟ ایا تاسې خپل اطاعت او بندګي دالله لپاره خاص او ځانګړی کړیده؟ ایا دنفس غلامي او بندګي، د کورنۍ، قوم، ملګرو، حکومت او ټولنې بندګي ستاسې له ژوند څخه بلکل او پوره بهر شویده؟ ایا تاسې خپله خوښه او ناخوښه د الله پاک د حکمونو تابع او لاندې ګرځولې ده؟ ایا تاسې چې له چاسره مینه او محبت کوئ دخدای لپاره یې کوئ؟ ایا د چا څخه چې کرکه کوئ د الله پاک لپاره یې کوئ؟ ایا پدې محبت او کرکه کې ستاسې نفسي خواهش ندی داخل؟ ایا ستاسې ورکول او منع کول خاص دالله پاک لپاره دي؟ ایا خپل نفس، خپلې ګیډې او نورو خلکو ته چې څه ورکوئ د دې لپاره یې ورکوئ چې دالله پاک حکم او امر دی او هغه یې حق ټاکلی دی، اوپدې ورکولو کې

دالله پاک رضا او خوښي غواړئ؟ او له چا څخه يې چې بندوئ ايا د دې لپاره يې بندوئ چې الله پاک حکم کړی دی او پدې بندولوسره تاسې دالله پاک رضا او خوښي غواړئ؟ که تاسې دا ټول حالات او کېفيتونه پخپل ځان کې ګورئ نو بيا دالله پاک شکر اداء کړئ، ځکه چې هغه تاسې ته د ايمان لوی اوعظيم دولت په نصيب کړې دی، او که تاسې پدې حالاتو او کېفيتونو کې کمزوري او کمښت وينئ نو بيا ټول فکرونه پرېږدئ او د دې کموالي او کمزوری د پوره کولو فکر او غم وکړئ، پدې هکله خپل ټول کوښښونه او هلې ځلې پکار واچوئ، ځکه د دې کمې په پوره کولو پورې ستاسې د دنيا اواخرت برې اوکاميابي تړاو لري. تاسې که پدې دنيا کې نور هرڅه تر لاسه کړئ نو هغه دا تاوان نشي پوره کولای چې د دې کمې او کمزوری پوسيله تاسې ته رسيدلې دي. خو که تاسې دا کمې پوره کړ نو که په دنيا کې هېڅ هم پلاس درنشي نو تاسې په زيان او تاوان کې نه ياستی، دا معيار د دې لپاره تاسې ته ندی ښودل شوی چې نور پرې ټول کړئ او بيا په هغوی د منافق، کافر، مؤمن او مسلمان حکم او فيصله وکړئ.

بلکې دا معيار د دې لپاره درکړل شوې دی چې تاسې په هغه خپل ځان ټول کړئ او آخرت ته د رسيدو څخه مخکې مخکې خپل کمې اوکمزوري معلومه کړئ او دهغې د لرې کولو او پوره کولو لپاره هلې ځلې او کوښښونه وکړئ، تاسې پدې فکر کې بايد پرې نه وځی چې قاضيان او مفتيان تاسې څه بولي او کومه درجه درکوي؟ بلکې پدې

فکر او غم کې اوسی چې عالم الغیب و الشهاده او احکم الحاکمین ذات تاسې څه ډول بولې. تاسې باید پدې ډاډه نشئ چې ځمونږ نوم په مسلمانانو کې لیکلی شوی دی بلکې د دې غم او فکر وکړئ چې د الله پاک په دفتر کې ستاسې حیثیت څه دی؟ که ټوله نړۍ تاسې ته د ایمان او اسلام سند درکړي نو پدې هیڅ هم نه کیږي، پرېکړه او فیصله چې دکوم ذات پلاس کې ده دهغه په وړاندې دمنافق پر ځای مؤمن، د باغی پر ځای اطاعت کوونکې او د بې وفا پر ځای وفا کوونکې اصلي برې او کامیابي ده.

۱۰
د الله ﷻ اطاعت څه لپاره؟

د اسلام وروڼو!

ما مخکې څو څلې ستاسې په وړاندې دا خبره کړيده چې اسلام دالله پاک او رسول اللهﷺ داطاعت او پېروئ نوم دی، او انسان تر هغې مسلمان کېدای نشي ترڅوچې هغه خپل خواهشات، رسم او رواج، ددنيا د خلکو سره اړيکې لنډه دا چې دهر چا اطاعت او پېروي خوشی نکړي او يواځې د الله پاک او رسول اللهﷺ اطاعت او پېروي غوره کړي.

اوس زه ستاسې په وړاندې داخبره څرګنده ووم چې د الله پاک او رسول اللهﷺ په پېروئ اواطاعت باندې دومره زيات تاکېدولې شويدی؟

يوڅوک دا پوښتنه کولای شي چې ايا الله پاک ځمونږ اطاعت او پيروئ ته وړی او اړدی چې ځمونږ څخه دخپل ځان او خپل رسول اطاعت او پېروي غواړي؟

ايا الله پاک هم د نړۍ د واکمنانو او مشرانو پشان د حکومت اوواکمنۍ وړی تړی دی چې دنړۍ د واکمنانو پشان وايي چې تاسې به ځما پېروي او اطاعت کوئ؟

زه اوس دهمدی پوښتنو ځواب تاسې ته په ګوته کوم.

د الله ﷻ په اطاعت کې دانسان برې او کاميابي ده.

اصل خبره دا ده چې الله پاک د انسان څخه چې دخپل اطاعت او پېروئ غوښتنه کوي پدې کې خپله دانسان خير، برې

اوکامیابي وي، هغه د نړۍ د واکمنانو پشان ندی چې دخپلې ګټې اوفایدی لپاره خلک خپل غلامان او بندګان ګرځوي بلکې هغه د ګټې او فایدې څخه بې نیازه او بې پروا دی، هغه الصمد دی، هغه ته ددې اړتیا نشته چې ستاسې څخه مالیات او ټیکس واخلي، هغه ودانیو،موټرو، د عیش او عشرت سامان او وسایلو ته هېڅ اړتیا نلري، هغه پاک دی، هیڅا ته اړ ندی، په دنیا او کائناتو کې ټول شیان دهغه دی، د ټولو کائناتود خزانو یواځنې مالک او څښتن دی.

هغه یواځې ددې لپاره ستاسې څخه دخپل اطاعت او پېروۍ غوښتنه کوي چې ستاسې خیر اوکامیابي غواړي،هغه نه غواړي کوم مخلوق چې هغه اشرف المخلوقات ګرځولې هغه دشیطان،ابلیس یا بل کوم انسان غلام او بنده وګرځي یا د سپکو اوذلیلو مخلوقاتو په وړاندې سر ښکته کړي.

هغه نه غواړي اشرف المخلوقات کوم چې هغه ورته په ځمکه کې خلافت ورکړی د ناپوهۍ او جهالت په تورو تیاروکې سرګردانه ورګرځي او د څارویو پشان دخپلوخواهشاتو د پوره کولو په کنده کې پرېوځي.

په همدې خاطر فرمایي چې تاسې ځما اطاعت او پېروي وکړئ، مونږ چې دخپلو رسولانو په وسیله کوم نوراو روښنایي تاسې ته در استولې دهغې په رڼا کې حرکت وکړئ نو تاسې ته به نیغه لاره پلاس درشي اوبیا ددې نیغی لارې په تللو سره به تاسې د عزت، درناوي او قدر څښتنان شئ او په آخرت کې به هم دعزت خاوندان شئ.

الله پاک پخپل کتاب کې دارنګه فرمایلې دي:

﴿ لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشۡدُ مِنَ ٱلۡغَيِّۚ فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَاۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾ ٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُخۡرِجُهُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَوۡلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّٰغُوتُ يُخۡرِجُونَهُم مِّنَ ٱلنُّورِ إِلَى ٱلظُّلُمَٰتِۗ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٥٧﴾ ﴾

البقرة: ۲۵۶ - ۲۵۷

په دین کې زور اوجبر نشته،دهدایت نیغه لاره د جهالت له کږو لارو څخه جدا او صافه صافه ښودل شوی، اوس چې ستاسې څخه څوک دروغجن خدایان او ګمراه کوونکې باداران خوشی کړي اوپه یوالله ایمان راوړي نوهغه پداسې کلکه او قوي رسۍ باندې منګولې ولګولې چې هغه شلیدل نلري، الله دهر شي اوریدونکې او په هر شي پوهیدونکې دی،

کوموخلکو چې ایمان راوړ دهغوی ساتونکې الله دی، هغه به دوی له تیارو څخه راباسي او روښنایي ته به یې رسوي،او کومو خلکو چې دکفرلاره غوره کړه دهغوی ساتوونکې دروغجن او ګمراه کوونکې باداران دي،چې دوی به له روښنایي څخه تیارکښو ته ننباسي،هغوی دوزخ ته تلوونکې دي چېرې چې به هغوی د تل لپاره وي.

پرته له الله څخه د بل چا اطاعت بې لارۍ او ګمراهي ده.

اوس دی خبری ته فکر وکړئ چې پرته له الله پاک څخه دبل چا اطاعت او پېروي څرنګه انسان تیارو ته رسوي، او د دې دلیل او لامل څه دی چې روښنایي یواځې د الله پاک په اطاعت

او پېروئ کې ده؟ تاسې ګورئ چې پدې دنیا کې ستاسې اړیکې د ډیرو خلکوسره دې او په هغې کې راګیر یاستئ.

تر ټولو لومړې اړیکې ستاسې دخپل بدن اووجود سره دې، دا لاسونه، دا پښې،دا سترګې دا غوږونه، دا ژبه، دا زړه او دماغ، دا ګیډه بلکې ټول غړي او اعضاء الله پاک ستاسې د خدمت لپاره تاسې ته درکړیدی،دا پرېکړه به اوس تاسې کوئ چې ددې غړو څخه څه ډول کار او خدمت اخلئ.

په ګیډه کې څه واچوئ او څه وانه چوئ؟ د لاسونو څخه څه کار واخلئ او څه وانخلئ؟ خپلې پښې په کومه لاره روانې کړئ اودکومې لارې څخه یې وساتئ؟ د سترګو اوغوږونو څخه کوم کار واخلئ او کوم کار ورڅخه وانخلئ؟ خپله ژبه د کومو خبرو لپاره پکار واچوئ او له کومو څخه یې وساتئ؟ په زړه کې څه ډول عقیدوته ځای ورکړئ؟ پخپل دماغ باندې څه فکرونه وکړئ؟

د دې ټولو خدمت کوونکو او چوپړانو څخه تاسې هم ښه او هم بدکار او خدمت اخستلای شئ،همدا ستاسې څخه د لوړې او پورته مرتبې انسان هم جوړولې شي او دځناوروڅخه د ښکته او لاندې درجې انسان هم.

همدارنګه ستاسې اړیکې دخپل کور او کورنۍ سره هم شته دی، پلار، مور،خور،ورور،میرمن، اولاد او نور خپل خپلوان دی چې له هغوی سره ستاسې اړیکې شپه او ورځ وي.

اوس دا ستاسې پورې اړه لري چې دهغوی سره څه ډول رویه او سلوک غوره کوئ؟ هغوی پر تاسې څه حقوق لري او تاسې په هغوی څه حقوق لرئ؟

دهغوی سره په غوره او ښه رویه باندې ستاسې د دنیا او اخرت خوښي،راحت او برې ترلې دی،که تاسې د دې خپلوانو

سره بده او غلطه رویه غوره کړئ نو دنیا مو د ځان لپاره جهنم او دوزخ وګرځوله، په دنیا کې نه بلکې په اخرت کې به هم تاسې خپل خدای ته ځواب ورکوئ او هغه به درځخه ددوی د حقوقو په هکله سخته پوښتنه کوي.

بیا ستاسې اړیکې ددنیا د ډیرو او مختلفو خلکو سره دي، ځینې خلک ستاسې ګاونډیان دي، ځینې ستاسې دوستان او ملګري دي، ځینې ستاسې دښمنان دي، ډیر خلک داسې دي چې ستاسې لپاره کار اوخدمت کوي، د ځینو ځخه به تاسې څه اخلی او ځینو ته به تاسې څه ورکوئ، ځینې خلک په تاسې باور او اعتماد کوي او خپل کارونه تاسې ته سپاري، په ځینو باندې بیا تاسې باور او اعتماد کوئ او خپل کارونه هغوی ته سپاری.

ځینې ستاسې واکمنان دي اود ځینو تاسې واکمنان یاستی، لنډه دا چې په شپه او ورځ کې تاسې د دومره خلکو سره اړیکې او معاملی لرئ چې د شمیر ځخه وتلې دي.

په دنیا کې ستاسې خوښي، کامیابي، عزت، نیک نوم او راحت پدې کې دی چې ستاسې دا ټول اړیکې او تعلقات په سمه او صحیح توګه روان وي، همدارنګه په اخرت کې هم تاسې هغه وخت کامیاب او بریالي کېدای شئ چې د خپل رب او خالق سره پداسې حال کې مخامخ شئ چې د دې خلکو دربانديې هېڅ حق نه وي پاتې، په چامو ظلم او تېرې نه وي کړی، د چا حق او مال مو نه وي خوړلې، ځوک ستاسې په خلاف په هغې دربار کې شکایت ونکړي، د چا د ژوندد خرابوالي وبال پر تاسې نه وي، د چا عزت، حیا او ابرو ته مو زیان نه وي رسولې.

لنډه دا چې دا پرېکړه او فیصله ستاسې پلاس کې ده چې دا ټول اړیکې په سمه او صحیح طریقه سمبال کړئ او ددې اړیکو دخرابوونکو کارونو او شیانو څخه ځان وساتئ.

اوس تاسې فکر او غور وکړئ چې دخپل بدن سره، دخپلې کورنۍ سره او دنورو ټولو خلکو سره د صحیحو او سمو اړیکو ساتلو لپاره تاسې ته په هر ګام او قدم کې د علم او پوهې اړتیا شته.

په ګام ګام او پل پل کې تاسې ته د دې اړتیا پیښیږي چې کوم سم او کوم غلط دی؟ حق کوم دی و باطل کوم دی؟ عدل او انصاف کوم دی ظلم ناروا کومه ده؟ د چادر باندې څومره حق دی؟په کوم شي کې اصلي او حقیقي ګټه او فایده ده او په کوم شي کې اصلي او حقیقي زیان اوتاوان دی؟

که تاسې دا علم او پوهه پخپل نفس او بدن کې لټوئ نوهلته نشته ځکه چې نفس خپله جاهل اوناپوهه دی، دنفس سره خودخواهشاتو دپوره کولوڅخه بل څه نشته، نفس خوبه درته وایي چې شراب څښه، زنا کوه، حرام خوره ځکه چې پدې کې مزې او چرچې دي، هغه به درته وایي چې د ټولو حق خوره او د هیڅا حق مه اداء کوه ځکه چې په همدې کې ستا ګټه او فایده ده.له نوروهر څه اخله خو هېڅ مه ورکوه.هغه به درته وایي چې د ټولو څخه خپل مطلب پوره کوه خوخپله د چا دغم دوا مه ګرځه ځکه چې پدې کې هم ګټه ده اوهم راحت او ارام دی.

که تاسې خپل ځان داسې جاهل، ناپوهه اونادان ته وسپارلو نوهغه به مو ښکته بوځي تردې چې ستاسې څخه به یو بدتر،بدکاره او بدنفس انسان جوړ شي چې په پایله کې به ستاسې دنیا او اخرت دواړه خراب، تباه او برباد شي.

دوېم صورت دا دی چې تاسې د خپل ځان په شان په نورو انسانانو باور او اعتماد وکړئ او خپل واګې اوواک هغوی ته وسپاری چې هر چېری مو بیایې هلته ورسره ولاړ شئ،پدې صورت کې دا خطر شته چې یو بد کاره او غلط سړې به مو د خپل خواهش او خپل بدپلان ښکاره کړي، یا به یو جاهل او ناپوهه سړي ته پلاس ورشئ چې هغه خپله هم بې لارې او ګمراه دی نو تاسې به هم بې لارې او ګمراه کړي.یا به یوظالم اوتیرې کوونکې ستاسې څخه داسې کار واخلي چې په نورو ظلم او تېرې وکړئ او دهغه د لاس آله شئ.

لنډه دا چې پدې صورت کې بیا هم تاسې ته هغه علم،پوهه اورنا یې پلاس نه درځي کوم چې تاسې ته پل په پل او ګام په ګام پکاریدله تر څو سم او غلط درته په ګوته کړي او په نیغه لاره مو روان کړي.

حقیقي هدایت اولاربښوونه یواځې دالله له لوري ده.

ددې ټولوڅخه لوړاوپورته یواځې دالله پاک ذات داسې دی چې دهغه څخه تاسې ته علم، پوهه او رنا پلاس درتلایې شي ځکه چې الله پاک د لوی اوستر علم څښتن دی اوهم لوی اوستر لیدونکې ذات دی.

هغه د هر شي په حقیقت او اصلیت باندې تر ټولو ښه پوهیږي، هغه په سمه او صحیحه توګه درته ښودلې شي چې ستاسې حقیقي ګټه او حقیقي زیان په کوم کوم شي کې دی. ستاسې لپاره په حقیقت کې کوم کار سم او کوم کار غلط دی.

الله پاک بې نیازه او بې پروا دی،هغه خپل موخه او هدف نلري، هغه دې ته هېڅ اړتیا نلري چې تاسې وغولوي او څه ګټه درڅخه پلاس راوړي ځکه نو هغه بې نیازه مالک دی چې تاسې ته پرته د کوم حرص او تمې هدایت او لارښوونه وکړي او په هغې کې یواځې ستاسې ګټه او فایده وي.

الله پاک عادل هم دی، دهغه په پاک ذات کې د ذرې برابر هم د ظلم او تېرې شک او شبه نشته ځکه نو هغه به دعدل او انصاف سره سم حکم درکوي، دهغه په حکم عملي کولو کې ددې خبرې هېڅ خطر نشته چې تاسې به پخپل ځان یا بل چا باندې ظلم اوتېرې وکړئ.

د الهي هدایت او لارښوونې څخه څه ډول کار اخیستل کېږي؟

کومه روښنایي چې د الله پاک له لوري پلاس راوړل کېږي دهغې لپاره دوه خبرې اړینې دي.لومړي دا چې دکوم ذات څخه چې دا روښنایي، علم او پوهه راځي په هغه باندې خپله او دهغه په پاک استازي او پیغمبر باندې دزړه له تل او اخلاصه ایمان راوړئ، یعنی پدې پوره او مکمل باور اویقین ولرئ چې کوم هدایت، لارښوونې اوعلم چې پیغمبر(ص) راوړی هغه بالکل حق دی که تاسې د هغې په حقیقت پوهیږئ او که د هغې حقیقت او حکمت درته څرګندنه وي.

دوېم دا چې د ایمان، باوراو یقین کولو څخه وروسته د هغې لارښوونو او هدایت اطاعت او پېروي وکړئ ځکه چې ددې اطاعت او پېروئ څخه پرته هېڅ هم پلاس نه درځي، د مثال په توګه:

که یو څوک تاسې ته ووایي چې داشی زهر اوخطرناک دی،مړ کوونکې اومرګونی شی دی،هغې ته لاس ورنژدی نکړئ اونه یې وخورئ.

تاسې ورته وایئ چې بې شکه تاسې سم او ریښتیا وایي داشي زهر دی، مرګونی دی خوددې وینا او پوهیدو سره سره بیا هم تاسې هغه شی خوری. نو ددې لازمي پایله به هغه وي چې دنه پوهیدونکې وه، پدې ډول پوهیدلو او نه پوهیدلو کې څه توپیر او فرق دی چې پایله یې یوه وي؟

اصلي فایده او ګټه پدې کې ده چې د یقین، باور او اعتماد سره سره په هغې باندې عمل هم وکړی شي، د کوم شي حکم او امرچې شویدی هغه یواځې په خوله او ژبه باندې تکرار نکړي بلکې په هغې باندې عمل هم وکړي او له کوم کار او عمل څخه چې منع کړې شوې له هغې څخه یواځې په خوله نه بلکې په عملی توګه منع شي، په همدی خاطر الله پاک فرما یلي:

﴿ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ ﴾ المائدة: ۹۲

ځما اطاعت وکړئ او ځما د رسول اطاعت وکړئ.

﴿ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُواْ ﴾ النور: ٥٤

که ځما د رسول اطاعت وکړئ نوتاسې ته به هدایت په نصیب شي.

﴿ فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ ﴾ النور: ٦٣

هغه خلک چې ځمونږ د رسول ﷺ د حکم څخه مخالفت کوي باید پدې وډارشي چې هغوی په کوم مصیبت او فتنه کې ونه لویږي.

د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ د اطاعت مطلب

ځما د اسلام وروڼو!

زه چې بیا بیا دا خبره تاسې ته کوم چې یواځې دالله اورسول ﷺ اطاعت اړین او ضروري دی، ددې مطلب او موخه دا نده چې تاسې به د هیڅا خبره نه منی او نه اوری. ددې مطلب اوموخه دا ده چې د چاپسی به په پټو سترګو نه ځی بلکې تل به دا ګوری چې څوک څه درته وایي هغه دالله ﷻ او رسول الله ﷺ د حکم او وینا سره سم او برابر دی او کنه؟

که چېرې دالله پاک او رسول الله ﷺ د حکم او امر سره برابروي هغه باید ضرور او حتمي ومنی، ځکه چې دا دهغه خبره او حکم ندی بلکې د الله پاک او رسول الله ﷺ حکم او امر دی.

که چېرې هغه د الله پاک او رسول الله ﷺ د حکم او خبرې سره مخالفت وي نو دهغه پر مخ یې ورولی سره د دې که هغه هر څوک وي ځکه چې تاسې ته د الله پاک او رسول الله ﷺ د حکم څخه پرته د بل چا د حکم منلواجازه نشته.

تاسې ته دا څرګنده ده چې الله پاک کوم حکم درکوي هغه دخپل رسول اوپیغمبر پوسیله درکوي، او د رسول الله ﷺ د وفات څخه اوس څو پیړۍ تېرې شویدي خو دالله او رسول ټول احکام په قرآن او حدیث کې موجود دي. قرآن مجید او حدیث شریف خو خپله یوې اوبلې خواته ګرځیدلې نشي چې تاسې ته راشي او حکم درته وکړي او یا موله څه شي څخه منع کړي.

په قرآن او حدیث باندې دعمل کولو طریقې او لارې چارې به خامخا یو انسان خلکو ته په ګوته کوي او پرته لدی څخه چاره او لاره نشته.

اړتیا یواځې دې خبرې ته ده چې تاسې په پټو سترګو د انسانانو پسې ولاړ نشئ او نه په پټو سترګو دهغوی اطاعت او پېروي وکړئ بلکې دا وګورئ چې دهغه انسان خبره د قرآن او حدیث سره برابره ده اوکنه؟ که د قرآن او حدیث شریف سره برابره وې نو بیا دهغه اطاعت پر تاسې فرض دی او که د قرآن او حدیث مخالف وې دهغه اطاعت حرام دې.

۱۱
دین او شریعت

ډلې ډلې کېدل دځه لپاره؟

په مذهبي اودیني خبرو کې تاسې زیات وخت دوه کلمات اودوه الفاظ زیات اوري او زیات یې خپله هم استعمالوئ. یو دین او بل شریعت خوپه تاسې کې ډیر کم داسې خلک شته چې د دې کلماتو په معنیٰ او مفهوم پوهیږي چې دین څه ته وایي او شریعت څه شی دی؟

بې سواده او بې تعلیمه خلک خوملامت ندي بلکې د څه کم زیات علم او پوهې لرونکې خلک او آن چې ځینې مولوی ان هم ددې دواړو په سمه او صحیح معنیٰ باندې نه پوهیږي او نه د دواړو فرق او توپیر سره کولای شي.

د همدې ناپوهۍ په سبب کله کله دین او شریعت سره ګډوډ او یو دبل سره یې مخلوط کړي، دهمدې څخه ډیرې خرابۍ پیدا کیږي، نن زه تاسې ته ددې ډیر آسانه اوساده تعریف، معنیٰ او مفهوم بیانوم.

د دین معناوې

دین څو معناوې لري: لومړۍ معنی یې عزت، حکومت، سلطنت او پاچایي ده.

دوهمه معنا یې دلومړۍ معنی برعکس ده یعنی تر لاسه لاندې کېدل، اطاعت، غلامي، امر منل او بندګي.

درېمه معنا يې حساب کول،فيصله کول او د کړو وړو سزا او جزا ده.

په قرآن مجيدکې دين په همدې دري معناګانو سره استعمال شويدی . فرمايي:

﴿ إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ ﴾ آل عمران: ۱۹

دالله په وړاندې دين هغه دی چې په هغې کې انسان الله پاک د عزت څښتن اوخاوند وبو لي او پرته له الله پاک څخه د بل چاپه وړاندې ځان خوار او ذليل نکړی، يوائې الله پاک خپل بادار، مالک او پاچا ومني او پرته له هغه څخه د بل چا غلام،امر منوونکې او تابع نشي، يوائې الله پاک سزا اوجزا ورکوونکې وګڼي، پرته له هغه څخه د بل چا له سزا او جزا څخه ويره او ډار ونلري، يوائې الله پاک پوښتنه او حساب کوونکې وبولي او پرته له هغه څخه د بل چاله حساب څخه ويره ونه ساتې د همدی دين نوم اسلام دی.

چا چې داخوشی کړ اوددې پر ځای ئې بل څوک د عزت خاوند ، اصلي واکدار، اصلي پاچا، اصلي مالک،اصلي سزا اوجزا ورکوونکې، او دهغه په وړاندې سرښکته کول، بندګي او غلامي کول، د هغه حکم منل، يا د هغه له سزا او جزا څخه ويره اوتمه کول . دا ټول دروغجن او باطل دينونه دي، الله پاک داسې باطل او غلط دين هېڅکله هم نه قبلوي.

ځکه چې دا دحقيقت سره بالکل مخالف اوضد دی. په دې ټولو کائناتو کې پرته د الله پاک څخه بل اصلي د عزت خاوند او څښتن څوک نشته، نه دبل پاچايي اوواکمني شته اونه د بل د غلامۍ اوبندګۍلپاره انسان پېدا شويدی.

نه د دې اصلي اوحقيقي مالک څخه پرته بل څوک سزا ورکوونکې اوجزا ورکوونکې شته، همدا خبرې په نورو ایاتونو کې دارنګه بیان شویدي:

﴿ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ ﴾ آل عمران: ۸۵

یعنی هغه څوک چې د الله پاک پاچایي او واکمني خوشي کړي او بل څوک خپل پاچا او واکدار وبولي، بیا د هغه غلامي او بندګي وکړي، هغه دسزا اوجزا ورکوونکې وبولي د داسې انسان دین الله پاک هېڅکله نه قبلوي دا ځکه چې:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ ﴾ البينة: ۵

الله پاک انسانان خپل بندګان ګرځولې دی اودخپل ذات څخه پرته یې د بل چا دغلامۍ او بندګۍ حکم ورته ندی کړی، د هغوی وظیفه اومسؤلیت دا دی چې دټولو څخه مخ واړوي او یواځې د الله پاک لپاره خپل دین یعنی اطاعت او غلامي ځانګړی او خاصه کړی، یواځې د هغه بندګي وکړي او یواځې د هغه له حساب څخه ویره او ډار ولري.

﴿ أَفَغَيْرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُۥٓ أَسْلَمَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾ ﴾ آل عمران: ۸۳

ایا انسان پرته له الله ﷻ څخه دبل غلامي اواطاعت کول غواړي؟ پداسې حال کې چې د آسمان او زمکې ټول شیان د الله پاک اطاعت کوونکي او حکم منوونکي دي، او هغوی ټول د حساب او کتاب لپاره پرته د الله پاک څخه بل لوری ته تلوونکې نه دي. ایا انسان د زمکې، آسمان او ټولو کائناتو څخه بیله او جلا لاره د ځان لپاره غوره کوي؟

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ ﴾ التوبة: ۳۳

الله پاک خپل رسول ته د رینبتني دین د علم ورکولو سره ددې لپاره لیږلې چې د ټولو دروغجنو خدایانو خدای ختمه کړي او انسانان داسې ازاد کړي چې هغوی پرته دالله پاک څخه د بل چا غلامان او بندګان پاتې نشي.

سره لدی چې مشرکان او کافران پدې کارسره ډیرې چپغې اوناړې ووهي اودا کار بد وګڼي.

﴿ وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ ﴾

الأنفال: ۳۹

اوتاسې جنګ وکړئ تر هغې پورې چې دغیر الله د واکمنۍ فتنه ختمه شي او په دنیا کې یواځې دالله پاک قانون نافذ شي،د الله پاک پاچاهي ومنل شي اوانسان یواځې دالله پاک بندګي وکړي.

ددې پورتنیو ایاتونو اودهغې له تشریح څخه تاسې ته دا څرګنده شوه چې دین څه معنیٰ،مفهوم اومطلب لري:

۱_الله پاک بادار،مالک اوحاکم منل.

۲_د الله پاک غلامي، بندګي او اطاعت کول.

۳_د الله پاک له حساب څخه ویریدل، دهغه له سزا څخه ویره لرل او دهغه د جزا او بدلې تمه او امید ساتل.

څرنګه چې انسانانو ته د الله پاک حکم ،دهغه د کتاب اودهغه د رسولﷺ لخوا څخه رسیدلی دی نو د کتاب او رسولﷺ اطاعت اوحکم منل هم په دین کې داخل دي لکه چې فرمایي:

﴿ يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِى ۙ فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾ ﴾ الأعراف: ۳۵

اې د آدم اولاده! کله چې ځما رسولان تاسې ته ځما احکام راوړي نو څوک چې دا احکام قبول کړي اوتقوىٰ خپله کړي او د هغې سره سم خپل عمل برابر او سم کړي،نه به پدوی ویره وي او نه به دوی غم جن کېږي.

ددې آیت شریف څخه دا څرګنده شوه چې هر انسان ته الله پاک خپل احکام نیغ په نیغه نه ورکوي بلکې د خپلو استازو او رسولانو علیهم السلام پوسیله یې ورته رسوي، نوهغه څوک چې الله پاک خپل حاکم منې نو هغه یواځې په هغه صورت کې دالله پاک اطاعت کولای شي چې دهغه د استازي او رسول (ص)اطاعت وکړي او د رسول پوسیله چې کوم احکام راغلي د هغې پېروي او اطاعت کول عبارت له دین څخه وي.

شریعت څه شی دی؟

اوس زه تاسې ته دا څرګندوم چې شریعت څه شی دی؟ د شریعت معنىٰ لاره او طریقه ده. کله چې تاسې الله پاک خپل حاکم اوواکدار ومنلو او دهغه بندګي او غلامي مو ومنله او دامو هم ومنل چې رسول ﷺ د هغه له لوري حاکم ټاکل شویدی او کتاب هم دهغه له لوري راغلې دی نو په دی منلو سره تاسې په دین کې داخل شوئ.

د دې منلو څخه وروسته چې تاسې په کومه طریقه دالله پاک بندګي کوئ او دهغه په اطاعت کې چې په کومه لاره ځئ دهغې نوم شریعت دی،دا لاره او طریقه هم الله پاک دخپل استازي او رسول پوسیله ټاکلی او ښودلی ده.

هغه ﷺ به درته په ګوته کوي چې دخپل رب عبادت په څه ډول وکړئ، د طهارت اوپاکوالي طریقه داده، د نیکۍ اوتقوىٰ لاره

دا ده ،حقوق بايد پدې توګه پوره او داء شي،معاملات بايد په دې ډول سرته ورسيږي او ژوند بايد دا رنګه سرته ورسيږي.

فرق او توپيرپه دين او شريعت کې دا دی چې دين د تل لپاره يووو، يو دی او يو به وي، خو شريعتونه ډير راغلي، ډير منسوخ او ختم شويدی، ډير پکې بدل رابدل شويدی خو هېڅکله د شريعت په بدلون سره دين ندی بدل شوی.

د حضرت نوح عليه السلام او حضرت ابراهيم عليه السلام دين يو وو، د حضرت موسی عليه السلام او حضرت عيسی عليه السلام دين يو وو. د حضرت شعيب عليه السلام ،حضرت صالح عليه السلام، او حضرت هود عليه السلام دين يو وو،او ود حضرت محمد مصطفی ﷺ دين هم هماغه دی. خو دټولو په طريقه، لاره اوشريعت کې څه ناڅه فرق او توپير شته، د لمانځه اوروژې طريقې په يوکې يو ډول او په بل کې بل ډول وی، د حلال او حرام احکام، د طهارت او پاکوالي اصول، نکاح،طلاق او دوراثت قانون په هر شريعت کې د بل شريعت سره توپير درلوده، خوددې ټولو فرقونو اوتوپيرونو سره سره ټول مسلمانان وه. که هغه د حضرت نوح عليه السلام منونکې وه که د حضرت ابراهيم عليه السلام ،که د حضرت موسی عليه السلام اوکه د حضرت عيسی عليه السلام پيروان او امتيان وه، دا ځکه چې د دې ټولو دين يو وو او هغه دين اسلام دی.

د دې خبرو څخه څرګنده شوه چې په شريعت کې فرق او توپير په دين کې توپير نه راولي،ځکه دين يو دی که په هغې باندې د عمل کولو لارې چارې او طريقې سره بدلې هم وي.

د شریعتونود توپیر ډول یا شریعتونه څه ډول توپیر لري؟

داسې وګڼئ چې یو بادار ډیر نوکران لري، هغه کسان چې څوک خپل بادار نه بولي او نه دهغه خبره او حکم مني نوهغه په نوکرانو کې نه شمارل کېږي او له هغې دایرې څخه وتلې دی.

خوهغه خلک چې خپل بادار مني، د هغه حکم منل خپله وظیفه او مسؤلیت بولي اودهغه له سرغړونې څخه ویریږي. هغه ټول په نوکرانو کې شامل دي.

که د نوکرۍ،خدمت او چوپړ طریقې او لارې چارې سره جلاوي نو په نوکرۍ کې یې څه فرق او توپیر نه راځي، که بادار یو نوکرته یو ډول طریقه وښودله او بل ته یې بله طریقه، نو بل نوکرته دا حق نشته چې هغه یواځې خپل ځان نوکر وبولي اونور نوکران ونه ګڼي، همدارنګه که نوکران د بادار څخه یوه خبره واوري یو نوکر ورځخه یومطلب واخلي او بل ورځخه بل او بیا دواړه دخپل پوهې اوعلم په اساس په هغې عمل وکړي نو دا دواړه په نوکرۍ کې سره برابر دي، کېدای شي یو د مطلب او مفهوم په پوهیدلو کې غلطي کړی وي او بل سم او صحیح مطلب ورځخه اخستی وي خوتر هغې پورې چې کوم یو د نوکرۍ او اطاعت څخه انکار نه وي کړی تر هغې پورې هیڅاته دا حق نشته چې هغه نوکر ونه ګڼي او یا ورته د نوکرۍ څخه د خارج کېدو پیغور ورکړي.

د دې مثال څخه تاسې د دین او شریعت فرق او توپیر ښه پېژندلای شئ، د نبيﷺ څخه مخکې الله پاک دمختلفو رسولانو علیهم السلامو پوسیله مختلف شریعتونه رالیږل چې چاته یې د نوکرۍ یوه طریقه او چاته یې بله طریقه ښودله، د دې ټولو طریقو سره سم چې چا اطاعت او نوکري کړی هغه ټول

مسلمانان وه سره لدی چې دهغوی دعبادت،نوکرۍ او اطاعت طریقی سره بیلی بیلی وی.

کله چې حضرت محمدﷺ راغی نو بادار او لوی واکدار حکم وکړ، چې پخوانۍ ټولې طریقې اولاړې چارې منسوخ شوی، پس لدی څخه چې ځمونږ څوک عبادت،اطاعت اونوکري کوي نو پدې نوې طریقه اولاړه به ئې کوي کوم چې مونږ داخري پیغمبر پوسیله انسانانو ته ښایو، د دې څخه وروسته هیڅاته په پخوانیو طریقودعبادت اونوکرۍ کولو حق او اجازه نشته.

اوس که څوک په نوې طریقه نه ځي او پخوانۍ طریقې غوره کوي هغه په اصل کې د خپل بادار او واکدار حکم نه منې بلکې د خپل زړه او خپلې خوښی خبره منې ځکه نو هغه د نوکرۍ څخه خارج دی یعنی د مذهب په ژبه هغه کافر دی.

د فقهی اختلاف ډول

دا خو دپخوانیو انبیاءعلیهم السلام د منوونکوخبره وه، د نبيﷺ په پیروانو باندې د مثال دوهمه برخه ښه تطبیق کېږي.

الله پاک چې کوم شریعت نبيعلیه السلام ته ورکړیدی،ټول هغه کسان چې دا شریعت منې اوپه هغې د عمل کولوتکل لری هغه ټول مسلمانان دی،اوس که یو څوک ددې شریعت څخه یو ډول مطلب اوفهم اخلی او بل بل ډول فهم اومطلب او بیا هریو د خپل فهم، پوهی او علم په اساس په هغې عمل کوي که ددوی په طریقه کې څه فرق وي، په هر صورت دوی ټول په نوکرۍ او بندګۍ کې داخل دي دا ځکه هریو چې په کومه لاره روان دی پدې فهم او احساس باندې روان دی چې دا ځما دبادار، واکدار

او پاچا حکم دی نو بیا بل څوک څه حق لري چې خپل ځان نوکر وبولي او نور پخپله خوښه اوواک له نوکرۍ څخه خارج کړي، که هغه څه حق لري نو دومره ویلې شي چې ما دخپل بادار اوواکدار خبره په سمه توګه پېژندلې او دهغې څخه مې سم مطلب اخستې او هغه بل ندی اخستې خو پدې خبره کې هم هغه ته د دې اجازه او حق کله شته چې بل څوک له نوکرۍ څخه خارج کړي؟ هغه څوک چې داسې خپل سر ي کارونه کوي نو هغه خپل ځان ته دبادار او واکدار حق او اختیار ورکوي او هغه دا ګڼي چې ګوندې دبادار پشان ځما خبره هم باید خلک ومني، که تاسې ځما فهم او مطلب نه منئ نو زه بیا تاسې له نوکرۍ څخه وباسم.

په دی خبره لږ شانته غور او فکر وکړئ چې دا څومره لوی اوغټه خبره ده له همدی امله نبي ﷺ فرمایلي دي:

څوک چې مسلمان ته کافر ووایي نودا خبره په همده باندې بیرته راګرځي. دا ځکه چې الله پاک مسلمان دخپل حکم تابع ګرځولې دی خو داسې شخص دا وایي چې تاسې به ددې سره سره ځما د رای او نظر غلامي او پابندي هم کوئ، یعنی ستاسې رب یواځې الله پاک ندی بلکې زه هم کوچنې خدای ېم که تاسې ځما خبره ونه منئ نو زه به موداالله پاک له بندګۍ او غلامۍ څخه دباندې وغورځوم که هغه تاسې خارجوي اوکنه،د داسې خبرې کوونکي ته که بل سړی کافر شو یا نشو خو ده خپله ځانته دکفر لاره او دروازه خلاصه کړه.

ګرانو ورونو! اوس تاسې ددې او شریعت فرق اوتوپیر ښه وپېژندلو، او پدې هم پوه شوئ چې دبندګۍ د طریقې د بدلون اوتوپیر سره سره په دین کې څه فرق نه راځي پدې شرط چې

عمل يې په اخلاص اومينه باندې ولاړوي،اوهغه لاره په کومه چې دې عمل کوي دالله پاک اوپيغمبر(ص) پوسيله ښودل شوې وي او له ده سره دخپل عمل په هکله د الله پاک دکتاب او د نبيﷺ د سنتو څه دليل هم موجود وي.

د دين او شريعت د فرق نه پېژندلو زيان او تاوان

اوس زه تاسې ته دا په ګوته کوم چې د دين او شريعت په منځ کې د فرق نه پېژندلو څخه تاسې ته څومره زيانونه او تاوانونه رسيږي.

په مسلمانانو کې دلمانځه داداء کولو مختلفې طريقې دي، يو په سينه لاس ږدي، دوېم په نامه باندې يود امام شاته فاتحه لولي او بل يې نه لولي،يو امين په زور اوجهر سره وايي بل يې پټ اوخفيه وايي.

هر يو مسلمان چې په کومه طريقه روان دی هغه پدې نيت اواراده روان دی چې دا طريقه دنبيﷺ ده او دهغې لپاره سند هم وړاندې کوي،سره لدی چې د لمانځه داداء کولو طريقه، شکل او صورت يې سره فرق و لري بياهم ټول دنبيﷺ پيروان دي.

خو ځينې ظالمان چې ددين او شريعت په فرق او توپير باندې نه پوهيږي هغوی د طريقو اختلاف ددين اختلاف بللې دی، خپله ډله او ګروپ يې جلا کړی، جومات او امام يې بيل کړی، يوبل ته د کفر او فسق کنځلې کوي،يوبل له خپل خپل جومات څخه په زور او ټيلو ټيلو وباسي، قضاء او محکمو ته خبرې ولاړې او د نبيﷺ امت يې ټوټې ټوټې کړ.

په دومره خبرو او کارونو باندې دهغوی زړونه یخ او سړه نشول نو بیایې په کوچنیو او وړو خبروباندې یو بل کافر، فاسق او بې لارې بلل پیل کړل.

ځینې کسان چې د قرآن مجید اومبارکو احادیثو څخه یوه خبره او مسئله راباسي نوېواځې هغه د ځان لپاره دلیل اوحجت نه ګڼي او په هغې یواځې خپله عمل نکوي بلکې دا خپله خبره او خپل فهم په نورو هم په زور او جبر سره مني او که څوک دهغه خبره او فهم و نه مني نوپه زور او جبر سره یې داسلامي امت او اسلامي ملت څخه خارجوي.

تاسې چې په مسلمانانو کې حنفي، شافعي، حنبلي، مالکي اواهل حدیث ګورئ دوی ټول قرآن اوحدیث د اخري سند په حیث مني او دخپل فهم او پوهی سره سم دهغې څخه احکام راباسي، داسې کېدای شي چې دیو فهم سم او صحیح وي او د بل غلط یا کمزوری.

زه هم د یوی طریقې، پېروي کوم اوهغه راته سمه او صحیح معلومېږي ،زه د نورو طریقو والا سره بحث هم کوم ځکه ماته چې څه صحیح او سم ښکاري په هغې باندې هغوی هم پوهوم او کومه خبره چې ماته غلطه معلومېږي هغه غلطه ثابتوم.

د یو چا فهم اوخبره غلطتیدل یو شي دی او ددې څخه وتل او خارجیدل بل شي دی.

د خپل فهم او پوهی سره سم په شریعت باندې عمل کول دهر مسلمان حق دی، که لس مسلمانان په لسو طریقو باندې په شریعت باندې عمل کوي تر هغې پورې دوی مسلمانان دي چې شریعت مني او د یو امت غړي دي. د هغوی د ګروپ او ټولګي د بیل والي او جلا والي لپاره هېڅ وجه نشته.

کوم خلک چې پدې خبرو نه پوهيږي هغوی په وړو وړو خبرو جلا جلا ډلې او ګروپونه جوړه وي، يوله بل څخه جلا کيږي،خپل جوماتونه او امامان سره جلا کوي، يوله بل سره دوستي، خپلوي، اړيکې او نور شلوي، اوخپل ګروپونه داسې روزي او داسې يې تربيه کوي لکه چې دوی بيل امت او ملت دی.

د جلا جلا ډلو او فرقو جوړولو زيانونه

تاسې ته دانه څرګنديږي چې ددې ډلو او فرقو جوړولو څخه مسلمانانو ته څومره زيانونه او تاوانونه رسيږي. په خبرو او وينا کې خومسلمانان يو امت ښکاري،په هندوستان کې د مسلمانانو شمېر څو سوه مېليونونو ته رسيږي،که دوی په ريښتيا سره يو موټې او متحد شي نو بيا په ټوله نړۍ کې هېڅ انساني ځواک نشته چې دوی مغلوب اويا ذليل کړي او بل څوک حکومت او واکمني پرې وکړي. دا يواځې همدا ډلې او ټپلې دي چې ددوی ځواک او قوت يې کمزوری کړی او په سل ګونو ډلې يې ورځخه جوړی کړي، دهغوی زړونه سره جلا دی، هغوی په سختو حالاتو کې هم يو د بل سره نه نژدی کيږي، د يوی مسلمانې ډلې خلک د بلې مسلمانې ډلې خلک داسې بدګڼي لکه چې يو يهودي د عيسايي سره ضد او دښمني لري بلکې دهغې څخه هم سخت تعصب ورسره کوي.

داسې هم شويدي چې يو ډلې د بلې ډلې دمغلوبولو او کمزوری کولو لپاره دکفارو سره لاس يوکړی نو پداسې حالاتواو شرايطو کې چې ټول اسلامي امت مغلوب،کمزوری او د نورو تر

لاس لاندې دی نو څه د حیرانتیا او تعجب خبره نده بلکې دا د دوی دخپلو لاسونو اوخپلو کړو وړو کمال او پایله ده، په هغوی باندې دالله پاک هغه عذاب نازل شویدی کوم چې هغه پخپل کتاب کې بیان کړی:

﴿ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ ﴾ الأنعام: ٦٥

دالله پاک دعذاب یوصورت اوشکل داهم دی چې تاسې په ډلو وویشي اوبیا تاسې پخپلو کې سره یو بل ووژنی.

ورونو! په کوم عذاب کې چې د تول هندوستان مسلمانان آخته دي دهغې آثار او نښې ماته په پنجاب کې ترنورو زیاتې ښکاري، دلته دمسلمانو ډلو تر منځ خپل منځي اختلافات او جګړې زیاتې دي ځکه نو د شمیر د زیاتوالي سره سره ستاسې قوت او ځواک بې اغېزې او بې اثره دی. که تاسې خپل خیر او نیکې غواړی نو دا ډلې ټپلې ختمې او ماتې کړئ، یو د بل سره ورونه او یو امت وګرځي.

د الله پاک شریعت داسې نه دي چې اهل حدیث، حنفي، بریلوي، دیوبندي، شیعه او نور جلا جلا امتونه وګرځي دا ټولې ډلې ټپلی دناپوهۍ اوجهالت زیږنده دي، الله پاک یواځې یو امت (امت مسلمه) معرفي کړی دی

دريم فصل

لمـــونخ

۱۲
عبادت

د اسلام وروڼو!

مخکې ماتاسې ته ددې ټول او شریعت مطلب روښانه او څرګند کړی وو، نن زه تاسې ته یوه بله کلمه هم روښانه کول غواړم کوم چې مسلمانان یې په عمومي توګه وایي خو ډیر کم خلک دهغې په سم او صحیح مطلب باندې پوهیږي، هغه کلمه عبادت دی.

الله پاک پخپل کتاب کې دارنګه فرمایل دي:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾ الذاریات: ۵۶

یعنی ما انسانان او پیریان دبلې موخې اوهدف لپاره ندي پیدا کړي بلکې ددې لپاره چې زما عبادت وکړي.

ددې آیت شریف څخه دا څرګنده شوه چې ځمونږ اوستاسې دپیدایښت او ژوند اصلي موخه او هدف پرته د الله پاک دبندګۍ څخه بل څه ندی.

اوس ددې څخه تاسې دا معلومولا ی شئ چې د عبادت په مطلب، معنی اومفهوم باندې پوهیدل ځومره اړین او ضروري دي.

که تاسې دهغې له معنی، مفهوم اومطلب څخه ناخبره وئ نو بیا تاسې هغه موخه او هدف نه شئ پوره کولا ی دکوم لپاره چې تاسې پیدا شوي یاستئ، کوم شی چې خپل کار او موخه نشي پوره کولا ی هغه خوښې اوناکام ګڼل کیږي.

ډاکټر چې کله د چا درملنه او علاج ونشي کړای نو هغه ناکام بلل کیږي او څوک ورته بیا نه ورځي.

کوم دهقان او بزګرچې کښت او حاصل تر لاسه نشي کړای هغه بیا ناکام بلل کېږي اوځوک ځمکه ورته نه سپاري اوهغه په کرنه او زراعت کې ناکام بولي.

او کله چې تاسې دخپل ژوند او پېدایښت موخه او هدف (عبادت) پوره نشئ کړای،نو ستاسې ټول ژوند ناکام بلل کېږي.

دهمدی لپاره زه دا غواړم چې تاسې په غور او توجه سره د عبادت په مفهوم، مطلب او معنی باندې ځان پوه کړئ اوهغې ته پخپل ذهن او زړه کې ځای ورکړئ ځکه چې ستاسې دژوند بري او ناکامي په هغې پورې اړه لري.

د عبادت مطلب او مفهوم

دعبادت کلمه دعبد څخه اخستل شویده، دعبد معنی ده بنده او غلام یعنی دعبادت معنی بندګي او غلامي ده، ځوک چې د چا غلام، نوکر او بنده وي که هغه د خپل بادار په خدمت او چوپړ کې داسې پاتې شي چې دخپل بادار دخوښی او رضا سره سم کار کوي نو دا عبادت شو خو د دې په خلاف که یو ځوک دچا نوکر، غلام او بنده وي، دهغه څخه د خپلې نوکرۍ او خدمت عوض، بدله او مزدوري هم اخلي خو د خپل بادار دخوښی او رضا سره سم کار نکوي نوداسې انسان ته باغي، سرکښه اونافرمان وایي بلکې نمک حرام ورته ویل مناسب دي.

اوس پدې ځان پوه کړئ چې دخپل بادار په وړاندې د بنده پشان ودریدل څرنګه کېږي:

❁- د بنده او غلام لومړي کار او دنده دا ده چې خپل بادار ا و مالک، بادار او مالک وګڼي او پدی پوه شي چې هغه ماته

رزق او روزي راکوي، هغه زما ساتنه کوي، دهغه سره وفا کول او ټينګ ودريدل پر مافرض او اړين دي،دهغه څخه پرته بل څوک د دې وړتيا نلري چې زه دهغه سره وفا وکړم.

❁- دغلام او بنده دوهم کار اودنده دا ده چې هغه هر وخت او تل دخپل بادار اومالک اطاعت اوپيروي وکړي، دهغه حکم او امر پرځای کړي، هېڅکله دهغه د حکم له منلو څخه سرغړونه ونکړي، د خپل بادار او مالک د خوښی او رضا مخالف کوم کار پخپله خوښه ونکړي اونه د بل چاخبره اوحکم ومني.

غلام او بنده هر وخت بنده او غلام دی، هغه دا حق نلري چې دخپل بادار فلاني کار منم او فلاني نه منم، يازه د دومره وخت لپاره دخپل بادار نوکر، غلام اوبنده ېم او پاتې وخت زه دهغه له بندګۍ. غلامۍ او خدمت څخه ازاد ېم.

❁- دغلام اوبنده درېم کار او دنده داده چې دخپل بادار اومالک ادب،درناوی او احترام وکړي، دادب او درناوي لپاره چې بادار ورته څه طريقه او چل ښودلی دهغې سره سم عمل وکړي، کوم وخت چې بادار د سلامۍ او حاضريدو لپاره ټاکلی هماغه وخت حاضر شي اود دې خبری ثبوت او دليل وړاندې کړي چې زه پخپل کار اودنده باندې کلک ولاړ ېم.

بس همدا دری شيان چې سره يو ځای شي ددې څخه عبادت جوړيږي:

لومړي:دخپل بادار سره وفا کول.

دوېم:دخپل بادار اطاعت او منله.

درېم:دهغه ادب، درناوې او احترام ساتل.

الله پاک چې فرمايلي: وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون. د دې مطلب او معنی دا ده چې الله پاک انسانان او پيريان ددې

لپاره پېدا کړی چې هغوی لده سره وفا کوونکې وي او د بل چا سره لاره نیو ونکې نه وي،یواځې دالله پاک اطاعت او مننه وکړي او دهغه د حکم اوامر په خلاف دبل چا اطاعت او پېروي ونکړي، یواځې دهغه په وړاندې د ادب، تعظیم او درناوي سر ښکته کړي او دهغه څخه پرته د بل چا په وړاندې ښکته نشي.

الله ﷻ دعبادت په هکله دا درې کارونه او دندې وړاندې کړیدې او همدا مطلب او معنیٰ دهغو ټولو ایاتونو ده چې الله پکې دعبادت حکم کړیدی.

ځمونږ د پیغمبر حضرت محمد ﷺ اونورو ټولو پیغمبرانو علیهم السلامو دخبرې مطلب اوموخه همدا وو چې : الا تعبدوا الا یاه» (دالله پاک څخه پرته د بل چا عبادت مه کوئ)

یعنی یو قانون دی چې تاسې باید د هغې اطاعت او مننه وکړئ اوهغه قانون د الله پاک دی، او یواځې یوذات دی چې دهغه پېروي او عبادت باید وشي او هغه الله پاک ﷻ دی.

د عبادت دغلط مفهوم اومطلب پایلی

دعبادت همدا مطلب پخپل ذهن کې وساتئ او بیا ځما پوښتنو ته ځواب راکړئ:

تاسې د هغه نوکر اوخدمت کوونکې په هکله څه وایې کوم چې دخپلې وظیفې او دندې د پوره کولو لپاره نه ځې بلکې تل دخپل بادارپه وړاندې لاس په نامه ولاړوي اوپه لکونوځلې دهغه دنامه یادونه اوذکرکوي،پداسې حال کې چې بادار هغه ته وایې چې ولاړشه دفلانې او فلانې حق ورکړه خو هغه ورسپارل شوی

کار ته نه ځې بلکې پرله پسې په دواړو لاسونوسلامونه کوي اولاس په نامه ولاړ وي.

بادار هغه ته حکم کوي چې فلانی فلانی خرابې او ورانی سمې کړه خوهغه یواینچ هم دخپل ځای څخه نه خوځیږي او پرله پسی سجدی کوي او بس.

بادار هغه ته حکم کوي چې دغل او داړه مار لاسونه ورپرې کړه خو هغه د حکم اوریدلو سره سره هلته ولاړ وي او په ښکلي اواز سره دا وایي: دغله لاس پرې کړئ، د غله لاس پرې کړئ او همدا جمله په شل ګونو ځله تکرار وي، خو یو پل او یو ګام هم دهغه نظام دجوړېدو لپاره نه اخلي په کوم کې چې دغله لاس پرې کېږي.

ایا تاسې د داسې چاپه هکله ویلایې شئ چې دا د خپل بادار خدمت، نوکري او بندګي کوي؟

که ستاسې کوم نوکر او چاکر داسې سلوک غوره کړي نو زه نه پوهیږم چې تاسې به ورسره څه وکړئ؟

خو زه حیران ېم چې تاسې د الله پاک هغه نوکر او چاکر ته چې داسې سلوک او رویه یې غوره کړی هغه ته لوی عبادت کوونکې او پرهیزګار وایی!!!

دا ظلم او تېرې کوونکې دسهار څه تر مابنام پورې څوځو ځله په قرآن کرېم کې د الله پاک حکمونه لولي خو د دې حکمونو د پوره کولو او عملي کولو لپاره حرکت هم نکوي او ګام هم نه پورته کوي بلکې پرله پسی نفلونه کوي، په زر ګیزو تسفو د الله پاک یادونه او ذکر کوي، په ښکلي اواز سره د قرآن مجید تلاوت کوي.

کله چې تاسې د داسې انسان کارونه وګورئ نو فکر کوئ چې لده څخه بل لوی عابد، زاهد او پرهیزګار انسان نشته، دا غلط تصور او فکر ځکه پیدا کېږي چې د عبادت سم او صحیح مفهوم خلکوته څرګند نه وي. یو بل نوکر اوچاکر چې شپه اوورځ د بل چا خدمت او چوپړ کوي،احکام اوامرونه د نورو اوري او هغه مني، د نورو قانون مني او په هغې عمل کوي او دخپل بادار هر وخت مخالفت کوي خو د سلامۍ په وخت کې خپل بادار ته راځي او دهغه نوم په ژبه باندې تکراروي.

که ستاسې یو نوکر داسې سلوک او رویه غوره کړي نو تاسې به دهغه سره څه وکړئ؟ چې امر او احکام د نورو اوري او مني، د نورو په قانون عمل کوي او دخپل اصلي او حقیقي بادار د حکم او امر هر وخت مخالفت کوي او دهغې څخه سرغړونه کوي خو د سلامۍ په وخت کې د خپل بادار په وړاندې حاضریږي او په ژبه باندې دهغه نوم پرله پسې تکرار وي.

کله چې هغه تاسې ته په خوله بادار ووایي نو تاسې به سمدستي هغه ته دا ځواب ورنکړئ چې ته ډیر سپک ، دروغجن او بې ایمانه انسان یې، تنخوا او معاش ځما څخه اخلې!، خدمت اونوکري دنورو خلکو کوي، په خوله ماته مالک اوبادار وایي خو په حقیقت کې د نورو خدمت او نوکري کوي؟

دا خو یوه ساده او آسانه خبره ده چې هر عقل لرونکې په هغې باندې پوهیدلی شي.

ایا دا د حیرانتیا خبره نده چې ځینې خلک شپه او ورځ د الله پاک قانون ماتوي، د کفارو او مشرکانو په امرونو او

حکمونو عمل کوي او په خپل ورځني ژوند او عمل کې د الله پاک د احکامو هېڅ خیال نه ساتي؟

ایا دداسې خلکو لمونځ، روژی، ذکر، تلاوت، حج او زکات تاسې عبادت ګڼۍ؟ د دې غلطۍ یو دلیل دا دی چې تاسې د عبادت د اصلي او حقیقي مفهوم څخه ناخبره یاستۍ. د یو بل نوکر او غلام مثال وګورئ!.

بادار چې د خپلو نوکرانو او غلامانو لپاره کومې جامې او یونیفارم ټاکلی دی هغه په ښه توګه اغوندي،په ډیر آدب او درناوي سره دخپل بادار په وړاندې حاضریږي، هر امر او حکم چې اوري په دواړو لاسونو سلام کوي، ښکته کښږي او داسې څرګندوي چې د ده څخه بل مخلص او وفادار انسان نشته.

د سلامۍ په وخت کې تر ټولو مخکې حاضري ورکوي، دخپل بادار په نوم یادولو کې تر نورو ټولو غلامانو میدان ګټي.

خو بل لوري ته همدا نوکراو غلام د خپل بادار د دښمنانو او باغیانو خدمت او چوپړ کوي،د خپل بادار په خلاف په ټولو دسیسو اوپلانونوکې ګډون کوي، د بادار د ورکولو او ختمولو لپاره چې څومره هلې ځلې او کوښښونه کښږي په هغې ټولو کې دا کم بخت برخه اخلي، دشپې لخوا څخه د خپل بادار دیوالونه سوري کوي خودورځې بیا د یو مخلص او وفادار نوکر په څېر هلته حاضریږي.

تاسې د داسې نوکر په هکله څه فکر کوئ او څه وایئ؟ ایا تاسې هغه ته پیر صاحب،مولانا صاحب، د ینداړ صاحب او متقي صاحب نه وایي؟ تاسې هغه ته داسې درانه اود قدر وړ نومونه ځکه اخلئ چې دهغه لوی او اوږده ږیره وي، پایځې یې د ښنګرو څخه لوړې وي، د هغوی په تندیو او وچولو دعبادت

داغونه او نښانی وي، هغوی اوږده اوږده لمونځونه کوي، او غټې غټې تسفې په لاس کې ګرځوي نو ځکه خلک هغوی لوی زاهدان او متقیان بولي.ددې وجه او دلیل هم همدا دی چې تاسې د عبادت په مفهوم غلط پوه شوي یاستئ.

تاسې داګنی چې لاسونه په سینه کښښودل او سجده کول، څوکلمات او خبرې په ژبه تکرارول، بس همدا رسمي او ټاکلي شوي حرکتونه او رسمونه پوره کول عبادت دی.

تاسې فکر کوئ چې د رمضان دمیاشتې د لومړې ورځې څخه تر اخري ورځې پورې د سهار څخه تر مانښام پورې وږی او تږی اوسیدل اصل عبادت دی.

تاسې دا بولئ چې د قرآن کریم څو رکوع په ژبه تلاوت کول عبادت دی.

تاسې دا فکر کوئ چې مکې مکرمی ته تلل او هلته د بیت الله شریف طواف کول عبادت دی.

دا ځکه چې تاسې د څوکارونو ظاهري شکل پرځای کول عبادت بولی. او څوک چې دا څو ظاهري حرکتونه او خوزښتونه کوي نو تاسې فکر کوئ چې هغه د الله پاک عبادت کوي او ددې آیت شریف

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾ الذاریات: ٥٦

مطلب او موخه پوره شوه،نورهغه په خپل ورځني او عملي ژوند کې پوره ازاد دی چې څه کوي هغه کولای شي.

په پوره ژوند کې بندګي کول عبادت دی.

په حقیقت کې الله پاک چې تاسې د کوم عبادت اوبندګی لپاره پیدا کړي یاستی. او دهغې حکم یې درکړیدی هغه بل شي دی.

هغه عبادت دا دی چې تاسې پخپل ټول ژوند کې هر وخت او په هر حال کې دالهي قانون پېروي او اطاعت وکړئ او دټولو هغو قوانینوله اطاعت اومننی څخه بیزار شئ کوم چې دالهي قانون مخالف او ضد دي.

ستاسې هر حرکت او خوزښت دهغو پولو او چوکاټ په منځ کې وي کوم چې الله پاک ستاسې لپاره ټاکلی دی.

ستاسې هر کار اوعمل دهغې طریقی سره سم وي کوم چې الله پاک ستاسې لپاره غوره کړی.

پدې ډول او طریقه چې تاسې کوم ژوند تیروی ټول سراسر عبادت او بندګي ده.

پدې ډول ژوند کې ستاسې خوب هم عبادت دی او ستاسې ویښ او بیدار اوسیدل هم عبادت دی، خوراک موهم عبادت دی او څښاک موهم عبادت دی.

ګرځیدل راګرځیدل مو هم عبادت دی آن تردې چې دخپلې مېرمنې سره یوځای کېدل او دخپل اولاد سره مېنه او محبت هم عبادت دی.

کوم کارونه چې تاسې هغه بالکل دنیوی بولی هغه ټول دینداري اوعبادت دی، که تاسې پدې دنیوي کارونو کې دالله پاک ټاکلې شوی پولې او طریقې مراعات کړئ او هغه په نظر کې وساتی او دا وګوری چې پدې کې کوم روا او کوم ناروا دي؟ کوم حلال او کوم حرام دی؟کوم شیان فرض شویدي او له کومو څخه منع شویده؟په کومو شیانو الله پاک رضا کېږي او په کومو نارضا کېږي؟

د مثال په ډول تاسې د روزی ګټلو لپاره له کوره وځئ، پدې لاره کې ډیر داسې حالات مخې ته راځي چې د حرامو لاس ته

راوړل او ګټل ډير آسانه وي. که تاسې د الله پاک له ويرې هغه حرام پرېښودل او يواځې په حلال مال باندې مو بسوالې وکړ نو څومره وخت چې تاسې پدې سفر او لاره کې تير کړيدی هغه ټول په عبادت کې شمارل کېږي،دا مال او روزي چې تاسې خپله وخوړله يا مو پخپله مېرمن او بچو باندې وخوړله يا مونورو حقدارو او اړو خلکو ته ورکړه پدې ټولو کې تاسې ته ثواب او اجر درکول کېږي.

که په سفر او لاره کې تاسې د لارې څخه اغزي يا بل کوم زيان رسوونکې شی پدې خاطرلری کړ چې د الله پاک بندګانو ته تکليف رسوي نو دا هم عبادت ا ود ثواب کار دی،

که تاسې د کوم ناروغ پوښتنه ياخدمت وکړ، کوم رانده يا لار ورکې ته مو لاره وښودله، يا مو د کوم غريب او بې وځلې سره مرسته او کومک وکړ دا ټول عبادت دی.

تاسې که پخپلو خبرو کې له درواغو، غيبت، بدو ويلو. زړه ازارولو او پوچو خبرو څخه ځان وساتلو او د الله پاک له ويرې موحق خبره وکړه نو څومره وخت چې تاسې پدې خبرو اترو کې مصرف کړی هغه ټول په عبادت کې شمارل کېږي.

پس دالله پاک اصلي عبادت دا دی چې د پوهيدلو دعمر څخه تر مرګ پورې دهغه په قانون او طريقو باندې ولاړ شئ او دهغه ﷺ د حکمونو سره سم خپل ژوند تير کړئ.

ددې عبادت لپاره هېڅ وخت ندی ټاکلې شوی بلکې هر وخت او په هر حال کې هغه کول پکار دي، ددې عبادت لپاره هېڅ شکل نشته په هر ډول او هر شکل کې يې کول اړين دي.

تاسې دانشئ ویلایې چې زه په فلانې وخت کې د الله پاک بنده ېم او په فلانې وخت کې دهغه له بندګۍ او غلامۍ څخه ازاد ېم، او داهم نشئ ویلایې چې فلانې وخت یواځې د الله پاک د بندګۍ او عبادت لپاره دی او فلانې وخت د عبادت او بندګۍ لپاره ندی.

ورونو!

اوس تاسې ته دعبادت مفهوم او مطلب څرګند شو او داهم درته څرګنده شوه چې په هر حال او هر وخت کې دالله پاک بندګي او اطاعت کول عبادت دی.

اوس تاسې شاید پوښتنه وکړئ چې دا لمونځ، روژه اوحج نو څه شیان دي؟

د دې آسانه او ساده ځواب دا دی چې ددې عبادتونو پوسیله چې الله پاک پر تاسې فرض کړی هغه لوی او عمومی عبادت ته تیارول او چمتو کول دی چې په ټول ژوند کې به یې هر وخت اداء کوئ.

۞ لمونځ تاسې ته په شپه او ورځ کې پنځه ځله دا خبره درپه یادوي چې تاسې دالله پاک بندګان او غلامان یاستۍ اودهغه بندګي به کوئ.

۞ روژه په کال کې یو میاشت تاسې دهغه لوی اوعمومي عبادت لپاره روزي او ټریننګ درکوي

۞ زکات تاسې ته دا په ګوته کوي چې دا مال د الله پاک بخشش او عطیه ده، دا تاسې دخپلو خواهشاتو لپاره مه خرڅوئ بلکې دخپل مالک او صاحب حق پکې ادا کړئ.

۞ حج کول په زړه کې د الله پاک دلوېء او عظمت داسې خیال او فکر راپېدا کوي چې که هغه یو ځل په زړه کې ځای ونیوه نو ټول عمر بیا له هغه څخه نه لرې کېږي.

د دې ټولو عبادتونو تر اداء کولو وروسته که تاسې د دې وړ وګرځیدئ چې ستاسې ټول ژوند دالله پاک عبادت شي نو بې شکه چې ستاسې لمونځ بیا حقیقي او واقعي لمونځ دی، ستاسې روژه بیا حقیقي او اصلي روژه ده، ستاسې زکات بیا اصلي او حقیقي زکات دی اوستاسې حج بیا حقیقي او اصلي حج دی.

که چېرې داسې ونشول اودا موخه اوهدف یې پوره نشو کړائ نو بیا وچوسجدو او رکوع ګانو، لوړه او تنده تیرولو، دحج په څو رسمونو اداء کولو او زکات په مال ورکولو باندې هېڅ کار هم نه کېږي.ددې مثال داسې دی لکه چې په یو بدن کې روح وي هغه بدن هم ګرځي او هم ګارونه کوي نوهغه ته ژوندی انسان وایي خو که په بدن کې روح نه وي نو هغې ته بیاانسان نه بلکې مړی ویل کېږي

مړی هم لاس،پښې، پوزه، غوږونه بلکې ټول غړی پوره او مکمل لري خو په هغې کې یواځې روح نه وي نو تاسې داسې انسان بیا پخپل کورکې نه ساتی بلکې زر تر زره یې په خاورو کې پټوئ او ځان ورڅخه بې غمه کوئ.

په همدې توګه دکوم لمانځه چې ارکان پوره وي اودروژی شرطونه پوره وي خو په هغې کې دالله پاک څخه ویره او دهغه سره مینه او محبت،وفا کول او اطاعت نه وي دکوم لپاره چې دا لمونځ او روژه فرض شویده نو بیا دا هم د بې روحه بدن په شان دی.

۱۳

لمونځ

ځما د اسلام وروڼو!

ما مخکې تاسې ته د عبادت اصل مطلب اومفهوم بیان کړی وو اودا ژمنه مې درسره کړی وه چې په اسلام کې کوم عبادتونه فرض شویدي د هغې په هکله به هم درته څه ناڅه واېم چې دا عبادتونه په څه ډول سره یو مسلمان د لوی عبادت لپاره تیار او چمتو کوي د کوم لپاره چې الله پاک انسانان او پیریان پېدا کړیدي.

پدې لړ کې تر ټولو لوی او تر ټولو مهم لمونځ دی او نن ورځ یواځې دهمدې په هکله درته څه مهم شیان وړاندې کوم.

د عبادت پراخه مفهوم

دا خوتاسې ته څرګنده شویده چې عبادت په اصل کې بندګۍ ته وایي، او کله چې تاسې دالله پاک د بندګۍ لپاره پېدا شوي یاستۍ نو تاسې هېڅکله هم د هغه د بندګۍ څخه اذاد نشئ کېدای.

لکه څرنګه چې تاسې نشئ ویلی چې زه د دومره ساعتونو لپاره د الله پاک بنده ېم او پاتې وخت دهغه بنده نه ېم، او داهم نشئ ویلایې چې زه دومره وخت په عبادت کې تیروم او پاتې وخت د عبادت څخه خلاص او ازاد ېم چې هر څه کوم، تاسې خو په پېدایښتې او فطري توګه دالله پاک غلامان یاستۍ، هغه تاسې د بندګۍ لپاره پېدا کړي یاستئ، ځکه نوستاسې ټول ژوند باید دهغه په عبادت او بندګۍ کې مصرف شي او

هېڅکله د يوي ثانيي لپاره هم بايد تاسې د دې عبادت څخه بې پروا او غافل نشئ.

دا مې هم تاسې ته ويلي وه چې د عبادت مطلب دا ندی چې تاسې ددنيا څخه يو لوري ته په کنج کې کېنئ او الله، الله کوئ بلکې د عبادت اصل او حقيقي مفهوم او مطلب دا دی چې په دنيا کې تاسې څه کوئ هغه د الله پاک د خوښي او رضا سره سم وکړئ.

ستاسې خوب اوبيداريدل،ستا خوراک او څښاک، ستاسې ګرځيدل راګرځيدل لنډه دا چې ټول کړه وړه دالله پاک د قانون پابند او دهغې سره سم وي،تاسې چې کله پخپل کور کې مېرمنې او کوچنيانو، وروڼو خويندو،خپلوانو اوعزيزانو سره وي نود دې ټولو سره به داسې اړيکې ساتئ چې څرنګه الله پاک حکم کړيدی. تاسې چې کله خاندئ او خبرې کوئ نوهم بايد پام وکړئ چې تاسې د الله پاک له بندګۍ څخه آزاد نه ياستئ،کله چې تاسې د روزې ګټلو لپاره وځئ او د خلکو سره راکړه ورکړه کوئ نو هلته به هم په هره خبره کې د الله پاک احکامو ته پام کوئ، او هېڅکله به د هغې حد او پولو څخه تېرې نکوئ چې الله پاک درته ټاکلی دي.

کله چې تاسې د شپې په تيارو کې وئ او يوه ګناه کولای شئ چې د دنيا دخلکو څخه هېڅوک هم تاسې نشي ليدلای او پدې وخت کې هم تاسې ته دا خبره په ياد وي چې الله پاک ماګوري، هغه د ويرې اوخوف کولومستحق اووړ دی نه د دنيا خلک او پولېس.

کله چې تاسې په یو ځنګل کې یواځې روان یاستی او هلته تاسې داسې ګناه او جرم کولای شئ چې پولیس اود نورو هېڅ خطر نه وي، پدې وخت کې هم باید تاسې الله پاک راپه یاد کړئ اود هغه له ویرې دګناه او جرم څخه لاس واخلئ.

کله چې تاسې ددروغو، خیانت، او ظلم له لارې ښه پرېمانه ګټه تر لاسه کولای شئ او څوک ستاسې لاس نیوونکې هم نه وي خو تاسې د الله پاک څخه ویره او خوف وکړئ او د هغې ګټې څه پدې خاطر تیر شئ چې الله پاک په هغې خفه او ناراضه کېږي.

کله چې رښتیا اوامانت تاسې ته په ښکاره تاوان اوزیان رسوي خو تاسې هغه زیان او تاوان ومنی خاص پدې خاطر چې پدې سره الله پاک خوشحالېږي.

دنیا خوشې کول او په کنج کې کېناستل او تسبیح اچول یواځې عبادت ندی بلکې د دنیا په کارونو کې د الله پاک د قانون پابندي کول عبادت دی.

د الهي ذکر مطلب دا ندې چې په خوله الله،الله تکرار کړئ بلکې اصلي او حقیقي ذکر دا دې چې تاسې ددنیا په کارونو کې هم الله پاک له یاده ونه باسئ او هر وخت درته په یاد وي، هغه کارونه چې انسانان دالله پاک څخه بې پروا او غافله کوي تاسې یه هغې کې هم له الله پاک څخه بې پروا او غافله نشئ.

د دنیا په ژوندون کې ډېر داسې وختونه او چانسونه راځي چې د الله پاک د قانون په ماتولو سره ډېری زیاتې ګټې تر لاسه کېږي او په پابندئ باندې تاوان رسېږي خو هلته الله پاک یادول او د هغه په قانون باندې پابندي کول عبادت وي، همدا دی په اصل کې د الله پاک یادول، د همدې نوم دی الهي ذکر، دهمدی ذکر په لوري قرآن مجید اشاره کړیده.

﴿ فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ وَٱبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ ﴾ الجمعة: ۱۰

یعنی کله چې لمونځ ختم او خلاص شي نو په ځمکه کې خپاره شئ، دالله د فضل یعنی حلال رزق په ګټلو پسی هڅه پیل کړي او الله پاک زیات یادوئ ترڅو تاسې کامیاب شئ.

د لمانځه ګټې اوفائدې

د عبادت دا مطلب او مفهوم په ذهن کې وساتئ او بیا غور اوفکر وکړئ چې دداسې لوی او ستر عبادت د سرته رسولو لپاره چې کوموشیانو ته اړتیا ده هغه لمونځ په څه توګه په انسان کې را پیدا کوي.

۱- د بندګۍ احساس

تر ټولو مهمه خبره داده چې بیا بیا تاسې ته داپه یاد شي چې زه د الله پاک بنده او غلام یم.

اودهغه بندګي به په هر حالت کې کوم، د دې یادونې اړتیا څکه پیدا کیږي چې ستاسې په نفس کې شیطان ناست دی او هر وخت دا درته وایي چې ته ځما بنده او غلام یې، په لکونو او میلیونونو شیطانان په دنیا کې هر لوري ته خپاره شویدي او هر یو همدا وایي چې ته زما بنده یې.

د دې شیطانانو طلسم او جادوتر هغې نه ماتیږي تر څو چې انسان ته په شپه او ورځ کې څو ځلې دا وریاد نکړل شي چې ته پرته د الله پاک څخه د بل چا بنده او غلام نه یې، او همدا یادول لمونځ سرته رسوي.

سهار وختي چې له خوب څخه راپورته شئ نو دا خبره در په یادوي، کله چې د ورځې په دنیوي کارونو کې بوخت او مصروف یاستی.دې ځلې لمونځ دا خبره درپه یادوي او کله چې د خوب لپاره پورته کېږئ نو یو ځل بیا لمونځ دا خبره در په یاد وي .دا د لمانځه لومړی ګټه اوفایده ده او په قرآن مجید کې لمانځه ته په همدې خاطر ذکر ویل شویدی یعنی داد الله پاک یاد اوذکر دی.

۲- مسؤلیت او خپله دنده پېژندل

څرنګه چې په ژوندون کې تاسې ته په هر قدم او هرګام کې دالله پاک دحکمونو عملي کول اړین دي نو د دې لپاره پکار دی چې په تاسې کې دخپلې دندې، مسؤلیت اووظیفې پېژندلو احساس را بېدار شي او د دې سره سره په تاسې کې د مسؤلیت او وظیفې داداء کولو اوپوره کولو عادت اوخوی هم راپیدا شي.

څوک چې مسؤلیت اووظیفه نه پېژني هغه هېڅکله د احکامو اطاعت اویابندي نشي کولای، او هغه څوک چې مسؤلیت اووظیفه پېژني خو د اداء کولو پروایې نکوي نو د هغه څخه هم داتمه او اُمید نشته چې هغه به په شپه او ورځ کې دا په سل ګونو احکام په ښه توګه پوره کړي.

۳= د اطاعت تمرین اومشق

کومو کسانو چې په پوځ یا پولېسو کې کار کړی وي هغوی پدې خبره ډېر ښه پوهېږي چې پدې دواړو وظیفو اوکارونو کې د کار د کولو لپاره هغوی ته په څه ډول تمرین،مشق او ټریننګ

ورکول کېږي، په شپه او ورځ کې څو ځلې شپېلاق وهل کېږي اوپوځیانو ته په یو ځای کې د راټولېدوحکم اوامر کېږي.

بیا وربانديې تمرین او مختلف قسم سخت کارونه سرته رسوي. دا ټول پدې خاطر وربانديې پرله پسی تکرارېږي چې په هغوی کې د حکم د پرځای کولو عادت اوخوی جوړ شي، کوم کسان چې ددې تربیت، تمرین او ټریننګ په دوران کې بې کاره، لټ اود حکم نه منوونکي ثابت شي هغوی له کار او وظیفی ګوښه او لری کیږي.

په همدې توګه لمونځ هم په شپه اوورځ کې پنځه شپېلا قه وهي تر څو د الله پاک پوځیان چې کله هغه اواز واوري نو له هری خوا څخه رامنډه کړي، یو ځای ته راټول شي او دا خبره ثابته کړي چې مونږ دالله پاک حکم او امر منلو ته تیار او چمتو یو، کوم کسان چې د آذان په اوریدو سره بیا هم کرار ناست وي او حرکت نکوي نو دوی خو یا خپل مسؤلیت نه پېژني یادا چې دومره بیکاره، لټ او نالایق دي چې دوی باید دالله پاک په پوځ کې پرېنښودل شي.

نبيﷺ له همدې املې فرمایلي دي چې کوم کسان د آذان اوریدلو سره سره لمانځه ته د خپلو کورونو څخه نه راوځي ځما زړه داغوارې چې ولاړ شم او د هغوی کورونو ته اور واچوم. او همدا لامل دی چې نبيﷺ لمونځ د کفر او اسلام تر منځ د بیلتون ښنه او علامه ښودلی ده.

د رسول اللهﷺ او صحابه کرامو په دوره کې هغه څوک مسلمان نه بلل کېده چې د جماعت لمانځه ته به نه راتللو، آن چې ښکاره منافقانو به هم د دنیا د کارونو په خاطر په جماعت

لمانځه کې ګډون کولوچې رسوا نشي، قرآن مجيد منافقان پدې ندي ملامت کړي چې هغوی لمونځ نکوي بلکې پدې يې ملامت کړي چې په اخلاص او صداقت سره لمونځ نکوي بلکې په بد زړه او ناخوښئ سره لمانځه ته پورته کېږي. قرآن مجيد فرمايي:

﴿ وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ ﴿١٤٢﴾ ﴾ النساء: ۱۴۲

کله چې لمانځه ته پورته کېږي نوسست اولټ پورته کېږي.

ددې څخه څرګنديږي چې کوم کسان لمونځ نکوي هغوی مسلمانان نه بلل کېږي دا ځکه چې اسلام يوائې عقيدتي او فکري شی نه بلکې عملي نظام دی، داسې نظام چې هر وخت او هره لحظه به د عمل کولو او د کفر په خلاف د ودريدلو هڅه او کوښښ کوي.

د داسې سخت او کلک کار او عمل لپاره دې ته اړتياده چې مسلمان هر وخت د الله پاک داحکامو عملي کولو ته چمتو او تيار وي، څوک چې داسې استعداد او لياقت ونلري هغه د اسلام ندی پکار.

له همدې امله په شپه او ورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض شو چې کوم کسان د اسلام او ايمان دعوه کوي دهغوی بيا بيا امتحان او ازموينه واخستل شي چې ايا په اصل او حقيقت کې دوی مسلمانان دي او که هسې خوشی د خولې دعوه کوي؟ ايا هغوی پخپل ژوند کې د الله پاک احکام عملي کوي او کنه؟ کوم کسان چې د الله پاک د بلنې اوغوښتنې اواز اوري او بياهم له خپل ځای څخه حرکت نکوي نو ددې څخه په څرګنده معلومېږي چې دوی پخپل عملي ژوند کې د اسلام منلوته تيار او چمتو

او چمتو ندي، د هغوی دا دعوه غلطه ده چې مونږ الله پاک او رسول الله ﷺ منو په همدې هکله قرآن مجید فرمایي:

﴿ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلْخَٰشِعِينَ ﴿٤٥﴾ ﴾ البقرة: ٤٥

دالمونځ سخت اودروند دی خوپه خاشعینوباندې ندی درونډ.

یعنی هغه کسان چې دالله پاک اطاعت او بندګۍ ته تیار ندي په هغوی لمونځ سخت او ګران تمامیږي. په چا چې لمونځ درونډ او ګران شي نو دا د دی خبری ثبوت دی چې هغه د الله پاک بندګۍ او اطاعت ته چمتو ندی.

۴- د الله پاک څخه ویره پیدا کول

بل مهم شی دا الله پاک څخه ویره، ډار اوخوف په زړه کې پیدا کېدل دي، مسلمان تر هغې پورې په اسلام باندې عمل نشي کولای تر څو چې د هغه په زړه کې دا یقین او باور نوې چې الله پاک هغه هر وخت او په هرځای کې هم وینې، د هغه هر حرکت ځاري، الله پاک په توره تیاره کې هم هغه ګوري او په یواځې او پټ ځای کې هغه ځاري، د ټولې دنیا څخه ځان ساتل او ځان پټول آسانه دي خو د الله پاک څخه ځان ساتل سخت او ناممکن دي، د ټولې دنیا د سزاګانو څخه انسان ځان ساتلې او خوندي کولای شي خو د الله پاک له سزا څخه څوک نشي خوندی کېدای، همدا باور، یقین او اعتماد انسان د الله پاک د احکامو د سرغړونې او نافرمانۍ څخه ساتي. د همدې یقین او باور په بنسټ هغه د حلالو او حرامو فرق کوي کوم چې الله پاک د ژوند په مختلفو معاملواوچارو کې ټاکلې دي.

کله چې دا باور، یقین او اعتماد کمزوري یا سست شي نو بیا مسلمان په سمه او صحیح توګه اسلامي ژوند نشي تیرولې، په همدې خاطر الله پاک په شپه او ورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض کړ تر څود مسلمان په زړه کې دا یقین اوباور بیابیا تازه او کلک کړي. قرآن مجید د لمانځه همدا فایده او ګټه بیان کړیده:

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ﴾ العنکبوت: ۴۵

لمونځ انسان له بدۍ او بې حیایې څخه منع کوي.

که پدې خبره تاسې غور او فکر وکړئ نو خپله به پرې پوه شئ. د مثال په توګه: د لمانځه لپاره اودس کوئ او بیا روانیږئ، که تاسې ناپاکه او بې اودسه لمانځه ته ولاړ شئ، یا ستاسې جامې ناپاکې او نجسې وي یا داچې ستاسې اودس نه وي او تاسې ووایي زما اودس شته نو په دنیا کې تاسې څوک نیولې شي؟ خو تاسې دا کار نکوئ، دا ولې؟

دا کار پدې خاطر نکوئ چې پدې باور او یقین لرئ چې دا کار له الله پاک څخه پټ نشي پاتې کېدای!

په لمانځه کې تاسې په خفیه اوپټه توګه تلاوت کوئ که هغه تاسې ونه لولۍ او یا دهغې پر ځای بل شي ولولۍ نو څوک پرې خبریږي، خو تاسې دا کار نکوئ، دا ولې؟ ددې لپاره چې تاسې یقین او باور لرۍ چې الله پاک هر څه اوري او هغه مونږ ته د خپل شارګ څخه هم نژدې اوقریب دی.

په همدې توګه تاسې په ځنګل او پټ ځای کې هم لمونځ کوئ، په کور کې چې کله یواځې وۍ هم لمونځ کوئ، پداسې حال کې چې تاسې هېڅوک هم نه ګوري او هیچاته هم دا نه څرګندیږي چې هغه لمونځ ندی کړی، ددې لامل اودلیل څه دی؟

دا ځکه چې تاسې په پټه هم د الله پاک له مخالفت څخه ډار اوویره لرئ، او تاسې پدې ښه پوخ یقین لرئ چې دا ګناه او جرم د الله پاک څخه پټ نشي پاتې کېدای.

ددې خبرو څخه اوس تاسې اندازه کولای شئ چې لمونځ څه ډول دانسان په زړه کې د الله پاک ویره، ډار او دهغه دعلیم او خبیر ګڼلو باور او یقین راپیدا کوي او تل یې تازه ساتي.

تاسې په ۲۴ساعتونو کې څرنګه هر وخت د الله پاک بندګي او عبادت کولای شئ چې ستاسې په زړه کې د الله پاک ویره او ډار موجود نه وي. که لدی شیانو څخه ستاسې زړه خالي وي نو بیا دا امکان نلري چې تاسې دی د ژوند په ټولو معاملو کې په نیکۍ باندې کلک ولاړ اوله بدۍ څخه لاس په سر شئ.

۵- د الهي قانون څخه خبریدل

بل مهم شی چې د عبادت او بندګۍ لپاره پکار دی هغه دالله پاک له احکامو څخه خبریدل او پوهه ده، دا پدې خاطر چې که تاسې دهغه قانون اواحکاموڅخه خبر نه یاستئ نو دهغې اطاعت او پابندي به څرنګه کوئ؟ دا کار هم لمونځ سرته رسوي.

په لمانځه کې چې تاسې کوم قرآن مجید تلاوت کوئ دا دهمدې لپاره دی چې تاسې دهغې قانون څخه خبرشئ، د جُمعې دلمانځه خُطبه هم دهمدې لپاره ده چې تاسې د الهي احکامو څخه خبر شئ. د جماعت اوجمعې د لمانځه یوه لوی ګټه دا ده چې پرله پسې عام او پوه خلک یودبل سره یو ځای شي او د خپلو دیني احکامو او مسایلو څخه خبر شي خو داستاسې

بدبختي ده چې څه په لمانځه کې لولې. دهغې په معنیٰ او مفهوم باندې نه پوهېږئ، تاسې ته خطبه هم پداسې شکل او طریقه درکول کېږي چې له هغې څخه تاسې هېڅ یادولې نشئ، په جماعت او جمعه کې هم پوهان او ناخبره د یو بل سره مسایل نه شریکوي.

لمونځ خوتاسې ټولو ته د دې فایدواو ګټو د تر لاسه کولووخت پلاس درکوي، چې تاسې دهغې څخه ګټه نه اخلئ نو ګناه دچاده؟

۶- د ټولنېزتوب تمرین اومشق

بل مهم شي پدې لاره کې دا دې چې مسلمان باید دژوند پدې طوفان کې یواځې او تنها نه وي بلکې ټول مسلمانان د یو قوي او کلک جماعت اوډلې په څېر دالله پاک عبادت او دهغه د احکامو پابندي اودهغه د قانون عملي کول سرته ورسوي، په نړۍ کې داسلامي قانون دعملي کولو لپاره ټول سره ملا وتړي او د یو بل سره کومکې او مرستندوی شي.

تاسې پوهېږئ چې د ژوند پدې میدان اولوبه کې یو لوري ته د الله پاک مخلص او مطیع بندګان یعنی مسلمانان او بل لوري ته د الله پاک څخه باغي او کافران ولاړ دي، شپه او ورځ د اطاعت او بغاوت تر منځ شخړه او کش مکش روان دی، باغیان د الله پاک قانون ماتوي او په نړۍ کې شیطاني قانون عملي کوي. که ددې لوی شیطاني او کفري طوفان او سیلاب په مقابل کې یو مسلمان یواځې ودریږي نو څه نشي کولای بلکې دې ته اړتیاده چې ټول مسلمانان سره یو لاس اویو موټې په ټولنېز ډول د دې بغاوت مقابله وکړي اوپه نړۍ کې الهي قانون نافذ کړي.

د دې اجتماعي او ټولنيز يوالي او وحدت پېدا کوونکې تر ټولو زيات لمونځ دی، پنځه وخته په جماعت سره لمونځ کول، بيا د جمعې ټولنه، بيا داخترونو ټولنه دا ټول مسلمانان سره متحد او يو موټې ساتي او په هغوی کې عملي اتحاد را پېدا کوي چې په ورځنۍ عملي ژوند کې يو د بل کومکې او مرستندوی کېدای شي.

۱۴
په لمانځه کې تاسې څه لولئ؟

زما د اسلام وروڼو!

ما مخکې ویلي وه چې لمونځ په څه ډول انسان د الله پاک عبادت او بندګۍ ته چمتو او تیاروي؟ ما چې څه ویلي وه د هغه څخه به تاسې ته دا څرګنده شوی وي چې که څوک د لمانځه په معنیٰ او مطلب نه پوهېږي نو یواځې پدې خاطر لمونځ کوي چې دا فرض او د الله پاک حکم دی نو پداسې لمونځ کوونکې کې هم د الله پاک څخه ویره، الله پاک حاضر او ناظر ګڼل او د هغه په لوی دربار کې د ودریدلو او حساب ورکولو احساس را پیدا او ژوندې ساتي، د هغه په زړه کې د تل لپاره دا عقیده او یقین ژوندې وي چې زه پرته له الله پاک څخه د بل چا بنده او غلام نه یم او الله پاک زما اصلي او حقیقي پاچا، حاکم او واکدار دی. پداسې انسان کې د مسؤلیت د پوره کولو او د الهي احکامو د پرځای کولو استعداد او توان پیداکېږي، پداسې انسان کې پخپله هغه صفات او خویونه را پیداکېږي کوم چې د انسان ټول ژوند د الله پاک عبادت او بندګي ګرځوي.

اوس زه تاسې ته دا په ګوته کوم چې که کوم انسان ددې لمانځه په معنیٰ، مفهوم او مطلب باندې پوه شي او بیا یې د پوهې سره سره اداء کړي نو دهغه ایمان، یقین او باور به څومره قوي شي او د هغه د ژوند پاڼه به څومره واوړي.

اذان او د هغه اغېزې

تر ټولو د مخه اذان راواخلئ، تاسې په يوه شپه ورځ کې پنځه ځلې دا کلمات او جملې تکراروئ:

الله اکبر – الله اکبر : الله تر ټولو لوی دی - الله تر ټولو لوی دی.

اشهدُ ان لا اله الا الله : زه شاهدي او ګواهي ورکوم چې پرته له الله څخه بل څوک د عبادت وړ او حقدار نشته.

اشهدُ ان محمدا رسول الله : زه شاهدي او ګواهي ورکوم چې محمد صلی علیه وسلم د الله رسول دی.

حی علی الصلوة :راشئ لمانځه ته.

حی علی الفلاح : راشئ کامیابۍ او بری ته. الله اکبر الله اکبر :الله تر ټولو لوی دی،الله تر ټولو لوی دی.

لااله الاالله : د الله څخه پرته بل څوک معبود او د عبادت وړ او مستحق نشته.

تاسې وګورئ چې دا څومره ځواکمن او قوي اواز دی، دا اواز تاسې ته په شپه او ورځ کې پنځه ځله په څه ډول دا در په یادوي چې په ځمکه کې څومره واړه او لوی انسانان او نور چې د خدایتوب دعوه کوي هغه ټول دروغجن دي، په ځمکه او آسمان کې یواځې یو ذات دی چې هغه لوی دی، او هماغه لوی ذات د عبادت او بندګۍ وړ او حقدار دی، راشئ د هماغه لوی ذات عبادت او بندګي وکړئ، د هغه لوی ذات په عبادت او بندګۍ کې ستاسې بری، نجات او کامیابي ده. څوک به داسې وي چې دا لوی او قوي اوازو اوري اوبیاهم له ځای څخه ونه ښورېږي؟ دا څنګه امکان لري چې د چا په زړه کې دې ایمان وي

او هغه دی دومره لوی ، ځواکمن او قوی اواز او شاهدي واوري او بیا دې هم پخپل ځای هماغسې ناست وي او د خپل بادار او واکدار په وړاندې دې خپل سر ښکته نکړي؟

اودس

ددې اواز په اوریدو سره تاسې پورته کېږئ لومړې خپل حالت گورئ چې زه پاک ہم اوکه نا پاک؟ زما جامی پاکې دي که نا پاکې؟ زه اودس لرم او کنه؟ یعنې پدې باوراو یقین لرئ چې د کائناتو د خالق عبادت په هر حالت کې کېدای شي خو ددې لوی او عظیم پاچا په وړاندې په نا پاک بدن، نا پاکو جامو او بی اودسه ودریدل ډیره بې ادبي او سپین سترگي ده، په همدی خاطر تاسې د لمانځه ځخه مخکې د خپل پاکوالي کوښښ کوئ یا غسل او یا اودس کوئ که تاسې د اودسه په دوران کې خپل غړي وینځئ او ورسره د الله پاک ذکر او یادونه هم کوئ او بیا په اخر کې هغه دُعا کوي چې نبي علیه السلام ښودلی ده، نو پدې اوداسه باندې به یواځې ستاسې غړي پاک نشي بلکې ستاسې ظاهر او باطن دواړه به پاک او صفا شي. د نبي علیه السلام هغه دُعا چې تر اوداسه وروسته لوستل کېږي داده:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ الْمُتَطَهِّرِينَ.(رواه سنن الترمذي)

زه گواهي او شاهدي ورکوم چې پرته له یو لاشریک الله ځخه بل څوک د عبادت وړ او حقدار نشته، او زه دا شاهدي او گواهي هم ورکوم چې محمد صلی علیه وسلم د الله بنده او پېغمبر دی،

یا الله ما په توبه کوونکو کې شامل کړه او ماله پاکوکسانوڅخه وګرځوه.

نیت

ددې څخه وروسته تاسې د لمانځه لپاره پورته کېږئ مخ مو د کعبی شریفی په لوري دی، پاک او صاف د کائناتو د لوی پاچا په وړاندې ولاړ او حاضر یاستی، تر ټولو د مخه ستاسې له خولې څخه دا کلمات وځي الله اکبر - الله تر ټولو لوی او ستر دی، ددې لوی او ځواکمن اقرار څخه وروسته تاسې خپل لاسونه تر غوږونو پورې پورته کوئ یعنې تاسې له دنیا او په هغې کې د هر شي څخه لاس په سر کېږئ، بیا لاسونه تړئ یعنې د خپل بادار، حاکم او واکدر په وړاندې په ادب سره ودرېږئ، ددې څخه وروسته بیا تاسې څو وړاندې ږونه کوئ.

تسبیح

سبحٰنک اللهم و بحمدک وتبارک اسمک وتعالیٰ جدک ولا اله غیرک.

یاالله ستاپاکې بیانوم له هر ډول عیب څخه، او ستا تعریف او صفت بیانوم، ستانوم ډیر برکتي دی او لوړ دی شان ستا، او پرته ستا څخه بل څوک معبود او د عبادت حقداراوو نشته.

تعوذ

اعوذ بالله من الشیطن الرجیم: زه د شیطان رټلی شوي څخه په الله پاک باندې د هغه له شرارت او لاس وهنې څخه پناه غواړم.

بَسْمَلَه

بسم الله الرحمٰن الرحيم : پيل کوم د الله په نامه سره چې ډېر زيات مهربان او د رحم خاوند دی

حمد

﴿ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ۝٢ :ټول ښه صفات الله لره دي چې پالوونکې د ټولو عالمېانو او مخلوقاتو دی .

اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝٣ : ډېر زيات مهربان او ډېر رحم کوونکې دی .

مَالِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ۝٤ : د آخرت او د جزا او سزا د ورځې مالک او څښتن (چې هلته فيصله کېږي او هر چاته به خپله بدله ورکول کېږي).

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ۝٥ : ای الله! مونږ خاص ستا عبادت کوو اومونږ خاص ستا ځينې مرسته غواړو .

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝٦ : مونږ ته نيغه او سمه لاره وښايه .

صِرَاطَ الَّذِيْنَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ : د داسې خلکو لاره چې تاپرې فضل او انعام کړی دی .

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ۝٧ ﴾ :

په چا چې ستا غضب نوې شوی او څوک چې بې لارې او گمراه نوې .

امين : ای الله ! همداسې دی وي، ای مالکه ! زمونږ دا دعا قبوله کړه.

د قرآن مجید مختلف سورتونه

د العصر سورت

﴿ وَٱلْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾

په زمانه باندې قسم چې انسان په زیان او تاوان کې دی.

إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ

خو یواځې هغه کسان له زیان اوتاوان څخه بچ اوخوندې دي چې هغوی ایمان راوړی اونیک عملونه یې کړي.

وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾ ﴾

او هغوی چې یو بل ته یې په حق سره لارښونه کړې او یو بل ته یې په حق باندې تلقین کړیدی.

پدې مبارکو ایاتونو کې ددې درس او سبق ورکول کېږي چې انسان د زیان، تاوان او ناهیلۍ څخه هغه وخت خوندې او بچ پاتې کېدای شي چې ایمان راوړي، صالح او نیک عمل وکړي او یواځې پدې بسوالی ونکړي بلکې د ایمان لرونکو داسې یوه ډله او ټولګې جوړکړي چې په حق دین باندې د کېدو او پاتې کېدو لپاره د یو بل سره مرسته او کومک وکړي.

د الماعون سورت

﴿ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴿١﴾

ایا تاولیده هغه څوک چې د اخرت ورځ نه منې نو هغه به څرنګه سړی وي؟

فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴿٢﴾

داسې انسان یتیم رټې او ټیله کوي.

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣﴾

خپله بې وځلو ته خوراک نه ورکوي نور هم دې نه هڅوې چې هغوی ته خوراک ورکړي .

فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴿٧﴾ ﴾

تباهي او هلاکت دی داسې لمونځ کوونکو ته چې (داخرت د ورځې د انکار په وجه) د خپلو لمونځونو څخه غافله او بې پروا وي او که لمونځونه اداء کوي نو دریا او ځان ښودنې لپاره يې کوي،او دهغوی زړونه دومره کوچني او تنګ دي چې په عادي شیانو ورکولو سره هم خفه او اندیښمن کېږي .

ددې څخه دا درس او عبرت تر لاسه کېږي چې په آخرت باندې یقین لرل د اسلام روح او اصل دی، ددې یقین اوباور څخه پرته د اسلام په لاره څوک تللی نشي .

د الهمزه سورت

﴿ وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾

افسوس او ارمان دی دهغه چا په حال باندې چې د خلکو عیبونه لټوي او په خلکو پسې اوازونه کوي او ملنډې پرې وهي .

ٱلَّذِى جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُۥ ﴿٢﴾

هغه چې مال راټولوي او بیایې شماري او حسابوي .

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ ﴿٣﴾

هغه پدې هېله اوتمه دی چې دا مال به دده سره تل پاتې وي.

كَلَّا لَيُنۢبَذَنَّ فِى ٱلْحُطَمَةِ ﴿٤﴾

هېڅکله داسې نشي کېدای هغه به خامخا یوه ورځ مړکېږي او په حطمه کې به اچول کېږي .

وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحُطَمَةُ ﴿٥﴾
ایا تا ته څرګنده ده چې حطمه څه شی دی ؟
نَارُ ٱللَّهِ ٱلۡمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ ٱلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ﴿٧﴾
د الله لمبی وهونکې آور دی چې د هغې لمبی په زړونو باندې را تاوېږي .
إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٖ مُّمَدَّدَةِۭ ﴿٩﴾
هغه لوړې لوړې ستنې چې د لمبو په شان به پدوی راتاووي. لنډه دا چې تاسې د قرآن مجید هر سورت چې لولیء په هغې کې به تاسې ته لوړ هدایات او لارښوونې درکول کېږي او تاسې ته به ویل کېږي چې د الله پاک احکام کوم کوم دي چې د هغې سره سم تاسې عمل وکړئ .

رُکوع

ددې لارښوونو او هدایاتو تر لوستلو وروسته یو ځل بیا تاسې الله اکبر لولیء او تر نمایې پورې ښکته کېږئ چې دې ته رکوع وایي : سبحان ربی العظیم : پاک دی رب زما چې ډېر لوی اوعظیم دی .

بیا ټیغ اوسم ودرېږیء او دا وایيء : سمع الله لمن حمده:واوریده الله پاک اواز د هغه چاچې د ده حمد او صفت یې بیانولو او بیا ورپسې دا وایيء : ربنالک الحمد :اې زمونږ ربه! ټول ښه صفات تالره دي .

سجده

بیا تاسې الله اکبر لولئ او ښکته پرځمکه خپل تندی ږدیء چې دې ته سجده وایي او په هغې کې بیا دا وایيء : سبحان ربی الاعلی:پاک دی زما رب چې تر ټولو لوړ او پورته دی .

التحيات

التَّحيَّاتُ لِلّه وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّه وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّه الصَّالحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.(رواه صحيح البخاري)

بيا تر سجدو وروسته الله اكبر وايې اوپه آدب سره كښې او دا وايئ:

التَّحيَّاتُ لِلّه وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ

زمونږ سلامونه، زمونږ لمونځونه او ټولې پاكې خبرې الله لره دي

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّه وَبَرَكَاتُهُ

سلام دې وي پرتا اې نبي ﷺ او د الله پاك رحمت اوبركتونه.

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّه الصَّالحِينَ

سلام دې وي پرمونږ اوپه ټولونېكو اوصالحو بندګانو د الله پاك باندې.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ

زه شاهدي او ګواهي وركوم چې پرته له الله څخه بل څوك د عبادت او بندګۍ وړ او حقدار نشته.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

او زه ددې ګواهي او شاهدي هم وركوم چې محمد (ص) د الله بنده او رسول دی.

ددې وينا څخه وروسته تاسې د شهادت ګوته پورته كوئ دا ځكه چې دا په لمانځه كې ستا د ګواهۍ او شهادت اعلان دی چې د ژبې سره ستاسې لاس او ګوتې هم د هغې ګواهي وركوي.

ددې څخه وروسته تاسې درود شريف لولئ:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ(مسند احمد)

اې الله رحمت وکړی په محمد ﷺ او د هغه په آل باندې لکه څرنګه چې تا رحمت کړی وو په ابراهیم ﷺ او په آل ابراهیم باندې، یقیناً ته د غوره صفاتو خاوند او ستایلی شوی یې، او اې الله برکت وکړه زمونږ په سردار حضرت محمد ﷺ او د هغه په آل باندې لکه څرنګه چې تا برکت کړی وو په ابراهیم ﷺ او په آل ابراهیم ﷺ باندې یقیناً ته دغوره صفاتو خاوند او ستایلی شوی ذات یې.

دعا

رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِي ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي ٱلْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ

اې الله راکړی مونږ ته په دُنیا کې ښه او غوره ژوند او په آخرت کې هم غوره او ښه ژوند او وساتې مونږ د آور له عذاب څخه.

سلام

ددې دُعا په ویلو سره ستاسې لمونځ پوره شو اوس تاسې د خپل بادار او واکدار له دربار او حضور څخه بیرته ځئ او د تللو په وخت کې تاسې ښي لوري او چپ لوري ټولو ناستو موجودو خلکو او ددُنیا د هر شي لپاره د رحمت او سلامتیا دعا کوئ او وایئ:

السلام علیکم ورحمةُ الله وبرکاتهُ.

سلام دی وي په تاسې او رحمت او برکت د الله دې وي پر تاسې . یعنې دا زیری دی د دنیا لپاره د الله پاک له دربار څخه د بیا راتللو اور خصت کېدوپه وخت کې .

دادی هغه لمونځ چې تاسې یې د خوب څخه د راپورته کېدو وروسته او د دنیوي کارونو له کېدو څخه مخکې اداء کوئ .

څو ساعتونه په دنیوي کارونو کې تر بوختیدو او مصروف کېدو وروسته د زوال کېدو څخه د لږ شانته ځنډه وروسته بیا د الله پاک په دربار کې حاضریږئ او همدا لمونځ اداء کوئ، بیا څو ساعته وروسته په ماذیگر کې همدا لمونځ اداء کوئ. بیا په دنیوي کارونو کې تر بوختیدو وروسته په مابنام کې همدا لمونځ اداء کوئ بیا چې کله د دنیوی کارونو څخه بالکل خلاص او وزگار شئ نو د خوب څخه مخکې د الله پاک په دربار کې حاضري ورکوئ چې ددې لمونځ خاتمه او پوره کېدل په وترو باندې کېږي چې په درېم رکعت کې یې تاسې یوه لویه اقرار نامه یا وینا لیک د خپل بادار او واکدار په مخکې وړاندې کوئ، دا دعای قنوت دی . د قنوت معنی ده د الله په وړاندې عاجزي او ښکته کېدل، دا طاعت او بندگی اقرار، دا اقرار تاسې څه ډول اداء کوئ . دا دعا تاسې ښه په غور سره واورئ .

دُعای قنوت

اللهم انا نستعینک و نستغفرک ونؤمن بک ونتوکل علیک ونثنی علیک الخیر:

اې الله ! مونږ ستا څخه مرسته غواړو، او ستا څخه د گناهونو بښنه غواړو، پر تا ایمان راوړو، پر تا توکل او بروسه کوو، او ټول تعریفونه خاص تالره کوو .

ونشكرک ولانكفرک ونخلع ونترک من يفجرک :

مونږ ستا شکر او مننه کوو او ناشکري نه کوو، مونږ هر هغه څوک خوشي کوو او اړيکې ورسره شلوو چې ستا نا فرمان او بدي کوونکې وي .

اللهم اياک نعبدُ ولک نصلي ونسجدُ واليک نسعىٰ ونحفدُ و نرجوا رحمتک و نخشىٰ عذابک ان عذابک بالكفار ملحق :

اې الله ! مونږ خاص ستا بندګي کوو، او خاص تا لره لمونځ کوو، او خاص تالره سجده کوو، او زمونږ ټول کوښښ او هلې ځلې خاص ستا لپاره دي، مونږ ستا د رحمت اُميدواريو او ستا له عذاب څخه ويريږو، يقيناً ستا عذاب په کافرانو باندې پرېوتونکې دی .

لمونځ او دانسان سيرت جوړيدل

زما د اسلام وروڼو! لږ فکر او غور وکړئ، څوک چې د ورځې پنځه ځله اذان اوري او پدې پوهېږي چې دا د يو لوی شي شاهدي او ګواهي ورکول کېږي او د يولوی او عظيم الشان پاچا در بار ته خلک د حاضريدو لپاره غواړي او هغه څوک چې دا اواز هر وخت واوري، سمدستي خپل ټول کار او مصروفيت خوشي کړي او د لوی الله پاک په لوري منډه کړی کوم چې خپل بادار ، سردار او واکدار بولي .

او هغه څوک چې د هر لمانځه څخه مخکې خپل ځان، خپل لباس او خپل زړه پاک کړي او څوک چې په پوره هوښياريځ او پوهې سره په هر لمانځه کې بيا بيا هغه څه وايي کوم چې دلمانځه لپاره ټاکلې شويدي.

دا به څرنګه امکان ونلري چې د هغه په زړه کې دې د الله پاک څخه ویره او ډار پیدا نشي؟

اوهغه به د الله پاک د حکمونو په مخالفت باندې ونه شرمیږی؟او د هغه روح به د ګناهونو او بدکاریو د داغونو سره سره د الله په دربار کې د حاضریدو په وخت کې ونه رپیږي ؟

دا څرنګه امکان لري چې یو انسان دې په لمانځه کې د الله پاک د بندګۍ اقرار وکړي، د هغه دا طاعت او منلو ژمنه دې وکړي، هغه دې دقیامت د ورځې مالک وبولي او بیاهم چې کله خپل کار او خپلې دندې ته راشي نو دروغ دی وایي؟ بې ایماني دی کوي؟ د خلکو حق دی خوري؟ د بې حیایې او فحاشئ کار دی کوي؟ بیا دا د بدیو ټول باردی په سر پورته کړی د الله پاک حضور ته وړاندې کیږي او یو ځل بیا ددې خبرو اقرار او ژمنه کوي ؟

ایا د امکان لري چې تاسې په شپه او ورځ کې شپږدیرش (۳۶) ځله د الله پاک سره دا ژمنه کوئ چې مونږ ستا بندګي کوو او ستا څخه مرسته او کومک غواړو او بیا سره لدی هم د نورو بندګی کوئ ؟ او د نورو په درباروونو کې د مرستې او کومک لپاره لاسونه اوږدوئ ؟

یو ځلی که تاسې ژمنه او اقرار وکړ او بیا مو مخالفت وکړ نو په دوېم ځلې اقرار او مخالفت باندې تاسې خپل باطن او وجدان ملامتوئ او تاسې ته شرم او حیا ودریږي، بیا چې تاسې اقرار او مخالفت کوئ نو شرم، حیا او ملامت والی ورسره زیاتیږي او خپل زړه او وجدان درباندې لعنت او ملامت وایي .

په ټول عمر کې دا څرنګه کېدای شي چې تاسې په شپه او ورځ کې پنځه ځله اقرار او ژمنه کوئ او بیا هم ستاسې کړه وړه

او اعمال سم او صالح نشي؟ ستاسې اخلاق او رویه سمه اوا صلاح نشي؟ ستا د ژوند پاڼه دی بدله نشي؟ په همدی خاطر الله پاک د لمانځه دا صفت او خصوصیت بیان کړیدی چې :

﴿ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ ﴾ العنكبوت: ٤٥

یقیناً لمونځ انسان له بی حیایې او بد کاری څخه ساتي .

خو که داسې څوک وي چې ددې لوی سموونکي او اصلاح کوونکي پروګرام سره سره بیا هم نه اصلاح کېږي نو دا به د هغه فطرت او باطن خراب او ناروغ وي نه دا چې لمونځ دا کمال نلري، دا د اوبو او صابن خرابي او کمزوري نده، دا د سکرو تورواليې دی چې هغه یې تک تور کړیدی .

ورونو ! ستاسې په لمونځونو کې یوه غټه کمزوري او کمې شته، هغه کمې او کمزوري دا ده چې تاسې څه لولئ د هغې په معنیٰ، مفهوم او مطلب باندې نه پوهېږئ، که تاسې لږ شانته خپل وخت ورکړئ او د لمانځه په ټولو کلماتو او جملو باندې پخپله ژبه کې ځان پوه کړئ نو تاسې چې څه لولئ په هغې به پوهېږئ، دځه شي چې ژمنه او اقرار کوئ په هغې به بیا عمل کول درته اسانه شي.

۱۵
په جماعت سره لمونځ

زما د اسلام ورښو !

ما مخکې تاسې ته یواځې د لمانځه ګټې او فایدې بیان کړی چې د هغې څخه به تاسې ته دا څرګنده شوی وي چې دا عبادت پخپل ځای څومره قوي او ځواکمن شی دی، چې په څه ډول په انسان کې د بندګۍ کمال را پیدا کوي او بیا هغه د بندګۍ د حق اداء کولو ته چمتو کوي .

اوس زه تاسې ته د جماعت د لمانځه ګټې او فایدې بیا نوم چې د هغې په اوریدلو به تاسې ته څرګنده شي چې الله پاک په یو عبادت کې څومره دګټې اوفایدی شیان ایښی دي او دادهغه د فضل اواحسان برکت دی.

لومړې خو خپله لمونځ ډیر لوی شی وو او بیا چې د هغه سره جماعت هم یو ځای شو نو د هغې ګټې او فایدی یې دوه چنده کړی او په هغې کې یې دومره توان او ځواک پیدا کړ چې د انسان د ژوند پاڼه بالکل بدلوي او پدې کې ورسره بل شي سیالي نشي کولای .

لمونځ کوم صفات پیداکوي ؟

ما مخکې درته ویلي وه چې په ټول ژوند کې هر وخت خپل ځان د الله پاک بنده ګڼل ، د تابع غلام پشان د خپل بادار او سردار منوونکې جوړیدل او دخپل مالک د حکم د پر ځای کولو لپاره هر وخت ځان چمتو او تیار بلل اصلي او حقیقي عبادت

دی او لمونځ د همداسې اصلي او حقیقي عبادت لپاره انسان برابر وي، دا مې هم درته ویلې دي چې ددې لوی، ستر،حقیقي او اصلي عبادت لپاره چې کوم صفات او خویونه په انسان کې پکار دي هغه ټول لمونځ را پېداکوي لکه : د بندګۍ احساس، په الله پاک، نبي علیه السلام او د هغه په کتاب باندې ایمان او باور، د آخرت په ورځ یقین، د الله پاک څخه ویره او خوف، الله پاک په پټو او غیبو پوهیدونکې ګڼل، الله پاک خپل ځان ته هر وخت نژدې، حاضر او ناظر بلل، د الله پاک د حکم منلو لپاره هر مهال تیار او چمتو اوسیدل، د الله پاک له احکامو څخه ځان خبرول او داسې نور صفات لمونځ په انسان کې راپېداکوي چې بلاخره د هغه څخه یو حقیقي، اصلي او صحیح مؤمن بنده جوړیدای شي.

پوره بندګي کول یواځې امکان نلري.

اوس تاسې فکر او غور وکړئ چې انسان هر څومره پخپل ځای کې کامل او پوره وي خو هغه په یواځې ځان د بندګۍ حق نشي اداء کولای تر څو پورې چې د هغه سره نور بندګان مرسته کوونکې نشي، د الله پاک ټول احکام نشي عملي کولایې تر څو پورې چې دهغه سره هغه کسان چې دده سره شپه او ورځ یو ځای وي او د هغه سره راکړه ورکړه لري دهغه مرسته کوونکې ونګرځي.

دُنیا ته خو انسان یواځې او ګوښې ندی راغلې او نه په یواځې ځان ټول کارونه کولای شي، د هغه ټول ژوند د خپلو وروڼو، دوستانو ، ګاونډیانو، معامله کوونکو او د ژوند د بې

شماره ملګرو سره په زرګونو اړیکو تړلی دی بله دا چې ټول احکام خو د یو سړي لپاره ندي نازل شوي بلکې دهمدی اړیکو د سموالي او اصلاح لپاره راغلي دي، اوس که دا ټول خلک د الله پاک د احکامو په پوره کولو او اداء کولو کې یو د بل سره مرسته وکړي نو ټول به منوونکې او غوره بندګان شي او که ټول په نا فرمانۍ او سرغړونه سره یو موټې شي یا دا چې د الله پاک د احکامو په عملي کولو کې د یو بل سره مرسته او کومک و نکړي نو د یو انسان لپاره د امکان نلري چې د الله پاک په ټول قانون دې پوره پوره اوسم عمل وکړي.

په یواځې ځان د شیطان مقابله امکان نلري.

که چېرې تاسې قرآن مجید په غور او پوره توجه سره ولولۍ نو دا به درته څرګنده شي چې د الله پاک حکم یواځې دا ندی چې تاسې په یواځې ځان د هغه منوونکي او عبادت کوونکې وګرځۍ بلکې ورسره ورسره دا حکم هم دی چې دنیا او نړۍوال د الله پاک بندګان او عبادت کوونکي وګرځوۍ، په نړۍ کې د الله پاک قانون خپور کړئ او عملي یې کړئ، د نړۍ په هر ګوټ کې چې د شیطان قانون چلېږي هغه ختم او ورک کړئ او دهغې پر ځای د یو او لاشریک الله قانون قایم کړئ، دا لوی او ستره د نده چې الله پاک تاسې ته سپارلې ده دا په یواځې ځان یو انسان نشي سرته رسولې او که په مې‌لیونونو مسلمانان موجود وی خو هر یو بیل بیل کوښښ کوي او یو د بل سره مرسته نکوي نو د شیطان د پیروانو دا منظم ځواک نشي را پر زولې، په همدی خاطر دې خبرې ته اړتیا ده چې مسلمانان یوه ډلې، یو اُمت، یو ملت او یو جماعت شي، یو د بل مرسته کوونکي شي، یو د بل

تکبه وګرځي او ټول سره یو ځای او یو موټې د یو موخې او هدف لپاره کار او فعالیت وکړي.

د حکم اطاعت او منل اړین دي

کله چې تاسې په ژور او عمیق نظر سره دې مسئلې ته وګورئ نو دا خبره به درته څرګنده شي چې ددومره لوی موخې او هدف لپاره یواځې د مسلمانانو کامل او پوره کېدل بس او کافي ندي بلکې دې خبرې ته اړتیا ده چې دوی په سمه توګه سره یو ځای او یو موټې شي یعنې د مسلمانانو ټولې او جماعت داسې جوړ شي چې د هغوی ترمنځ خپل منځي اړیکې په سمه او صحیح توګه وي چې څرنګه اړین او ضروري وي. د هغوی د اړیکو په منځ کې خرابي لاره پیدا نکړي، په هغوی ټولوکې هم غږی وي، هغوی د یو مشر اویو سردار پیروي او اطاعت وکړي، دهغه د حکم په اساس په هغوی کې حرکت او خوزښت را پیدا شي، هغوی پدې هم باید پوه شي چې د خپل مشر او سردار اطاعت او مننه به تر کومه پورې کوي او د نه منلو او سر غړونې ځایونه کوم کوم دي.

د جماعت د لمانځه ګټې او فایدې

دا ټولې خبرې په نظر کې ونیسئ او بیا وګورئ چې په جماعت سره لمونځ دا کارونه څرنګه کوي.

۱- په یو اواز سره راټولېدل

حکم دا دی چې کله تاسې د اذان اواز واورئ نو خپل کارونه خوشې کړئ او جومات ته ولاړ شئ، د راټولېدو پدې اواز سره

ټول مسلمانان له هر لوري را روانېږي او يو مرکز ته راځي چې دا نظم او دسپلين يې د پوځ په شان دی .

پوځيان چې هر چېري وي چې کله د شپېلاق اواز واوري پدې پوهېږي چې مونږ خپل قوماندان رابولي، پدې اواز سره د ټولو په زړونوکې دا يو کېفيت راپېداکېږي چې د قوماندان د حکم اوامر منل او اطاعت کول اړين دي، د همدی فکر او کېفيت سره سم ټول يو کار کوي هغه دا چې له هرې خوا څخه په منډه کېږي او يوټاکلي ځای ته راټولېږي .

په پوځ کې دا طريقه ولې غوره او ټاکل شويده؟ دا ددې لپاره چې په هر پوځي کې د حکم منلواحساس راپېداشي او د هغې حکم سره سم يوځای شي او يو ټولې، کنډک او غنډ جوړ کړی او په ټولو کې دا عادت او خوی کلک شي چې د قوماندان په يو اواز او شپېلاق سره خپل مرکز ته راټول شي ځکه چې کله يو کار او فعاليت ته اړتيا پېداشي چې هغوی ټول په يو اواز سره راجمع شي او هغه کارته ملا وترې،که چېرې دا عادت او خوی په هغوی کې پوخ نه وي او کله چې اړتيا را پېداشي هغوی هری خواته خپاره وي او راټولول يې يو مصيبت او کړاو شي، که چېرې داسې بی باکه او خپل سري پوځيان په زرګونو هم وي نو د دښمن پنځوس کسيزه منظمه ډله يې بيل بيل ختمولای شي ځکه چې په هغوی کې د يو ځای والی عادت اوخوي نشته، د همدی لپاره په پوځيانو باندې هره ورځ همدا تمرين او ټريننګ کوي چې په راتلوونکې کې يې عادت او خوی وګرځي .

همدا طريقه د مسلمانانو لپاره هم ټاکل شويده چې کله د اذان اواز واوري ټول کارونه خوشی کړي او خپل نژدی جومات ته ځان ورسوي او د الله پاک د پوځيانو په شان کار وکړي. دا

تمرین، مشق او ټریننګ هغوی ته هره ورځ پنځه وخته ورکول کېږي ځکه چې دنړۍ د ټولو پوځونو څخه ددې پوځ دنده، وظیفه او کار سخت، کلک او زیات دی. نورو پوځیانو ته خو په کال یا میاشتو کې کله کار او فعالیت پېداکېږي او هغوی ددې لپ کار او فعالیت لپاره دومره تمرینونه او ټریننګونه کوي پداسې حال کې چې خداي او الهي پوځ ته هر وخت او هره ګړۍ د خپل ازلي او ابدي دښمن شیطان او د هغه د ملګرو سره جګړه او لانجه موجوده وي او هر وخت د خپل قوماندان امر او حکم منل ور په غاړه وي، دا ددوی سره اوس هم اسانتیا ده چې هغوی ته ددې پرله پسې او مسلسلی جګړی لپاره دومره کم تمرین او مشق ورکول کېږي یعنې پنځه وخته د اذان په اواز خپل جومات ته را ټولېدل.

۲- باهدفه او با موخې ټولنه

دا یواځې د اذان ګټه او فایده وه بیا تاسې په یو جومات کې را ټولېږئ چې دهغې بی شمېره ګټې او فایدې دي. کله چې تاسې جومات ته راټول شئ نو د یو بل سره ګوري، یو د بل سره پېژند ګلوي کوئ،پداسې حال کې چې تاسې ټول دیوالله بندګان یاستئ، د یو رسول او پېغمبر پیروان یاستئ، د یو کتاب منوونکي یاستئ، د ټولو د ژوند موخه او هدف یو دی، د یوې موخي او یو هدف د پوره کولو لپاره ټول راجمع شوی یاستي او کله چې ددې ځای څخه ببرته ولاړ شئ نو بیا هم همداسې کار کوئ ،دا ډول تمرین اومشق په تاسې کې دا عادت او خوي پخپله را پېداکوي چې تاسې ټول یو قوم یاستي، ټول د یو پوځ

پوځيان ياستئ. يو د بل ورونه ياستئ، په نړۍ کې ستاسې هېله، ستاسې موخه، ستاسې هدف، ستاسې تاوان او زيان او ستاسې ګټې او فايدي سره شريکې او ګډې دي او ستاسې ژوند يو په بل پورې تړلی دې.

۳- خپل منځي مرسته او کومک

بيا چې کله تاسې ديوبل سره وګورئ نو په غړولو سترګو يو بل ګورئ، دالېدل او کتل د دښمن نه بلکې ديو دوست اوبل دوست او ديو ورور دبل ورور سره دي. کله چې تاسې يو ورور او دوست وګورئ چې د هغه جامی شليدلې او زړې دي، انديښمن او خفه دی، د لوړې څخه زيړه څېره لري، معذور ، معيوب او بی وځلې دی، ړوند اوګوډ دی. پدې ليدلو سره ستاسې په زړونو کې خامخا زړه سوی او همدردي راپېدا کېږي، په تاسې کې چې څوک مالدار، شتمن او دوسې خاوند دي هغه په بې وځلو او غريبو خلکو رحم کوي، په غريبو کې د مالدارو سره دليدو کاتو همت او جرئت پېدا کېږي.

څوک چې جومات ته رانشي د هغه حال سمدستي معلوميږي چې يا ناروغ دی او يا په بل کوم کړاو کې راګير شويدی.

نوبيا دهغه پوښتنې او عيادت ته ورځي. کله چې د جومات د لمونځ کوونکو څخه څوک مړ يا وفات شي نو ټول د هغه دعا او جنازی ته ورځي او دهغه په غم او دردکې ګډون کوي. دا ټولې خبرې په تاسې کې د خپل منځي همدردی ، مرستې او کومک سبب ګرځي او يو دبل مدد کوونکي در څخه جوړيږي. که داسې نه وي نو بيا به د يو بل څخه نه خبريږي چې په چا څه شوي او څوک چېرې ورک دی.

۴ - د پاک او سپیڅلی موخې لپاره راټولېدل

اوس لږ پدې خبره هم غور او فکر وکړئ، تاسې چې دلته راټول شوي یاستئ دا یو پاک ځای دی او تاسې د یو پاک هدف لپاره راټول شوي یاستئ، دا دغلو، لاره شکوونکو، شرابیانو او دارې مارانو ټولنه نده چې ټول د بد او خراب نیت سره راټول شوی وي بلکې داد الله پاک د بند ګانو او غلامانو ټولګی دی چې د الله پاک د عبادت او بندګۍ لپاره راټول شویدي، د الله پاک په کور کې ټول دهغه په وړاندې د خپلې غلامۍ او بندګۍ اقرار او ژمنه کوي.

پداسې ځای او داسې وخت کې خپله او خامخا د انسان په زړه کې په ګناهونو باندې شرم، حیا او خفګان پېداکېږي، خو که کوم چاد بل مسلمان ورور په مخکې ګناه کړی وي او هغه هم دی جومات ته راشي نو چې کله ګنهګار هغه مسلمان وګوري یواځې په لیدلو سره هغه د شرم او حیا څخه ویلي کېږي او که پدې ټولنه او اجتماع کې د یو بل لپاره د خیر غوښتنې او نصیحت کار هم موجودوي بیا نو دا ټولنه او اجتماع ددې خلکو لپاره سراسر رحمت او برکت ګرځي او د یو بل دا اصلاح او سمون لپاره ښه مناسب وخت پلاس ورځي، پدې توګه یو مسلمان د بل مسلمان ورور خرابي او غلطي په اسانه توګه اصلاح او لرې کولا ئ شي چې بلاخره دا ټولنه، ټولګی او جماعت د نېکو او صالحو بندګانو ډله جوړېږي چې نورو ته یې هم خیر او برکت رسېږي.

۵ - وروري

دا یواځې په جومات کې د راټولېدو برکتونه، ګټې او فایدې وی، اوس وګوري، چې په جماعت سره په لمانځه اداء کولو کې څومره ګټې ، فایدې او برکتونه شته .

تاسې په لمانځه کې ټول په یو صف او یوه لیکه کې یو د بل سره برابر او مساوي ودریږئ، نه په تاسې کې غټ شته او نه کوچنې، نه د لوړې مرتبې خاوندان ، د چا پلاس لګولو او یا نژدې کېدلو سره یو بل نه نا پاکه کېږئ . ټول پاک او صفا دي ځکه چې ټول انسانان دي، ټول د یو الله پاک بندګان دي او د یو دین منوونکې دي . په تاسې کې د قومونو، ژبو، رنګونو، کورنیو او هېوادونو فرق او توپیر هم نشته دی، څوک په تاسې کې سیدان دي، څوک پښتانه دي، څوک ازبک، څوک تاجک، څوک هندوستاني او څوک ایراني دي، د چا ژبه یوه ده او د چا بله، خو ددې ټولو فرقونو او توپیرونو سره سره تاسې ټول په یو صف او لیکه کې ولاړ یاستئ او د الله پاک عبادت په شریکه او په ګډه کوئ، ددې معنی او مطلب خو دادی چې تاسې په اصل کې یو قوم، یو نسب او یو خلک یاستئ، ددې څخه دا هم څرګندیږي چې دا قومي، ژبني، جغرافیوي او رنګي ویش او تقسیم ټول د روغ او دوکه ده . ستاسې په منځونو کې لوی او غټ اړیکې د الله پاک بندګي او د هغه عبادت دی، کله چې تاسې ټول پدې کار کې سره یو وئ نو بیا دا بیلتون په څه کې دی؟

۶ - په حرکتونو کې یو شانته والې

کله چې تاسې په یو صف کې اوږه په اوږه سره نژدې لاس په نامه ودریږئ نو ددې څخه داسې څرګندیږي چې یو منظم پوځ د

خپل پاچا په وړاندې په آدب سره ولاړ دی، په یو صف کې خوا په خوا ودریدل اویو ځای ښکته پورته کېدل ستاسې په زړونو کې یوالې او اتحاد پیداکوي، دا کار په تاسې کې دا عادت او خوی پیداکوي چې تاسې ټول د الله پاک د عبادت او بندګۍ سره یو موټې او متحد شئ، ټول یو ځای پورته کېږئ او ښکته کېږئ، د ټولو پښې دې یو ځای مخ په وړاندې ځي، تاسې جلا جلا او بیل نه بلکې د یو وجود او یو بدن پشان یاستئ.

۷ - دعا ګانې

ددې صفونو اولیکو تر ټرلو او جوړولو وروسته تاسې ټول په ګډه او شریکه خپل لوی او عظیم الشان بادار او مالک ته دا رنګه وړاند ېز کوئ:

ایاک نعبدُ وایاک نستعین : ای الله! مونږ خاص ستا عبادت کوو اومونږ خاص ستا ځینې مرسته غواړو.

اهدناالصراط المستقیم : مونږ ته نیغه او سمه لاره وښایه.

ربنا ولک الحمد : ای زمونږ ربه! تالره ټول ښه صفات دي.

السلام علینا وعلی عبادالله الصلحین: په مونږ ټولو دې سلامتي وي او د الله په نېکو بندګانوباندې هم.

اسلام علیکم ورحمة الله : په تاسې ټولو دی سلامتي او رحمت د الله پاک وي.

ددې معنئ، مطلب او موخه دا شوه چې تاسې ټول د یو بل خیر غوښتونکې یاستئ، ټول په ګډه او شریکه د خپل رب څخه د یو بل خیر او نېکۍ غواړي، تاسې یوائې یوائې او بیل بیل نه یاستئ، په تاسې کې هېڅ یو هم خپل ځانته څه نه غواړي

بلکې د ټولو دُعا او غوښتنه دا وي چې په ټولو باندې دې د الله پاک فضل وي، ټولو ته دې د الله پاک په سمه او نیغه لاره د تللو توفیق په نصیب شي او ټول دی د الله پاک په سلامتی کې شامل شي. پدې توګه د جماعت لمونځ ستاسې زړونه سره پیوندوي، ستاسې په فکرونو کې یو شانتوالې را پیداکوي او په تاسې کې د خیر غوښتنې اړیکې او احساس را ژوندې کوي.

جماعت له امام څخه پرته نه کېږي.

خو ګورئ چې د جماعت لمونځ له امام څخه پرته نه کېږي، که چېرې دوه کسان هم د جماعت لمونځ کوي نو یو پکې امام او بل یې مقتدی وي. کله چې جماعت ودریږي بیا بیل او یواځې لمونځ کول بند او سخت منع دي بلکې دا لمونځ له سره نه اداء کېږي ، هر څوک چې راځي د همدی ولاړ امام شاته به ودرېږي.

دا کارونه یواځې د لمانځه لپاره ندي بلکې پدې سره مسلمانانو ته سبق او درس ورکول کېږي چې که مسلمان مسلمانی ژوند تیرول غواړي نو باید یوه ډله او یو ټولګې اوسي، ستاسې ټولګی او ډله تر هغې نه صحیح کېږي چې تر څو امام و نلرئ او کله چې تاسې جماعت شوئ نو بیا د هغې څخه بیل والې او جلاوالې دا معنئ لری چې ستاسې ژوند د مسلمانئ ژوند نه پاتې کېږي.

د امامت نوعیت او حقیقت

یواځې پدې بسوالی ندی شوی بلکې په جماعت سره د امام او مقتدیانو ترمنځ اړیکې هم پیدا شوي دي چې لدی څخه تاسې ته څرګنده شي چې ددې کوچنې جومات څخه دباندې

پدې لوی جومات (ځمکه) کې د امام حیثیت، شان او درجه څه ده؟ دهغه مسؤلیت څه دی؟ دهغه حقوق څه دي؟ تاسې به په څه ډول د هغه اطاعت او مننه کوئ؟ او په کومو کارونو کې به يې اطاعت نکوئ؟ که چېرې غلطي او خطاء وکړئ نو تاسې به څه کوئ؟ تر کومې اندازې پورې به تاسې د هغه په غلطئ کې هم اطاعت کوئ؟ تاسې په کوم وخت کې د هغه غلطي نیولای شئ؟ کله ورځخه ددې غوښتنه کولای شئ چې خپله غلطي او خطا اصلاح کړي؟ او په کوم وخت کې تاسې هغهله امامت څخه لرې کولای شئ؟ دا ټول کارونه په یو کوچني جومات کې ددې لپاره په شپه او ورځ کې پنځه ځله اداء کېږي چې تاسې ته ددې مشق او تمرین درکړي چې د لوی حکومت او نظام چلول څه ډول پکار دي

د امامت شرایط او ادبونه

دلته هغه ټول شیان نشو بیانولې خو لوی او غټې غټې خبرې به وړاندې کړم.

۱ - متقي او پرهیزګار

حکم دادی چې هغه څوک دی امام وټاکل شي چې پرهیزګار او متقي وي، علم او پوهه يې زیاته وي، په قرآن مجید زیات پوهېږي او عمر يې هم له نورو څخه زیات وي. په نبوي حدیث کې ددې ترتیب هم ښودل شویدی چې کوم کوم صفات دی مخکې وي. د همدی څخه مونږ ته دا ښودنه او تعلیم راکول کېږي چې مونږ به خپل مشر او سردار څوک او څه ډول انسان ټاکو، په هغه کې باید کوم کوم صفات موجود وي.

۲ - د زیاتو خلکو خوښه او رضا

حکم دادی هغه څوک باید امام نشي چې د جماعت زیات کسان ورڅخه نا خوښې او نا راضه وي، لږ زیات مخالفت خو د هر چا سره وي خو که د جماعت زیات او اکثریت خلک د چاڅخه نا خوښه وي هغه دې امام نه ټاکل کېږي. ددې څخه دا ښوونه او تعلیم مسلمانانو ته ورکول کېږي چې د سرداری او مشرۍ لپاره باید زیات خلک قانع وي.

۳ - د مقتدیانو خیر غوښتونکې

حکم دادی چې کله څوک امام وټاکل شي هغه باید پداسې طریقه لمونځ اداء کړي چې په جماعت کې د ګډون کوونکو څخه کمزورې او ناتوانه سړی هم په نظر کې وساتي او د هغه رعایت وکړي. یواځې د ځوانانو،روغو او قوي خلکو لپاره لوی لوی سورتونه، اوږدې اوږدې رکوع او سجدې ونکړي. بلکې دا باید په نظر کې وساتي چې پدې جماعت کې بوډاګان، کمزورې، ناروغان او داسې مشغول او بوخت خلک هم شریک دي چې هغوی سپک لمونځ کوي اود خپلې وظیفې او کارپسې درومي.

نبيﷺ پدې هکله دومره نرمې او مهربانی کوله چې په لمانځه کې به یې د کوم ماشوم او کوچني ژړا واوریدله نو لمونځ به یې لنډولو چې که د هغه کوچني مور په لمانځه باندې ولاړه وي چې د هغې زړه ته درد او تکلیف ونه رسېږي. پدې توګه د قوم او ملت مشرانو او سردارانو ته تعلیم او ښوونه کوي چې که تاسې ته دا دنده او وظیفه وسپارل شي نو د ملت د ټولو خلکو خیال به ساتئ او د هریو رعایت به کوئ.

۴ - دعذر په حالت کې خپل ځای خالي کول

حکم دادی چې کله د لمانځه په دوران کې امام ته څه داسې تکلیف او عذر پیښ شي چې نور لمونځ نشي اداء کولای نو سمدستي دی خپل ځای خوشی کړي او پخپل ځای دې بل څوک ودروي . پدې ځای کې هم د قوم مشر او سردار ته دا ښوونه او تعلیم ورکول کېږي چې کله د قیادت، مشرۍ او سرداری کار سرته نشي رسولای نو خپله دې شاته شي او بل اهل او وړکس دې رامخ ته کړي، پدې کې نه شرم شته او نه خپل غرض او موخه .

۵ - د امام پوره او کامل اطاعت

حکم دا دی چې د امام به پوره او کامل اطاعت او پېروي کېږي، د هغه ته مخکې تلل راتلل او حرکت کول سخت منع دي، آن تر دې چې که څوک د امام څخه مخکې رکوع او سجدې ته ولاړ شي نو په حدیث شریف کې راغلي چې هغه به د خر په څېر راپورته کړای شي پدې کې قوم، رعیت او ولس ته دا ښودل شوي چې تاسې به د خپل ټاکلی شوي آمېر او امام اطاعت او مننه په پوره او مکمله توګه کوئ .

۶ - په غلطۍ باندې ګوت نیونه

که امام په لمانځه کې غلطي، سهوه یا خطاء وکړي لکه : دولاړی پر ځای کېنې، یا د ناستی پر ځای ودریږي ، نو حکم دا دی چې د سبحان الله په ویلو سره هغه پوه کړي چې غلطي درڅخه وشوه. د سبحان الله معنیٰ داده چې الله پاک دی او ته

انسان يې د انسان څخه غلطي او خطاء کېږي او دا کومه د حيرانتيا او شرم خبره نده، دا دامام د خبرولو او ګوت نيونې طريقه ده، امام ته هم حکم دادی چې کله ګوت نيونه او ټوکل واوري سمدستي خپله غلطي اصلاح او سمه کړي که چېرې شاته کسان په شک کې پرېوتې وي نو بيا دې پخپل يقين باندې عمل وکړي، پدې وخت کې مقتديانو ته حکم دا دی چې هغوی به يې منله او پېروي کوي . د لمانځه څخه وروسته مقتدي دا حق لري چې امام ته د هغه غلطي په ګوته کړي او که ثابته شوه نو بيا دی لمونځ له سره وګرځوي پدې شرط که په هغه غلطی لمونځ فاسد شوې وي .

۷ - په ګناه او معصيت کې اطاعت نشته.

د امام او مقتدي ترمنځ دا ډول رويه تر هغې پورې ده چې د امام غلطي کوچنۍ وي، خو که امام د نبوي سنتو په خلاف د لمونځ طريقه بدله کړي يا قرآن مجيد قصداً غلط ووايي يا د لمانځه په حالت کې کفر، شرک يا ښکاره ګناه وکړي نو مقتديان بايد سمدستي لمونځ مات کړي او د هغه څخه جلا شي . دا ټول هغه لارښوونې او تعليمات دي چې مسلمانانو ته ورکړل شوی چې ستاسې په ژوندانه کې بايد عملي شي.

ګرانو ورونو ! تاسې به ددې څخه معلومه کړی وي چې الله پاک پدې يو عبادت کې څومره ګټې او فايدي ايښې دي چې په شپه او ورځ کې پنځه وخت اداء کېږي، په څرنګه حکيمانه طريقه يې ددنيا او اخرت خير او ګټه پکې راجمع کړی، په څه ډول دا يو عمل او کار د ټولو نېک بختيو او خوشحاليو

رانغاړونکې دی او په څه ډول تاسې د الله پاک غلامۍ او د نړۍ
واکدارئ ته چمتو او اماده کوي .

۱۶
لمونځونه ولې بې اغېزې شويدي ؟

زما د اسلام وروڼو !

زه نن تاسې ته دا ويل غواړم کوم لمونځ چې دومره ګټې او فايدې او برکت لري نو بيا ولې زمونږ لمونځونه مونږته دا ګټې، فايدې او برکتونه نه رسوي؟ څه خبره ده چې تاسې لمونځونه هم کوئ او بيا هم ستاسې ژوند نه سمېږي او نه اصلاح کېږي؟ سره لدی هم ستاسې اخلاق نه پاکېږي؟ سره ددې هم تاسې يو الهي پوځ نه ګرځئ؟ سره ددې هم کفار پر تاسې غالب او برلاسې دي؟ سره ددې هم تاسې په نړۍ کې بې وځلې او ذليل ياستئ؟ ددې پوښتنو ځواب خو دا هم کېدای شي چې تاسې له سره لمونځ نکوئ او که اداء کوئ يې هم نو په هغه طريقه يې نکوي کومه چې الله پاک او نبي عليه السلام تاسې ته ښودلی ده . نو پدې وجه تاسې لدی لمانځه څخه هغه هېله او تمه مه ساتئ کومه چې يو مؤمن د معراج او کمال درجې ته رسوي . زه پدې پو هېږم چې دا لنډ ځواب تاسې نشي ډاډه کولای نو زه غواړم په پوره توګه تاسې ته دا خبره په ډاګه او څرګنده کړم .

د ساعت مثال

کوم ساعت چې ستاسې مخامخ په ديوال کې ځوړند دی، پدې کې ډيری پرزی او سامانونه يو له بل سره نښتی دي، کله چې دی ته کوک (يا بطري) ورکړل شي نو دا ټولې پرزی او

سامانونه کار پیل کړي، ددې د کار او حرکت سره سم د ساعت پرمخ چې کوم سپین کاغذ یا سپین مخ پروت دی په هغې باندې د ساعت ستنی حرکت او خوښت پیل کوي چې دا ستني ثانیه، دقیقه او ساعت خلکو ته ښیي.

اوس تاسې فکر او غور وکړئ چې ساعت د څه لپاره جوړ شوي؟ ددې لپاره چې صحیح او سم وخت خلکو ته په ګوته کړي، په همدی خاطر په هغې کې دا ټولې پرزی او سامانونه ځای پر ځای شویدي چې خپل کار په ښه او سمه طریقه سره پوره کړي، هره پرزه او هر سامان هغه کار او هومره کار وکړي چې د سم او صحیح وخت ښودلو لپاره اړین وي. بیا ددې لپاره د کوک یا بطرۍ اچولو طریقه هم ټاکل شویده تر څو دا پرزی او سامانونه له حرکت او خوښت څخه پاتې نشي او تل یې په حرکت کې وساتي.

کله چې ټولې پرزی، سامانونه او بطرۍ یا کوک په سمه طریقه سره په کار واچول شي نو بیا ساعت خپل هغه اصلي کار کوي د کوم لپاره چې جوړ شویدی.

که تاسې روغ اوجوړ ساعت ته کوک یا بطرۍ ورنکړئ نو هغه وخت نه په ګوته کوي، یا دا چې تاسې کوک یا بطرۍ ورکړئ خو غلط او خرابه نو بیاهم هغه کار نکوي یا که کار کوي نو وخت سم نه ښایي. که تاسې لدی ساعت څخه څه پرزی او سامان وباسۍ او بیا کوک او بطرۍ ورکړئ نو بیا هم ساعت هېڅ کار نکوي، که تاسې پدې ساعت کې د بل ماشین پرزی او سامانونه واچوئ نو هغه به هم کار ورنکړي، یا تاسې ټولې پرزی او سامانونه یو له بل څخه بیلی او خلاصی کړئ او بیا

هغې ته کوک یا بطرئ ورکوئ نو هېڅ پلاس نه درځي . پداسې حال کې چې ټولې پرزې شته، بطرۍ او کوک شته خو بیا هم کار نکوي او نه وخت په ګوته کوي، ددې لامل دادی چې د پرزو او سامان تعلق، اړیکې اونښلول تاسې له منځه وړي او غلط کړې څکه نو هغه کار نکوي

ما چې تاسې ته څه وویل که دا کارونه همداسې وشي خو د بهر څخه چې څوک ساعت ته ګوري نو هغه پدې نه پوهېږي چې دا ساعت ندی یا تاسې پکې بطرۍ نه ده اچولې یا مو کوک ندی ورکړی هغه خو په لیدلو سره دا فکر کوي چې دا ساعت دی او د هغې څخه هېله او تمه لرئ چې سم او صحیح وخت به په ګوته کوي . که هغه له لرې تاسې وګورئ چې ساعت ته کوک ورکوی یا بطرۍ پکې اچوې نو هغه هېله کوئ چې ددې څخه وروسته به د هغې پایله خامخا راوځي .

تاسې ووایې چې دا ساعت چې له لرې ساعت ښکاري ایا سم او صحیح وخت ښودلی او په ګوته کولای شي ؟

د اسلامي امت موخه او هدف

کوم مثالونه چې ما ستاسې په وړاندې بیان کړل د هغې څخه تاسې په ټوله مسئله او معامله باندې پوهیدلا ی شئ، تاسې اسلام د یو ساعت په شان وګنۍ، لکه څرنګه چې د یو ساعت وظیفه او دنده سم او صحیح وخت ښودل دي په همدی ډول د اسلام موخه او هدف دادی چې تاسې په ځمکه کې د الله پاک خلیفه، نائب، په خلکو ګواه او په نړۍ کې د حق بیرغ پورته کوونکې او د حق لوري ته د عوت او بلنه ورکوونکې و ګرځئ. خپله هم د الله پاک په حکم عمل وکړئ او په ټولو باندې د الله

پاک حکم عملي کړئ، او ټول د الله پاک د حکم تابع وګرځوئ. همدی موخي او هدف ته قرآن مجید په څرګندو ټکو کې اشاره کړیده فرمایي:

﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ آل عمران: ۱۱۰

تاسې غوره او بهتر امت یاستي چې د خلکودخیرلپاره را ویستل شوی یاستئ، ستاسې کار دا دی چې ټولو انسانانو ته د نېکۍ حکم ورکړئ او له بدۍ څخه یې منع کړئ او په الله باندې ایمان و لرئ.

﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ﴾ البقرة: ۱۴۳

او یدې توګه مو تاسې یو غوره او بهتر امت وګرځولئ تر څو تاسې په خلکو ګواه او شاهد اوسئ.

﴿ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ ﴾ النور: ۵۵

الله وعده کړې ده د مئومنانو سره چې ستاسې څخه ایمان راوړي او نېک عمل وکړي ددې خبرې چې هغوی به خامخا پدې ځمکه کې خلیفه ګان ګرځوي.

﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ ﴾ البقرة: ۱۹۳

او لدوی سره و جنګېږئ تر هغې پورې چې فتنه او فساد ختم شي او اطاعت په مکمل او پوره ډول د الله لپاره شي.

اسلامي احکام یو له بل سره تړلې شوي لکه د ساعت پرزې

د پورتني موخي او هدف د پوره کولو لپاره الله پاک هغه ټولې پرزې او سامانونه سره یو ځای کړي چې دا موخه او هدف

پوره کولای شي لکه څرنګه چې په ساعت کې سره یو ځای شوی وي. اسلام هم ډیری پرزی لري لکه : په دین کې عقاید او اخلاقي اصول، د الله او بندګانو حقوق، د دنیا د ټولو هغه شیانو حقوق چې ستاسې سره اړیکې لري ،دګټې لاس ته راوړلو اصول، د خرڅ او مصرف اصول، د جنګ او سولې اصول، د حکومت کولو اصول او د اسلامي حکومت د اطاعت اصول. دا ټول د اسلام پرزی او سامانونه دي چې پداسې ترتیب، تنظیم او شکل سره یو له بل سره یو ځای شوي چې کله د ساعت په شان کوک ورکړل شي یا بطری ورو اچول شي نو په منظم ډول حرکت کوي او ددې حرکت او خوزښت په پایله کې د اسلام اصلي موخه او هدف چې د اسلام غلبه او بر لاسي او په نړۍ باندې د الله پاک قانون عملي کول دي ګام په ګام او ورو ورو پیل کېږي. لکه څرنګه چې تاسې د ساعت د پرزو په حرکت سره د سپینې پانې په مخ د وخت ښودلو ستنې په حرکت ګورئ.

په ساعت کې د پرزو او سامانونو د یو ځای والي لپاره څو میخونه هم استعمال شوی وي، په همدی توګه په اسلام کې د مختلفو پرزو او سامانونو د یو ځای والي او منظم توب لپاره د جماعت نظام ټاکل شویدی، یعنې د مسلمانانو داسې مشر، سردار او امیر چې د صحیح علم، تقوی او پرهیزګاری خاوند وی، د جماعت د ماغ به یو ځای د هغه سره مرسته کوي، د جماعت پښې او لاسونه به د هغه اطاعت او مننه کوي، ددې ټولو خلکو په قوت او ځواک سره به هغه د اسلام قوانین عملي کوي او خلک به د مخالفت څخه منع کوي.

پدې طریقه او توګه چې ټولې پرزی سره یو ځای شي او د هغوی نظم او ترتیب هم جوړشي نو بیا د دوی د حرکت او

خوږښت لپاره کوک ورکول یا بطرۍ اچول اړین وي او هغه کوک او بطرۍ همدا لمونځ دی چې د ورځې پنځه ځله اداءکېږي . ځینې وخت د ساعت پاکولو، صافو لو او پرې مینځلو ته هم اړتیا پیښېږي، دا پاکي او صفایي ،همدا روژې دي چې په کال کې یوه میاشت نیول کېږي. کله کله دې ساعت ته تیل ورکول هم اړین وي او زکات هغه تیل دي چې په یو کال کې یو ځل د اسلام ساعت ته ورکول کېږي. بور او ترمیم ته هم اړتیا لري او د اسلام بور کول حج دی چې په ټول عمر کې یو ځلی صورت نیسی او که زیات وشي نو ډیره ګټه او فایده لري .

د غلطو پرزو یو ځای کول کار نه ورکوي.

اوس تاسې غور او فکر وکړئ چې دا کوک یا بطرۍ، صفایي او پاکي او تیل ورکول هغه وخت ګټور او فایدمند کېږي چې کله د ساعت په فرېم او قاب کې ټولې اړینې او ضروري پرزی موجود وي او د یو بل سره داسې په تر تیب او نظم سره ټرلی شوی او ننښتی وي چې څرنګه ساعت جوړونکي کمپنی جوړی کړي او دې ته تیاري، چمتو او اماده وي چې کله کوک ورکړل کېږي نو هغه حرکت کوي او خپله دنده یعنې ساعت، دقیقه او ثانیه خلکو ته ورښایې، خو دلته معامله ګډوډه شویده .

لومړې خو هغه نظم او میخونه ندي پاتې کوم چې د ساعت پرزی او سامانونه یې سره ټرل او ننښلول، کله چې میخونه سست شول نو ټولې پرزی یو له بل څخه جلا او خپرې شوی، اوس چې هر څوک څه غواړي هغه کوي، هېڅ پوښتنه کوونکې او څارونکې نشته هر یو ازاد او خپلواک دی، څوک چې غواړي

د اسلامي قانون ،پېروي کوي اوڅوک چې نه غواړي نه يې کوي،پدې باندې هم ستاسې زړه يخ نشو،نوددې ساعت ټولې پُرزی مو وويستلې اوهرچا دخپلې خوښې سره سم د نورو ماشينو نو پرزی او سامانونه راوړل او پدې ساعت کې يې نصب کړل، چا د جامو د ماشين پرزی پکې نصب کړی، چا د اوړو د ماشين ځينې پرزی خوښی شوی هغه يې پکې نصب کړی او چا د موتر ځينې پرزی خوښی شوی هغه يې پدې ساعت کې واچولې.

اوس تاسې مسلمانان هم ياستئ او د بانک سره مو سودي معاملې روانې دي، په بېمه کمپنيو کې مو هم کاراو راکړه ورکړه روانه کړيده، په محکموکې د روغجنې دوسيې او شخړې هم چلوئ، د کفر او الحاد خدمت هم د زړه له اخلاصه کوئ، مېرمنې او لونې هم لوڅې او لغړې ګرځوئ، کوچنيانو ته لويديځ او مغربی تعليم اوښوونه هم ورکوئ، د ګاندي او لنين پېروي او اطاعت او د هغوی نغمی غږوئ ، لنډه دا چې زمونږ مسلمانان ورونه ټول هغه کارونه کوي چې خپله خوښه يې وي او هر ډول پرزی د اسلام په ساعت کې نصبوي.

د توقع اوتمې خلاف پايلې

ددې ټولو خرابيو، غلطيواو وران کاريوسره سره تاسې بياهم غواړئ چې دی ساعت ته په کوک ورکولو، بطريواچولو،تيل ورکولو او صفايي کولو به ستاسې ساعت هغه کار وکړي د کومې موخې او هدف لپاره چې دا جوړ شويدی.که تاسې له عقل، غوراو فکر څخه لږ شانته کار واخلئ نودابه درته څرګنده شي چې تاسې کوم عمل او کارددې ساعت سره کړی که هغې ته ټول عمرکوک ورکړئ،تيل پکې واچوئ، بطری،پکې نصب کړئ،

صفايي او ترميم ئې وکړي خو هېڅ کار به ونکړي او نه به ساعت او دقيقه درته وښايي او داحالت به تر هغې پورې روان وي تر څو پورې چې تاسې ټولې هغه پرزې او سامانونه ددې څخه لرې نکړئ کومې چې تاسې له بهر څخه راوړي او پدې کې مو نصب کړي او دهغې غلطو پرزو پر ځای اصلي پرزې پکې نصب نکړئ او بيا دا پرزې په هغه نظم او ترتيب سره يو له بل سره ونه نښلوئ چې کومې کمپنۍ سره نښلولې وي، نو پداسې حال کې د هغې څخه هېڅ هېله، توقع او اميد نشئ ساتلی.

د عباداتو د بې اغېزې کېدو اصلي لامل او علت

پدې ښه پوه شئ چې ستاسې د لمونځونو، روژو، زکاتونو او حجونو د بې اثره او بې اغېزه کېدو لامل او سبب همدا دی، بله دا چې په تاسې کې څومره لمونځ کوونکې، څومره روژه نيوونکې او څومره زکات ورکوونکې موجود دي، د جماعتی نظام او اداری د منځ تللو څخه وروسته هر يو ازاد او خپلواک ګرځيدلی دي، که زړه يې وي دا فرضونه اداء کوي او که زړه يې نه وي نه يې اداء کوي. څوک پوښتنه کوونکې او څارونکې نشته، او هغه کسان چې دا فرضونه اداء کوي په کومه او څه طريقه يې اداء کوي؟ په لمانځه کې د جماعت پابندی نشته، که چېرې د جماعت پابندي هم وي نو د جوماتونو د امامت لپاره مو داسې خلک غوره کړيدي چې په دنيا کې د بل هېڅ کار کولو وړتيا ونلري، د جوماتونو پراتې خوړونکې، بې علم او جاهل، بې حوصلې او بد اخلاقه خلک مودخپل لمانځه امامان ګرځولې چې بياستاسې څخه د الله پاک خليفه ګان او الهي پوځ

جوړ کړي، همدا رنګه د روژې، زکات او حج حال هم د بیانولو او ویلو وړندی، ددې ټولو ناکر دیو سره سره تاسې بیا هم وایي چې زیات مسلمانان دیني فرضونه پوره کوي.

مخکې ما وویل چې تاسې خو د ساعت ټولې پرزی ګډوډی کړي او نوری غلطی پرزی مو پکې نصب کړي او بیاهم وایي چې په کوک ورکولو،بطری اچولو، تیل او صفایې کولو سره ولې ساعت کار نکوي.

ستاسې ساعت خو د لرې څخه ساعت ښکاري، لیدونکې خو وایي چې دا اسلام دی او تاسې مسلمانان یاستی، تاسې چې کله کوک ورکوئ او یا تیل او صفایې کوئ نو هغه لیدونکې فکر کوي چې کار خو سم روان دی، هېڅوک دا نه وایي چې دا لمونځ، لمونځ ندی، دا روژی، روژی ندې، خو لیدونکې بیچاره پدې څه خبر دی چې دساعت په قاب او فرېم کې څومره ګوتې وهلې شوې او ورانکاری شویده.

زمونږ افسوس ناک حالت

زما د اسلام وروڼو ! ما تاسې ته اصلي علت او لامل وښودلو چې ستاسې دا ديني عملونه ولې بی اغېزې او بی اثره شویدي؟ څه علت او لامل دی چې تاسې د لمونځونو کولو او روژې نیولو سره سره د خداي پوځ جوړېدو پر ځای د کفارو غلامان او د نورو د ظلم او تېرې د لوبو او تمرین میدان ګرځیدلي یاستی ؟ که تاسې نه خفه کېږی نو زه به ددې څخه هم افسوس ناک حالت تاسې ته بیان کړم

تاسې پدې خپل بد او افسوسناک حالت باندې خفه او اندیښمن یاستی خو ستاسې په منځ کې په زرو کې نه سوه نهه

نوې داسې کسان شته چې ددې حالت په بدلیدو باندې خوښ او راضي ندي، هغوی د اسلام لدې ساعت څخه چې کومې اصلي پرزی ویستلي او هر یو د خپلې خوښې پرزی پکې نصب کړي بیا رغولو، سمولو او اصلاح کولو ته تیار او چمتو ندي او نه دا کار زغملی شي، دا ځکه چې کله دا بدلون، اصلاح او سمون راځي نو د هر یو دخوښې شي به ورځخه ویستل کېږي داسې خو نشي کېدائ چې د نورو د خوښې شي ورځخه لرې شي او ستاسې د خوښې شي او پرزه پکې هماغسې ځای پر ځای وی، او کله چې هغه ټرل کېږي اوکلکېږي نو ستاسې شیان به هم ور سره ټرل کېږي، داسې نشي کېدائ چې ستاسې پرزه دی خلاصه، ازاد او خپلواکه وي او د نورو دی پابندی او ټرلی شوی وی. همدا یو تکلیف، کړاو او زحمت دی چې خلک یې په خپله خوښه، رضا او رغبت سره نشي قبلولې او د هغې منلو او قبلولو ته تیار او چمتو ندی. بس ټول همدا غواړي چې ساعت دی په دیوال همداسې ځوړند وي او هغه دی پرې نښکلی او ډولې نښکاري، له لرې دی خلک د هغې سیال او زیارت کوي. هغوی ته دی له لرې ددې کرامتونه، برکتونه، خیرونه او رحمتونه بیانېږي او هغه کسان چې ددې ساعت سره مینه او محبت لري هغوی دې ددې په کوک ورکولو، بطرۍ نوې کولو، تیل ورکولو او صفایې کې پوره اومکمل کوښښ او هلې ځلې کوي خو هېڅکله یې په زړه کې دانه ځایږی چې ددې څخه غلطی پرزی لرې کړی، اصلي او سمې پرزی پکې بیرته نصب کړي او بیا یې میخونه نښه کلک او ټینګ کړی.

کاشکې ما ستاسې د هو سره خپله هو یو ځای کولای شوای، خو زه څه وکړم په هغه څه چې زه پوهېږم د هغې په خلاف خبره نشم کولای، زه تاسې ته په ډاډ سره وایم چې تاسې په کوم حالت کې اوس یاستئ که د پنځه وخت لمانځه سره د تهجد لمونځ، د اشراق لمونځ، د څاښت لمونځ، پنځه پنځه ساعته د قرآن مجید تلاوت، د رمضان د میاشتی روژې او نوری پنځه میاشتې روژې هم ونیسئ نو هېڅ وخت په غالب او بر لاسي نشئ.

خو که تاسې په ساعت کې د غلطو پرزو پر ځای اصلي پرزی ځای پر ځای او کلکې میخ کړې نو بیا به د لږ کوک او بطری په اچولو سره ساعت کار پیل کړي. نو لږ تیل ورکول او لږ پاکوالې به هم ښه اوغوره پایله ولري، خو که ټول عمر کوک ورکړئ،بطری ورواچوئ، تیل او صفایي یې وکړئ نه به چالان شي او نه به روان شي او نه به وخت درته وښایي.

څلورم فصل

روژه

۱۷
روژه

په هر امت باندې روژه فرض شوې

ځما داسلام وروڼو!

دوهم عبادت چې الله پاک پر تاسې فرض کړی هغه روژه ده، د روژی څخه مطلب اومراد دا دی چې د سهار څخه تر مابنامه پورې مئومن د خوراک، څښاک او جنسی اړیکو څخه ځان وساتي.

د لمانځه په شان دا عبادت هم د لمړې سر څخه د ټولو پیغمبرانو په شریعت کې فرض ګرځول شوی وو، مخکنې څومره امتونه چې تیر شویدې هغوی ټولو دامت محمدي په څېر روژی نیولې.البته د روژو په احکامو، شمېر او وخت کې یې سره توپیر درلوده، اوس هم مونږ ګورو چې په ځینو مذهبونو کې روژی شته چې شکل او صورت یې بدل دی ځکه چې خلکو له ځانه پکې ډیر شیان زیات او کم کړي او دهغه صورت یې بالکل بدل او خراب کړی. په قرآن مجیدکې دارنګه فرمائل شویدي:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ ﴾ البقرة: ۱۸۳

یعنی اې مسلمانانو! په تاسې روژه داسې فرض شویده لکه څرنګه چې په نورو مخکښنو امتونو باندې فرض شوی وه.

ددې ایت شریف څخه داخبره بالکل څرګندیږي چې الله پاک څومره شریعتونه رالیږلي هغه یو هم د روژی د عبادت څخه خالي نه وه.

روژه ولې فرض شوی؟

که فکر او غور وکړئ چې ایا پدې روژه کې څه خبره ده چې الله پاک هغه په هر وخت او هر امت باندې فرض کړی؟

د ژوند موخه او هدف د خپل رب بنده ګی ده.

لدې څخه مخکې ما څوځلې تاسې ته دا خبره بیان کړی وه چې د اسلام اصل موخه او هدف د انسان ژوند دالله پاک عبادت ګرځول دي، انسان عبد یعنی بنده پیدا شویدی اوعبدیت یعنی بندګي د هغه فطرت او خصلت دی.

نو ځکه هغه د عبادت یعنی په فکر، عقیده اوعمل کې باید یوه ګړی هم د الله پاک له بندګی او عبادت څخه ازاد اوخلاص نه وي، هغه به دخپل ژوند په هره معامله اوکارکې ګوري چې د الله پاک رضاا و خوښي په څه کې ده؟اود هغه غضب، خفګان اوناخوښي په څه کې ده، په کوم لوري کې چې رضا وي په هغه لوري به ځي او په کوم لوري کې چې دهغه خفګان او ناخوښي وي دهغې څخه به داسې ځان ساتي لکه د اور د سکروټی څخه چې انسان ځان ساتي،کومه طریقه چې الله پاک خوښه کړی په هغې تلل اړین دي اود کومې طریقې څخه یې چې منع کړی له هغې څخه ځان ساتل اړین دي.کله چې د انسان ټول ژوند پدې

رنګ باندې رنګ شي نو بيا هغه د خپل رب دبندګۍ حق پوره اداء کړ او د دې ايت شريف موخه او مطلب پوره شو چې:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾ الذاريات: ٥٦

او ندي پيدا کړي ما پيريان او انسانان مګر ځما د عبادت لپاره.

عبادت يعنی دبندګۍ ترتيب او تنظيم

دا خبره هم مامخکې بيان کړی وه چې د لمانځه، روژی، حج اوزکات په نامه چې کوم عبادتونه فرض شويدي د دوی اصلي موخه او هدف دلوی او ستر عبادت لپاره ځمونږ اوتاسې تيارول اوچمتو کول دي.

دهغې د فرض کولو مطلب دا ندی چې تاسې يوائې په شپه او ورځ کې پنځه وخته رکوع او سجدی وکړئ، د رمضان مياشت کې د سهار څخه ترماښام پورې ديرش ورځې ځان وږی او تږدی وساتی، او د شتمنۍ په صورت کې هر کال زکات ورکړئ او په ټول عمر کې يو ځل دبيت الله شريف حج ته ولاړشئ، نوکه دا کارونه مووکړل د الله پاک کوم حق چې پر تاسې ووهغه اداء او پوره شواو نور تاسې د بندګۍ څخه ازاد ياستی څه چې کوئ هغه کولائ شئ.

بلکې په اصل کې د دې عبادتونو د فرض کېدو موخه اوهدف دا دی چې ددې پوسيله انسان داسې وروزل او تربيت شي چې د دې وړ او لايق وګرځي چې دهغه ټول ژوند دالله پاک عبادت او بندګي شي.

راځي چې اوس همدا موخه او هدف په نظرکې ونيسو او وګورو چې روژه څه ډول انسان ددې لوی اوستر عبادت لپاره تيار او چمتو کوي.

۱- روژه د ايمان د کلکوالي نښه ده.

دروژی دا حثيت په نظر کې وساتئ او بيا غور اوفکر وکړئ چې څوک روژه نيسي هغه نه په ښکاره اونه په پټه څه خوري اونه څه څښي، هغه په سخته ګرمۍ کې چې حلق اوستونی يې وچ کلک وي يوڅاڅکې اوبه هم له ستوني نه تيروي، په سخته لوړه کې چې سترګی يې توري توري کېږي هم يو دانه شي نه خوري، دا پدې خاطر او پدې عقيده چې الله پاک په پټو او ښکاره ټولو باندې پوهيدونکې ، عالم الغيب، حاضر او ناظر ګڼي.

هغه پدې باور، اعتماد او يقين لري چې ځما هر عمل او کړه وړه که د ټولو خلکو څخه پټ هم شي نو د الله پاک څخه په هېڅ حالت کې نشي پټيدای، دا څومره ويره اوډار د هغه په زړه کې پروت دی چې سخت کړاو او تکليف په ځان تيروي خو دالله پاک له ويری او ډار څخه داسې څه نه کوي چې روژه يې پرې ماته شي.

څرسره، کلکه عقيده او باور دی د آخرت په سزا اوجزا باندې چې پوره يوه مياشت يعنی دری سوه شپېته ساعته هغه روژه نيسی او د يوي ثانيي لپاره هم د آخرت د سزا او جزا له تصور څخه بې پروا اونه غافل کېږي.

که د هغه سره په زړه يا ذهن کې لږ شانته شک اوزړه نا زړه توب موجود وای چې آخرت به وي يا نه نو هغه به هېڅکله هم خپله روژه نه شوای پوره کولای،د شک او ترديد د پيدا کېدو

څخه وروسته بيا دا امکان نشته چې انسان دی له خوراک اوڅښاک څخه ځان وساتي پداسې حال کې چې څوک يې لیدلی هم نشي.

۲- يوه مياشت پرله پسې تمرين او ټريننګ

پدې توګه الله پاک هر کال تر يوی مياشتی پورې مسلمان پرله پسې په تمرين، مشق او ټريننګ ګې اچوی او هر څومره چې پدې امتحان اوازمينښت کې انسان بريالی او کاميابېږي په هماغه کچه يې ايمان قوی او کلکېږي، يعنی دا ازمينښت ، امتحان ، ټريننګ، مشق او تمرين دی چې پرله پسې روان وی.

تاسې چې له چاسره امانت ږدی نو د هغه امانت ساتنه امتحانوئ، که هغه پخپل امتحان او ازمينښت کې پوره او بريالی شو اوخيانت يې ونکړ نوپه هغه کې دامانتونو د ساتلو ځواک او توان نور هم زياتېږي او هغه نور زيات امين ګرځي.

په همدی توګه الله پاک هر کال تر يوی مياشتی پورې په پرله پسې توګه د لسو ځخه تر پنځلسو ساعتونو پورې ستاسې ايمان، باور او يقين په امتحان او ازمينښت کې اچوی چې ځما بنده پدې وخت کې څه کوي، خو کله چې تاسې پدې امتحان کې کامياب اوبريالي شئ نو بيا په تاسې کې زيات ځواک راپېدا کېږي او بيا د نورو ګناهونو، خطاګانو او غلطيو څخه هم ځان ساتلی شئ ځکه چې تاسې الله پاک په هر څه پوهېږنکې او عالم الغيب وګڼلو او پدې موباور او يقين پوخ شو چې هغه د قيامت په ورځ د هری ذری بدله ورکوونکې دی او هېڅ شي ورڅخه نشي پټېدايې او همدا مطلب او موخه د دې آيت شريف دې چې فرمايي:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ ﴾ البقرة: ۱۸۳

ای د ایمان خاوندانو! په تاسې روژی فرض شویدی لکه څرنګه چې په مخکښنو خلکوفرض شوی وی د دی لپاره چې تاسې پرهیزګاران اومتقیان جوړشئ.

۳- داطاعت اوږد تمرین او مشق

روژه یو بل صفت او ځانګړتیا هم لري اوهغه دا چې د ډیر اوږد وخت لپاره د شریعت د احکامو پرله پسی اطاعت کول پکې دي، لمونځ خو دځو دقیقو لپاره وي او بیا ختم شي، د زکات اداء کولووخت په کال کې یو ځل وي، حج سره لدی چې زیات وخت نیسي خو په عمر کې یو ځل چانس برابریږي هغه هم د ټولو لپاره چانس نه وي. خوددې ټولو برعکس روژه هر کال پوره یوه میاشت شپه او ورځ دمحمدیﷺ شریعت پرله پسی اطاعت او مننه کول دی.

د شپې له خواږه خوب څخه د سحری د خوراک لپاره پورته کېدل، په ټاکلی وخت کې خوراک بندول،ټوله ورځ ځینی کارونه کولای او ځینی کارونه نشي کولای، مابنام په ټاکلی وخت ، بجو او دقیقو روژه ماتی کولای شئ، بیا د روژه ماتي څخه وروسته لږ ارام کول او بیا د نورو وختونو برعکس د زیات او اوږد لمانځه لپاره منډی وهل او تر ناوخته پورې لمونځ اداء کول، دا ټول داسې کارونه دی چې هر کال د رمضان په میاشت کې د سهار څخه تر مابنام او دمابنام څخه تر سهار پورې پرله پسی د پوځیانو په شان منظم او په ترتیب سر ته رسول کېږي.

بيا د يولس مياشتو لپاره پرښودل کېږي چې د يوی مياشتی روزنی او تربيت اغېزی او اثرات راڅرګندشي اوکوم کمی او زياتی چې پدې منځ کې راپېدا شي هغه په راتلوونکې رمضان کې پوره کړی.

۴-د روزنی او تربيت لپاره غوره ټولنېز چاپېريال

ددې ډول روزنی او تربيت لپاره هر سړی بيل بيل او جلا جلا کول هېڅ ډول مناسب نه وي، په پوځ کې هم تاسې ګورئ چې هر پوځي جلا جلا نه روزل کېږي بلکې ټول پوځ او ټول ټولګي يو ځای او ګډ روزل کېږي، ټول د يو شپېلاق په اواز سره پورته کېږي او په يو اواز سره کار پيل کوي تر څو هغوی د يو ډلې او موټې څواک په حيث کاروکړي اوهمدا عادت او خوی پکې پېدا شي، همدارنګه يود بل سره په روزنه او تربيت کې هم همکار اومرسته کوونکې ثابت شي، يعنی که د يو په روزنه کې څه کمی او نېمګړتيا پاتې وي هغه دوېم او د دوېم نېمګړتيا درېم پوره او مکمله کړی.

له همدې امله اسلام درمضان مياشت ټوله د عبادت لپاره ځانګړی کړی اوټولو مسلمانانو ته حکم کوي چې په يو ځل ټول يوځای روژه ونيسي، دې حکم انفرادي عبادت په ټولنېز عبادت باندې بدل کړ،لکه څرنګه چې يو عدد ديو لک سره په ضربولو سره يو لک کېږي چې ډيرلوی عدد دی، د يو يو شخص د روژی نيولوڅخه چې کوم اخلاقي اوروحاني ځواک او قوت پېدا کېږي کله چې په لکونو او ميليونونو مسلمانان روژه ونيسي نو دهغې روحاني، اخلاقي او معنوي اثرات په لکونو او ميليونونو چند کېږي.

د رمضان دمیاشتی ټوله فضا د نیکۍ، پرهیزګاری، معنوبت او روحانیت څخه ډکېږي، په پوره قوم او ملت کې دتقوی،پرهیز ګاری اوروحانیت کښت اوفصل راټوګېږي، هر مسلمان نه یواځی داچې پخپله له ګناه څخه ځان ساتي بلکې تر خپلې وسی پورې د بل مسلمان د ساتلو کوښښ هم کوي.هر روژه نیونکې په ګناه او بدۍ کولو شرمیږي، او هر یو پدې کوښښ کې وي چې څه نا څه نیک او ښه عمل وکړي، کوم غریب او بې وځلې ته خوراک ورکړي،کوم لوڅ او لغړ ته جامې وروا‌غوندي،د کوم بې وځلې سره مرسته وکړي، که چېرې کوم نیک کار کېږي نو هغه کوښښ کوي چې برخه پکې واخلي او که چېرې ښکاره بدي کېږي نو دهغې د مخنیوی کوښښ اوهلې ځلې کوي.

دتقوی، پرهیزګاری او روحانیت عمومي چاپیریال منځ ته راځي او د نیکۍ دخپراوي موسم را پیدا کېږي، لکه څرنګه چې دهری غلې او نانې لپاره خپل موسم او وخت وي چې هغه پکې ښه نمو اووده کوي او هر لوري ته په سترګو ښکاري.

په همدې هکله رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ الْحَسَنَةُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعمائَة ضِعْفٍ قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (رواه صحيح مسلم في باب فصل الصيام)

د بنی آدم هر عمل دالله پاک په وړاندې زیاتېږي او نیکې د لس چنده څخه نیولې تر اوه سوه چنده پورې زیاتېږي خوالله پاک

فرمايي چې روژه د دې څخه بيله ده، هغه خاص ځما لپاره ده اوزه چې څومره غواړم هغومره بدله ورکوم.

ددې حديث شريف څخه داسې څرګنديږي چې نيکې او عمل صالح د نيت او اخلاص په بنسټ زياتيږي، چې دهغې د لوړ والي او زياتوالي لپاره يوحد او اندازه وي خو د روژې د ترقي او لوړ والي لپاره کوم حد او اندازه نشته.

څرنګه چې درمضان مياشت دخير او نيکې د لوړ والي او زياتوالي مياشت ده يوائې يومسلمان نه بلکې په لکونو مسلمانان د نيکې او خير باغ اوبن ته اوبه ورکوي او دهغې خدمت کوي، نو هغه بې حده او بې حسابه ترقي او غوړيدل کوي.

څومره چې په ښه نيت اواخلاص سره زيات نيک عملونه پدې مياشت کې وکړئ، څومره چې په زياته کچه د دې مياشتی له برکتونو څخه ګټه پورته کړئ او نورو مسلمانوورونو ته خير او ګټه ورسوی، او په راتلوونکو يولسو مياشتو کې ددې اثرات زيات ښکاره شي نو د دې همدومره بدله اوثواب زياتيږي چې دهغې لپاره څه حد ،اندازه اوکچه نشته خو که څوک بخپل عمل اوکړو وړو سره هغه کم اورا محدود کړی نو دا دده خپل زيان او تاوان دی.

د عبادتونو پايلی نن سبا چېری دي؟

د روژی دا فضايل، اثرات او پايلی چې تاسې واوريدی نودهر يو په زړه کې به دا راګرځي چې نن سبا خو ددې يو اثر اواغېزه هم مونږ نه ګورو دا ولې؟مونږ خو روژی نيسو او لمونځونه کوو خو د يوی پايله اواثر مو هم ندی ليدلی.

ما ددې لامل او سبب مخکې هم بیان کړی وو چې داسلام هره برخه جلا جلا کول او بیا په هغې کې د خپل ځان څخه پیوندونه لګول هغه پایلې نلرې کومې چې تاسې دهغې امید او تمه لرې، چې د پوره او مکمل اسلامي نظام د عملی کېدو څخه منځ ته راځي.

ددې دوېم لامل دا دی چې دعبادتونو په هکله ستاسې فکر او نظربدل شویدی، اوس تاسې فکر کوئ چې دسهار څخه تر مابنام پورې د نه خوړلو اونه څښلو نوم عبادت دی اوکله چې دا کار وشي نو عبادت پوره شو، همدارنګه تاسې د نورو عبادتونو ظاهري شکل او صورت ته عبادت وایئ، او د عبادت اصل روح چې باید په هر عمل کې موجودوي دهغې څخه ستاسې ۹۹% خلک بې پروا اوغافل دي.

په همدی خاطر دا شکلی اوظاهری عبادتونه هغه پایلی نلرې کومې چې په اصلي اوحقیقي عبادت کې وي، په اسلام کې نیت،فهم،پوهه او اخلاص مهم او ضروری دی چې په راتلوونکې کې به په هغې رښا واچولې شي.

۱۸
د روژې اصلي موخه او هدف

هر کار يوموخه او هدف لري.

ځما داسلام وروڼو!

هر کار چې انسان کوي په هغې کې دوه شيان ضروری بولې.

لومړې هغه موخه اوهدف دی چې د کوم لپاره دا کار کېږي.

دوېم دهغه کار خاص شکل او صورت دی چې دموخه او هدف د لاس ته راوړلو لپاره غوره کېږي.

دمثال په ډول خوراک خوړل،دخوراک خوړلو څخه ستاسې موخه او هدف ژوندی پاتی کېدل او بدن ته انرژي اوتوان وربښل دی، د دې موخه اوهدف دلاس ته راوړلو لپاره تاسې دخوراک څخه نوړې جوړ وی، په خوله کې يې اچوی، دغابنونو پوسيله يې مېده کوي، اودستونی څخه يې ښکته تيروی.

دا پدې خاطر کوئ چې داصلي موخه او هدف لپاره ښه او غوره لاره همدا ده نو ځکه تاسې دا مناسبه او ښه لاره انتخاب کړه،تاسې ټول پدې ښه پوهېږی چې اصلي شي دانرژی او توان لاس ته راوړل دی نه دخوراک طريقه او شکل.

اوس که يوڅوک د لرګي بور، يا شګې يا خاوره را واخلي اوهغه خولې ته واچوي او په غابنويې وژووي او له ستوني يې تير کړي نوتاسې به دې سړی ته څه وايي؟ يعنی دده دماغ اواعصاب خراب شويدی! دا ځکه چې دا احمق او بې عقل دخوراک اصلي موخه نه پېژني بلکې يواځی دخوړلو کار او فعل ورته مهم ښکاري.

همدارنګه که یوسړی خوراک وخوري او بیرته یې سمدستی کانګی کړی او بیا شکایت کوي چې ما خو خوراک وکړاو بیا هم ماته هغه ګټه پلاس رانغله چې دخوراک خوړلو څخه باید تر لاسه شوی وایي، بلکې ورځ په ورځ ورسره کمزوری کېږم، دا بې عقل اواحمق دخپلې کمزورۍ تور په خوراک باندې اچوي حال دا چې ده پخپله بې عقلي کړی اوخوراک یې په زور باندې کانګی کړیدی. هغه دا ګڼلی چې دخوراک په خوړلو باندې انرژی او توان لاس ته راځي نو په معده کې د خوراک پربښودل هسې اضافی کار دی اوباید معده سپکه شي، کوم بې عقل اواحمق خیال چې ده کړی وو د هغې سزا اوس همده ته ورکول کېږي.

هغه باید پدې پوهیدلی وایي چې ترڅو خوراک معدی او کولمو ته ولاړ نشي اوهلته هضم او جذب نشي،بیا دویمه پوسیله په ټول بدن کې ونګرځي تر هغې پورې ددې خوراک څخه انرژی او توان نه جوړېږي.

سره لدی چې دخوراک طریقه هم ضروری ده ځکه چې پرته لدی طریقی څخه خوراک کولمو ته نه ځي اونه هلته هضم صورت نیسي خویواځې دخوراک په طریقه باندې اصلي موخه اوهدف نه پوره کېږي.

دا خوځه جادو او طلسم ندی چې کله ستا خوله چالان شي نو سمدستی دی په بدن کې انرژی راپیدا شي بلکې الله پاک چې د انرژۍ دتولېد او پیدا کېدو لپاره کومه طریقه اوقانون جوړکړی دهغې سره سم به پیدا کېږي اوهر څوک چې هغه قانون او طریقه ماته کړی نوخپله به هلاک او کمزوری شي.

یواځی دظاهر په حقیقت ګنلو باندې بدی پایلی

ما چې کوم مثال تاسې ته بیان کړ پدې باندې تاسې غور او فکر وکړئ چې ولې ځمونږ عبادتونه بې اثره او بې اغېزی شویدی؟ مامخکې هم درته ویلی وه چې ځمونږ او تاسې تر ټولو غټه غلطي دا ده چې د لمانځه او روژی ظاهري ارکان، شکل او صورت مونږ اصلي عبادت بولو اوپدې غم کې اخته یوچې کله دا ظاهری شکل اوصورت اداء شي نو همدا د الله پاک عبادت دی او بس.

ددې مثال داسې دی چې څوک خوراک را واخلي،خولې ته یې واچوي، په غاښونویې مېده کړی او بیا یې له ستونی تیر کړی نو ده ته باید د خوراک خوړلو ټولې هغه فایدی پلاس ورشي چې دخوراک خوړلو اصلي موخه او هدف دی، سره ددې که هغه خاورې، شګې یا د لرګي بور خوړلی وي یایې سم خوراک خوړلی خو سمدستی یې کانګی کړی وي.

که تاسې پدې بې عقلی او حماقت کې اخته نه وئ نو ماته ووایي چې یوځوک روژی نیسي، د سهار څخه تر مابنام پورې خوله بنده ساتي خو دهمدی عبادت او روژی په دوران کې دروغ وایي، غیبت کوي، د خلکو سره بی ځای جګړی کوي،کنځلی او بدرد وایي، دخلکو مال خوري، حرام او حلال نه پېژني، دا ټول غلط کارونه کوي خو بیا هم وایي چې ما د الله پاک عبادت کړیدی، ایا د دې سړی مثال داسې ندی چې خوراک یې شګی، خاوری اودلرګي بور وي او بیا هم د انرژی او توان امېد لری؟

درمضان له میاشتی وروسته بیا خپل سری

نو بیا ماته ووایي چې کله تاسې پوره د رمضان میاشت روژه نیسی او نژدی ۳۲۰ ساعته مو پرله پسی عبادت کړیدی او بیا

دا ټوله خواري، کوښښ اوهلې ځلې داختر په لومړۍ ورځ په میله کې په اوبو لاهو کړئ.

هندوان چې پخپلو میلو او مراسمو کې څه کوي هغه ټول تاسې هم کوئ آن چې د آختر په ورځو کې شراب خوړل،زنا او قمار هم صورت نیسي.

ما ځینی داسې ظالمان هم لیدلی دي چې د ورځې روژه نیسي خو دشپې له پلوه شراب خوري او زنا کوي، عام مسلمانان خو ماشاء الله داسې بد اخلاقه ندي خو درمضان تر ختمیدو وروسته بیا پرته له یو څو کسانو په هیڅا کې د تقوىٰ، پرهیزګارۍ او معنویت هیڅ اثر نه وي پاتې.

د رمضان څخه وروسته څومره نیک کارونه کوئ ؟ څومره د ګناهونو څخه ځان ساتئ ؟ او په نفسانیت کې مو څومره کمې راغلې دی؟

د عبادت د غلط تصور پایلې

فکر او غور وکړئ چې آخر ددې لامل اوعلت څه دی؟

زه تاسې ته یقین اوډاډ درکوم چې ددې یوائنی لامل اوعلت دا دی چې ستاسې په ذهن او فکر کې دعبادت مفهوم اومطلب غلط شویدی.

تاسې دا فکر کوي چې دسهار څخه تر مانښام پورې نه څه خوړل او نه څښل روژه ده او بس همدا عبادت دی، په همدې خاطر تاسې دورځې له خوراک او څښاک څخه ځان ساتئ او دالله پاک څخه ستاسې په زړه کې دومره ویره اوډار شته چې هیڅ هغه شي نه خورئ او نه ورنژدی کېږئ چې د روژې دماتیدو

خطر پکې وي خو تاسې پدې نه پوهېږئ چې دا وږی اوتږی اوسیدل اصلي عبادت ندی بلکې دا دهغې شکل او صورت دی، او د دې صورت او شکل ټاکلو موخه دا ده چې په تاسې کې د الله پاک څخه ویره اومحبت پیدا شي، اودا ځواک، توان او استعداد درکې پیدا شي چې که په یو کار اوشي کې دټولې دنیا په اندازه ګټه ښکاري خو په هغې الله پاک ناراضي کېږي نو دهغې کار څخه تاسې ځان ساتئ او په یو کار کې چې هر څومره خطرونه او تاوان ښکاري خوالله پاک دهغې په کولو خوشاله کېږي نو تاسې خپل نفس مجبور وئ چې هغه کار سرته ورسوي.

دا ځواک، طاقت او استعداد هغه وخت پیدا کېږي چې تاسې د روژی په اصلي مفهوم او مطلب باندې پوه شئ او پوره یومیاشت د الله پاک دویرې او محبت په نظر کې ساتلو سره خپل نفسي خواهشات کنترول اودالله پاک د حکم او رضا سره سم یې تمرین او مشق کړئ.

خوافسوس چې کله درمضان میاشت تیره شي تاسې دا ټول ګټلې او لاس ته راوړې توان او ځواک دا سی غورځوئ لکه چې څوک په زور اوجبر سره کانګې وکړي او خوراک وغورځوي. بلکې په تاسې کې خو ځینی خلک داسې هم شته چې څرنګه روژه ماته کړی ټوله پرهیزګاری لری وغورځوی.

نواوس تاسې ووایئ چې ایا دداسې روژی اورمضان څخه به هغه موخه او پایلی رامنځ ته شي کومې چې د هغې څخه رامنځ ته کېدی؟ لکه څرنګه چې د خوراک څخه تر هغې پورې انرژی او طاقت منځ ته نه راځي چې معدې ته ولاړه نشي او هلته تر هضم وروسته جذب اوبیا د وینی پواسطه ټول بدل ته ونه رسېږي. په همدی توګه د روژی څخه تر هغې پورې معنوي او

روحاني ځواک اوطاقت نه تر لاسه کېږي تر څو چې د روژی په موخه او مفهوم باندې ښه ځان پوه نکړي او پخپل زړه،دماغ، نیت او عمل باندې دا مقصد او هدف عملي نکړي.

روژه دمتقي کېدو وسیله ده.

همدا وجه ده چې الله پاک دروژی د حکم کولوڅخه وروسته وفرمایل: لعلکم تتقون. یعنی تر څو تاسې د دې روژی په نیولو سره پرهیز ګاران او مقتیان وګرځئ.داسې یې ونه فرمایل چې حتماً به تاسې پدې سره متقیان شئ ځکه چې دروزی پایله، اغېزه اواثر د انسان په نیت، ارادې اوفهم پورې تړاو لري.

ځوک چې د هغې په مقصد او مفهوم پوه شي او دهغې پوسیله دمقصد لاس ته راوړولو کوښښ وکړي نوهغه به لږ شانته متقی شي خو چې ځوک دهغې په موخې او هدف پوه نشي اونه دهغې لپاره کوښښ اوهلې ځلې وکړی نوهغه نه به څه پلاس ورشي؟.

دروژی اصلي هدف او مقصد

۱- د دروغو څخه منع ګېدل

نبي ﷺ په مختلفو طریقو سره د روژی اصلي موخه اوهدف ته ګوته نیولې ده او پدې یې مسلمانان پوه کړي چې ددې موخې او هدف څخه په غفلت اوبې پروایي سره دلوړې او تندی څخه هېڅ ګټه پلاس نه راځي.

نبي ﷺ فرمایي:

: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلّٰهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ.(رواه البخاري)

چا چې دروغ ويل او په دروغوعمل خوشي نکړ نو الله دهغه خوراک او څښاک پرېښودلو ته هېڅ اړتيا نلري.

په بل حديث کې نبي ﷺ فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَكَمْ مِنْ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ (رواه مسند احمد)

ډير داسې روژه نيونکي شته چې پرته له لوږې څخه هغه ته روژه بله څه ګټه نلري او ډير داسې قيام کوونکي شته چې پرته له بې خوبۍ څخه ورته قيام بل څه ګټه نلري.

د دې دوه حديثونو مطلب بالکل څرګند او صاف دی، ددې څخه په ډاګه معلومېږي چې يواځې لوږه او تنده عبادت ندی بلکې داصلي او حقيقي عبادت وسيله، شکل او صورت دی، اصلي او حقيقي عبادت دا دی چې د الله پاک له ويرې اوخوف څخه دهغه د قانون مخالفت ونشي او د الهي محبت او مينې په اساس هغې عمل ته وردانګل په کوم کې چې د الله پاک رضا او خوښی وي او تر خپلې اخري وسې پورې دخپلو نفساني خواهشاتو د پوره کولو څخه ځان ساتل.

د دې اصلي او حقيقي عبادت څخه چې هر څوک بې پروا اوغافل پاتې شو نو هغه يواځې خپل ځان ته د لوږې او تندی تکليف ور کړ او نور يې هېڅ پلاس رانوړل، الله پاک ته ددې څه اړتيا شته چې هغه دی دولس، ديارلس ساعته وږی او تږی کېږي.

۲- ایمان او احتساب

د روژی د اصلي موخې په لوري رسول الله ﷺ دا رنګه اشاره کړیده:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ (رواه البخاري)

یعنی چا چې د ایمان او احتساب سره روژه و نیوله نو د هغه ټول پخواني ګناهونه معاف شول.

د ایمان څخه مراد او مطلب دا دی چې د الله پاک په هکله چې کومه عقیده مسلمان ولري هغه په نظر کې وساتي یعنی د ایمان په غوښتنه، او د احتساب څخه مراد دا دی چې انسان د الله پاک د رضا او خوښۍ غوښتونکې وي،هر وخت په خپل فکر، خیال او کړو وړو باندې نظر ساتي چې دالله پاک د رضا اوخوښۍ په خلاف استعمال نشي.

څوک چې - دې دواړو (ایمان او احتساب) په نظر کې نیولو سره پوره روژه و نیسي نودهغه پخواني ګناهونه به معاف شي. ځکه که هغه مخکې نافرمان او ګناه کوونکو هم وو خواوس یې د خپل حقیقي مالک او رب په لوري پوره توجه وکړه اوله ګناه څخه توبه کوونکې داسې دی لکه چې ګناه یې نوي کړې.

عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّائِبُ مِنْ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ.(رواه سنن ابن ماجه)

۳- د ګناهونو په مقابل کې ډال او سپر

په یو حدیث کې دارنګه راغلي دي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصِّيَامُ جُنَّةٌ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ فَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ إِنِّي صَائِمٌ (رواه سنن ابي داود)

روژې د سپر او ډال په شان دی (لکه څرنګه چې ددښمن څخه په سپر سره د ځان دفاع کېږي دغه شانته روژه د شیطان څخه دفاع کوونکې سپر دی) نو که چېرې یو څوک ستاسې څخه روژه دار وي نو هغه ته پکار دي (چې هغه دا سپر او ډال استعمال کړي) د فساد، بدوردو او چېغو څخه ځان وساتي،که څوک هغه ته کنځل وکړي یا ورسره جګړه او لانجه جوړه کړي نو هغه دې ورته ووایي! ورورہ! ماروژه نیولې ده (زما څخه دا اُمید مه کوه چې زه به درسره جګړه وکړم).

۴- د نیکې کولو شوق او ذوق

په نورو مبارکو احادیثو کې نبيﷺ فرمایلي دي چې تاسې د روژې په حالت کې زیات نیک او ښه کارونه کوئ او د هر خیر اونېکۍ شوق او ذوق باید وکړئ. په ځانګړې توګه د نورو ورونو سره د مرستې او لاس ورکولو جذبه اواحساس باید درسره زیات پېدا شي داځکه چې کله پخپله په لوړه اوتنده کې اخته شئ نودنورو دلوړې او تندی احساس ښه کولا ی شئ چې پدې نورو غریبو،بې وځلو او وړو ټرو باندې به څه تیریږي.

د حضرت عبدالله بن عباسﷺ روایت دی چې خپله رسول اللهﷺ به د نورو میاشتو په نسبت په رمضان او روژه کې تر ټولو زیات سخي، جواد اورحم کوونکې وو،هېڅ سوال کوونکې د

هغه له دربار څخه خالي لاس نه تللو اونه به کوم بندي په بندکې ساتل کېده.

۵- د روژه ماتی ورکولو ثواب

په یو حدیث مبارک کې راغلی چې نبيﷺ وفرما یل:

من فطر فيه صائما كان له مغفرة لذنوبه ، وعتق رقبته من النار ، وكان له مثل أجره من غير أن ينقص من أجره شيء.(رواه البيهقي في شعب الايمان)

چا چې په رمضان کې بل روژه نیونکې ته روژه ماتی ورکړ نو دابه ده ته د ګناهونو د معافیدو او د جهنم دآور څخه د ده دغاړی د خلاصیدو سبب شي او ده ته به دومره ثواب ورکول کېږي لکه څومره چې روژه نیونکې ته ورکول کېږي پرته لدی څخه چې د روژه نیونکې له ثواب څخه څه راکم کړل شي.

پنځم فصل

زکات

۱۹
زکات

د زکات اهمیت

ځما داسلام وروڼو!

د لمانځه څخه وروسته داسلام تر ټولو لوی رکن زکات دی، په عمومی توګه په عباداتو کې د لمانځه څخه وروسته د روژی نوم یادیږي نوخلک داسې فکر کوي چې د لمانځه څخه وروسته د روژی وار دی، خو د قرآن مجید څخه دا مونږ ته جوتیږي چې دلمانځه څخه وروسته لوی او غټ رکن زکات د ی. دادواړه د اسلام دوه لوی ستنی دي چې د دی د نړی دو څخه وروسته د اسلام ودانۍ روغه نشي پاتی کېدې.

د زکات معنٰی

زکات پاکولې او صفایې ته وایي، دخپل مال څخه یوه برخه اړو او بی وځلو خلکو ته ورکول ځکه زکات بلل شوی چې پدې سره دانسان مال او نفس دواړه صفا او پاکیږي. کوم کسان چې دالله تعالې دورکړي مال څخه د غریبو، اړو او بی وځلو حق او برخه نه وباسي دهغه مال او دولت ناپاک اوچتل دی چې د دی مال دناپاکوالي سره دده نفس هم ناپاک ګرځي.

دا ځکه چې د ده نفس داحسان هېرولو څخه ډک دی، دهغه زړه دومره تنګ، دومره خودخواه او دومره زرپالوونکې دی، چې الله پاک ده ته پخپل فضل او احسان سره د ده دارتیا څخه

زیات مال ورکړی ؤ، د دی احسان په حق اداء کولوکې هم دده زړه خفه ګیږي. د داسې انسان څخه به څه هیله او امید وساتل شي چې په دنیا کې به دالله پاک لپاره کوم دخیر کار وکړي، کومه قرباني به دالله پاک لپاره ورکړي، ځکه نو د داسې انسان زړه هم ناپاک او چټل او دهغه مال هم ناپاک اوچټل وي.

زکات امتحان او ازمیښت دي.

الله پاک د زکات په فرضولو سره انسانان په ازمیښت او امتحان کې واچول، کوم خلک چې پخپله خوښه دخپل اضافي اوزیات مال څخه دالله پاک حق ورکوي او دهغه د بندګانو مرسته او لاس نیوی کوي، همدا د الله پاک د کار او چارو کوونکې انسان دې نو دا ددې وړتیا لري چې په مسلمانانو او مؤمنانوکې وشمارل شي.

اود چاچې زړه دومره تنګ وي چې داسې کوچنۍ قرباني هم نشي ورکولای هغه د الله پاک د کارکولوانسان ندی، هغه د دې هیڅ وړتیا نلري چې دمؤمنانو او مسلمانانو په ټولې کې وشمارل شي. هغه یو خراب اوګنده شوې غړې دې چې له بدن څخه یې جلا کول او بیلول اړین دي، کنه ټول بدن به له ځان سره خراب اوګنده کړي.

همدا لامل ؤ چې کله رسول الله ﷺ وفات شو او دعربو ځینو قبیلو اوقومونو دزکات ورکولو څخه انکار وکړ نو لومړې خلیفه حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه دهغوی سره داسې جګړه وکړه لکه د کفارو سره چې کېږي، پداسې حال کې چې هغوی لمونځونه کول، الله پاک او نبي علیه السلام یې منلو. د دې څخه څرګندېږي چې دزکات څخه پرته لمونځ، روژه او د ایمان

شهادت او ګواهي ټول هسې بې کاره ګرځي اوبیادهغه هېڅ شي ته هم اعتبار نه ورکول کېږي.

د ټولو انبیاء علیهم السلام پر امتونو زکات فرض ؤ.

قرآن مجید را پورته کړئ او وګورئ، تاسې ته به څرګنده شي چې دېخوا نیو ټولو انبیاء علیهم السلام پر امتونو باندې لمونځ او زکات فرض اولازم ګرځول شوي ؤ، او د اسلام دین دهېڅ نبي اوپیغمبر په وخت او دوره کې د دې دواړو ارکانو څخه خالي نه ؤ، د حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام او دهغه دنسل څخه د انبیاؤ علیهم السلام یادونه چې کله کېږي نو بیا ورپسې فرمایي:

﴿ وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ فِعْلَ ٱلْخَيْرَٰتِ وَإِقَامَ ٱلصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءَ ٱلزَّكَوٰةِ ۖ وَكَانُوا۟ لَنَا عَٰبِدِينَ ﴾

الأنبیاء: ۷۳

اوټول مومخ کښان ګرځولې وه چې زمونږ په امر به یې ښوونه کوله.اودوحې په واسطه مودغوره کارونو،دلمانځه ودرولو اوزکات ورکولو هدایت ورکړ،اوهغوی زمونږ عبادت کوونکې وه.

د حضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام په هکله فرمایي:

﴿ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُۥ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرْضِيًّا ﴾

مریم: ۵۵

او خپلې کورنۍ ته ئې دلمانځه اوزکات امر کاوه،اودخپل رب په وړاندې منلې شوې ؤ.

حضرت موسیٰ علیه السلام خپل قوم ته دُعا کوي وایي: ای ربه! مونږ ته ددې دنیا خیر او دآخرت خیر راکړه، تاسې ته څرګنده ده چې الله پاک دهغې دُعا په ځواب کې څه وفرما یل:

﴿ عَذَابِيٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴾ الأعراف: ۱۵۶

عذاب چې چاته وغواړم ورکوم یې خورحمت مې له هر شي نه پراخ دې،نودابه ډیر زردهغه چاپه برخه کړم چې پرهیز ګاري کوي،زکات ورکوي اوزما په ایاتونوایمان راوړي.

د حضرت موسیٰ علیه السلام د قوم زړونه ډیر کوچني اوتنګ وه،هغوی په مال او زرو خپل ځان ورکولو لکه چې تاسې دنن سبا یهودیان ګوري، ځکه نو الله پاک دخپل محبوب پېمغبر د دُعا او غوښتنې په ځواب کې وفرما یل: که ستا قوم زکات ورکړي نو بیا دهغوی سره ځما د رحمت ژمنه او وعده ده، که داسې ونکړي نو بیا به حتماً ځما د رحمت څخه بې برخې او ځما په عذاب به اخته وي.

په همدی خاطر د حضرت موسیٰ علیه السلام تر وفات وروسته څو څو ځلې بني اسرا یل پدې هکله خبردار کړای شویدي، بیابیا دهغوی څخه وعدي اوژمنې اخستل شوي چې دالله پاک څخه پرته د بل چا عبادت مه کوئ او په لمانځه او زکات باندې پابندي وکړئ.

﴿ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُواْ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴾ البقرة: ۴۳

اولمونځونه وکړئ،اوزکاتونه ورکړئ،اوله رکوع کوونکوسره یوځای رکوع وکړئ.

آن تردې چې په آخر کې ورته په ډاګه داګوت څنډنه اواخطار ورکړل شو:

﴿ وَقَالَ ٱللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَيْتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ وَءَامَنتُم بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ ﴾ المائدة: ۱۲

اوويل الله بې شکه زه ستاسې سره يم،اوقسم دې که چېرې تاسې لمونځونه ودرول،زکاتونه موورکړل،زما په رسولانو موايمان راوړ،دهغوی ملاتړ مو وکړ اوالله ته مو دزړه له اخلاصه قرض ورکړ نوزه به خامخا اوهرو مروستاسې ګناهونه ورژوم.

د رسول الله ﷺ څخه مخکې د بني اسرا ېلو اخري پيغمبر حضرت سيدنا عيسى عليه السلام، هغه ته هم الله پاک د لمانځه او زکات حکم کړې ؤ، لکه چې په سورت مريم کې فرمايي:

﴿ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَٰنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ ﴾ مريم: ۳۱

اوګرزولې يې هم زه برکت ناک،اوامريې راته کړې چې دژوندترپايه به لمونځ اوزکات اداء کوم.

د دې څخه پوره څرګنديږي چې داسلام دين له پخوا څخه دهر نبي او پيغمبر په وخت کې پدې دوه لوی ستنو، لمونځ او زکات باندې ولاړ وه او هېڅکله داسې نه دي شوي چې دکوم پيغمبر او نبي امت دې د دې دواړو فرضونو څخه معاف اوخلاص بلل شوې وي.

د رسول الله ﷺ په امت باندې دزکات فرضیت

اوس وګورئ چې دنبي ﷺ په شریعت کې دا دواړه فرضونه په څه ډول یو له بل سره جوخت او لګیدلې دي، کله چې تاسې د قرآن مجید لومړئ پاڼه راواړوئ نو تر ټولو په لومړنیو ایاتونو مو چې سترګې ولګیږي هغه دا دی؟ فرمایي:

﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝٢ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ۝٣ ﴾ البقرة: ۱ - ۳

((دادالله کتاب دې هېڅ شک په کې نشته ،پرهیزګارانوته لارښوونکې دې،هغوی چې په غیبوایمان راوړي،لمونځونه ودروي اوزمونږ دورکړې مال څه برخه خیراتوي)).

بیا د دې پایله اونتیجه داسې بیانوي فرمایي:

﴿ أُولَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ۝٥ ﴾

البقرة: ٥

داډول خلک دخپل رب له لوري په سمه لاردي،اوهمدا خلک خلاصیدونکې دي.

یعنی هغه څوک چې ایمان نلري، لمونځ نه اداء کوي اوزکات نه ورکوي نه هغه په هدایت باندې دي او نه هغوی بریالیتوب او کامیابي تر لاسه کولای شي.

بیا په همدې سورت کې وروسته داسې راځي:

﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴾ البقرة: ٤٣

اولمونځونه وکړئ،اوزکاتونه ورکړئ،اوله رکوع کوونکوسره یوځای رکوع وکړئ.

بیا لږ وړاندې داسې فرمایي:

﴿ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَٰبِ وَٱلنَّبِيِّۦنَ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَٰهَدُوا۟ ۖ وَٱلصَّٰبِرِينَ فِى ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ ﴾ البقرة: ۱۷۷

نیکي یواځي دانه ده چې تاسي خپل مخونه دختیځ یا لویدیځ لورته واړوئ، بلکي نیکي دهغه چاده چې په الله پاک، په اخر نئ ورځ، پرښتو، کتابونو اوپیغمبرانو ایمان راوړي اوزړه ته نژدې مال یې خپلوانو، یتیمانو، مسکینانو، مسافرو، سوال کوونکواو د غلامانوپه اذاده ولو کې ورکړي وي. لمونځونه یې ودرولي، اوزکاتونه یې ورکړي وي. دخپلوژمنوپوره کوونکي، اودسختیو، ناروغیو، جنګ اوجګړې په وخت کې صبرکوونکي وي. هو! همدارښتیني اوهمدا پرهیزګاران دي)).

بیا وروسته په سورت المائده کې دارنګه فرمایي:

﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمْ رَٰكِعُونَ وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَإِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ ﴾ : المائدة: ۵۵ - ۵۶

خبره همداده چې ستاسي دوست الله، دهغه رسول اوهغه مؤمنان دي چې لمونځونه ودروي، زکات ورکوي اوعاجزي کوونکي وي، اوهرڅوک چې له الله، دهغه له رسول اومؤمنانو سره دوستي کوي نوپوه دې شي چې برلاسي به یواځې د الله ډله وي.

لمونځ اوزکات دایمان لرونکو نښه او علامه

په پورتني مبارک آیت کې یوه لوی قاعده او اصل بیان شویدي، تر ټولو دمخه تاسې ته څرګنده شوه چې ایمان لرونکې یواځې هغه کسان دي چې لمونځ کوي او زکات ورکوي، کوم کسان چې د اسلام د دې دوه لویو ارکانو څخه مخ واړوئ دهغو دایمان دعوه اوخبره دروغ اوغلطه ده ، بیا د دې آیت څخه څرګنده شوه چې دالله پاک، رسول اللهﷺ او ایمان لرونکو یوه ډله اوټولګي وي، ایمان لرونکو ته اړین دي چې له نورو څخه جلا شي او پدې ډله کې ځان داخل کړي، کوم مسلمان چې د دې ډلې څخه د بهرنیو خلکو سره که هغه یې پلار وي، یا څوی وي، یایې ورور وي، یایې ګاونډی وي، یایې هېواد وال وي یا هر څوک چې وي که اړیکې، دوستي، محبت او مینه ورسره ولري نو د داسې مسلمان سره الله پاک د مرستې او کومک اړیکې ساتل نه خوښوی، د دې آیت له اخري برخې څخه داسې معلومېږي چې مسلمانانو ته برلاسي اوغلبه هغه وخت پلاس ورخې چې کله هغوی دنورو ټولو څخه خپل مخ واړوی او یواځې الله پاک، رسول اللهﷺ اومؤمنان خپل دوستان، ملګري، مرسته کوونکې، او ولیان وګرځوي.

د اسلامي وروړئ بنسټونه

اوس لږ مخکې ولاړ شئ، په سورة التوبه کې الله پاک مسلمانانو ته د کفارو سره د جنګ کولوحکم کړې دې او تر څو رکوع ګانو پورې یې دجګړې په اړوند لارښوونې ورکړې، په دې لړ کې ورته فرمایي :

﴿ فَإِن تَابُوا۟ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ ﴾

نوبیاهم که توبه وباسي ،لمونځ وکړي اوزکات ورکړي نو ستاسې دیني ورونه دي یواځې له شرک څخه توبه ویستل بس ندي، د دې خبرې دثبوت لپاره چې ایا دوی په رښتیا کفر او شرک خوشي کړې او ایمان یې راوړې دې، په دې معلومېږي چې هغوئ دلمانځه پابندي وکړي اوزکات ورکړي، که هغوئ په دې دواړو کارونو دخپل ایمان ثبوت وړاندې کړ نو بیا ستاسې ورونه دي، که داسې ونشي نو بیا هغوی ستاسې دیني ورونه ندي او جګړه ورسره بنده نکړئ.

بیا لږ مخکې په همدې سورة کې فرمایي:

﴿ وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُ ۗ ﴾ التوبة: ۷۱

اومؤمنان سړي اومؤمنې ښځې ځینې دځینو دوستان دي،دنیکېو په لوربلنه کوي ،له بدیو نه خلک منع کوي،لمونځ ودروي،زکات ورکوي ،دالله اودهغه درسول پوره مننه کوي.پرهمدغوخلکو به ډیرژر الله پاک مهرباني وکړي.

تاسې واوریدل چې تر هغې پورې څوک د مسلمانانو دیني ورور نشي کېدائ چې دایمان اقرار ونکړي، عملاً لمونځ اداء نکړي اوزکات ورنکړي. ایمان،لمونځ اوزکات درې واړه سره یوځای کېږي اود ایمان لرونکو ډله اوجماعت جوړ وي، کوم خلک چې د دې درې واړو کارونو پابند وي هغه پدې ډله اوجماعت کې داخل دي اودهغوی په منځ کې ددوستئ، محبت، ملګرتیا او مرستې اړیکې او تعلق وي.کوم کسان چې د دې درې شیانو پابند نه وي هغه پدې ډله اوجماعت کې داخل ندي.

او لدی څخه بهر او دباندې دې سره لدې کـه دهغـه نـوم مسلمان هم وي.

د داسې خلکو سره د دوستئ، محبت اوملګرتیا اړیکې ساتل دالله پاک قانون ماتول او دالله پاک ډله او جماعت تیت پرکول دي، د دې سره سره تاسې په دنیا کې د برلاسی او غلبې تصور څه ډول کولای شئ؟

د دې څخه لږ مخکې په سورة الحج کې داسې لار ښوونه فرمایي:

دالله پاک دمرستې اومدد شرایط

﴿ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴾

الحج: ٤٠ – ٤١

اوالله به خامخا دهغوخلکوملاوتړي چې دهغه ددښن ملا تړي وي، بې لـه شـکه الله ډیرتوانااوپـه هرڅـه برلاسـې دي. داهماغـه کسان دي چې کـه مـونږ پـه زمکـه کـې واک ورکړو نولمـونځ دروي، زکـات ورکوي، پـه نیکـئ امرکوي، اودبـدئ مخـه نیـسي ،اودټولوکارونوپای الله ته ده.

پدې ایاتونو کې مسلمانانو ته هم هغـه ګوت څنډنه اواخطار ورکړل شوې کوم چې مخکې بني اسرایېلو تـه ورکړل شـوی ؤ، لږ مخکې مونږ دهغې بیان وکړ چې بني اسرایېلو تـه څـه ډول ګـوت څنډنه شوې وه، هغوی ته فرما یل شوې وه چې زه تر هغې پورې ستاسې سره بـم چې تـر څـو تاسې لمونځونـه کـوئ، زکاتونـه ورکوئ او ځما دانبیاؤ سره دهغوی په چارو کې مرسته کوئ.

یعنی په نړۍ کې ځما د قانون د پلي کولو، عمل کولو اوخپرولو لپاره هلې ځلې او کوښښ کوئ.

هر کله چې تاسې ددې چارو څخه لاس واخیست زه به ستاسې له مرستې اوملګرتیا څخه لاس واخلم، بس همداسې خبره یې مسلمانانو ته هم وکړه، دوی ته یې هم وفرما یل چې که چېرې تاسې په ځمکه کې واک تر لاس کړئ نولمونځونه به قایموئ، زکاتونه به ورکوئ، نیکې به خپروئ اود بدئ مخنیوې به کوئ نو زه به ستاسې مرسته او کومک کوم او زه چې د چا مرسته کوونکې شم نوهغه بیا څوک لاندې کولې اوختمولې شي.

خوکه تاسې دزکات ورکولو څخه مخ وګرځاوه او په ځمکه کې د واکمنئ څخه وروسته مو دنیکئ پر ځای بدي خپره کړه او دبدئ دورکولو پر ځای مودنیکئ ختمولو ته مټې رابډوهلې او ځما د کلمې داچتولو پر ځای مو خپله کلمه پورته کړه، دمالیاتو او محصول څخه موځانونو ته مانې او جنتونه جوړ کړل او همدا مود خپل خلافت او نیابت اصلي موخه اوهدف وګرځاوه نو په خلاسو غوږونو واورئ چې ځما مرسته او کومک به ستاسې سره نه وي، بیا به نو شیطان ستاسې ملګري، مرسته کوونکې او هڅوونکې شي چې هېڅ پلاس کې نلري پرته له چل او دوکې څخه.

مسلمانانو ته اخطار او ګوت څنډنه

الله اکبر! دا څومره د عبرت ځای دی،هغه ګوت څنډنه چې بني اسرایېلو ته ورکړل شوې وه هغوی هسې دخولې خبره وګڼله او دهغې برعکس او مخالف کاریې وکړ نو خپل بد او خراب

پای يې ولېدله چې اوس د ځمکې پر سر در په درګرځي، دهر ځای څخه ويستل کېږي اوپه هېڅ ځای کې ټيکاؤ نلري، په مېلیونونو سرمايه اومال لري، د نړۍ تر ټولو مالدار او شتمن خلک همدوی دي، خو دا هر څه يې په کار نه راځي.

دا ځکه دوی دزکات پر ځای سود خوړل اودلمانځه پر ځای دبدکارئ چارې پيل کړې چې پدې توګه يې پخپله د الله پاک قهر اوغضب په ځان مسلط کړ اواوس د همدي قهر، غضب او لعنت لاندې دنړۍ په ګوټ ګوټ کې لوغړن ګرځي (داخطبه هغه وخت ورکړل شوی وه چې کله دوېم نړيوال جنګ روان وو او دنړۍ په هېوادونو کې يهوديان خواره واره ګرځيدل او فرنګيانو ورته دپناه ځای لانه وو جوړ کړی کوم چې اوس داسرايېلو په نامه سره يادېږي).

بيا همدا ګوت څنډنه اواخطار مسلمانانو ته ورکړل شو چې هغوی يې هم پروا ونکړه، د لمانځه او زکات څخه بې پروا اوغافل شول، دالله پاک ورکړې ځواک اوزور يې دنېکويو په خپرولو او دبديو په منع کولو کې پکار وانه چولو، د دې پای او انجام وګورئ چې مسلمانان دحکومت له ګدۍ او تخت څخه راپرېوتل او د ظالمانو او تيري کوونکو د ظلم او تيري موخه وګرځيدل چې اوس دځمکې په هر ګوټ کې کمزورې، مغلوب او تر لاس لاندې ژوند تيروي، دلمانځه او زکات پرېښودلو بده پايله يې ولېدله.

اوس په هغوی کې داسې يوه ډله اوټولګې راپيدا شو چې مسلمانان په بې حيايئ، فحاشئ او بدکاری کې اخته کول غواړي او هغوی ته وايي چې ستاسې د غريبی او بې وځلی

یواځې علاج دادې چې بېمه کمپنۍ اود سود خورۍ اډې جوړې کړئ.

په الله پاک قسم! که مسلمانانو دا چارې پیل کړې نو دوی به هم په هغه سپکاوي ،خوارئ او رسوایۍ باندې اخته شي په کومه چې بني اسرایېل اخته شوي وه، پر دوی به هم هغه لعنت وشي کوم چې په بني اسرایېلو باندې شوی ؤ.

د زکات د نه ورکوونکو پایله

ځما داسلام وروڼو!

په راتلوونکو خطبو کې به زه تاسې ته ووایم چې زکات څه شي دې، څومره لوی ځواک او توان الله پاک په زکات کې ایښی دې، نن چې مسلمانان دا الهي رحمت ساده او عادي څیز بولې پدې کې څومره برکتونه پراته دي.

په ننۍ خطبه کې زه یواځې دا خبره کوم چې په اسلام کې لمونځ او زکات کومه اوځه درجه لري؟ ډیر مسلمانان دا فکر کوي، اود هغوی خپل مولویان هم همدا شپه ورځ ورته وایي چې که تاسې لمونځ او زکات اداء نکړئ نو هم مسلمانان یاستئ، خو قرآن مجید د دې فکر او خیال رد کوي. د قرآن مجید له نظره د کلمۀ طیبه اقرار بی معنیٰ دې تر څو چې دهغې دثبوت لپاره دلمانځه او زکات پابند نه وي، په همدې خاطر خو حضرت ابوبکرصدیق رضی الله عنه دزکات نه ورکوونکې کافر ګڼل او دهغوئ په خلاف یې توره پورته کړه لکه چې مخکې مونږ هغې ته اشاره وکړه.

په لومړئ مرحله کې صحابه کرامو پدې هکله شک او شبه لرله چې ایا هغه مسلمانان چې په الله او رسول باندې اقرار کوي او لمونځ هم کوي په هغو کسانو کې داخلیدائ شي چې دهغوی په خلاف توره پورته کول روا دي؟

خو کله چې ابوبکر صدیق رضي الله عنه چاته چې الله پاک د نبوت سره نژدې مرتبه او درجه ورکړې وه پخپله خبره کلک ودریده او په کلکه یې دا خبره وکړه چې پخدای قسم! که دا خلک دزکات هغه رسۍ او پرې هم ورنکړي کوم چې درسول الله ﷺ په وخت کې یې ورکولوچې په کومې به اوښ ترل کېده نو زه به د دوی په خلاف توره پورته کړم او که پدې لاره کې یواځې پاتی شم نوهم به ورسره جنګېږم، دا څرنګه کېداې شي چې دابوبکر په ژوندانه دې دالله پاک کوم حکم ماتیږي.

بلاخره ټول صحابه کرام رضي الله عنهم پدې خبره قانع اوډاډه شول او ټولو ومنله چې دزکات د نه ورکوونکو سره قتال اوجګړه رواده.

قرآن مجید په ډاګه فرمایي چې زکات نه ورکول دهغو مشرکانو کار دي چې له آخرت څخه منکر دي.

﴿ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ ﴾ فصلت: ٦ – ٧

هلاک اوتباه شول مشرکان،هغه کسان چې زکات نه ورکوي اوله اخرت نه هم منکر دي.

۲۰
د زکات حقیقت

ځما داسلام وروڼو!

ما په مخکنۍ خطبه کې بیان کړل چې دلمانځه څخه وروسته د اسلام لوی رکن زکات دی،او دا دومره لوی اوستر رکن دی لکه څرنګه چې د لمانځه څخه انکار کوونکې کافر بلل کېږي دا ډول دزکات څخه انکار کوونکې هم نه یوائې دا چې کافر بلل کېږي بلکې دهغوئ په خلاف ټولو صحابه کرامو په اتفاق سره قتال اوجنګ کړیدی.

زه به په ننۍ خطبه کې تاسې ته د زکات حقیقت بیان کړم تر څو تاسې ته څرګنده شي چې په اصل کې دا زکات څه شي دی او په اسلام کې دې ته ولې دومره اهمیت ورکړای شوی دی؟

الله پاک ته نژدیوالی څرنګه تر لاسه کېږي؟

۱ـ د عقل او پوهې امتحان او ازمیښت

په تاسې کې خو داسې ساده باده خلک هم شته چې هر څوک په دوستۍ نیسي، او ځینې وخت په دوست نیولو کې څوک امتحانوې هم نه چې ایا هغه په رښتیا سره د دوستۍ وړتیا لري او کنه؟ داسې ساده خلک په دوستۍ کې دوکه کېږي چې وروسته بیا ډیر پښېمانه او اندیښمن هم وی خو کوم خلک چې هوښیار اوزیرکه وي هغوی چې دهر چا سره یوځای کېږي نوپه

هر ډول يې امتحانونې او ګوري چې په ده کې کوم يورښتنې، مخلص، وفادار، اوصادق انسان دی.

نو هماغه صادق، امين، وفادار او روغ انسان د خپل دوست په توګه غوره کوي اونور خوشي کوي.

الله پاک تر ټولو زيات حکيم او عليم ذات دی، دهغه څخه څرنګه داسې هيله او اُميد کيدای شي چې هغه دې هر کس اوناکس خپل دوست او ولي وګرځوي، پخپله ډله کې دی شامل کړی او پخپل دربار کې نژدیوالی اودرجه ورکړی.

کله چې دانسانانو عقل، هوښياري او زيرکې د دی غوښتنه کوي چې پرته له ازمينښت اوامتحان دوست او ملګرې نيول مناسب ندی نو الله پاک چې دټولو حکيمانو څخه لوی حکيم او دټولو پوهانو څخه لوی پوه اوعليم ذات دی، دا امکان نلري چې پرته له امتحان او ازمينښت دی څوک په دوستۍ سره ونيسي.

دا ميايزونه انسانان چې په ځمکه کې خپاره دي په هغې کې هر ډول انسانان شته، ښه او بد ټول د دې وړتيا نلري چې دالله پاک په ډله اوحزب الله کې دې داخل شي چاته چې الله پاک په دنيا کې دخلافت درجه اوپه آخرت کې دنژدیوالی ژمنه او وعده کړيده.

الله پاک په پوره حکمت او کمال سره څوامتحانونه، څو ازمينښتونه او څو معيارونه د تللواو معلومولو لپاره ټاکلي دي چې په انسانانو کې څوک په هغې کره او پوره شي نو د الله پاک په ډله او حزب الله کې داخل شي او څوک چې پدې معيار پوره نشي نوهغه خپله لدی څخه بيل او جلا شي، هغه پخپله پوه شي چې زه د دی وړ او لايق نه ېم چې پدې ډله کې داخل شم.

دا معیار څه شي دی؟ څرنګه چې الله پاک حکیم اوعلیم ذات دی نو تر ټولو لومړي د انسان دحکمت، پوهی اوعلم امتحان اخلی، هغه ګوری چې پدې انسان کې هوښیاري، زیرکتیا او حکمت شته او کنه؟ وچ او سخت احمق او بې عقل خوندی؟ ځکه چې جاهل، ناپوهه، احمق او لیونی د حکیم، علیم او خبیر ذات دوست نشي کېدای.

هغه څوک چې د الهي نښو په لیدلو سره پدې پوه شي چې دا ځما مالک، خالق او رب دي، د ده څخه پرته بل معبود، بل پېدا کوونکې، بل پالوونکې، بل دُعا او فریاد اوریدونکې او بل مرسته کوونکې نشته.

اوهغه څوک چې دالله د کلام په لیدلو او اوریدلو پوه شي چې دا ځما دمالک اوخالق کلام دی دا د بل چا کلام نشي کېدای، او هغه څوک چې د رښتنی نبي او د دورغجنو دعوه کوونکو ژوند، اخلاق، چاري، ښوونې او کارنامې په ښه توګه سره توپیر او بیلولای شي او پدې پوهیږي چې فلاني پدې دعوه کوونکو کې رښتنی، صادق او دالله پاک استازی او پیغمبر دی اودانسانانو دلارښوونې لپاره راغلی دی. فلاني د جال، کذاب او دوکه ورکوونکې دی، داسې انسان پدې ازمیښت اوامتحان کې بریالې او کامیاب راوځي، داسې انسان الله پاک د نورو خلکوڅخه بیلوی. کوم کسان چې په لومړنیو امتحانونو او ازمیښتونو کې ناکامیږي هغوی همداسې خوشې کوي او پرېږدي یې، چې چېرې ګرځي هلته دی ګرځي.

۲_د اخلاقي ځواک او قوت ازمينښت اوامتحان

په لومړني ازمينښت کې چې څوک کامياب او بريالي شول هغوی اوس په بل امتحان کې بايد ګډون وکړي، په دوېم ازمينښت کې دعقل، پوهی او علم سره سره د اخلاقي ځواک او قوت امتحان هم اخستل کېږي، پدې انسان کې دالیدل کېږي چې ايا د صداقت او نيکۍ د پېژندلو سره سره په کې د هغې د قبلولو اومنلو صفت شته او کنه؟ د دروغو او بدۍ د پېژندلو سره سره په کې دهغې دخوشي کولو او پرېښدلو صفت، ځواک او قوت شته کنه؟

ايا هغه دخپل نفسي خواهشاتو، د پلار نيکه د طريقو او رواجونو، د کورني دودونو، د دنيا د عامو نظرياتو اوخيالاتو او طريقو بنده او غلام خو ندی؟

ايا په هغه کې خو دا کمزوري نشته چې کوم شي د الله پاک د حکم خلاف او ضد وګوري اوهغه ورته تاواني او مضر ګڼي شي بيا هم دهغې پسی ليونې ګرځي. اوهمدارنګه بل شي پېژني چې د الله پاک خوښ دی خو سره له دې يې هم نه قبلوی؟

په دې امتحان اوازمينښت کې چې څوک ناکام شي نو داسې انسانان هم الله پاک پخپله ډله اوحزب الله کې نه مني، يواځې هغه کسان غوره اوانتخابوي چې دا صفات ولري:

فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَا البقرة: ۲۵۶

نوڅوک چې له طاغوت څخه منکراوپه الله ايمان راوړي نوپه رښتيايې په نه شليدونکې کړئ منګولې خښې کړې.

يعنی داسې کسان چې د الله پاک دهدايت خلاف هره لاره اوخبره وګوري هغه په پوره زړورتيا سره خوشي کړي، دهېڅ شي

پروا ونه ساتي، او يواځې دالله پاک په لاره باندې تللو ته تيار اوچمتووي کـه پـدې خبـره ورسـره نورخلـک راضـي وي او کـه ناخوښه، دې يې پروا نلري.

۳_داطاعت او فرمان منلو ازمينبت اوامتحان

پدې ازميښت اوامتحان کې چې څوک بريالې او کاميـاب شي بيا په درېم ځلي امحتان او ازميښت کې اچول کېږي، پدې درجه کې داطاعت او فرمان منلو امتحان اخستل کېږي.

دلته دا حکم ورکول کېږي چې کله هم ځمونږ حکم درته وشي نو خپـل خـوب او آرام بـه قربـان او ځـان بـه رارسـوي، خپـل کـار اوچاري خوشي کړه او دلتـه راشـه، خپلې خوښې، خپلې ګټې، خپل خواهشات او خپل ساعت تېرې پرېږده،وظيفـه او مسؤليت پوره او اداء کړه.

کـه ګرمـی وي کـه يخنـي، کـه هـر حـال وي چې کلـه هـم درتـه دوظيفی او مسؤليت اداء کولو لپاره اواز وشي نوهر تکليـف پـه غاړه واخله او په منډه راشه.

بيـا چې مونږ درتـه حکـم وکړو، چې دسـهار څخـه تـر مابنـام پورې وړی او تړی اوسه، دخپـل نفس خواهشات پوره کـول بنده کړه، نـو بايـد د دی حکـم پـوره کـول پـه هـر صـورت وکـړې، کـه دلوړې اوتندی څخه هر حالت منځه تـه راځـي او هـر ډول خونـدور اوخواږه خوراکونه او شربتونه ستاسې په وړاندې پراته وي.

کـوم کسـان چې پـدې ازميـښت او امتحـان کـې خـام راوځـي نوهغـوی تـه هـم ويـل کېږي چې تاسـې ځمونږپکـار نـه ياسـتئ، يـواځې هغـه خلـک او کسـان غـوره اوانتخابيږي چې پـدې درېـم

ازمیښت او امتحان کې هم بریالې او کامیاب راوځي، څکه یواځې، دهمدوی څخه دا هلیه او امید کېدای شي چې دالله پاک له لوری چې کوم حکمونه او قوانین دوی ته راځي نو دوی به یې په ښکاره او پټه، په فایده او تاوان، په راحت او تکلیف په ټولو حالتونو کې پیروي او پابندی کوي.

۴_د مالي قربانۍ ازمیښت او امتحان

ددې څخه وروسته څلورم ازمیښت دمالي قربانۍ اخستل کېږي، په درېم ازمیښت کې بریالې او کامیاب انسان لاد دې وړتیا نلري چې دالله پاک په نوکرۍ کې داخل او وشمارل شي، اوس به دا لیدل کېږي چې ایادا انسان خو تنګ زړی، بې همته، بې حوصلی او زړپالوونکې ندی؟ ایا دا خو دهغو خلکو له ډلې څخه ندی چې ددوستۍ، مینې او محبت اوږدی اوږدی ژمنې او وعدی کوي خودخپل دوست، ملګری او محبوب په خاطر چې کله د جیب څخه د خرڅ او مصرف وخت راځي نو بیا وایي چې زه دې کارته چمتو نه یم؟ ایا دا خو دهغو خلکو له ټولګي څخه ندی چې قربان، قربان ، جار، جار او صیب، صیب کوي اود دوی لپاره دخلکو سره جګړې کوي خو چې کله همدا خلک ورڅخه غله، میوه او دانه وغواړي نو بیا انکار، جګړه او خفګان هم ورسره کوي؟

داسې خودخواه، تنګ زړې، زړپالوونکې اوماده پرست سړی هېڅ انسان آن چې ساده باده خلک یې هم دوست نه ګرځوي، هوښیار اوزیرک سړی خو داسې خلکو ته پخپل څنګ کې هم ځای نه ورکوي. نوهغه لوی، عظیم او ستر پاچا چې هره ګړۍ خپلې خزانې بې حسابه په خپل مخلوق باندې مصرفوي داسې

بی همته انسان کله دخپلې دوستۍ وړ ګڼي چې د خدای ورکړې مال هم خپل خالق اومالک ته په ورکولو زوریږي؟ هغه الله پاک چې حکمت، علم او پوهه یې تر ټولو زیاته ده څرنګه به داسې انسان پخپله ډله کې داخلوي چې دهغه دوستي او محبت یوائی په ژبه باندې وي او هېڅ باور او اعتبار پرې نشي کېدای؟

نوهغه کسان چې پدې څلورم ازمېښت کې هم ناکام شي هغوی ته صاف ځواب ورکوي چې تاسې ولاړ شئ، ستاسې لپاره دالله په ډله او حزب الله کې ځای نشته، تاسې بې کاره خلک یاستئ، تاسې د دی لوی او ستر کار د سمبالولو اوپلاس کې اخستلو وړتیا نلرئ چې الهي خلافت او نیابت درته وسپارل شي.

پدې ډله اوجماعت کې یوائی هغه کسان شمارل کېږي چې دالله پاک په محبت،مینه اودوستی باندې خپل ځان، مال، دولت، کورنۍ، وطن، اولاد اوهر شي قربان او جار کړی.

قرآن کریم فرمایي:

﴿ لَن تَنَالُواْ ٱلۡبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَۚ ﴾ آل عمران:۹۲

تاسې هېڅکله بشپړه نیکۍ نشئ ترلاسه کولائ ترڅو مودخپلې خوښې مال خیرات کړې نه وي.

د حزب الله صفات

۱- زړه تنګی نه وي.

په دی ډله او جماعت کې د زړه تنګو خلکو لپاره ځای نشته، پدې کې یوائې هغه خلک داخلیدائ شي چې زړونه یې لوی او پراخه وي.

﴿ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ الحشر: ۹
حقیقت دادې چې هر څوک له بخیلۍ څخه وژغورل شونوهمدوی برېمن دي.

۲- دپراخه حوصلی خاوند وي.

دلته داسې حوصله لرونکوخلکو ته اړتیا ده چې که دهغوی سره چادښمنی هم کړی وي، هغوی ته یې زیان او تکلیف هم رسولې وي، دهغوی زړه یې مات کړی وي، نوبیا هم دهغوی د بدن د پټوالی لپاره جامې اودهغوی د ګیډې مړولو لپاره ورته دخوراک ورکولو څخه انکار نکوي، اودمصیبت په وخت کې ورسره د کومک اومرستی څخه دریغ نکوي.

﴿ وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓاْ أُوْلِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُواْ وَلْيَصْفَحُوٓاْ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾ ﴾ النور: ۲۲

ستاسې مهربان اوشتمن خلک دې لوړه نه کوي چې خپلوخپلوانو،تش لاسواوالله په لاره کې مهاجروخلکو ته به څه ور نه کړي.بایدعفوه وکړې اوتیرشي .ایاتاسې نه خوښوی چې الله درته ښښنه وکړي؟ الله ښه ښښونکې اومهربان دي.

دا آیت شریف هغه وخت نازل شو چې کله د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه یو خپلوان په حضرت بی بی عایشه رضي الله عنها باندې په تور پورې کولو کې برخه واخسته او پدې کار سره حضرت ابوبکر رضي الله عنه خفه شو اوهغه ته یې مرسته او کومک بند کړ، کله چې دا آیت شریف نازل شو نو حضرت ابوبکر رضي الله عنه ولړځیده، او ویې فرمایل: زه دالله پاک ښښنه غواړم،بیایې دهغه تور پورې

کوونکې خپلوان سره مرسته او کومک پیل کړ کوم چې هغه ته یې معنوي او روحانی تکلیف رسولې وو).

۳- د لوړ ظرفیت څښتن وي.

پدې ډله کې دلوړ ظرفیت خلکو ته اړتیا ده، فرمایي:

﴿ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾ ﴾ الإنسان: ۸ - ۹

دالله په مینه کې مسکین، یتیم اوبندي ته خوراک ورکوي. اوواي به چې مونږ یوازې دالله په خاطر درکوو له تاسې څخه نه بدل غواړو اونه مننه.

۴- د پاک اوصاف زړه خاوند وي.

دلته دهغو پاکو اوصافو زړونو خاوندانو ته اړتیا ده چې دالله پاک په لاره کې دهغه دورکړي مال او دولت څخه غوره اوښه مال را باسي او ورکوئ.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُواْ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ ﴾ البقرة: ۲۶۷

ای مؤمنانو! دخپل ګټلي مال اودهغه چې مونږ درته له زمکې څخه راویستلي دي غوره اوښه خیرات کړئ، دخراب مال د ورکړې هڅه مه کوئ چې اوس یې تاسې خیراتوئ.

۵- په بې وځلې او تنګ لاسې کې هم خرڅ کوي.

دلته هغو لوړ همته اود پراخ زړو خلکو ته اړتیا ده چې د تنګ لاسې، غریبې او بې وځلې په حالت کې هم دخپل اولاد،

خپلې کورنۍ اوخپلې ګيډې څخه يې ساتي اودالله پاک ددېن دخدمت او دخپلو مسلمانانو وروڼو سره پرې مرسته او کومک کوي.

﴿ وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ مِّن رَّبِّكُمۡ وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ ﴾

آل عمران: ۱۳۳ – ۱۳٤

((دخپل رب دبښنې اودهغه جنت دترلاسه کولولپاره يوله بل څخه وړاندې شئ چې پلن والې يې اسمانونه اوځمکه دې دپرهيز ګارانو لپاره تيارشوې دې.پرهيزګاران هغه کسان دي چې په خوښئ اوناخوښئ دواړووختونوکې مالونه خيراتوي.))

۶- جواد اوسخی وي.

دلته هغوايمان لرونکوته اړتياده چې دزړه له اخلاصه په دې يقين او باور ولري چې څه دالله په لاره کې ورکوي هغه بې ځای ،عبس اوخوشی نه ځي ،بلکې الله پاک په دنيااواخرت دواړوکې غوره او ښه بدله ورکوي.نو ځکه هغوی دالله درضالپاره مصرف کوي،ددې پروا نه ساتي چې چاته دده دجود اوسخا معلومات کېږي اوکه نه؟ يايي چا مننه اداء کړې اوکه نه؟

﴿ وَمَا تُنفِقُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَلِأَنفُسِكُمۡۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِنۡ خَيۡرٖ يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ ٢٧٢ ﴾

البقرة: ۲۷۲

((اوتاسې چې څه خيراتوئ دخپلو ځانودګټی لپاره يې کوئ.اوخيرات خوتاسې هسې هم دالله په خاطرورکوئ .اوچې څه موخيرات کړل ،نوبدل به يې پرته له دی چې تيرې درسره وشي پوره درکړل شي.))

۷- په هر حال کې يې الله پاک ياد وي.

دلته هغه زړورو او باتورو خلکو ته اړتيا ده چې په شتمنۍ، مالد اړۍ او سرمايه داړۍ کې هم الله پاک له يادې نه باسي اوهغه يې په يادوي، هغوی چې په مانيو او بنګلو کې هم ناست وي نوالله له يادې نه باسي:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُلۡهِكُمۡ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴾ المنافقون: ۹

ای مؤمنانو! بايد مالونه اوبچيان موداالله له ذکرنه غافله نه کړي، اوهرڅوک چې په دی کاراخته شو نو همدوی پوره زيانمن دي.

دا د الله تعالې په ډله اوجماعت کې د داخليدونکو لازمي او اړين صفات دي، د دې صفاتو څخه پرته هيڅوک دالله پاک په دوستانو کې نشي داخليدا ی، داپه اصل کې دانسان داخلاقو نه بلکې د ايمان سخت او کلک امتحان او ازمېښت دی.

هغه څوک چې دالله پاک په لاره کې د مصرفولو اوخرڅولو څخه ځان يوی او بلې خوا ته کوي، دا خرڅ اومصرف پخپل ځان باندې ټيکس اوباج ګڼی، په حيلو او پلمو دځان خلاصولو کوښښ کوي، او کله چې خرڅ اومصرف کوي نو خپل خفګان اوغم له خلکو څخه په احسان او منت بارولو سره وباسي، يادا غواړي چې د ده د جود او سخا انګازه په ټوله نړۍ کې خپره شي، په اصل او حقيقت کې دوی په الله پاک او آخرت باندې ايمان نلري، هغوی دا فکر کوي چې دالله پاک په لاره کې چې څه خرڅ شول هغه ضايع او عبث شول، هغه ته خپل عيش اوعشرت، خپل آرام او راحت، خپل خوندونه او لذتونه، خپلې

ګټې اونوم، تر الله پاک او دهغه تر خوښی او رضا زیات عزیز او محبوب وي، هغوی فکر کوي چې که هر څه دي نو همدا دنیاده، که مال او دولت مصرفیږي نو باید په دنیا کې نوم او نښان تر لاسه شي تر څو د دی مصرف بدله په همدی دنیا کې پلاس راشي، که روپی هم لاړی شي اونوم نښان هم ونشي نو بیا مال په اوبو کې ولاړ، په قرآن مجید کې صاف او څرګند ویل شویدی چې داسې انسان د الله پاک ندی بلکې د ایمان د اقرار او دعوی سره سره منافق دی، لکه چې فرمایي:

۸- احسان او منت بارونکې نه وي.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبۡطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلۡمَنِّ وَٱلۡأَذَىٰ كَٱلَّذِي يُنفِقُ مَالَهُۥ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ ﴾ البقرة: ٢٦٤

ای مؤمنانو! خپل خیراتونه موپه احسان بارولو، اوضرر رسولوسره دهغه چا په څېرمه بابیزه کوئ چې خپل مال دخلکودښودانې لپاره لګوي، نه په الله ایمان لري اونه داخرت په ورځ.

۹- مال نه راټولوي.

﴿ وَٱلَّذِينَ يَكۡنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلۡفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿٣٤﴾ ﴾ التوبة: ٣٤

هغوخلکوته چې سره اوسپین زر راټولوي اوالله په لاره کې يې نه مصرفوي ددردناک عذاب زیرې ورکړه.

۱۰– د الله پاک په لاره کې رخصت اواسانتیاوې نه لټوي.

﴿ لَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ أَن يُجَـٰهِدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ ﴾ التوبة: ٤٤ – ٤٥

هغه کسان چې په الله اوداخرت په ورځ ایمان لري هېڅکله به له تااجازه ونه غواړي چې هغوی دې په خپلوسرونواومالونو له جهادکولومعاف کړای شي. اوالله ته پرهیزګاران ښه معلوم دي. اجازي یواځې هغه کسان غواړي چې په الله اوداخرت په ورځ ایمان نه لري. زړونه یې شکمن اوپکې لالهانده وي.

۱۱– په خپله خوښه دالله پاک د لارې اطاعت کوي.

﴿ وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَـٰتُهُمْ إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَـٰرِهُونَ ﴿٥٤﴾ ﴾ التوبة: ٥٤

دهغوی دمصرف دنه مننې یوازینې لامل دادې چې هغوی له الله اودهغه له رسول نه منکر ،اوچې لمانځه ته وړاندې کېږي نوخورازړه ماتي اوچې مصرفوي نوپرې ډیرناخوښه وي.

﴿ ٱلْمُنَـٰفِقُونَ وَٱلْمُنَـٰفِقَـٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ ۘ يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۚ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمْ ۚ إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾ ﴾ التوبة: ٦٧

((منافق سړي اومنافقې ښځې ځینې له ځینو نوروڅخه دي. هغوی دبدئ په لوربلنه اوله نیکئ څخه منع کوي. خپل

لاسونه لـه نیکبوڅخـه تـړي. الله یـې هېرکـړ نـو الله هـم هغـوی هېرکړل په رښتیاچې همدامنافقان فاسقان دي.))

۱۲- انفاق فی سبیل الله باج اوټیکس نه بولي.

﴿ وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا ﴾ التوبة: ۹۸

په باندې چې عربانوکې داسې خلک هم شته چې دالله په لاره کې ورکړه پرځان باج ګڼي.

۱۳- بخیل او کنجوس نه وي.

﴿ هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا۟ أَمْثَٰلَكُم ﴿٣٨﴾ ﴾ محمد: ۳۸

هو! تاسې همدغه خلک یاستی چې درڅخه غوښتنه کېږي چې خپل مالونه دالله په لاره کې ولګوئ خوستاسې ځینې خلک بخیلي کوي. اوهرڅوک چې بخیلي خپله کړي نوپه حقیقت کې هغه پر خپل ځان بخیلي کوي. الله غني اوبې پروادې اوتاسې مسکینان اومحتاج یې. اوکه چېرې تاسې مخ واړولونوستاسې پرځای به بیا بل قوم راولي اوهغه به ستاسې په شان نه وي))

ځما د اسلام وروڼو!

داؤ د زکات حقیقت چې ستاسې د دین ستر رکن دی، دا د نړۍ د حکومتونو د ټیکس پشان مه ګڼئ بلکې دا په اصل کې د اسلام روح او جان دی، داپه حقیقت کې د ایمان امتحان دی، لکه څرنګه چې انسان درجه په درجه امتحانونه ورکوي او پرمختګ کوي آن تر دې چې اخري امتحان ورکړي او سند تر لاسه کړي، په همدی توګه دالله پاک په وړاندې هم مختلف

امتحانونه شته چې د هغې تیرول اړین دي. کله چې هغه څلورم امتحان ورکړي چې دمال قربانې ده او بریالې شي نو بیا هغه پوره او مکمل مسلمان شي. سره ددې چې دا ازمېښت آخري نه دې بلکې د دی څخه وروسته نور سخت امتحانونه هم راځي چې د ځان قربانې ده خو دا څلور امتحانونه چې دهغې یادونه ما وکړه په حزب الله کې د داخلیدو لپاره دي چې څلورم یې د مالی قربانۍ ورکولو دی.

ځینې خلک وایي چې د انفاق او مصرفولو خبری د پخوا وخت څخه خلکو ته کېږي، اوس د بی وځلی اوغربت په حالت کې دمال راټولو او ګټلو طریقی او لارې چاری خلکو ته ښودل پکار دي، خو دوی ته دا څرګنده نده چې په کوم شي دوی خفه اوغمګین کېږي هغه د اسلام روح دی، مسلمانان چې نن په کوم سپکاوي او ذلت کې پرېوتي، داد همدی روح کمي ده، مسلمانان دې روح ندی غورځولې بلکې ددې روح نشتوالي غورځولې دي، په راتلوونکې خطبو کې به زه تاسې ته څرګنده کړم چې زکات اوصدقات ځمونږ د ټولنې ژوند روح دی، پدې کې نه یواځې اخروي بلکې دنیوي ګټې هم پټې دي.

۲۱
په ټولنیز ژوند کې د زکات درجه

ځما د اسلام وروڼو!

د دې څخه مخکې په خطبه کې می تاسې ته د زکات حقیقت بیان کړ، اوس پدې خطبه کې دهغې په یو بل اړخ باندې رڼا اچول غواړم.

دالله پاک کرښمي شأن

په قرآن مجید کې ځای پر ځای د زکات او صدقاتو لپاره د انفاق في سبیل الله کلمه اوصطلاح استعمال شویده، یعنی دالله پاک په لاره کې خرڅول اومصرفول، په ځینو ځایونو کې داسې هم فرمایل شویدی چې کوم مال تاسې د الله په لاره کې خرڅ اومصرفوئ دا په الله پاک باندې قرض حسنه دی، یعنی دا چې تاسې الله پاک ته قرض ورکوئ اوهغه ستاسې پوروړی او قرضدار ګرځي. په زیاتو ځایونو کې دا فرمایل شویدی کوم شی چې تاسې دالله په لاره کې ورکوئ دهغې بدله اوعوض په الله پاک باندې دې نو هغه به یواځې د دی بدله نه درکوي بلکې څو چنده به یې زیاته درکوي، پدې خبره اومضمون باندې فکر او غور وکړئ.

ایا د ځمکې او آسمان څښتن نعوذبالله تاسې ته اړ او محتاج دی؟ ایا دهغه لوی ذات ستاسې څخه قرض غواړي؟ ایا هغه د پاچایانو پاچا او د بې شمېره خزانو څښتن دخپل ځان او خپل ذات لپاره در څخه څه غواړي؟ معاذالله، معاذ الله.

دهغه په بخشش تاسې ژوند کوئ او لويږئ، دهغه درکړل شوې روزي تاسې خورئ، ستاسې دهر غريب او شتمن سره چې څه دي دا دهغه بخشش او هديه ده، د يو غريب او فقير څخه نيولې تر يو ميلو نرپورې ټول هغه ته اړ او محتاج دی اوهغه ذات هيڅا ته اړ او محتاج ندی، هغه ته څه اړتيا ده چې ستاسې څخه قرض غواړي او دخپل ذات لپاره تاسې ته لاس غزوي؟

په اصل او حقيقت کې دادهغه کرېمي شان دی چې ستاسې د فايدې او ګټې لپاره، ستاسې دخير او صلاح لپاره او ستاسې د کارونو دمصرف لپاره تاسې ته وايي او بيا همدا خرڅ او مصرف په خپله لاره کې بولې او هغه پرځان قرض بولې، دهغې مسؤليت په غاړه اخلي او دهغه لپاره ستاسې احسان اومنت پر ځان باروي.

تاسې يې دخپل قوم او ملت اړو خلکو ته ورکړئ، هغه بې وځلي ا وغريبان به له کومه دهغې بدله درکړي، زه يې دهغوی له لوري بدله درکوم، تاسې دخپلو غريبو او بې وځلو خپلوانو مرسته وکړئ دهغې منت او احسان پر مابانديې دي، زه به ستاسې دا احسان پوره کوم.

تاسې چې خپل يتيمانو، کُنډو، رنډو، معيوبو، فلجو، مسافرو اومصيبت ځپلو ورونو ته څه ورکوئ هغه ټول ځما پسې وليکئ، تاسې به يې دهغوی څخه نه غواړم ځما څخه به يې غواړم او زه به يې درکوم. تاسې خپلواند يښمنو ورونو ته قرض او پور ورکړئ اوله هغوی څخه ګټه او سود مه غواړم، هغوی مه تنګوی، که هغوی د اداء کولو وړتيا نلري نو زندان ته يې مه استوئ، دهغو د کور سامان مه خرڅوئ، دهغوی کوچنيان

اوماشومان مه بی کوره کوئ، ستاسې قرض په هغوی نه بلکې پر ماباندې دی، که هغوی اصل سرمایه درکړي نو سود یې زه درکوم.

که هغوی اصل هم درنکړی شي نو اصل سرمایه او سود دواړه زه یوځای درکوم.

پدې توګه ستاسې په ټولنېزو چارواود انساني خوا خوږی په کارونو کې چې څه مصرفیږي دهغې فایده او ګټه سره لدې چې تاسې ته رسیږي خودهغې احسان او منت پر ماباندې دی، زه به دهغې یوه یوه ذره د ګټې، فایدې او سود سره بیرته درکوم،

دا دی د کرېمانو کرېم، دا دی د پاچایانو دپاچا شان، ستاسې سره چې څه دي دا د هغه بخښش دی، تاسې د بل ځای څخه ندی راوړي، دهغه له خزانو څخه یې اخلی، او بیا چې څه درکړي هغه بیرته نه ورکوئ، تاسې خو هغه خپلو خپلوانو، وروڼو، کورنۍ، او خپل قوم ته ورکوئ، یایې پخپلو ټولنېزو اړتیاو خرڅوئ چې ګټه یې همدا تاسې ته رسیږي خو د دې جواد او سخی ذات سخاوت وګوری چې تاسې یې خپلو خپلوانو ته ورکوئ خوهغه وایي چې دا ماته راکول دي، ځما په لاره کې مو ورکړي، ماته موقرض او پور راکړی، زه به د دې بدله، ثواب او اجر درکوم.

الله اکبر!دا شان او حیثیت یواځې د دې مخلوقاتو د خالق او پیدا کوونکې سره مناسب او ښه ښکاري، د دې بی نیازه او بی پروا ذات دا مقام او مرتبه ده چې دخپل جود، سخا او کرم څرګندونه وکړي، هېڅ انسان د دې لوړ او پورته مرتبې او مقام تصور هم نشي کولای.

د انفاق تلقین او تشویق د څه لپاره؟

راشئ اوس پدې غور وکړئ چې الله پاک انسان نیکۍ او سخاوت ته د تشویق او ترغیب لپاره داسې لاره او طریقه ولې غوره کړه؟ تاسې چې څومره پدې پوښتنه باندې غور وکړئ نو د اسلامي ښوونو او تعلیماتو سپیڅلتیا به درته څرګنده اوښکاره شي، او ستاسې زړه به دا شاهدي او ګواهي ورکړي چې دا ډول تعلیم او ښونه پرته له الله پاک څخه د بل چا لخوا نشي کېدای.

انسان ځان غوښتونکې اوخود خواه دې.

تاسې پوهیږئ چې انسان دخپل فطرت په اساس او بنسټ تېرې کوونکې، ناپوهه او جاهل واقع شویدی،د هغه نظر تنګ دی، هغه تر لرې پورې نشي لیدلای، دهغه زړه کوچنی دی، زیات پراخه او وسیع خیالات دهغه په ذهن کې کم ځای نیسي، هغه خپل ځان غوښتونکې(خودخواه) ثابت شویدی، دخپل ځان غوښتنې پراخه او وسیع تصورهم دهغه په دماغ کې نشته، هغه بیړه کوونکې هم ثابت شویدی.

خُلِقَ ٱلْإِنسَٰنُ مِنْ عَجَلٍ ۚ سَأُوْرِيكُمْ ءَايَٰتِى فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ الأنبياء: ۳۷

انسان تلواري پیدا شوېدي.ډیرژربه خپلې ننبي تاسې ته وښایم تلوارمه کوئ.

هغه د هر شي بیرنئ پایله اونتیجه لیدل غواړي، همدا پایله اونتیجه آخري او حتمي بولي، او هغه زر تر زره کتل اومحسوسول غواړي، لرې پایلو اونتیجو ته دهغه سترګې او دیدنه رسیږي، او په پراخه پیمانه چې کومې ګټې او فایدې تر لاسه کېږي هغه ډیر زیات وخت نیسي او دهغې ادراک ګران

وی، دا دانسان فطري کمزوری ده، د دې پایله دا راوځي چې هغه یواځې خپله فایده ګوري خو داسې فایده چې لږه ، عادي او ډیر زر تر لاسه یا محسوسه شي.

هغه فکر کوي چې څه ماګټلي او څه ماته له پلار نیکه څخه راپاتې شوې هغه ځما خپل دي، په هغې کې د هیڅا برخه او حصه نشته، هغه باید ځما په خپلو اړتیاوو، ځما پر خواهشاتو، ځما پر اسانتیاؤ، او ځما د نفس په خوندونو او لذتونو خرڅ اومصرف شي، که په بل چامصرفېږي نو کم له کمه باید ځما نوم لوړ شي، ځما نوم خپور شي، ځما عزت زیات شي،ماته کوم لقب پر برخه شي، لوړه او پورته څوکۍ راکړل شي،خلک ماته ښکته او ټیټ شي، په ژبو دې ځما یادونه کېږي، که دا خبرې اوچارې ماته نه راکول کېږي نوبیا ولې زه خپل مال پخپل لاس برباد کړم؟که چېرې ځما سره نژدې کوم یتیم له لوږې مري او درپه درګرځي زه ولې دهغه غم وخورم؟ دهغه حق خو پر خپل پلار باندې ؤ، هغه باید خپل اولاد ته څه پرېښې او بیا ولاړ وایې یا به یې بېمه کړی وا ی، که چېرې ځما په خواکې کومه کونډه د مصیبت په حال کې ژوند کوي نو ماته څه ؟ دهغې خاوند باید د هغې غم او درد خوړلی وایي، که کوم مسافر یوی او بلې خواته ګرځي نو ځما سره دهغه څه اړیکې دي؟ هغه بی عقله پرته له ترتیب او تیارئ ولې له کوره وتلو؟ که څوک بی وځلې او په بدحال ګرځي نو ګرځي دی، هغه ته هم الله پاک ځما پشان پښې، لاسونه، فکر او دماغ ورکړیدی، هغه باید خپلې اړتیاوې خپله پوره کړې، زه د څه لپاره دهغه سره مرسته وکړم؟ که زه یې هغه ته ورکوم نو قرض باید ورکړم، چې د اصل سره باید سود هم ورڅخه واخلم ځکه چې ځما سرمایه خو خوشی

لاس ته نده راغلې؟ ماپه هغې باندې کور جوړولای شو، موټر مې پرې اخستلای شو، یا په بل کوم ګټور کارکې مې لګولې شوې چې دهغې څخه به ګټه او فایده پلاس راتلله، نو بیا ولې زه دخپلې سرمای ګټه اوسود تر لاسه نکړم؟

د ځان غوښتونکې ذهنې پایلې

ددې ډول ذهن او خیال لومړۍ پایله دا راوځي چې انسان د مال، خزانې او زرو ښامار ګرځي، که خرڅ کوي نو دخپلې فایدې او ګټې لپاره یې کوي، که چېرې په کوم کار کې هغه ته خپله فایده او ګټه ښکاره نشي نو هغه له جیب څخه یوه روپۍ هم نه راوباسي، که هغه د کوم غریب سره مرسته کوي نو دهغه سره کومک نکوي بلکې هغه له هر څه څخه خلاصوي، یعنی دخپلې سرمایه سربیرلانور مال هم ورڅخه تر لاسه کوي، که کوم غریب او مسکین ته څه ورکوي په هغه باندې په زرګونو احسانونه او منتونه کوي او دهغه څخه وینه وباسي، تر دې یې زوروي چې دهغه له شخصیت څخه عزت او وقار ختم شي، که په کوم ملي او قومي کار کې سرمایه لګوي نو لومړې دا ګوري چې په هغې کې یې خپله کومه فایده شته کنه؟ په کومو کارونو کې چې دهغه ګټه او فایده نه وي نو د ده له کومک او مرستې څخه بې برخې کېږي.

د دې خیال اوذهنیت پایلې څه دي؟ د دې پایلې اونتایج نه یواځې داچې د ټولنې ژوند لپاره تباه کوونکې اوخطرناک دي بلکې بلاخره دهمدې ذهن لرونکې لپاره هم خطرناک او هلاکوونکې دي چې پخپل جهالت او تنګ نظرۍ یې د ځان

لپاره ګټور بللو، کله چې دخلکو په منځ کې دا ډول خیال او ذهنیت کار کوي نو مال اودولت یواځې دځو کسانو پلاسونو کې جمع کېږي.

بې شماره انسانان بې اسرې او بې وسیلې پاتې کېږي، شتمن او مالدار خلک دخپل مال اودولت په زور نور مال او دولت راکش کوي چې پدې توګه د بې وځلو اوغریبو خلکو ژوند نور هم تنګ او خرابیږي. کله چې په یوه ټولنه کې غربت، بې وځلی او بیکاري زیاته شي نوهلته هر ډول خرابي، بدامني او ګډوډي رامنځ ته کېږي، هلته ناروغي راپیدا کېږي او روغتیا له منځه ځي، هلته دمال او دولت لاس ته راوړل ګران ګرځي، هلته جهالت اوناپوهي عامه ګرځي، اخلاق ورسره خرابیږي، خلک دخپلو اړتیاوو د پوره کولو لپاره په جرمونو پیل کوي، بلاخره هر لوري ته ډاکې، لاره شکونې او چورتالان پیل کېږي، عام پاڅون صورت نیسي، شتمن او مالدار خلک وژل کېږي، دهغوی کورونه، مال اوشتمنی سوځول او له منځه وړل کېږي، لنډه دا چې هغوی داسې تباه او بربادیږي چې نوم او نښان یې له منځه ځي.

د ټولنې په بریالیتوب کې د فرد بریالیتوب هم دې.

که تاسې غور وکړئ نو درته څرګنده به شي چې په حقیقت کې دهر چا خیر او بری دهغې ټولنې په خیر اوبري پورې تړاو لری په کومه کې چې هغه اوسیږي، ستاسې سره چې کوم مال او دولت دی که تاسې هغه د نورو ورونو دخیر لپاره استعمال کړئ نو دا مال او دولت به تر ګرځیدلو اوچکر وهلو وروسته د ډیرو فایدو او ګټو سره تاسې ته بیرته راشي، خو که همدا دولت او

مال د ځان سره وساتئ، او یایې یواځې دخپل ځان په ګټه استعمال کړئ نو ورځ په ورځ به مخ په کمیدو شي.

دمثال په توګه که تاسې د ټولنې یو یتیم وپاللو او هغه ته مو تعلیم ورکړ نو تاسې ټولنې ته یومال او دولت ګټونکې فرد وړاندې کړ چې پدې توګه په ټولنه کې دمال ګټوونکو شمېر زیاتېږي، پدې توګه د ټولنې مال زیاتیدل خپله تاسې ته ګټه او فایده رسوي، پداسې حال کې چې شاید تاسې ته هېڅ ځرګنده نشي چې دا ګټه او فایده دهغه یتیم د پالنې ځخه تر لاسه شویده، خو که تاسې له تنګ نظرۍ او بخل ځخه کار واخلئ او دا ووایئ چې زه د دې یتیم سره څه اړیکې لرم، دهغه پلار باید دده غم خوړلی وای، نو دهغه یتیم ځخه به لوفر او کوڅه ګشت انسان جوړ شي او په ټولنه به بار وي یا دا چې د ټولنې لپاره به غم او اندیښنې وګرځي ځکه هغه به جرمونو او بدکاریو ته لاس اچوي، داسې هم کېدای شي چې همدا یتیم دشتمن په کور برید وکړي او چوریې کړي. د دې معنی دا شوه چې تاسې پخپل لاس د خپلې ټولنې یو فرد ګناهونو، بداخلاقیو او جرمونو ته برابر کړ او پدې توګه مو ټولنې ته زیان او تاوان ورساوه.

که دې مثال ته تاسې په پراخ او وسیع نظر وګورئ نو تاسې ته به ځرګنده شي چې کوم مال اودولت ستاسې له جیب ځخه د ټولنې دخیر او بریا لپاره وتلی دی هغه به په ټولنه کې ګرځي او زیاتېږي چې بلاخره د ډیرو فایدو او ګټو سره به بیرته ستاسې په لوري راشي، او کوم کسان چې بخل کوي او خپل مال د ځان سره ساتي په حقیقت کې هغوی خپل مال کموي اوپخپلو لاسونو

دخپلې بربادۍ او تباهۍ سامان برابروي،همدا راز پدې کې پټ دی چې قرآن مجید په ښه شکل بیان کړی.

﴿ يَمْحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ وَيُرْبِي ٱلصَّدَقَٰتِۗ ﴾ البقرة: ٢٧٦

الله پاک سود له منځه وړي اوخیراتونه زیاتوي.

﴿ يَرْبُواْ عِندَ ٱللَّهِۖ وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٖ تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ ﴾ الروم: ٣٩

اوکوم سودچې تاسې ورکوئ چې دخلکو دمالونوسره دیوځای کېدلولپه کبله نور هم زیات شي له الله سره نه زیاتیږي،اوچې دالله دخوښې لپاره زکات ورکوئ نوهمدغه کسان په حقیقت کې خپل مالونه ځوچنده کوي.

د دې راز په پوهیدلو کې د انسان ناپوهي، جهالت او ځان غوښتنه خندۍ او مانع ګرځي، ځکه چې هغه د حسي شیانو بنده او غلام دی، کوم مال چې دده په جیب کې دی هغه ګوري، کوم مال چې په تجارت او سود ورکوي په هغې هم پوهیږي چې زیاتیږي، خو کوم مال او دولت چې دده له جیب څخه وځي په هغې نه پوهیږي چې په څه توګه زیاتیږي، په کوم ځای کې زیاتیږي، څومره ډیریږي او څه وخت د ډیرو ګټو او فایدو سره ده ته بیرته راګرځي، دې خو یواځې پدې پوهیږي چې دومره مال راڅخه ولاړ او د تل لپاره راڅخه رخصت شو.

د دې جهالت اوناپوهۍ غوټه ترننه ورځې پورې د انسان عقل او پوهې پخپل کوښښ سره خلاصه نشوه کړای، په ټوله نړۍ کې همدا حال دی، یو لوري ته پانګوالې نړۍ ده چې ټول کار او چاري يې په سود چلیږي، د دولت او مال د زیاتوالي سره سره يې اندیښنې، غمونه او مصیبتونه زیاتیږي.

بل لوري ته داسې ډله او ګروپ را پیدا شوی چې په زړه کې يې دحسد، کرکې او نفرت اور لمبې وهي، او د پانګوالو په

خزانو باندې د ډاکې اچولو په تکل ټول انساني تمدن او کلتور له بیخه ویستل غواړي.

د ستونزو حل

دا جنجالي غوښتنه هغه حکیم ذات پرانستی ده چې دهغه دکتاب نوم قرآن مجید دی، د دې قلف کلي او کنجي په الله او اخرت باندې ایمان راوړل دي، که انسان په الله پاک باندې ایمان راوړي او پدې باور او یقین وکړي چې د آسمان او ځمکې دخزانو مالک او څښتن الله پاک دی، او دانساني معاملاتو اصلي تنظیم او تدبیر دهغه پلاس کې دی او دهغه په دفتر کې د یوی یوی ذری حساب شته، د انسان دنیکۍ او بدیو اخري سزا او جزا به دهغه د ثبت شوي حساب سره سم په آخرت کې ورکول کېږي، نو د ده لپاره به بیا ډیره اسانه شي چې دخپل تنګ نظر څخه تیر شي او دالله پاک په حکمونو باندې عمل وکړي، په الله پاک توکل او باور وکړي، دهغه د حکمونو سره سم خپل مال او دولت مصرف کړي، ګټه او تاوان یې الله ته وسپاري، د دې باور، یقین او ایمان سره چې هغه څه مصرفوي نو یقیناً چې هغه یې د الله پاک په لاره کې مصرف کړل ،هغه به خامخا د الله پاک په علم او دفتر کې موجود وي، که څوک د ده احسان او منت منې او که یې نه منې خوالله پاک به د ده احسان منې او دهغې بدله به حتماً ورکوي، او کله چې دالله پاک وعده او ژمنه پدې هکله شویده نو بیا پدې یقین او باور پکار دی چې دهغه بدله او عوض به خامخا ورکوي، که هغه په دنیا کې وي یا په آخرت او دنیا دواړو کې.

۲۲
دانفاق في سبيل الله
عام احكام

د احكامو دوه ډولونه (عام او خاص)

ځما د اسلام وروڼو!

الله پاک د خپل شريعت اصل داسې اينبې دی چې لومړې د خيراو نيکۍ کولوعام حکم ورکوي تر څو خلک په خپل ژوند کې دخير او نيکۍ لاره غوره کړي، بيا ددې خير او نيکۍ يوخاص او ځانګړي شکل او صورت هم وړاندې کوي چې په خصوصي توګه د هغې پابندي وشي.

د الله پاک د يادولو عام حکم

د مثال په ډول تاسې ګورئ چې د الله پاک يادول د خير او نيکۍ کار دی، تر ټولو لوی، غټه او ستره او د ټولو نيکېو سر چينه ده، د دې لپاره خصوصی حکم دا دی چې تاسې هېڅ وخت دالله پاک له ياد څخه بې پروا او غافل کېږي مه. فرمايي:

﴿ فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ قِيَـٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ﴾ النساء: ۱۰۳

په ولاړه، په ناسته او په ملاسته هر وخت دالله ذکر کوئ.

﴿ وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ ﴾ الأنفال: ٤٥

الله تعالی ډير يادوئ تر څو تاسې کاميابه شئ.

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٠﴾ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَٰطِلًا ﴾

آل عمران: ۱۹۰ – ۱۹۱

بې شکه د ځمکې اواسمانونو په پیدایښت کې اود شپې او ورځې په اختلاف کې ډیری نښې دي د هغو خلکو لپاره چې عقل لري، هغوی چې الله پاک په ولاړه، ناسته او ملاسته یادوي او د ځمکې اوآسمانونو په پیدایښت کې غور او فکر کوي او بیا وایي ای ځمونږ ربه! دا تا بې ځای او هسې ندی پیدا کړی.

﴿ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُۥ عَن ذِكْرِنَا وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ وَكَانَ أَمْرُهُۥ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ ﴾ الكهف: ۲۸

او د هغه چا خبره مه منه چې د هغه زړه ځمونږ د یاد او ذکر څخه خالی او غافل وي اود خپلو خواهشاتو پسې لګیدلې وي او دهغه ټول کارونه د حد او پولې څخه تیر شوی وي.

پدې ایاتونو اونورو ډیر مبارکو ایاتونو کې حکم ورکړل شویدی چې په هر وخت کې باید خپل رب اوالله پاک یاد کړئ ځکه دالله پاک یاد او ذکر هغه شي دی چې د انسانانو ټول حال احوال سموي اوهغه په نیغه او مستقیمه لاره باندې برابروي، کله چې د انسان زړه د الله پاک له یاد اوذکر څخه غافل اوبې پروا شو، په نفساني او شیطاني خواهشاتو پسې شو نو ددې حتمي پایله اونتیجه دا ده چې هغه به د نیغې او مستقیمې لارې څخه بې لارې او ګمراه او پخپلو معاملو کې به د حد څخه تیریږي.

د الله پاک د یاد خاص حکم

دا خو عام حکم وو،اوس دالله پاک دیاداوذکرلپاره خاص او ځانګړی شکل او صورت هم وړاندې شویدی. لمونځ او په لمانځه کې چې پنځه وخته څومره رکعتونه فرض شویدي په هغو ټولو کې یواځې نېم یاد نېم څخه لږ زیات ساعت وخت مصرفیږي. څو دقیقې په یو وخت کې اوځو دقیقې په بل وخت کې دالله پاک یاد او ذکر فرضول دا معنئ نلري چې بس دومره وخت الله پاک یاد کړئ او پاتې وخت هغه له یاده وباسی.او ورڅخه بې پروا او غافل شئ. بلکې ددې مطلب او موخه دا دې چې کم تر کمه دومره وخت خو تاسې باید دالله پاک په یاد کې مصرف کړئ، بیا دهغې څخه وروسته خپل کارونه هم کوئ او الله پاک هم ورسره یادوی. یو فارسې متل دی: دست بکار دل به یار.

د انفاق في سبیل الله عام حکم

بس همداسې معامله دزکات هم ده،پدې کې هم یو عام حکم دی اوبل خاص، یو دا دی چې تاسې د بخل او زړه تنګی څخه ووځئ. ځکه چې دا د ټولو بدیو بیخ او مور ده، پخپلو اخلاقو کې د الله پاک رنګ خپل کړئ چې هر وخت بې شمېره او بې حسابه سخاوت کوي. پداسې حال کې چې د هیڅا حق اودعوئ پرې نشته، دالله په لاره کې چې څه مصرفولای او خرڅولای شئ هغه خرڅ او مصرف کړئ.

د خپلو اړتیاو څخه چې څومره بچ او خوندی کولای شئ هغه د نورواړو او محتاجو خلکو د اړتیا پوره کولو لپاره پکار واچوئ،د دین د خدمت او د الله پاک په لاره کې د خپل ځان اومال د قربانولو څخه هېڅ وخت دریغ ونکړئ، که د الله پاک

سره مینه او محبت لري نو د مال او دولت مینه د الله پاک له مینې اومحبت څخه قربان کړئ. دا دی عام حکم.

دانفاق في سبيل الله خاص حکم

د عام حکم سره خاص حکم دا دی،څومره مال چې ستاسې سره شته او جمع شویدی دهغې څخه دومره د الله پاک په لاره کې خامخا مصرف او خرڅ کړئ، ستاسې د زمکې حاصل چې څومره دی په هغې کې کم له کمه دومره برخه د الله ﷻ په لاره کې مصرف او خرڅ کړئ. لکه څرنګه چې د څورکعتونو د لمانځه د فرض کېدو مطلب دا ندی چې پدې وختونو کې الله پاک یاد کړئ او په پاتې وختونو کې هغه له یاده وباسئ.

په همدی توګه لږه برخه مال چې فرض شویدی د دې مطلب هم دا ندی چې د چاسره چې دومره مال وي هغه دې مصرف کړي او د چاسره چې نه وي هغه دې خپل لاسونه مښي، او دا مطلب هم ندی چې شتمن او مال لرونکي دې یواځې تاکلې فرض زکات ورکړي او بیا چې کوم اړ او محتاج راشي نو هغه دې ورتېي، یاچې د دین کوم خدمت راشي او دې ووایي چې مونږ خوزکات ورکړې او مسؤلیت مو پوره کړیدی نور را څخه د یوې روپۍ امیدهم مه کوئ.

د زکات د فرض کېدو مطلب هېڅکله دا ندی بلکې د دې مطلب دا دی چې دومره مال به تاسې په هر صورت د الله په لاره کې ورکوئ او د دې څخه چې د چاسره زیات وي هغه دې هم څه ورکړي.

د انفاق د عام حکم لنډه تشریح

اوس زه تاسې ته د انفاق دعام حکم لنډه تشریح وړاندې کوم، بیا به بل ځل د خاص حکم بیان درته هم وکړم.

د قرآن مجید اصل او ځانګړتیا دا ده چې کله د کوم شي او کار حکم ورکوي نو دهغې حکمتونه، مصلحتونه، فایدې، ګټې او فضایل هم بیانوي تر څو حکم منوونکي ته دا څرګنده شي چې دا حکم ولې ورکړل شویدی او د دې ګټه او فایده څه ده؟ کله چې تاسې قرآن مجید لومړي ځل را خلاص کړئ نو پدې مبارک آیت به مو سترګې پرېوځي:

﴿ الٓمٓ ۝١ ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ هُدٗى لِّلۡمُتَّقِينَ ۝٢ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡغَيۡبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ ۝٣ ﴾ البقرة: ۱ – ۳

الم. داد الله کتاب دی، پدې کې هېڅ شک نشته، دا هغوپرهیزګارو خلکو ته دژوند نیغه لاره په ګوته کوي چې په غیبو ایمان راوړي، لمونځ قایموي اوکوم رزق چې مونږ ورکړی د هغې څخه مصرف کوي)).

پدې آیت شریف کې دا ا صول بیان شویدي چې ددنیا په ژوند کې په نیغه او مستقیمه لاره دتللو لپاره درې شیان اړین او لازمي دي:

لومړي په غیبو ایمان، دوېم لمونځ قایمول او درېم د الله پاک د ورکړي رزق څخه د هغه په لاره کې مصرفول.

قرآن مجید په بل ځای کې فرمایي:

﴿ لَن تَنَالُواْ ٱلۡبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَۚ ﴾ آل عمران: ۹۲

تاسې هېڅکله دنیکۍ مقام ته نشئ رسیدلا ی تر هغې پورې چې د الله تعالی په لاره کې خپل ګران اومحبوب شیان خرڅ او مصرف نکړئ.

په بل ځای کې داسې فرمایي:

﴿ ٱلشَّيۡطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلۡفَقۡرَ وَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡفَحۡشَآءِۖ ﴾ البقرة: ۲۶۸

شیطان تاسې لدی څخه ویروي که مصرف وکړئ نو غریب او فقیر به شئ او تاسې ته د شرمناک شي یعنی بخل تعلیم درکوي.

د دې څخه وروسته فرمایي:

﴿ وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِۛ ﴾ البقرة: ۱۹۵

د الله په لاره کې خرڅ وکړئ او پخپل لاس ځانونه هلاکت ته مه غورځوی (یعنی دالله په لاره کې خرڅ نکول ځان په هلاکت کې غورځول دی.

بیا په اخره کې داسې فرمایي:

﴿ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ۝٩ ﴾ الحشر: ۹

او څوک چې له بخل او زړه تنګی څخه خلاص شو هغه کامیاب او بریالی دې.

د ژوند تیرولو دوه طریقې

ددې ټولومبارکو ایاتونوڅخه دا څرګنده شوه چې په دنیا کې د انسان لپاره د ژوند تیرولو دوه طریقې او لاري دي:

۱ـ یوه طریقه او لاره د الله پاک ده چې په هغې کې نیکې، خیر او کامیابي ده او د دې لارې قاعده او اصل دا دی چې د انسان زړه باید پراخه، وسیع او خلاص وي. څه رزق او رزوي چې الله ﷻ هغه ته ورکړی د هغې څخه خپلې ارتیاوي هم پوره کړي، د خپلو وروڼو او ملګرو سره هم مرسته وکړي او د الله پاک د کلمې د لوړولو لپاره هم خرڅ او مصرف وکړي.

۲ـ دوهمه لاره د شیطان ده چې په هغې کې په ښکاره خو د انسان ګټه او فایده معلومیږی خو په حقیقت کې د هلاکت او بربادی څخه بل څه نشته، او د دې لارې اصل او قاعده دا ده چې انسان دې د مال او دولت راټولولو کوښښ وکړي، په روپی روپی دې ځان ورکړي او هغه دې په غاښونو باندې کلکې وساتي چې مصرف او خرڅ نشي او که مصرفیږي نو یواځې پخپل ځان او خپلو نفسي خواهشاتو دی مصرف شي.

د الله ﷻ په لاره کې د مصرفولو طریقې

اوس وګورئ چې د الله پاک په لاره کې د خرڅولو او مصرفولوکومې کومې طریقې او لارې چارې بیان شویدي زه هغه په ترتیب سره تاسې ته وړاندې کوم:

۱- یواځې دالله پاک د رضا او خوښئ لپاره

ترټولو لومړی خبره دا ده چې په مصرف اوخرڅ کې یواځې د الله پاک رضا اوخوښي مطلب وي، په چا باندې احسان کول ارښت بارول نه وي او نه په دنیا کې دنوم او شهرت پیدا کولو لپاره وي، قرآن مجید فرمایي:

﴿ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ ٱللَّهِ ﴾ البقرة: ۲۷۲

تاسې چې څه خرڅ کوئ په هغې کې پرته د الله ﷻ د رضا اوخوښئ څخه ستاسې بل مطلب نه وي.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُبْطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلْمَنِّ وَٱلْأَذَىٰ كَٱلَّذِى يُنفِقُ مَالَهُۥ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۖ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ فَتَرَكَهُۥ صَلْدًا ۖ لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُواْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦٤﴾ ﴾ البقرة: ۲٦٤

ای د ایمان خاوندانو! خپل خیرات او صدقات په منت بارولواوزیان رسولو سره مه ضایع کوئ دهغه چا پشان چې خلکو ته د ځان ښودلو په خاطر مصرف کوي او د اخرت په ورځ ایمان نلري، د دې مصرف اوخرځ مثال داسې دی لکه په یوه ښویه تیږه چې خاوره پرته وي اوپه هغې سخت باران راشي نو ټوله خاوره وبهیږی،اوپاکه صافه تیږه پاتی شي، چې هیڅ هم ورپسې نه وي نښتی.

۲- احسان او منت نه بارول

دوېمه خبره دا ده چې کله چاته خوراک او روپۍ ورکړئ یاجامې او لباس ورکړئ نو په هغه باندې احسان او منت مه باروئ او داسې سلوک او رویه هم ورسره مه کوئ چې هغه خفه او غمګین شي.

﴿ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَآ أَذًى ﴾ البقرة: ۲۶۲ – ۲۶۳

هغه کسان چې د الله په لاره کې مصرف کوي او بیا د خرڅ ځخه وروسته منت او احسان نه بار وي او تکلیف نه رسوي، دداسې خلکو لپاره دالله په وړاندې اجر او ثواب دی او په هغوی به د هیڅ زیان او تاوان غم او ویره نه وي. نرمه، پسته خبره او بښنه غوښتل د دی ځخه غوره ده چې د صدقې او خیرات ځخه وروسته تکلیف رسول کېږي.

۳- غوره او ښه مال ورکول

درېمه خبره دا ده چې د الله په لاره کې ښه او غوره مال ورکړل شي، بد او خراب مال ورکول ندی پکار، هغه کسان چې کوم غریب ته شلیدلي او زړې جامې ګوري، یا کوم غریب او فقیر ته بې کاره اوخرابه خوراک را باسي نو هغوی هم باید د همداسې شلیدلي او خراب اجر او ثواب امید او تمه د الله پاک څخه ولري.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُواْ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ إِلَّآ أَن تُغْمِضُواْ فِيهِ ۚ ﴾ البقرة: ۲۶۷

ای دایمان خاوندانو! هغه څه چې تاسې ګټلي او څه چې مونږ ستاسې لپاره د ځمکې څخه راویستلي دهغې څخه ښه او غوره مال د الله په لاره کې ورکړئ، داسې مه کوئ چې د الله په لاره کې خراب او بدشي ولټوئ چې تاسې خپله هم د هغې اخستونکې نه وئ.

۴- تر خپلې وسې پورې پټ اومخفی ورکول

څلورمه خبره دا ده چې تر ممکن حده پورې پټ او مخفي مصرف کول تر څو ریا او ځان ښودنه پکې رانشي، سره ددې چې په ښکاره کې هم څه خبره نشته خو مخفي او پټ ورکول غوره دي.

﴿ إِن تُبْدُواْ ٱلصَّدَقَٰتِ فَنِعِمَّا هِىَ ۖ وَإِن تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا ٱلْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنكُم مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ ﴾ البقرة: ۲۷۱

که په ښکاره صدقه ورکړئ نوهم ښه ده،خو که په پټه توګه يې فقیرانو او غریبانوته ورکړئ دا ستاسې لپاره ډیر غوره او ښه ده او پدې سره ستاسې ګناهونه رژیږي.

۵- ناپوهه او بې عقلو خلکو ته زیات مال نه ورکول

پنځمه خبره دا ده چې ناپوهه او بې عقلو خلکو ته دهغوی د اړتیا او ضرورت څخه زیات شي نه ورکول چې ځان ورڅخه ورک شي او په خرابو خویونو کې پرېوځي، بلکې هغوی ته چې څه ورکول کېږي دهغوی دحیثیت سره سم باید ورکړل شي.

الله تعالی دا غواړي چې ګیډې ته ډوډۍ اودبدن د پټوالي لپاره جامې هر بدکار او خراب انسان ته هم ورسېږي خو د شراب څښلو،بدمعاشئ، قمار او ډم بازۍ لپاره روپۍ ندې ورکول پکار کنه دې هم ورسره په ګناه کې شریکېږي.

﴿ وَلَا تُؤْتُوا۟ ٱلسُّفَهَآءَ أَمْوَٰلَكُمُ ٱلَّتِى جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ قِيَٰمًا وَٱرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَٱكْسُوهُمْ وَقُولُوا۟ لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٥﴾ ﴾ النساء: ٥

خپل مالونه چې الله پاک ستاسې لپاره دژوند تیرولووسیله ګرځولې ناپوهه او بې عقله خلکو ته مه سپارئ خود هغې مالونو څخه هغوی ته د خوراک او پوښاک لپاره څه ورکړئ.

۶- پوره وړی مه زوروئ.

شپږمه خبره دا بیان شویده چې که تاسې کوم غریب او بې وځلې ته د خپلو اړتیاوو د پوره کولو لپاره قرض حسنه ورکړ نو هغه په غوښتلو غوښتلو مه اندیښمن کوئ بلکې هغه ته دومره وخت ورکړئ چې هغه په اسانۍ سره اداء کړي او که دا خبره رښتیا څرګنده شي چې هغه یې نشي اداء کولای او تاسې هم دومره مال لرۍ چې هغه معاف کولا ی شئ نو بیا معاقول ډیر غوره دي.

﴿ وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾ ﴾ البقرة: ۲۸۰

که پوره وړي تنګ لاسې وي نو هغه ته تر اسانتیا پورې وخت ورکړئ، که صدقه او خیرات یې کړئ نودا ستاسې لپاره تر ټولو غوره ده که تاسې د هغې په ګټه اوفایده پوه شئ.

۷- په صدقه او خیرات کې اعتدال او میانه روي

اوومه خبره دا بیان شویده چې انسان باید په خیرات او صدقاتو کې له حد او پولې څخه تېرې او تجاوز ونکړي. دالله پاک دا مطلب اومقصد ندی چې تاسې د خپل ځان، خپل اهل او عیال څخه هر څه راټول کړئ او هغه په صدقه او خیرات کې ورکړئ ، بلکې هغه غواړي چې ساده ژوند غوره کړئ اود دې ډول ژوند لپاره چې څومره شیان پکاریږي هغه د خپل ځان، خپلې مېرمنې او خپلو اولادونو لپاره مصرف کړئ او که څه در څخه پاتې شول هغه دالله په لاره کې ورکړئ.

﴿ وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ ٱلْعَفْوَ ﴾ البقرة: ۲۱۹

ستاسې څخه پوښتنه کوي چې مونږ څه خرڅ اومصرف کړو؟ ای نبيﷺ! هغوی ته ووایه هغه څه مصرف کړئ چې ستاسې څه زیات اواضافه وي.

﴿ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُوا۟ لَمْ يُسْرِفُوا۟ وَلَمْ يَقْتُرُوا۟ وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾ ﴾ الفرقان: ٦٧

د الله تعالی نیک بندګان هغه دي چې کله نفقه اوخرڅ کوي نو اسراف نکوي اونه ډیره تنګي کوي بلکې دهغوی لاره ددواړو تر منځ وي.

﴿ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾ ﴾ الإسراء: ۲۹

لاس دومره مه راکاړه چې د غاړې پورې ننبتي وي او مه يې دومره خلاصه وه چې بيا انديښمن او خفه ناست وې او خلک دې هم ملامتوي.

د مرستې اوکومک مستحق او وړ کسان

په اخر کې داهم واورئ چې الله پاک په قرآن مجيد کې د مرستې او کومک دوړو اومستحقو کسانو پوره لست بيان کړيدی چې هغې ته په کتلو سره دمرستې او کومک وړ کسان معلوميږي،دچا حق چې ستاسې په مال او دولت کې الله پاک ټاکلی دی:

﴿ وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ ﴿٢٦﴾ ﴾ الإسراء: ۲۶

غريبو خپلوانو ته دهغوی حق ورکړئ، مسکين اومسافر ته هم دهغوی حق ورکړئ اوبې ځايه خرڅ مکوئ.

﴿ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ ﴾ البقرة: ۱۷۷

او نيک کسان هغه دي چې دالله په مينه اومحبت کې خپل مال ورکوي غريبو خپلوانو، يتيمانو، مسکينانو، مسافرانو او هغو خلکو ته چې دهغو غاړې په غلامۍ او بندګۍ کې ننبتي وي.

﴿ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا وَبِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْجَارِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْجَارِ ٱلْجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلْجَنۢبِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ ﴿٣٦﴾ ﴾ النساء: ۳۶

نیک او ښه سلوک وکړئ د خپل مور پلار سره، دخپلوانو سره، د یتیمانو سره، دمسکینانو سره، د نژدی ګاونډیانو او لری ګاونډیانو سره، دخپل ملګري سره، دمسافرو سره اود خپلوغلامانو اوویندځو سره (خدمت کوونکو سره).

﴿ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ ﴾ الإنسان: ٨ - ١٠

اونېک خلک د الله پاک په مېنه او محبت کې غریبو، یتیمانو او بندیانو ته خوراک ورکوي، اوورته وا ي چې مونږ تاسې ته یواځې د الله پاک په خاطر خوراک درکوو،ستاسې څخه هېڅ بدله، غوض او مننه نه غواړو،مونږ د خپل الله څخه دهغې ورځې ویرې او ډار اخستې یو چې دهغې د سختوالي او شومواليې څخه دخلکو څېرې او مخونه غونج او ګونځې ګونځې کېږي او وچولې تریو یږي.

﴿ وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ ﴾ الذاريات: ١٩

اودهغوی په مالونو کې حق دی د کومک اومرستې غوښتوونکو او بې برخې خلکو.

﴿ لِلْفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ أُحْصِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِى ٱلْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ ٱلْجَاهِلُ أَغْنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُم بِسِيمَٰهُمْ لَا يَسْـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ إِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾ ﴾ البقرة: ٢٧٣

صدقه او خیرات دهغو اړو خلکو لپاره دی چې خپل ټول وخت یې د الله په لاره کې داسې لګولې وي چې دخپلې اړتیا لپاره منډې ترړې نشي وهلې، د هغوی ځان ساتنه اوا ستغنا چې کله ناخبره خلک وګوري نو ګمان کوي چې هغوی غنیان او

شتمن دي، خو که تاسې د هغوی څېرو او شکلونو ته وګورئ نودرته څرګنده به شي چې په هغوی څه تیر شویدي، هغوی داسې خلک نه دي چې دخلکو څخه یې په زور او زاریو وغواړي، تاسې چې څه خیرات او صدقات ورکوئ الله په هغې ښه پوهېږي او د هغې بدله او ثواب به درکوي.

۲۳
د زکات ځانګړي احکام

ځما د اسلام وروڼو!

په مخکنۍ خطبه کې ماتاسې ته د انفاق في سبیل الله (یعنی دالله په لاره کې خرڅول) په هکله عام احکام بیان کړل، اوس زه د دې حکم د دوېمې برخې تفصیلات درته وړاندې کوم چې هغه په زکات پورې اړه لري کوم چې فرض ګرځول شویدي.

د زکات په اړوند دري حکمونه

دزکات په اړوند الله پاک په قرآن مجید کې دري ځایه بیل بیل حکمونه بیان کړیدي.

(۱)- په سورة البقره کې فرمایي:

﴿ أَنفِقُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ﴾ البقرة: ۲۶۷

دخپل ګټلي پاکیزه مال اودهغه چې مونږ درته له ځمکې څخه راویستلي دي مصرف وکړئ.

(۲)- په سورة الانعام کې فرمایي چې ما ستاسې لپاره په ځمکه کې باغونه او فصلونه پیدا کړي نو باید تاسې:

﴿ كُلُوا۟ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَءَاتُوا۟ حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ ﴾ الأنعام: ۱۴۱

د دغو ټولو بوټو له میوو او حاصل څخه خوراک وکړئ او دریبلو په ورځ یې دالله حق ورکړئ.

دا دواړه اياتونه د ځمکې د حاصلاتو په اړوند دي، حنفي فقهاء فرمايي چې کوم شيان پخپل سر او ځنګلي وي دهغې څخه بر سيره په ټولو ترکاريو، غلو، دانو او ميوو کې بايد دالله پاک حق «زکات او عشر» ورکړل شي، په نبوي حديث کې راځي چې که چېرې فصل او حاصلات دآسماني اوبو (باران) پوسيله اوبه شي نو په هغې کې لسمه برخه او که دانسان په کوښښ اوبه راوويستل شي په هغې کې شلمه برخه ده چې دا برخه او عشر د فصل او حاصل د اخستلو سره سم فرض کېږي.

(۳)- د دې څخه وروسته په سورة التوبه کې فرمايي:

﴿ وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾ ﴾

التوبة: ٣٤ – ٣٥

هغوخلکوته چې سره اوسپين زر راټولوي اودالله په لاره کې يې نه مصرفوي ددردناک عذاب زيرې ورکړه ،په هغه ورځ چې په مالونوبه يې ددوزخ اورښه ګرم اوبيابه پرې دهغوی تندي، اړخونه اوشاګاني داغول کېږي ،او ورته ويل کېږي به چې دا همغه مال دي چې تاسې دخپلوځانونولپاره راټول کړې ؤ ،نواوس دهغه څه خوندواخلئ چې تاسوبه راټولولو.

اوبيا فرمايي:

﴿ ۞ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلْفُقَرَآءِ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلْغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ ﴾ التوبة: ٦٠

زکاتونه یوازې اویوازې دفقیرانو، مسکینانو، زکات راټولوونکو، مؤلفة القلوبو، دغاړو اذادولو، پوروړو، دالله په لاره کې، اودمسافرولپاره دالله له لوري ټاکل شوې دی، اوالله په هر څه پوه اودحکمت څښتن دې.

د دی څخه وروسته بیا فرمایي:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا ﴾ التوبة: ۱۰۳

دهغوی له مالونوڅخه زکات اوخیرات واخله اوپه دې توګه یې له ګناهونو پاک اوکړنې یې سپیڅلې اوغوره کړه.

د دې درې ایاتونوڅخه څرګندیږي چې کوم مال جمع کیږي، زیاتیږي او دالله پاک په لاره کې نه مصرفیږي نو هغه ناپاک ګرځي، د دی مال د پاکوالي یوائې یوه طریقه ده چې دهغې څخه دالله پاک حق وویستل شي او دهغه بندګانو ته ورکړل شي.

په حدیث شریف کې راځي چې کله د سرو او سپینو زرو جمع کوونکو ته دعذاب نازلیدو ګوت څنډنه وشوه نومسلمانان ډیر اندیښمن شول، ځکه د دې ظاهري معنیٰ خو دا وه چې هېڅوک به یو درهم او دینار هم نه ساتي او ټول باید مصرف کړي، بلاخره حضرت عمر فاروق رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته ورغې او دخپلو ملګرو اندیښنه یې ورته څرګنده کړه، رسول الله ﷺ وفرمایل: الله پاک زکات دهمدی لپاره پر تاسې فرض کړی چې ستاسې نور پاتې مال پاک شي، په همدی توګه یو حدیث شریف له حضرت ابو سعید خدری رضي الله عنه څخه روایت شویدی چې نبي علیه السلام وفرمایل: کله چې تاد خپل مال څخه زکات ورکړ نو کوم حق چې پر تا واجب وو هغه اداء شو.

د پورتنی ایاتونو څخه یواځې دا څرګندیږي چې د ځمکې پر حاصلاتو، سرو زرو او سپینو زرو باندې زکات فرض دی، خولـه نبوي احادیثو څخه معلومیږي چې زکات په تجارتي مال، اوښانو، غوایانو، وزو او پسونو هم شته دی.

د څو شیانو د زکات نصاب

په اسلامي قانون او شریعت کې د زکات لپاره نصاب ټاکل شویدی چې کله مال دې ټاکلی نصاب ته ورسیږي نو په هغې باندې بیا زکات کیږي او که لدی نصاب څخه کم وي له سره پرې زکات نشته.

د سپینو زرو «نقري» نصاب دوه سوه درهمه یعنی ۵، ۵۲ تولې دی.

د سرو زرو نصاب اووه نیمی تولې دی.

داوښانو نصاب ۵ پنځه اوښان دي.

د وزو او پسونو نصاب څلویښت دي.

دغوایانو نصاب ۳۰ دیرش دي.

د تجارتي مال نصاب د سپینو زرود نصاب په کچه دی.

کـه د چاسره دنصاب پـه انـدازه مـال موجـود وي اوپـه هغـې یوکال تیر شي نو بیا به د طریقی سره سم دهغې زکات ورکوي او داپرې واجب او فرض دي، حنفي فقهاء فرمایي کـه چیرې د چا سره د سرو او سپینو زرو جلا جلا نصاب نه پوره کیږي خو چې دواړه سره یو ځای شي نو بیا پوره کیږي دمال پداسې مالک باندې زکات ورکول واجب ګرځي.

په ګانه او زیوراتو باندې زکات

که چېرې سره او سپین زرد ګانې او زیوراتو په شکل کې وي نو د حضرت عمر فاروق او حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنهما په وړاندې د دوی زکات ورکول فرض دی، او امام ابو حنیفه رحمه الله علیه هم همدا خبره دلیل نیولې ده، په نبوي حدیث کې راځي: چې نبي علیه السلام د دوه میرمنو سره د سرو زرو بنګړي ولېدل نو ورڅخه وئ پوښتل: ایا تاسې د دی زکات اداء کړی؟ یوی وویل: نه! ندی مو ورکړی نو نبي علیه السلام ورته وفرمایل: ایا تاسې دا خوښوئ چې د قیامت په ورځ تاسې ته د دې دواړو په بدل کې د اور بنګړي در پلاس شي؟

په همدی ډول د حضرت ام سلمه رضي الله عنها څخه روایت دی چې ځما سره د سرو زرو یو پایزیب ؤ، ماله نبي علیه السلام څخه وپوښتل چې ایا دا هم په کنز کې راځي؟ نبي علیه السلام راته وفرمایل: که چېرې پدې کې د سرو زرو اندازه نصاب ته رسیږي او زکات ورڅخه ورکړل شي نوداپه کنز کې نه راځي.

د دې دواړو مبارکو حدیثونو څخه څرګندیږي چې که سره او سپین زر د ګانې او زیوراتو په شکل وي او نصاب ته ورسیږي نو زکات پکې ورکول فرض دي، لکه په نقدو باندې چې زکات فرض دی، البته په کانو، غمیو اوقیمتی ډبرو کې زکات نشته.

د زکات اخستوونکي (د زکات مستحقین)

په قرآن مجید کې د زکات اخستونکي اته ډلې یا اته کسان بیان شویدي چې په لاندې ډول دي:

﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلْفُقَرَآءِ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَٱلْغَٰرِمِينَ وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ التوبة: ٦٠

زکاتونه یوازې اویوازې دفقیرانو، مسکینانو، زکات راټولوونکو، مؤلفة القلوبو، دغاړو اذادولو، پوروړو، دالله په لاره کې، اودمسافرولپاره دالله له لوري ټاکل شوې دي. اوالله په هر څه پوه اودحکمت څښتن دې.

(۱)- فقیرا ن (الفقراء)

دا هغه ډله خلک دي چې څه لږ ډیر مال ولري خو دهغه د اړتیا لپاره پوره اوبس نه وي، تنګ ژوند سرته رسوي او له چا څخه څه نه غواړي، امام زهری اوامام ابو حنیفه رحمه الله، حضرت ابن عباس رضی الله عنه، امام حسن بصری رحمه الله، ابوالحسن کرخی اونوروفقهاؤاوعلماؤد فقیر همدا تعریف کړیدی.

(۲)- مسکینا ن (مساکین)

دا ډیر بد حاله خلک دي چې دخپل اړتیاؤ د پوره کولو لپاره هیڅ هم نلري، حضرت عمر فاروق رضی الله عنه داسې کسان هم په مساکینو کې داخل کړي چې هغوی دکار طاقت ولري خو کار ورته نه پیدا کیږي.

(۳)- د زکات راټولونکې (عاملین علیها)

دا هغه خلک دي چې اسلامي حکومت دزکات راټولو لپاره ټاکلي دي، ددوی تنخوا او مصارف به د زکات له بودیجی څخه ورکول کېږي.

(۴)- د زړه نرمولو لپاره (مؤلفة القلوب)

پدې کې هغه خلک راځي چې د اسلام د پلوی لپاره یاد اسلام د مخالفت پرېښودلو لپاره ورته دمال او دولت ورکول اړین او ضروري وي، پدې کې هغه نوي مسلمان شوي خلک هم راځي چې زړه یې ډاډه کول مطلب وي، کوم کسان چې دخپل کافر اومشرک قوم څخه را جلا شي او اسلام راوړي دهغوی مرسته او کومک هسې هم پر مسلمانانو فرض او واجب دی خو که هغه شتمن اومالدار هم وي دزړه د کلکوالي اوثبات لپاره ورته زکات ورکول کېدای شي، دحنین د جګړې په غنیمت کې نبي علیه السلام نوي مسلمانانو ته تر نورو زیات مال اودولت ورکړ آن تردی چې د یو یو کس برخه سل سل اوښان ورسیدل، د مدینې انصارو شکایت وکړ نو نبي علیه السلام ورته وفرمایل: داخلک اوس اوس اونوي اسلام ته راغلی دي زه دهغوئ زړونه ډاډه کول غواړم، په همدی خاطر امام زهري رحمه الله د مؤلفة القلوب تعریف دا رنګه کړیدی: کوم عیسایې، یهودي، کافراو مشرک چې په اسلام کې داخل شي سره لدې چې هغه شتمن اومالدار هم وي، (پدې هکله تفصیلی بحث په تفهیم القرآن دوهم ټوک سورة التوبه کې شویدی).

(۵)- غلامان او بندیا ن (فی الرقاب)

د دې څخه مطلب هغه غلامان دي چې غواړي دخپل بادار څخه دمال په بدل کې ځان خلاص کړي او ازادي واخلي نو دې خلکو ته زکات ورکول کېږي،نن سبا چې غلامي نشته نو پدې کې هغه بندیان هم راځي چې جرمانه او تاوان نشي ورکولای او په بند کې پراته وي، کېدای شي د مسلمانانو بندیان هم ورڅخه مراد وي چې باید له بند څخه راخلاص شي.

(۶)- پوره وړي یا قرض دارا ن (الغارمین)

د دې څخه مراد پوره وړي او قرضداران دي، ددې مطلب داندې چې د چاسره یوزر روپۍ وي اوسل پکې قرضداروي نو هغه ته دې هم زکات ورکړل شي، بلکې مطلب دادی چې که په یو چاباندې دومره قرض وي چې کله هغه ورکړي نودنصاب څخه کم شي ورسره پاتې کېږي یا هېڅ شي پاتې نشي نو داسې کسانو ته زکات ورکول کېږي.

فقهاء فرمایي چې که څوک داسراف اوبد کاریو په سبب پوره وړې شوی وي هغه ته بیا زکات ورکول مکروه دي ځکه چې هغه به بیا نورهم زړور شي اوبدکاریو ته به زور ورکړي چې په زکات به بیا قرضونه خلاصوي.

(۷)- د الله پاک په لاره کې (في سبیل الله)

دا عامه اصطلاح ده چې ټولو نېکو اوخیر کارونو ته استعمالېږي خو په ځانګړي توګه ورڅخه د الله پاک ددین او کلمې دپورته کولو کار او کوښښ مراد دی، نبي علیه السلام فرما یلي

چې شتمن او مالدار سړی ته زکات اخستل جایز ندي، خو که شتمن سړی د دیني اوجهادي کار لپاره مال ته اړتیا ولري نوهغه ته زکات ورکول کېږي، دا سمه ده چې هغه سړی مالدار دی خو د جهاد او دیني کار لپاره زیاتې خرڅې اومصرف ته اړتیا وي چې یوائې په خپل مال هغه نه پوره کېږي نوزکات ورکول کېدی شي.

(۸)- مسافران (ابن السبیل)

که د مسافر سړي سره په وطن کې ډیر زیات مال هم وي خود سفر په حالت کې اړ وي نو زکات ورکول ورته روا او جائز دي.

زکات چاته ورکول کېږي اوچاته نه ورکول کېږي؟

اوس دا پوښتنه پیدا کېږي چې کوم اته کسان په قرآن مجید کې بیان شویدي په هغوی کې کوم یو ته په کوم حالت کې زکات ورکول کېږي او په کوم حال کې نه ورکول کېږي؟ د دې لپ شانته تفصیل تاسې ته وړاندې کوم:

(۱)- هېڅوک خپل پلار او خپل اولاد ته زکات نشي ورکولای،خاوند ښځی ته او ښځه خاوند ته زکات نشي ورکولای. پدې باندې ټول فقهاء سره هم غږی دي، ځینې فقهاء دا هم وایي چې تاسې داسې چاته زکات نشئ ورکولای چې دهغه نفقه او مصارف پر تاسې واجب دي او یا هغوی ستاسې شرعی او قانوني میراث وړونکې وي، البته لږې خپلوان دزکات اخستلو حق لري بلکې د نورو خلکوڅخه زیات حقدار او مستحق دي، حضرت امام اوزاعی رحمه الله علیه فرمایي چې کله تاسې زکات وباسی نو بیا یوائې په خپلوانو پسې مه ګرځی.

(۲)- زکات یواځې د مسلمان حق دی، د کافر او غیر مسلمان حق پکې نشته.

په حدیث شریف کې د زکات تعریف داسې راغلې دی:

تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ فِي فُقَرَائِهِمْ .(رواه مسلم)

یعنی هغه به ستاسې له شتمنو څخه اخستل کېږي او ستاسې په فقیرانو به ویشل کېږي.

البته نا مسلمانو خلکو ته عام صدقات اوخیرات ورکول کېدلای شي. بلکې په عامو صدقاتو او خیراتونو کې توپیر او فرق کول هم ښه ندي چې د کافر اومسلمان لټون دې وشي بلکې هر څوک چې محتاج او اړوي هغه ته باید ورکړل شي.

(۳)- امام ابو حنیفه رحمه الله، امام ابو یوسف رحمه الله او امام محمد حسن شیبانی رحمه الله فرمایي چې دهر کلي زکات په هماغه کلي کې مصرفول پکار دي، دیو کلي څخه بل کلي ته استول ښه کار ندی.

که پخپل کلي کې د زکات مستحق نه وي یادا چې په بل ځای کې داسې مصیبت راغلې وي چې هغه ته باید زیات کومک ورکړل شي لکه سیلاب، زلزله، قحطي یا وبا، د دې سره نژدې رایه او نظر د امام مالک رحمه الله او امام سفیان ثوري رحمه الله هم دی، خو د دې مطلب دا ندی چې له یو ځای څخه بل ځای ته زکات استول ناروا کار دی.

(۴)-ځینې پوهان وایي چې د چاسره د دوه وختونو خوراک وي هغه باید زکات وانخلي، ځینې بیا وایي چې د چاسره لس درهمه یا دولس درهمه وي هغه دې زکات نه اخلي.

خو دامام ابو حنيفه رحمه الله او نورو حنفي فقهاؤ رايه دا ده چې څوک کور، سامان او سپرلۍ ولري او دهغې څخه برسېره پنځوس درهمه ولري نو هغه زکات نشي اخستلای اوکه د دې څخه کم ولري نوزکات اخستل ورته روا دي، پدې لړکې دوه خبرې په نظر کې ساتل پکار دي يو قانون او بل فضيلت او پدې دواړو کې فرق اوتوپير شته.

نبي عليه السلام فرما يلي دي: که چېرې څوک دوه وخته خوراک ولري او بيا هم هغه بل چاته دسوال لاس اوږدوي نو هغه د ځان لپاره اور راټولوي.

په بل ځای کې نبي عليه السلام فرمايي: زه دا خوښوم چې يو سړی دې لرګي مات کړي، هغه دې وپلوري او خپل ضرورت دې پرې پوره کړي د دې پرځای چې بل چاته سوال وکړي.

بل ځای نبي عليه السلام فرما يلي: د چاسره چې خوراک وي او يا د کار کولو توان ولري نو هغه دې زکات نه اخلي. خو دا ټول دغزښت درجه او ښوونه ده.

پدې هکله قانون څه دی چې انسان څومره لري نو بيا زکات نشي اخستلای. پدې هکله هم نبوي احاديث شته، د مثال په توګه:

نبي عليه السلام فرما يلي: د سوال کوونکې حق دی سره لدې که هغه په آس هم راغلې وي.

يو سړی نبي عليه السلام ته راغې ويې پوښتل: يا رسول الله! ځما سره لس درهمه دي ايا زه مسکين يم؟ نبي عليه السلام ورته وفرما يل: هو!.

يو ځلې دوه کسان راغلل او دنبي عليه السلام څخه يې زکات وغوښت، نبي عليه السلام هغوی دواړو ته لاندې باندې په غور اودقت

سره وکتل، بیایې وفرما یل: که تاسې یې غواړی نو زه یې درکوم خو پدې مال کې دغنیانو او دکارد توان لرونکو خلکو حق نشته.

د دې ټولو مبارکو نبوي احادیثو څخه څرګنده ږي چې کوم خلک دنصاب څخه کم مال لري هغوی په فقیرانو کې شمارل کږي نو زکات ورکول کهډای شي خو په اصل او حقیقت کې زکات دغریبو او بی وځلو حق دی.

دزکات لپاره د ټولنیز نظام اړتیا

د زکات اړین او ضروري احکام ما بیان کړل خو د دې ټولو سره یو بل شي هم مهم او ضروري دی چې هغه لوري ته ستاسې پام راګرځول ضروري او اړین بولم ځکه چې ننې مسلمانانو هغه له یاده ویستلې دی.

هغه مهمه اواړینه خبره داده چې دزکات ټول کار د یو ټولنیز نظام لاندې باید سرته ورسیږي، انفرادیت (ګوښیتوب) اسلام نه خوښوي.

که ستاسې کور له جومات څخه لرې وي اوپه کور کې لمونځ وکړئ نو هغه اداء کږي خو شریعت دا غواړي چې تاسې باید دجماعت سره لمونځ اداء کړئ.

په همدی توګه که ټولنیز نظام نه وي نو بیل بیل زکات ورکول هم سمه ده او اداء کږي خو د دې لپاره باید کوښښ وشي چې زکات یو ټولنیز مرکز ته راټول شي تر څود هغې مرکز څخه په ترتیب اوتنظیم سره وویشل شي، همدی کار ته قرآن مجید اشاره کړیده فرمایي:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً ﴾ التوبة: ۱۰۳
دهغوی له مالونونه زکات اوخیرات واخله.

یعنی الله پاک نبي ﷺ ته فرمایي چې تاسې دهغوی څخه زکات راټول کړئ، مسلمانانو ته یې داندي ویلي چې تاسې جلا جلا زکات وباسی او مصرف یې کړئ.

همدارنګه دعاملین علیها څخه دې خبری ته اشاره ده چې دزکات سمه او صحیح طریقه داده چې دمسلمانانو امام به هغه راټولوي او بیا به یې مصرفوي.

په دې هکله نبي ﷺ فرما یلی دي:

((اُمرتُ ان اخذ الصدقة من اغنیاء کم و اردها فی فقراء کم)).

یعنی ماته حکم شویدی چې ستاسې له شتمنو څخه زکات واخلم او ستاسې په فقیرانو یې وویشم.

په همدی طریقه باندې نبي ﷺ او خلفاء راشدینو عمل کولو، ټول زکات به داسلامي حکومت مامورینو اوعاملینو راټولولو او د مرکز له لورې به هغه مصرفیدلو.

نن سبا چې اسلامي حکومت نشته او نه دهغې لپاره نظام وجود لري نو هر مسلمان باید خپل زکات وباسي او په شرعي مصارفو کې یې خرڅ او مصرف کړي، خو پر ټولو مسلمانانو دا لازم دي چې دزکات لپاره یو ټولنیز نظام جوړ او برابر کړي ځکه چې ددې نظام څخه پرته دزکات د فرضیت ګټې اوفایدې نهمګړې اوناقصې پاتې کېږي.

شپڑم فصل

حـــج

۲۴

حج

ځما د اسلام وروڼو!

په مخکنیو خطبو کې د لمانځه، روژې او زکات په هکله تاسې ته معلومات وړاندې شو چې دا عبادات په څه ډول دانسان ژوند د اسلام په قالب کې اچوي او د الله پاک بندګۍ ته یې برابر وي.

اوس د اسلام په عبادتونو کې یوائې حج پاتې دی چې زه باید دهغې فایدې تاسې ته وړاندې کړم.

د حج معنیٰ

په عربي ژبه کې دکوم ځای د زیارت کولو قصد او ارادې ته حج وایي، په حج کې ټول خلک د کعبې شریفې زیارت ته ځي ځکه نو د دې مراسمو نوم حج کېښودل شو.

د حج پیل

تر ټولو لومړې چې حج پیل شو دهغې قیصه ډیره د عبرت او پند څخه ډکه ده، تاسې دا قیصه ښه په غور سره واوري تر څو د حج حقیقت درته په ښه توګه څرګند او په ذهن کې مو ځای ونیسي، بیا د هغې فایدې په اسانه درته یادیدې شي.

د حضرت ابراهیم علیه السلام په وخت کې حالات

کوم مسلمان، عیسایي او یهودي به وي چې د ابراهیم علیه السلام له نامه سره اشنا او بلد نه وي، د نړۍ دوه پر درې برخې

انسانان هغه خپل امام او لارښود منې، حضرت موسیٰ علیه السلام، حضرت عیسیٰ علیه السلام اوحضرت محمد ﷺ درې واړه دهغه له اولاد او نسل څخه دي، دهغه د روښانه شوې شمع څخه په ټوله نړۍ کې دهدایت نور اورنا خپره شویده، نژدی څلور زره کاله مخکې هغه د عراقي ښار بابل په اُر نومي کلي کې پیدا شو، هغه وخت ټولو انسانانو الله پاک له یاده ویستلې وو. د ځمکې په سر هیڅ داسې انسان موجود نه وو چې خپل حقیقي مالک اوخالق یې پېژانده او یوائې دهغه په وړاندې یې د اطاعت او بندګۍ سر ټیټاوه، هغه چې په کوم قوم او ملت کې سترګې پرانستلې هغه دخپل وخت او زماني پر مختللی قوم وو خو په بې لارۍ او ګمراهۍ کې هم تر ټولې مخکې، وړاندې او پر مختللې وه. په صنعت، کسب کارۍ اوعلم وفن کې د ترقۍ او پرمختګ سره سره هغوی پدې ساده او اسانه خبره هم نه پوهیدل چې مخلوق هیڅ وخت معبود او دعبادت وړ نشي کېدای، هغوی دستورو او بُتانو عبادت کاوه. نجوم، فلکیات، فال نیونه، غیب ویل، جادواو سحر، تعویذونو او بندونواچولو پکې پوره رواج درلوده.

لکه نن سبا چې په هندوستان کې پنډتان او برهمنان دي هغه وخت هم د بتانو د منجاورانو یوه ډله موجوده وه، چې د بت ځایونو (بُت خانو) ساتنه او خدمت به یې کولو، خلکو ته به یې د عبادت رسم اوطریقې هم سرته رسولې او ښودلې، د ښادۍ او غم رسمونه به یې هم اداء کول، هرلوري ته یې دغیب پوهیدلواوویلوانګازې خپرې کړې وې.

عام ولس دهغوی په لومه اوجال کې داسې راګیر شوی وو چې هغوی یې دخپل ښه او بد برخلیک خاوندان او څښتنان بلل، دهغوی په اشارو تلل او پرته له دلیل څخه به یې دهغوی دخواهشاتو بندګي او غلامي کوله، ځکه هغوی دافکر او ګمان کاوه چې دخدایانو دربار ته یواځې همدوی لاره لري، که هغوی وغواړي نو مونږ خدایانو ته نژدې کولای شي کنه مونږ به تباه او برباد شو، د دې منجاورانو سره حکومت مرسته او کومک کولو او هغوی د حکومت او واکمنانو سره، څرنګه چې چارواکو اوواکمنانو د منجاورانو سره مرسته کوله نو دوی د خلکو په ذهن کې دا خبره اچوله چې پاچا د نورو خدایانو په شان یو خدای دی، د هېواد اوولس مالک دی، دهغه ژبه قانون دی، او هغه دولس او رعیت په مال او ځان باندې هر ډول واک او اختیار لري، نه یواځی دا بلکې دهغوی په وړاندې باید د بندګۍ مراسم هم پر ځای شي په دې ډول هغوی غوښتل د ولس په زړونو کې د پاچایانو د خدایتوب رُعب او د بدبه ځای پر ځای شي.

د حضرت ابراهیم علیه السلام کورنۍ

پداسې وخت او داسې قوم کې حضرت ابراهیم علیه السلام پېدا شو، حیرانوونکې خبره دا وه چې په کومه کورنۍ کې هغه پېدا شو هغه خپله د منجاورانو کورنۍ او ځاله وه، دهغه پلار اونېکه مذهبي او ديني مشران وه، هغه ته پخپل کور کې داسې ښوونه او تعلیم ورکول کېده کوم چې د یو ديني مشر ځوی ته ورکول کېږي، د کوچنیوالي څخه دهغه په غوږونو کې همدا خبره اچول کېده، هماغه د پیرانو او پیرزایانو نخرې او اداګانې یې

په خپله کورنۍ کې تر سترګو کېدي، د درمسال هغه ګډۍ او تخت دده لپاره هم تیار او چمتو ووچې په هغې کښې او دخپل قوم مشر اولاربنود جوړ شي.

هماغه نذرونه او شکرانې ده ته هم تیارې اوچمتو وی چې کورنۍ یې پرې مزی چرچې کولې، د ده په وړاندې د ښکته کېدو لپاره هم خلک موجود وه، پدې ډول که هغه د شلځي خدایانو سره تړاو پیدا کړی وای نو د یو عادي دهقان څخه نیولې تر پاچا پورې ټول یې پخپله لومه اوجال کې راګیر ولې شول، پداسې توره تیاره کې چې یو انسان هم الله پاک نه پېژندلو، نه هلته د حق رښا یې او اواز شتون درلوده. او نه داد یو عادي انسان ځواک او توان کېدای شو چې د دومره لویولویو ګټو، فایدو او امتیازاتو څخه لاس واخلي اوهغه په لغته ووهي او د نړۍ ټولو کړاونو اومصیبتونو ته غاړه کېږدي.

د حضرت ابراهیم علیه السلام دبیزارۍ اعلان

خو حضرت ابراهیم علیه السلام کوم عام او عادي انسان نه وه، د بلې خاورې څخه دهغه خمیره تیاره شوی وه، دهوش او حواسو تر سمبالیدو سمدستي وروسته یې فکر اوغور پیل کړ چې دا لمر، سپوږمۍ او ستورې چې خپله دغلامانو او نوکرانو پشان څرخي، دا بتان چې انسانان یې پخپل لاس له ډبرو او لرګیو څخه جوړ وي او دا پاچا چې ځمونږ پشان انسان دي! آخر دا ټول څرنګه خدایان کېدای شي؟ هغه غریبان چې پخپله خوښه حرکت هم نشي کولای، هغوی د خپل ځان سره مرسته هم نشي کولای، دخپل ژوند او مرګ واک اواختیار هم نلري. آخر په

هغوی کې څه کمال اوښوالی دی چې انسان ورته سرښکته کوي؟ دهغوی څخه دخپلو اړتیاؤ پوره کول وغواړي؟ دهغوی د ځواک څخه ویره اوډار ساتي اودهغوی خدمت او اطاعت کوي؟ د ځمکې او آسمان څومره شیان چې مونږ ته ښکاري یا د کومو شیانو څخه چې مونږ خبر یاستو، په هغوی کې یو هم داسې ندی چې پخپله اړ او محتاج نه وي، خپله دکوم ځواک په وړاندې ښکته او تابع نه وي او په هغوی باندې هېڅکله زوال راتلوونکې نه وي.

کله چې د دی ټولو دا ډول حالت وي نو بیا څرنګه هغوی رب اومعبود کېدای شي؟ په هغوی کې یو هم زه نه ېم پېدا کړی، اونه دهغوی پلاس کې ځما مرګ او ژوند دی، نه دهغوی پلاس کې ځما ګټه او تاوان دی، نه دهغوی سره د ځما رزق او اړتیا د پوره کولو کلیانی شته،نو بیا زه ولې د داسې بې وځلو، غریبو اواړشیانو په وړاندې دبندګی او اطاعت سر ښکته کړم؟

ځما رب یوائی هغه ذات کېدای شي چې دا ټول شیان یې پېدا کړیدي کوم ذات ته چې دا ټول اړ او محتاج دي. ځما پلاس کې چې د ټولو د مرګ او ژوند واک او اختیار دی، د کوم ذات په لاس کې چې د ټولو ګټه اوتاوان دی.

د دې کتلو، لیدلو او پوهیدلو څخه وروسته حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام غوښه پربکړه وکړه چې کوم شیان ځما قوم لمانځي زه هېڅکله دهغوی عبادت او لمانځنه نکوم، د دې پربکړې او فیصلې څخه وروسته هغه د خلکو په وړاندې په ډاګیزه دا اعلان وکړ:

﴿ قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾ ﴾ الأنعام: ۷۸

ای زما قومه! زه له هغه څه نه بې زارېم چې تاسې یې له الله سره شریک ګڼئ.

﴿ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾ ﴾ الأنعام: ۷۹

ما خپل ځان هغه چاته سپارلې دې چې اسمانونه اوځمکه یې پیدا کړیدي. زه په سمه لارېم اوهرګز له مشرکانو څخه نه ېم.

د کړاونو او مصیبتونو غر

د دې اعلان څخه وروسته په ابراهیم علیه السلام باندې د کړاونو او مصیبتونو غر راپرېوت، پلار ورته وویل: زه به دې عاق کړم او له کور څخه به دې وشړم، د قوم خلکو ورته وویل: مونږ هېڅوک تاته پناه هم نه درکوو، حکومت هم دهغه پسې شو او د پاچا دفتر ته یې دوسیه او قضیه وړاندې کړه.

خو هغه کامل مؤمن انسان په یواځې ځان د دې ټولو په وړاندې په صداقت سره په کلکه ودریده، پلار ته یې په آدب سره ځواب ورکړ چې کوم علم او پوهه ځما سره ده هغه ستا سره نشته، د دې پر ځای چې زه ستا پېروي او مننه وکړم باید ته ځما خبره ومنې، د قوم د اخطارونو او ګوت ځنډونو په مقابل کې یې دهغوی بتان پخپل لاس مات کړل او دایې ثابته کړه چې ستاسې دابتان معبودان نه بلکې هغه ذات دی چې ځما او ستاسې پیدا کوونکې او خالق دی او هغه ذات دی چې لمر او نور آسمانی اجسام دهغه پېروي او اطاعت کوي، د دې څخه وروسته په پاچایي دربار کې پرېکړه وشوه چې ابراهیم علیه السلام ژوندی په اور کې وسوزول شي.

خو د غر څخه د قوي او ځواکمن زړه لرونکي انسان چې په یو الله یې پوخ ایمان راوړی وه د دې خطرناکې سزا لپاره چمتو او تیار شو، کله چې الله پاک پخپل توان او قوت سره هغه له اور څخه خوندي وساتلو نوبیا هغه خپل کور، خپل خپلوان، قوم او هېواد پرېښوده ،یواځې خپله مېرمن او یو وراره یې له ځان سره ملګری کړ او د دعوت په خاطر په هېوادونو دګرځیدلو لپاره روان شو.

د چالپاره چې پخپل کور کې د مذهبی لارښود ګډی اوڅوکی خالي وه چې په هغې تر کېناستلو وروسته د قوم پیر اولارښود ګرځیده، مال، دولت او عزت دهغه پښې ښکلولو ته چمتو او تیار وه، او هغه خپل اولاد هم ددې ګډی لپاره پرېښودلې شو چې مزې چرچې پرې وکړي خو هغه د بې وطنۍ اوهجرت لاره دخپل ځان او خپل اولاد لپاره غوره کړه، دا ددې لپاره چې هغه نه غوښتل د شلخي اوجعلي خدایانو تر سیوري لاندې مزې چرچې وکړي بلکې هغه دا غوښتل چې در ښتني خالق او مالک لوري ته خلک راوبولي او د دې جرم په سبب په هېڅ ځای کې ډاډه ژوند ونکړي.

هجرت

د خپل پلرنې هېواد څخه تر وتلو وروسته حضرت ابراهیم علیه السلام په شام، فلسطین، مصر او عربې هېوادونو کې دعوت پیل کړ، الله پاک پوهیږي چې پدې سفرونو کې به په هغه باندې څه کړاونه تېر شوې وي. کله چې دعوت یې خپل پلار اوقوم ندی منلې نو نورو به څه ځواب ورکړی وي؟ چېرې به دهغه هر کلی شوی وي؟ په هر ځای کې دهمدې باطل مذهب

واکمنان موجود وه او په هر ځای کې هماغه ناپوهه عوام اوسیدل چې د دې دوکه کوونکو مذهبي مشرانو اوواکمنانو په لومه او جال کې راګیر وه، ددې ناپوهه او بی عقله خلکو په منځ کې هغه ځوان ځرنګه ارام کښناستې شو چې خپله یې په یو الله ایمان راوړې او نور یې هم دهمدی یو الله دین اولاړې ته په ډاګه رابلل ، ټولو ته یې ویل چې پرته دالله ځخه ستاسې بل مالک اوخالق نشته، د ټولو شلخې او باطلو خدایانو واکمنې چپه کړئ اویواځې د الله پاک بندګان شئ،په همدی وجه په هېڅ ځای کې هغه ته آرام او کراري په نصیب نشوه، کله به د کنعان په کلو کې، کله به په مصر او کله به په عربي دښتو کې د دعوت په خاطر ګرځیده، پدې توګه دهغه ځواني ختمه اوتور ویښتان یې سپین شول.

اولاد او دهغوی روزنه

په آخري عمرکې چې نوې کلنو ته یواځې ځلور کاله پاتې وه او د اولاد ځخه ناهیلې شوی وو الله پاک اولاد ورکړ، خو دالله ددې بنده په زړه اوذهن کې دا فکر پیدا نشو چې خپله خو له کاره ووتې باید خپل اولاد پداسې ځای کې پکار واچوي چې راتلوونکې ژوند د ځان لپاره برابر کړي، دده فکر، هم او غم دا وو چې کوم دعوت او بلنه ده پیل کړی او په هغې کې یې خپل عمر مصرف کړی بل داسې څوک پیدا شي چې دا کار اوچاری مخ په وړاندې بوځي، دهمدی لپاره یې د الله پاک ځخه د اولاد غوښتنه کوله، او کله چې الله پاک هغه ته اولاد ورکړ نو هغه

وغوښتل خپل ځوی دخپل کار، بلنې او دعوت لپاره تیار او چمتو کړي.

د دې کامل انسان ژوند د یو رښتینې، صادق او اصلي مسلمان ژوند ؤ، د ځوانۍ په لومړنۍ دوره کې چې کله په خبره پوه شو خپل خدای یې وپېژانده او هغه یې پېدا کړ.

کله چې خپل رب ورځخه وغوښتل اسلم (خپل ځان ماته تسلیم کړه)، نو هغه ورته دا وعده او ژمنه ورکړه:

﴿ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٣١﴾ ﴾ البقرة: ۱۳۱

ما اسلام قبول کړ، زه د رب العالمین یم، ما خپل ځان رب العالمین ته سپارلې دی.

دا وعده، ژمنه او وینا دې رښتینې اوصادق انسان په خپل ټول ژوند کې په پوره اخلاص سره پوره کړه، هغه د رب العالمینۍ لپاره خپل پلرنۍ عقیده، رسم او رواج خوشې کړ، د دنیا ټولې ګټې او فایدې یې شاته ورغورځولې، خپل ځان یې لمبې وهونکې اور ته وغورځاوه، بې وطنې او درپه در ګرځیدل یې ومنل، هېوادونه، هېوادونه یې چاڼ کړل، دخپل ژوند یوه یوه دقیقه یې د الله پاک په اطاعت، مننه، تبلیغ او دعوت کې تیره کړه، او کله چې په بوډاتوب کې الله پاک اولاد ورکړ نو دهغه لپاره یې هم همدا کار او لاره غوره کړه.

تر ټولو لوی ازمیښت

خو د دې ټولو امتحانونو او ازمیښتونو څخه وروسته یو غټ او لوی ازمیښت پاتې وو چې پرته له هغې څخه دا پربکړه او فیصله نشوه کېدای چې ایا دا عظیم او لوی انسان دهر شي څخه زیات دخپل رب او خالق سره مینه او محبت لري؟ هغه

امتحان او ازمیښت دا وو چې کوم ځوی الله پاک هغه ته په ښوډا توب کې ورکړی وو، همدا یواځنې ګران او محبوب ځوی د الله لپاره قرباني کړي، هغه ته چې کله اشاره وشوه نو سمدستي دخپل ګران، محبوب او یواځنې ځوی قربانۍ او حلالولو ته تیار شو، نو الله پاک پرېکړه او فیصله وکړه چې تا اوس خپله وعده اوژمنه بالکل پوره او رښتینی کړه، اوس ته د دې لیاقت، وړتیا اوحق لری چې د دې ټولې نړۍ امام، لارښود او رهنما شي، دا خبره په قرآن مجید کې دا رنګه بیان شویده:

﴿ ۞ وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾ ﴾ البقرة: ۱۲٤

(اویادکړه هغه وخت چې پر ابراهیم علیه السلام دهغه رب دځوخبرو ازمیښت وکړ اوهغه ټولې سرته ورسولې،نوالله وفرمایل زه تادټولوخلکو لارښوونکې ټاکم،ابراهیم علیه السلام وړاندې وکړچې زماپه اولاده کې به هم له ځینوسره همدا ژمنه وي؟الله ځواب ورکړ چې زما وعده دظالمانوسره نشته.

یدې ډول حضرت ابراهیم علیه السلام ته امامت اورهبري وسپارل شوه او هغه د نړۍ وال اسلامي تحریک عمومي لارښود او امام وګرزېده، اوس دهغه لپاره داسې انسانان پکار وه چې په مختلفو ځایونو کې د دې تحریک دخپرولو کار په غاړه واخلي اوهلته ځای پر ځای شي او د ده دخلیفه او نائب په توګه کار وکړي، په دې لړ کې دهغه سره درې کسان مرسته کوونکې موجود وه، یو دهغه وراره حضرت لوط علیه السلام ، دوهم دهغه مشر ځوی حضرت اسماعیل علیه السلام چاچې خپل ځان د الله حکم ته پرته

له کوم عذر اوپلمې څخه تسلیم کړی وو او درېم دهغه دوېم ځوی حضرت اسحاق علیه السلام.

حضرت لوط علیه السلام يې ختیځ ته واستولو.

خپل وراره حضرت لوط علیه السلام يې د فلسطین په جنوبی برخه سدوم سېمه کې ځای پر ځای کړ، چې نن سبا دختیځ اردن (ترانس جوردنیا) په نامه سره یادیږي. پدې سېمه کې یو بد او خراب قوم اوسیده نو دهغوی اصلاح او سمون اړین وو، همدارنګه په شااوخوا سېمو باندې هم اغېزه کول مطلب وه.

ځکه چې دایران، عراق اومصر کاروانونه دهمدی سېمې څخه تیریدل او دا ځای د دواړو لورو لپاره د دعوت، تبلیغ اوبلنې مرکز ګرځیدای شو.

حضرت اسحاق علیه السلام يې فلسطین ته واستولو.

خپل دوېم ځوی حضرت اسحاق علیه السلام يې دکنعان په سېمه کې میشت کړ چې نن سبا ورته فلسطین وایي، دا سېمه د شام او مصر په منځ کې پرته وه او د بحر د غاړې، ساحل او لمنې درلودلو په سبب په نورو سېمو باندې هم اغېزمنه کېدای شوه، د همدی ځای څخه د حضرت اسحاق د ځوی حضرت یعقوب علیه السلام (اسرایېل) علیه السلام او دهغه د لمسي حضرت سیدنا یوسف علیه السلام په برکت،هلو ځلو او کوښښونو داسلام خوزښت مصر ته هم ورسیده.

حضرت اسماعیل علیه السلام په حجاز کې میشت شو

خپل مشر ځوی حضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام یې د حجاز په ځمکه باندې میشت کړ، خپله هم دهغه سره څه موده پاتې شو او د اسلام ښوونې او تعلیم یې په عربي خاوره کې خپور کړ.

د کعبې شریفې ودانول

بیا همدلته پلار اوځوی د اسلامي تحریک او خوزښت هغه مرکز ودان کړ چې د کعبې شریفې په نامه سره په ټوله نړۍ کې نوم او شهرت لري، د دې مرکز انتخاب اوغوره والی خپله الله پاک کړی او ځای هغه ورته په ګوته کړ، دا ودانئ یوائې دعبادت ځای نه وو. لکه چې خلک مسجدونه او جوماتونه جوړ وي، بلکې له لومړۍ ورځې څخه دا دنړیوال اسلامي تحریک اوخوزښت د تبلیغ، دعوت او بلنې خپرولو مرکز بلل شوی وو، ددې موخه او هدف داوو چې له هر ګوټ ګوټ څخه د یو الله پاک منونکې همدې ځای ته راټول شي، یو ځای عبادت وکړي اوبیا د اسلام پیغام له ځان سره واخلي او دنړۍ ګوټ ګوټ ته یې ورسوي، همدا ټولنه، اجتماع اوراټولېدل د حج په نامه سره یاد شول، د دې پوره تفصیل او بیان چې په څه ډول دا ودانۍ جوړه شوه، پلار او ځوی په کومو ولولو او دُعاګانو سره دا کار پیل او بشپړ کړ، په قرآن مجید کې ددې یادونه دارنګه شویده.

﴿ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَلَمِينَ فِيهِ ءَايَـٰتٌۢ بَيِّنَـٰتٌ مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ ۖ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنًا ﴾ آل عمران: ۹۶ – ۹۷

هغه لومړنئ خونه چې دخلکو لپاره تاکل شوې وه په مکه کې ده، هغه مبارکه اودټولو خلکو لپاره ښوونه ده، په دې کې

ښکاره نښې دي، دابراهیم دودریدلوځای دی. اوهرڅوک چې هلته ننوزي په امن دي.

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا ءَامِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ﴾ العنكبوت: ٦٧

ایا نه ګوري چې مونږ حرم دډاډ ځای ګرزولې دې؟ په داسې حال کې چې په شااوخواکې يې خلک تښتول کېږي.

د حضرت ابراهیم علیه السلام دُعا ګانی

﴿ وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ ﴾ البقرة: ١٢٥ - ١٢٩

اوهغه وخت راپه یادکړه چې مونږ دکعبې خونه دخلکو دورتګ خوندي ځای وګرځاوه، اوامرمووکړ چې دابراهیم د اودریدو ځای دلمانځه لپاره خاص کړي، اوابراهیم اواسماعیل دواړوته مې امر وکړ چې زماخونه دطواف کوونکو، اعتکاف کوونکو، رکوع اوسجده کوونکو(لمونځ کوونکو) لپاره پاکه کړئ.

اوهغه وخت هم راپه یادکړه چې ابراهیم وویل: ای ربه زما! دغه ځای دامن ښار وګرځوه اوهغواسیدونکې ته یې چې په الله اودقیامت په ورځ ایمان راوړي دخوراک لپاره ډول ، ډول مېوې ورکړه. الله پاک وفرمایل: اوڅوک چې کافرشي زه دیوڅوورځوګټه وټه ورکوم خوبلاخره به یې داور عذاب ته په زوربیاېم ،اوهغه دورتګ لپاره خورا بدځای دی. اوهغه وخت هم را په یاد کړه چې ابراهیم اواسماعیل دخونې بنستونه کېښودل اوپه دُعاکې یې ویل چې ای زمونږ ربه! زمونږ هلې ځلې ومنه ته ښه اوریدونکې اوښه پوه یې. ای زمونږ ربه! مونږ دواړه ستاحکم منونکې وګرځوه .اوزمونږ په اولادې کې هم یوه حکم منونکې ډله راپورته کړه. دحج احکام ،اودعبادت لارې چارې راوښایه .توبه مو ومنه. بیشکه چې ته ښه توبه منونکې ډیرمهربان یې. ای زمونږ ربه! په دوی کې یو داسې استازې راپاڅوه چې ستاایاتونه ورته ولولي ،کتاب اوحکمت وروښایي اوپاک یې کړي. بیشکه چې ته دلوی توان اوحکمت څښتن یې.))

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا وَٱجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُۥ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَّبَّنَآ إِنِّيٓ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ ٱلْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾ إبراهيم: ۳۵ – ۳۷

اورایادکړه هغه وخت چې ابراهیم وویل: ای زما ربه! دغه دمکې ښار دامن ځای وګرځوه .ماوزما اولادله دې نه وژغوره چې دبوتانو عبادت وکړو. ای زما ربه! دغوبوتانو ډیرخلک

ګمراه کړيدي،نو چاچې زما مننه وکړه هغه زمادډلې دی.اوچاچې له مانه سر غړونه کړيده نوته ښه ښښوونکې اوډيرمهربان يې.ای زماربه!ماخپل ځينې بچيان په يوه بې کښته اوبې اوبو ناوه کې ستادو پارمن کور تر څنګ مېشته کړل .اوای ربه! دامی ځکه وکړل چې لمونځ قايم کړي. نو ته دخلکو زړونه دهغوی لور ته را مات کړه.اوته هغوی ته هرډول مېوې ورپه برخه کړه شايد چې هغوی شکر وباسي.

﴿ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿٢٦﴾ وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾ لِّيَشْهَدُوا۟ مَنَٰفِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۖ فَكُلُوا۟ مِنْهَا وَأَطْعِمُوا۟ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾ ﴾ الحج: ۲۶ – ۲۸

اوهغه راپه زړه کړه چې مونږ ابراهيم ته دکعبې دخونې ځای وښوولو.او ورته مو ويلې چې :له ماسره هېڅ شي مه برابروه.اوزماکور دطواف کوونکو،قيام کوونکو،رکوع کوونکواوسجده کوونکو لپاره پاک کړه.اوخلکو ته دحج په لور يوه عامه بلنه ورکړه چې هغوی تاته پلي اوپه ډنګرو،اوسترو ستومانه اوښانو سپاره له لرې نه راشي. ترڅوهغو ګټو ته حاضر شي چې دلته ورته موجودي دي.اوپه تاکلو ورځو کې پرهغوبې ژبوڅارويو دالله نوم ياد کړي.چې الله پاک ورکړيدي. په خپله يې تري وخوړئ اوپه تنګ لاسو بې وزلانو يې هم وخوروئ.))

ځما د اسلام ورونو!

داوه د حج د پيل او شروع قيصه چې داسلام د پنځم رکن په ټوګه تاکل شويدی، ددې قيصې څخه به تاسې ته څرګنده شوی

وي چې تر ټولو لومړې پیغمبر چې د اسلام د نړۍ وال دعوت او بلنې لپاره ګمارل شوی وه دهغه مرکز د مکې ښار وو، کعبه شریفه هغه ځای او کور وو چې له هغه ځای څخه به دعوتي، بلنې او تبلیغي وفدونه، پلاوي او ګروپونه، د نړۍ هر لوري ته تلل، د حج دا طریقه ځکه ټاکل شوی وه چې څومره انسانانو د یو الله پاک دبندګۍ اقرار کړیدی اود نړۍ په هر ګوټ کې اوسیږي د دې مرکز سره دهغوی اړیکې پیدا شي او ټول د دې مرکز پورې وترل شي، هر کال دلته راټول او بیا د دې څخه طواف وکړي.

یعنی پخپل ظاهر باندې دخپل داخلي اوباطني کیفیت نقشه ثبت کړي او دهغوی دژوند څرخ به ټل د دې مرکز په شااوخوا څرخي.

۲۵
د حج تاریخ

ځما د اسلام وروڼو!

په مخکې خطبه کې ماتاسې ته دابیان کړل چې حج څرنګه اودځه موخې لپاره پیل شو؟ دامې هم درته وویل چې حضرت ابراهیم علیه السلام دمکې ښار داسلامي تحریک دنړیوال مرکز په توګه وټاکلواوخپل ځوی حضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام یې هلته میشت کړترڅوده ځخه وروسته دعوتي اوبلنې چارې پرمخ بوځي.

دحضرت ابراهیم علیه السلام په راتلونکې نسل کې دبُت پالنې رواج

الله پاک ښه پوهیږي چې دحضرت اسماعیل علیه السلام اولاداونسل ترکوم وخت اومودی پورې په هغه دین باندې سم اوکلک پاتې شول چې ددوی پلرونواونېکونوورته په میراث پرېښی وو. لنډه داچې څو پیړۍ وروسته هغوی دخپلونېکونو، پلرونواومشرانولارښوونې اوزده کړی له یاده وویستلی اوکراره کراره هغه بې لارئ اوګمراهئ پدوی کې هم راپیدا شوی چې په نوروجاهلي قومونوکې موجودی وې.

په هغه کعبه کې چې دیوالله دعبادت اوبندګئ لپاره مرکزجوړشوی ؤ په لس ګونوبتان کېښودل شول. دافسوس ،شرم اوحیرانتیاخبره خوداده چې خپله دحضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام اوحضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام شکلونه اوڅېری جوړی شوې کوم چې ټول ژوندیې دبُت پالنې د ختمولو لپاره وقف اوتیرکړی ؤ. دحضرت ابراهیم حنیف علیه السلام اولاد. لات

،منات ،هُبل،نسر،یغوث،یعوق،عزی ،اساف،نائله اونورګې شمیربتان جوړ اودهغې عبادت یې کاوه .هغوی دلمر،سپوږمۍ پیریانو،دیوانو،ښاپیریانو،پرښتواودمړه شوی مشرانو دروحونوعبادت کاوه.دناپوهۍ اوجهالت زوراوخواک دومره زیات خپورشوی ؤ چې کله به له کوره وتل اودعبادت لپاره به ورته بُت پیدانشونوبوه ښویه ډبره به یې راواخستله اودهغې عبادت به یې کاوه.اوکه ډبره به ورته پیدا نشوه، نو خاوری او شګې به یې په اوبو لمدی کړی او بیا به یې یو بُت ورڅخه جوړ کړ، د اوزی شیدی به یې په بُت وشیندلی نو هغه به د دوی خدای او پالونکې شو. د کومې بُت پالنې، بت جوړونې او بُت لمانځنې په خلاف چې حضرت ابراهیم علیه السلام په عراق کې جګړه کړی او هغه هرڅه یې ختم کړی وه هماغه بُت پالنه د ده کورته راننوتله، د کعبی شریفی څخه یې بت خانه او درمسال جوړ کړ، خپله دهغې ځای منجاوران وګرځیدل، حج یې د بتانو په خاطر یو سفر وګرځاوه، کوم کور چې د توحید او یوالي د تبلیغ او دعوت لپاره ودان شوی وو هغه د بُت پالنې د دعوت مرکز وګرزېده، هغوی د منجاورانو ټولې هغه لارې چارې، طریقې. دوکې او چلونه پکار واچول تر څود کعبی شریفی د زیارت کوونکو څخه شکرانې، نذرانې، خیراتونه او صدقې راټولې کړي، لنډه دا چې ټول هغه خواري، هلې ځلې او کوښښونه تباه او برباد شول چې حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام او حضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام کړي وه، کومه طریقه چې هغوی د حج لپاره ټاکلی وه دهغې برخلاف کار پیل شو.

د حج دخرابی ډولونه

د جاهلیت په وخت کې چې د حج څخه کومه ډرامه او لوبه جوړه شوی وه دهغې اندازه تاسې د دې څخه کولای شئ چې دا یوه لویه او ستره میله وه چې هر کال کېدله، لوی لوی قومونه او قبیلې به دخپلو ډلوټپلو سره راتللی اوپه بیلا بیلو ځایونو کې به یې اړول، دهر قوم او قبیلې شاعرانو او ادیبانو به د خپل قوم او قبیلې د عزت، زړورتیا، باتوری، سخاوت او ځواک په هکله داسې لاپې شاپې، پرړې او باټې وهلې چې ځمکه او آسمان به یې سره ښورول، د نورو په سپکاوي او شرمولو به یې خپلې خولې او ژبې وچې کړی. یو بل ته پیغورونه ورکول او دځان څخه لاندې او ښکته ثابتول ددوی نیکې او عبادت وو.

د دروغجن سخاوت څرګندونې

د شعر، شاعری، باټو، پرړو اولاپوشاپو وهلو څخه وروسته به دسخاوت، میلمستیا، ډوډیو اودیګونو مقابله او مسابقه پیل کېده، دهری قبیلې سردار او مشر به دخپل نوم او نښان پورته کولو لپاره بې شماره دیګونه بارول او اوښان به یې پرله پسې حلالول.

د دې ټولو بې ځایه مصارفو او بربادیو څخه د هغوی مطلب اومراد دا وو چې په ټولو عربو کې دهغوی نوم او نښان وځلېږي او دا انګازی خپرې شي چې فلاني سردار دومره زیات اوښان حلال کړل او فلاني سردار دومره خلکو او میلمنو ته ډوډۍ ورکړه، پدې میلو ټیلو کې به نڅاګانی، ګډاګانی، شراب او کباب، زنا، هر ډول بدکاري او بد اخلاقي کېدله، دجاهلیت په

دې مراسمو کې به د الله پاک خیال او فکر د هیچا سره هم نه پېدا کېده.

لوڅ لغړ طواف کول

د کعبی شریفی او بیت الله شریف څخه به هم طواف کېده خو په څه ډول او طریقی سره؟ نر او ښځی به ټول لوڅ لغړ یدل او بیا به په ګډه له بیت الله شریف څخه څرخیدل، بیا به یې ویل: مونږ خدای ته پداسې حال کې ورځو لکه څرنګه چې مونږ مور زیږولې ؤ.

د حضرت ابراهیم علیه السلام په جوړشوی جومات اومسجد کې عبادت کېده خو په څه ډول او طریقه؟ چکې او لاسونه پړقول، شپېلي وهل او سورڼي وهل د دوی لمونځ اوعبادت وو.

دالله پاک نوم اخستل کېده او دهغه یادونه کېده خوپه څه ډول او طریقه؟

هغوی به ویل: لبیک اللهم لبیک لاشریک لک الا شریکا هو لک تملکه و ماملک» زه حاضر یم ای الله! ستا هېڅ شریک نشته، خو هغه څوک چې تا برخه ورکړی، ته دهغه مالک او دهغه د ملکیت هم مالک یي.

د قربانۍ تصور

دخدای په نوم به یې قربانۍ کولې خو په څومره سپین سترګۍ او بې شرمۍ سره؟ د قربانۍ په وینه به یې د کعبی شریفی دیوالونو لړل، غوښه به یې په دروازه کې اچوله، دا یې فکر او تصور وو چې ګوندی الله پاک دی وینې اوغوښی ته اړتیا لر.

د محترمو میاشتو بی عزتي کول

حضرت ابراهیم علیه السلام د حج او عمری لپاره څلور میاشتی حرامی او محترمی ګرځولي وی چې پدې څلورو میاشتو کې به هېڅوک جنګ، جګړی او ناکلاړي نکوي، خو دی خلکو د دی محترمو میاشتو څه ډول احترام کولو؟ څه وخت به یې چې جګړی ته زړه وشو او یا به ورته اړتیا پیښه شوه نو په یو کال کې به یې محترمی میاشتی دځان لپاره حلالی کړی اوبل کال بی یې بیا دهغه بدله پوره کوله، دی ته په قرآن مجید کې نسي ویل شویده.

د ځان څخه څو جوړ شوي بندیزونه

کوم خلک چې پخپل مذهب کې مخلص او نیک نیت لرونکي وه هغوی هم دناپوهی او جهالت په وجه حیرانوونکې طریقی، رواجونه او رسمونه جوړ کړي وه.

ځینی خلک پرته له توښې، خرڅې او مال څخه حج ته تلل او بیا به یې له خلکو څخه سوال او غوښتنه کوله، هغوی دا کار نیکي او توکل بللو، ویل به یې چې مونږ توکل کوونکي یو، د الله پاک کورته څو نوددنیا سامان ولې د ځان سره واخلو؟

په عامه توګه هغوی د حج په سفر کې کار، مزدوري، تجارت او سوداګري بده او ناروا بلله، ځینو خلکو په حج کې خوراک او څښاک کول ناروا بلل او دایې عبادت او نیکي ګڼله، ځینو به حج ته د وتلو سره سم خبری کول بند کړل او دی ته به یې حج مصمت یعنی ګونګی حج ویلی، پدې توګه ډیر غلط او ناروا رواجونه او رسمونه په هغوی کې راپیدا شوی وه چې دلته پرې هسې ستاسې وخت نه خرابوم.

د خلیل الله علیه السلام د دُعا قبلېدل

دغه ډول خراب حالات تر دوه زره کلنو پورې همداسې روان وه، پدې اوږده موده کې هېڅ نبي او پیغمبر په عربو کې راپېدا نشو، نه دکوم نبي او پیغمبر خالص، اصلي او سوچه دعوت، بلنه او پیغام عربو ته راورسیده، بلاخره د حضرت ابراهیم علیه السلام دهغې دُعا د قبلېدو وخت راورسیده چې دکعبې شریفې دد یوالونو د پورته کولو په وخت کې یې کړی وه، هغه دا وه:

﴿ رَبَّنَا وَٱبۡعَثۡ فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَيُزَكِّيهِمۡۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ ﴾ البقرة: ۱۲۹

ای زمونږ ربه! په دوی کې یوداسې استازې راپاڅوه چې ستاایتونه ورته ولولې، کتاب اوحکمت ورته وښاې اوپاک یې کړي، بیشکه چې ته دلوی توان او حکمت څښتن یې.

ای الله! په دوی کې د دوی د قوم څخه یو پیغمبر ولېږه، چې ستا ایاتونه ورته واوروي، د کتاب اوحکمت ښوونه ورته وکړ او دهغوی اخلاق سم کړي، اوته عزیز اوحکیم ذات یې.

ځکه نو د حضرت ابراهیم علیه السلام او حضرت اسماعیل علیه السلام له اولادی څخه یو کامل انسان را پورته شو چې مبارک نوم یې محمد بن عبدالله ﷺ وو.

لکه څرنګه چې حضرت ابراهیم علیه السلام دمذهبي مشرانو اومنجاورانو په کورنۍ کې سترګې پرانستلی وی، په همدی توګه نبي علیه السلام هم پداسې کورنۍ کې سترګې پرانستلې چې د کلنو کلنو څخه د کعبې شریفې منجاوران، متولیان او سرپرستي کوونکې وه، لکه څرنګه چې حضرت ابراهیم علیه السلام د خپلې کورنۍ په مذهبي مشرۍ او منجاورۍ باندې کلک ګذار

کړی ؤ په همدی توګه محمد مصطفیﷺ هم پرې سخت ګذار وکړچې دا یواځې ګذار نه بلکې دهغې ریښی یې د تل لپاره غوڅې او ختمی کړی.

په کومه توګه چې حضرت ابراهیمؑ د شلخي او باطلو خدایانو دخدای ختمولو اود یو الله د بندګی خپرولو لپاره چې کوم کوښښ او هلې ځلې کړی وی په هماغه توګه حضرت محمد ﷺهم وکړی اوبیا یې هماغه ابراهیمی دین راتازه او روښانه کړ.

د یو یشت کلنو خوارئ، هلو ځلو او کوښښ څخه وروسته چې کله د روزنې، تربیت، پاکوالي، سمون او اصلاح کار بشپړ او مکمل شو نود الله پاک په حکم سره یو ځل بیا کعبه شریفه دنړۍ د مؤمنانو او مسلمانانو لپاره د دعوت، تبلیغ او بلنې مرکز اعلان شو اویو ځل بیا اعلان وشو چې دحج لپاره مکې ته راتول شئ.

﴿ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٧﴾ ﴾ آل عمران: ۹۷

دالله له لوري ،پرهغو خلکوددې خونې حج فرض شوی دی،چې دلاري توان ورسره وي.

د ابراهیمی طریقو اوسنتو را ژوندي کول

پدې توګه د حج د نوښو مراسمو او طریقو د رواجولو او نافذولو وروسته ټول هغه خراب، غلط او ناروا رسمونه او رواجونه باکل او بشپړ بند کړای شول چې د دوه زره کلنو څخه راپدې خوا په خلکو کې عملي کېدل.

د بُت پالنې ختمیدل

د بیت الله شریف او کعبې سره نژدې اوشااوخوا ټول ایښودل شوی بتان، مجسمې او شکلونه مات، دړې وړې اود خاوروسره برابر شول، د الله پاک څخه پرته چې د چا عبادت هلته کېده هغه بالکل بند او منع شو، ټول جاهلي رواجونه او دودونه ختم او محوه شول، مېلې ټیلې او تماشې بندې شوې، اوټولو ته حکم وشو چې په کومه اصلي او شرعي طریقه به عبادت کوي.

﴿ وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿١٩٨﴾ ﴾ البقرة: ۱۹۸

الله پاک په هماغه شان یاد کړئ چې تاسې ته یې ښوونه کړې ده. که څه هم تاسې له دې وړاندې بې لارې واست.

د غلطو او بې ځایه چارو بندول او منع کول

ټول بې ځایه، خوشې، عبث او غلط کارونه بند او منع شول.

﴿ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى ٱلْحَجِّ ﴾ البقرة: ۱۹۷

نوشهواني خبرې، کارونه، ورانکاري اونوره جنګ جګړه به دحج په اوږدو کې نه کوي.

دشعر او شاعرۍ مسابقې بندې شوې

د شعر او شاعرۍ مسابقې، دپلار نیکه دو ویاړ او افتخار چېغې اوناري، بد ویل او پیغورونه ورکول ټول بالکل منع او بندشول.

﴿ فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ﴾ البقرة: ۲۰۰

نوچې کله مو دحج احکام پر ځای کړل، نو الله پاک په همغه ډول یاد کړئ لکه څرنګه مو چې خپل پلرونه یاد ول، بلکې له هغې یې هم زیات یاد کړئ.

د ځان ښودنې لپاره سخاوت منع شو.

د سخاوت، خیرات او دیګونو ډرامه ختمه شوه چې د ځان ښودنې او ریا لپاره کېدلی، اویو ځل بیا هغه طریقه او لاره غوره شوه چې یوائې دالله پاک لپاره دالله پاک په مبارک نامه سره څاروي ذبح شي، تر څو د مالدارو او شتمنو له قربانۍ څخه عام حاجیان هم ګټه پورته کړي.

وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ وَلَا تُسْرِفُوٓا۟ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ الأعراف: ۳۱

وخورئ او وڅښئ خو اسراف مه کوئ، ځکه چې الله پاک اسراف کوونکې نه خوښوي.

﴿ فَٱذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ ۖ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا۟ مِنْهَا وَأَطْعِمُوا۟ ٱلْقَانِعَ وَٱلْمُعْتَرَّ ۚ ﴿٣٦﴾ ﴾ الحج: ۳۶

په اوښانوپه ولاړه دالله نوم واخلئ، او چې له حلا لولو ورو سته په ځمکه پرېوځي نوپه خپله یې هم وخورئ اومسکېنانو ته یې هم ورکړئ چې سوال کوي اوکنه.

د قربانۍ وینه مښل او غوښه اچول بند شول.

د قرباني وینه د کعبې په دیوالونو مښل اوغوښه په دروازه کې اچول بالکل منع او بند شول اودا ډول سبق ورکړل شو.

لَن يَنَالَ ٱللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقْوَىٰ مِنكُمْ ۚ الحج: ۳۷

الله ته نه دهغوی غوښې رسیږي اونه یې وینې بلکې هغه ته یوازې ستاسې تقوی رسیږي.

لوخ لغړ طواف کول بند شول.

لوخ لغړ طواف کول د کعبی شریفی څخه باکل منع او بندشول او دا اعلان وشو:

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِيٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزْقِ﴾ الأعراف: ۳۲)

((ورته ووایه چې دالله هغه ښکلا چا حرامه کړی ده چې دخپلو بندګانو لپاره یې راویستلې ده اوچا پاک او خوندور خوراک حرام کړیدي؟))

﴿قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ الأعراف: ۲۸

ورته ووایه چې الله پاک په بدې او فحشاء امر نه کوي.

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ الأعراف: ۳۱

ای دادم اولادي! بایدپه هرجومات(لمونځ) کې په خپله ښکلا سینګار اوسئ.

د حج په محترمو میاشتو کې بدلون کول بند اومنع شول.

د حج لپاره چې کومې میاشتې محترمې اوحرامې ګرځول شوی وی دهغې بدلون، تغیر اوبې ځای کول بالکل منع او بند شول او لدی کار څخه په کلکه ممانعت وشو.

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ زِيَادَةٌ فِي ٱلْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُحِلُّونَهُۥ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ التوبة: ۳۷

په تحقیق سره دمیاشتو وروسته کول دکفر زیاتوالې دي،په دی توګه بې لارې کولای شي هغه کسان چې کافران دي ځکه هغوی د یوکال ځینې میاشتې حلالې ګڼي اوبل کال یې بیا

حرامی،ترڅودالله له لوري دحراموکړی شوو میاشتو شمېره پوره کړي.نوهغه څه حلال ګڼي چې الله حرام کړي دي.

د حج لپاره د توښی اخستلو حکم

پرته له توښی اوخرڅ څخه حج ته تلل منع او بند شول او دارنګه حکم وشو:

﴿وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ البقرة: ۱۹۷

دحج لپاره له ځان سره توښه واخلئ .ترټولو ښه اوغوره توښه له الله څخه ډاریدل دي.

په حج کې د روزئ ګټلو اجازه

د جاهلیت په وخت کې دحج په لاره کې اوهلته کار اومزدوري کول ناروا او بدکار بلل کېده، ددې تصور او فکر تردید وشو او اجازه ورکړل شوه چې د اړتیا په وخت کې کار کېدای شي.

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُواْ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ البقرة: ۱۹۸

په دې کې پر تاسې ګناه نشته چې دحج په اوږدو کې دخپل رب د مهربانۍ (حلال رزق) د ترلاسه کولولپاره هڅه وکړئ.

د جاهلي دودونو او رواجونو ختمول

د ګونګي حج او په لوړه اوتنده حج کول بند شول، پدې توګه ټول جاهلي او شرکي دودونه او رسمونه بند شول او د دې پر ځای حج د تقوئ،الهي ویرې، پاکوالي، ساده ګۍ او درویشئ مکمله نمونه اومثال وبلل شو. حاجیانو ته حکم وشو چې کله تاسې له کوره د حج په نیت وځئ نو د دنیا دټولو ناپاکېو څخه

ځان پاک کړئ، نفسي خواهشات خوشي کړئ د خپلو میرمنو سره هم د احرام په حالت کې جنسي اړیکې مه ساتئ. کنځلی، بدرد اوټول بی ځایه او خوشي خراب کارونه پرېږدئ.

د میقاتونو ټاکل

د کعبی او بیت الله شریف په لوري دراتلوونکو حاجیانو لپاره په لاره کې میقاتونه (د احرام تړلو ځایونه) وټاکل شول تر څو هغه ځای ته په رسیدو خپلې جامی بدلی کړي او دحج ساده، فقیرانه او درویشانه لباس په ځان کړي تر څو ټول مالدار، شتمن اوغریب یو ډول او یو رنګ شي. د بیلا بیلو قومونو او هېوادونو نښانې اوعلامې ختمې او ورکې شي اوټول یوځای دالله پاک په دربار کې عاجز، فقیر، دمحتاجواو اړو انسانانو په شان وړاندې او حاضر شي.

د ډاډ من چاپیریال برابرلو حکم

د احرام تړلو څخه وروسته د انسان وینه خو لاڅه کوی چې د ځارویو، خزندګانو اوحشراتو وینه تویول هم حرام او منع شول تر څو هر لوري ته ډاډمن چاپیریال اوامنیت راشي، حیوانیت او ځنګلي توب ختم شي او په هر چا باندې معنوبت او روحانیت بر لاسې او غلبه پیدا کړي، ځلور میاشتی دهمدی لپاره حرامی وګرځول شوی چې په هغې کې هېڅ ډول جګړی او شخړی نه وي، کعبی ته په تلوونکو لارو کې امن اوډاډ وي، د حج قصدکوونکې څوک ونه زوروي.

پدې شکل، صورت اوشان سره چې کله حاجیان حرم شریف ته ورسیږي نو دهغه لپاره کومه میله ټیله، لوبی، نڅا او ګډاګانی نه وي بلکې پل په پل دالله پاک یاد اوذکر وی، لمونځونه اوعبادتونه وي، قربانئ او طوافونه وي، که کوم اواز اوناره وي نو هغه به یواځې دا وي:

((لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ))(بخاري عن عبدالله بن عمر)

د همداسې پاک، صاف او خالص حج په هکله رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

(عن ابي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.(بخاري)

چاچې دالله لپاره حج وکړ او په هغې کې یې د شهواتو، فسق او بدکاری څخه ځان وساتلونو پداسې حال کې راوګرزېده لکه چې د مور د ګیډې څخه نوې پېدا شوې وي.

دحج کولو اهمیت

مخکې لدی څخه چې ستاسې په وړاندې د حج فایدی او ګټې بیان شي داخبره یادول اړین بولم چې داحج اخر څه ډول عمل دی؟ په قرآن کریم کې الله پاک فرمایلي:

﴿ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٧﴾ ﴾ آل عمران: ۹۷

دالله له لوري ،پرهغو خلکوددې خونې حج فرض شوی دی،چې دلاړې توان ورسره وي .اوچاچې انکارکړی دی نوبایدپوه شي چې الله پاک له ټولو خلکو بې پروا دي

پدې آیت شریف کې دوسی، توان او قدرت لرلو سره حج نکول کفر بلل شویدی چې ددې شرح او تفصیل د نبي علیه السلام په دوه احادیثو کې دا رنګه بیان شویدی:

مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا (رواه سنن الترمذي)

څوک چې توښه اوسپرلی لري چې بیت الله ته پرې رسیدای شي او بیا هم حج ونکړي نو پدې حالت کې مړه کېدل اویا یهودي اونصراني مړه کېدل ده ته یو شانته دي.

همدارنګه رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- :« مَنْ لَمْ يمنَعْهُ منَ الْحَجِّ حَاجَةٌ ظَاهِرَةٌ أَوْ سُلْطَانٌ جَائِرٌ أَوْ مَرَضٌ حَابِسٌ فَمَاتَ وَلَمْ يَحُجَّ فَلْ يمتْ إِنْ شَاءَ يَهُودِيًّا وَإِنْ شَاءَ نَصْرَانِيًّا »((طبراني))

چې څرګندې اړتیا له حج څخه نه وي منع کړی، نه کوم ظالم پاچا، نه کوم منع کونکې ناروغي او بیا هم ده حج ونکړ او په همدې حالت کې ورته مرګ راشي نو د ده خوښه ده چې یهودي مري اوکه نصراني مري.

او د دی تشریح حضرت عمر فاروق رضي الله عنه داسې کړی ((کوم خلک چې د توان لرلو سره سره حج نکوي زما زړه غواړي چې په هغوی باندې د کفارو پشان جزیه ولګوم ځکه چې هغوی مسلمانان ندي، هغوی مسلمانان ندي))

د الله پاک د دې فرمان او بیا درسول الله ﷺ او دهغه دخلیفه د تشریح څخه به تاسې ته څرګنده شوی وي چې دا څه عادي عبادت ندی چې که دچا زړه یې غواړي نو ودې کړي او که نه غواړي نه دې کوي. بلکې دا داسې عمل او فرضي رکن دی چې

څوک دلاړې وسه او طاقت ولري بايد ، پخپل عُمر کې يو ځل خامخا ولاړ شي، که هغه د نړۍ په هر ګوټ او کنج کې وي، که په هغه باندې دکور او نور تجارتي مسؤليتونه هر څومره بار وي.

کوم کسان چې دتوان او قدرت سره سره حج ځنډوي اوپه سل ګونو پلمې او عذرونه وړاندې کوي نو پده چې څومره کلونه تيريږي نو دخپل ايمان غم دی وخوري. پاتی شول هغه کسان چې د توان او طاقت سره سره يې په ټول عمر کې دا خبره په زړه او ذهن کې نده تيره شوی چې حج هم کوم فرض او د اسلام رکن دی او کنه؟.

د ټولې نړۍ سفرونه کوي، د اروپا او امريکا دکعبې سفرونه اوچکرې لګوي، د حجاز په غاړه غاړه تيريږي چې مکه مکرمه ورته په څو دقيقو کې واټن لري خو بيا هم د حج اراده او قصد يې په زړه کې نه راځي نوداسې خلک بالکل مسلمانان ندي، دروغ وايي چې ځان ته مسلمان وايي، هغه څوک چې داسې خلکو ته مسلمان وايي هغوی هم ناپوهه او جاهل دي، که دهغوی په زړونو کې د مسلمانانو درد وي نو وي دي، په هر صورت او شکل دهغوی په زړونوکې د الله پاک د حکم منلو او اطاعت ولوله اواحساس نشته کوم چې دمسلمانۍ لپاره ضروري دی.

۲۲
د حج فايدې او ګټې

ځما د اسلام ورونو!

په قرآن مجيد کې چې کوم ځای حضرت ابراهيم عليه السلام ته د حج لپاره دعام اواز او راباللو حکم شويدی هلته د دې وجه اودليل داسې بيان شويدی:

﴿ لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ ﴾ الحج: ۲۸

ترڅوهغو ګټوته حاضرشي چې دلته ورته موجودې دي.

يعنی هغوی دې سفر وکړي او پخپلو سترګو دی وګوري چې دا ټول د دوی د ګټې او فايدی لپاره دي، او پدې کې چې څه ګټې اوفايدې پټې دي هغه وخت راڅرګندیږي چې کله انسان خپله هغه کار وکړي او پخپله يې وګوري.

د حضرت امام ابو حنيفه رحمه الله عليه په هکله روايت دی تر څو پورې چې هغه حج نه وو کړی نو پدې خبره کې يې شک وو چې کوم يو عبادت او رکن به تر نورو افضل او غوره وي؟ خو کله چې هغه حج وکړ او هغه بی شمېره ګټې او فايدی يې ولېدی نو پرته له ځنډ ځخه يې وويل چې حج په ټولو عبادتونو کې غوره او افضل عبادت دي.

راشئ اوس زه تاسې ته په لنډو ټکوکې هغه ګټې او فايدې وړاندې کړم:

د سفر ډول

په دنیا کې خلک د دوه ډوله سفرونو څخه خبر دي، لومړي سفر دادی چې درزق او روزی ګټلو لپاره کېږي.

دوېم هغه دی چې د چکر، تفریح او ساعت تیری لپاره وي.

پدې دواړو سفرونو کې دانسان خپل خواهش اوهېله دکور څخه دوتلو سبب او لامل ګرځي، که کور پرېږدي نو د خپل موخې لپاره اوکه دخپلو خپلوانو څخه جلا کېږي نو دخپل ځان په خاطر.

که مال او دولت ورکوي اووخت مصرفوي نو دخپل مطلب لپاره، نو پدې کې دقربانی هېڅ پوښتنه او سوال نه پېدا کېږي.

خو د کوم سفر نوم چې حج دی دهغې معامله دنورو سفرونو سره بالکل توپیر لري، دا سفر دخپل کوم مطلب او موخې لپاره اونه د کوم نفسي خواهش لپاره وي بلکې یواځې د الله پاک لپاره او دهغه مسؤلیت د اداء کولو لپاره چې الله پاک ورته تاکلې دی، دې سفر ته تر هغې څوک نه چمتو کېږي تر څو پورې چې یې په زړه کې د الله پاک سره مینه او محبت نه وي او دا سفر فرض او خپل مسؤلیت ونه بولي.

نوهغه څوک چې دیو اوږد وخت لپاره دخپلې کورنۍ، خپلوانو، تجارت او دفتر څخه جلا کېږي اوبیا پدې سفر کې مال خرڅوي، کرایونه او تکلیفونه تیروي، تجارت یې زیان او توان وینې، ددې ټولو سره سره چې هغه له کوره وځي نو دا د دې دلیل دی چې د ده په زړه کې دالله پاک څخه ویره اومحبت دواړه شتون لري، او د مسؤلیت احساس هم ورسره دی، پده کې اوس دا توان او ځواک هم شته که چېرې د الله پاک په لاره کې کله وتلو ته اړتیا شي نو دې بالکل وتلو ته چمتو او تیار

وی، کړاونه ګالل شي. خپل مال، وخت او خوښي دالله پاک په رضا باندې قربانولې او ورکولای شي.

نیکۍ او تقوې ته تشویق او ترغیب

کله چې هغه ددې پاکې ارادې او قصد سره له کوره وځي نو دده د طبیعت حال بل ډول وي، په کوم زړه کې چې دالله پاک مینه او محبت لمبی وهي هغه زړه بیا په هر حالت کې نیکۍ ته په تلوسه کې وي ، د ګناهونو څخه توبه وباسي او دخلکو څخه دخپلو غلطیو ببنښنه اوبخښش غواړي.

د چا حق چې پرې وي دهغې داداء کولو تکل کوي تر څو دالله پاک دربار ته پداسې حال کې ورنشي چې دخلکو باریې په اوږو باندې پروت وي، دبدیو او ګناهونو څخه یې زړه کرکه کوي، او په طبعی توګه نیکۍ ته میلان او رغبت پیدا کوي، د کور څخه تروتلو وروسته اوخومره چې دالله پاک حرم ته نژدی کیږي هومره یې په زړه کې د نیکۍ احساس زیاتیږي،هغه پدې کوښښ کې وی چې چاته زیان او تکلیف ونه رسوي، او دچاچې څومره خدمت او چوپړ کولای شي هومره یې وکړي.

کنځلې، بدې خبرې، ترخې وینا ، بی حیایې، خیانت، جګړې او فساد نکوي ځکه چې دده طبیعت ددې څخه نفرت او کرکه لري اوهغه د الله پاک په لاره کې روان دی.

دا ورته شرم او عار ښکاري چې دالهي حرم مسافر دې بد او د ګناه کارونه کوي، دداسې انسان څخه په څرنګه دګناه کارکیږي.

لنډه داچې دده ټول سفر عبادت عبادت ګرځي،ځکه دعبادت په مهال د ظلم او فسق کول څه معنیٰ لري؟ نو د نورو سفرونو په خلاف دا سفر د انسان نفس او باطن پاکوي بلکې داسې فرض کړئ چې دایو اصلاحي او سمونکي کورس دی چې هر حج کوونکې مسلمان د دې څخه تیریږي.

احرام او دهغې شرایط

د سفریوه برخه ختمه شوه او حاجی داسې یو ځای او مقام ته ورسیده چې له هغه ځایه د جامو اولباس بدلیدو پرته مخکې نور نشي تللای، دا احرام آخر څه شي دی؟

یو غریبانه او فقیرانه لباس، چې په هغې کې د یو لُنګ، یو څادر او یوه جوړه څپلی یا خپلکو څخه زیات څه نه وي،ددې مطلب دا دی چې تر اوسه پورې چې ته هره بلا وې هغه به وې، خو اوس چې ته دخپل رب دربار ته ورځې نو عاجز، فقیر او غریب به ورځې، په ښکاره به هم فقیر اوغریب وې او زړه به هم د فقیرانو او غریبانو پشان جوړوې، رنګ په رنګ جامې او ډول سینګار خوشي کړه، ساده او فقیرانه لباس واغونده، موزې او ښکلی بوټان مه اغونده، خپل سر لوڅ اوبربنډ کړه، خوشبوي او عطر مه استعمالوه، ویښتان مه جوړوه، دهر ډول ښکلا او سینګار څخه ځان وساته، دنر او ښځې جنسي اړیکې خوشي کړه بلکې هغه خبرې اترې او حرکتونه هم خوشي کړه چې دې عمل ته تشویقول کوي.

ښکار مه کوه بلکې ښکاري ته د ښکاره اشاره هم مه کوه.

کله چې په ظاهر دا رنګ خپل کړی، نو په باطن باندې هم د دی اثر او اغېزه پرېوځي، دننه ستا زړه هم فقیر، عاجز او

محتاج ګرځي. کبر، غرور او نخرې ورځخه لرې کېږي، عاجزي، ډاډ او آطمنان پکې ځای نیسي، د دنیا او دهغې دخرابیو څخه چې ستا روح اومعنوبت پیکه او تت شوی وه هغه بیرته روښانه او صفا کېږي، چې بلاخره ستا په ظاهر او باطن باندې د الله پاک دعبادت او بندګۍ حالت او کېفیت خپرېږي.

تلبیه

د احرام تر تړلو وروسته چې کوم کلمات د حاجي په ژبه جاری کېږي، دهر لمانځه څخه وروسته چې حاجي دځه وظیفه کوي، په هره لوړه او ژوره باندې د تیریدلو په وخت کې چې هغه څه وایي، دهر کاروان سره دمخامخ کېدو په وخت کې یې چې څه له خولې څخه وځي، هر سهار دخوب څخه تر راویښیدو چې کومه خوندوره ترانه ترنم کوي هغه دا ده.

((لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ)(بخاري،مسلم،نسائي اومسنداحمد)

په اصل کې دا د هغې اواز،بلنې او دعوت خواب دی چې څلور زره کاله مخکې حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام د الله پاک په حکم سره کړی وو، پنځه څلویښت پیړۍ تېرې شویدي چې تر تولو لومړي بنده دا اواز پورته کړی وو:

﴿وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾﴾ (الحج: ۲۷)

ای د الله پاک بندګانو! د الله پاک د کور په لوري راشئ، د ځمکې دهر ګوټ څخه راشئ، که پلی راځئ او که سپارډ راځئ)) ددې په خواب کې هر حج کوونکې په لوړ آواز سره وایي: ((زه

حاضر ېم، ځما الله زه حاضر ېم، ستا هېڅ شریک نشته، زه یواځې په غوښتنه حاضر شوی ېم، تعریف او صفت تاله دی، نعمت ستادی، ملک ستا دی، په هېڅ کې هم ستا شریک نشته.

پدې توګه د لبیک دهر اواز سره دحاجي اړیکې د رښتینې او خالص الهي بندګۍ د هغه خوزښت او تحریک سره ننبلي چې د حضرت سیدنا ابراهیم علیه السلام او حضرت سیدنا اسماعیل علیه السلام له وخت څخه راروان دی. څلورنیم زره کلنه فاصله له منځه ځي، داسې معلومېږي لکه دهغه لوري چې حضرت ابراهیم علیه السلام د الله پاک په حکم اواز او بلنه ورکوي او لدی پلوه حاجي ځواب ورکوي چې ځواب همداسې زیاتېږي او لوړېږي، څومره چې دا اوازونه مخکې ځي په هماغه کچه یې شوق او ذوق هم زیاتېږي، په هره لوړه او ژوره دهغه اواز کوونکې اواز تر غوږو کېږي او دی د ځواب ورکولو په حالت کې مخ په وړاندې روان وي.

هرکاروان ورته دهغه پیغام راوړونکې معلومېږي او د یو عاشق په شان دهغه پیغام اوری او ځواب ورکوي چې زه حاضر او تیارېم، هر سهار هغه ته د دوست او محبوب پیغام راوړی او د نور په رابنکاره کېدو سره سترګې خلاصوی او د لبیک اللهم لبیک خوندوره ترانه یو ځل بیاتکراروي.

لنډه دا چې بیا بیا دا اواز د احرام په غریبانه او فقیرانه لباس، د سفر پدې کړاونو، اوپل په پل کعبی شریفی ته په نژدی کېدو سره د انسان په زړه کې داسې کېفیت منځ ته راوړي چې حاجی په الهي عشق او محبت کې له ځانه ناخبره کېږي او زړه یې داسې له نورو ټولو شیانو او محبتونو څخه خالي کېږي چې ګویا په دې کائناتو کې بل هېڅ هم نشته، یواځې د الله پاک مینه او محبت دی اوپرته له دوست څخه هر څه ختم او خاوري

ایری شول،لکه شاعرچې وایي: (پدې کور داسې اور ولګېده چې څپلی هم وسوزیدی).

د دیدن او زیارت طواف

پدې شان او شوکت سره حاجي نیغ هغه دربار ته مخ کوي کوم دربار ته چې بلل شوې ،لومړې د دوست درشل ښکلوي ، بیا د خپلې عقیدې، ایمان او دین د مرکز شااوخوا طواف او چکر لګوي، هر چکر او ګرځیدل د درشل ښکلولو څخه پیل او په درشل ښکلولو یې ختموي[1].

د طواف تر ختمیدو وروسته په مقام ابراهیم کې دسلامی دوه رکعتونه لمونځ اداء کوي، بیا له هغه ځای دصفا په غونډې ورپورته کېږي او چې کله یې سترګې په بیت الله شریف پرېوځي نو بی اختیاره وایي:

((لااله الاالله ولانعبدُ الاایاه مخلصین له الدین ولوکره الکافرون)).

---

[1] (په حجر اسود ښکلولوباندې ځینې جاهل اوناپوهه خلک ګوت نیونه کوي اودا یو ډول بت پالنه بولي، حال داچې دا ددرشل ښکلولو څخه پرته بل څه ندي، د بیت الله شریف طواف د حجر اسود څخه پیل کېږي او دهر طواف په پوره کېدو سره یو ځل حجر اسود ښکل کېږي. یاهغې ته اشاره کېږي، پدې کې د یوې ذرې په اندازه هم ددې توري ډېرې د عبادت شک او شبه نشته، د حضرت عمر فاروق رضي الله عنه دا وینا مشهوره ده چې هغه حجر اسود ته وفرمایل: زه پوهیږم چې ته یوه ډبره یې، که رسول الله ﷺ نه وې ښکل کړې نو مابه ته نه وې ښکل کړې).

(پرته له الله څخه بل هېڅوک د عبادت وړ نشته، د بل هیڅا بندګي مونږ نه کوو، ځمونږ اطاعت یوائې دالله لپاره خاص دی سره لدې که په کافرانو دا سخت او ګران پرېوځي)

د صفا او مروه تر منځ منډې وهل

بیا هغه د صفا او مروه غونډکېو تر منځ منډې وهي، یعنی پخپلو دې منډو دا ثابتوي چې زه به هر وخت او هر کله د خپل رب په رضا او خوښۍ لاس ته راوړلو کې داسې منډې وهم، ددې منډو په دوران کې کله ناکله د هغه له خولې څخه داسې وځي:

((اللهم استعملنی بسنة نبیک و توفنی علی ملته واعذنی من مضلات الفتن)).

(ای الله! ځما څخه کار واخله په هغه طریقه چې ستا دنبي طریقه ده، او ماته مرګ راکړه په هغه لاره چې ستا دنبي لاره ده، او په ژوندکې ماله هغو فتنو څخه وساته چې له نیغې لارې ګمراه کوونکې دي).

((رب اغفر وارحم و تجاوز عما تعلم، انک انت الاعز الاکرم)).

((ای ربه! معاف کړه او رحم وکړه پر ما اوتیرشه ځماله هغو ګمېوڅخه چې ته پرې پوهېږي، ستا توان تر ټولو زیات دی، او ستا کرم هم له ټولو زیات دی)).

په منیٰ، عرفات او مزدلفه کې ودریدل

د دې څخه وروسته هغه لکه د الله دسپایې او عسکر په شان شي، چې پنځه شپږورځې په پوځي او عسکري کېمپ اوچاونې کې تیروي، یوه ورځ په منیٰ کې پاتې کېږي، دوېمه ورځ په

عرفات کې خېمې لګوي، په خطبه کې د خپل عمومي قوماندان خبرې اولاړښوونې اوري، د شپې په مزدلفه کې ځای پر ځای کېږي.

جُمری (شیطان) ویشتل

کله چې په مزدلفه کې سهار شي نو د منیٰ په لوري حرکت کوي، او هلته په هغه ستنه باندې کانې ولې چې هغه ځای ته د ابرهه پوځ دکعبې شریفې د ورانولو لپاره رسیدلی وه، دهر کانې د ویشتلو په وخت کې حاجي وایي:

«الله اکبر رغماً الشیطن و حزبه» اویاداسې ویل:

«اللهم تصدیقاً بکتابک واتباعاً لسنة نبیک».

د کانو د دې ویشتلو څخه د حاجي مطلب دا وي چې ای الله! هر څوک چې ستا د دین په خلاف راپورته کېږي، ستا د دښمن او ستا د کلمې د ښکته کولو اراده کوي زه به دهغې مقابلې ته راپورته کېږم اوداسې به ورسره جنګېږم، بیا هلته قربانې کوي او د وینې تویولو یاد تازه کوي.

د دې څخه وروسته یو ځل بیا د بیت الله شریف په لوري ورګرځي داسې لکه عسکر چې دخپلې دندې او مسؤلیت تر پوره کولو وروسته خپل مرکز او قرارګاه ته بریالې واپس کېږي. د طواف او دوه رکعته لمونځ څخه وروسته احرام خلاصوي، کوم کارونه چې د احرام په سبب پرې بندوه هغه ورته بیا حلالېږي، اوس نو حاجي بیرته خپل عادي او نور مال ژوندته راځي، ددې څخه وروسته حاجي بیا منیٰ ته ځي او هلته په خپله چونې کې اړوي، بیا دوه نورې ورځې هم د کانو ویشتلو کار سرته رسوي

چې دې ته جمرات وايي، دا دهغه پوځ او لښکر د ختمېدو او تباه کېدو يادونه ده چې د کعبې شريفې د تباه کولو لپاره راغلي او دلته رارسيدلي وو، خوالله پاک د مرغيو پوسيله پرې د کانړو باران وکړاوهغه يې تباه اوبرباد کړل.[۲]

درېمه ورځ چې کله په هغو ستنو دکانړو باران وکړي نو حاجي بيرته دمکې مکرمې ښار ته راځي اوبيااوه ځلې د خپل دين له مرکز څخه ګير چاپيره راګرځي، دې ته د وداع ياد رخصت اخستلو طواف وايي او ددې معنئ داده چې حاجي د حج له مناسکو څخه خلاص شو.

د حج اغېزې او برکتونه

دا ټول تفصيلات چې تاسې واوريدل دهغې څخه اندازه کولای شئ چې دحج دارادې څخه نيولې تر بيرته راتللو پورې نژدې دوه مياشتې لګېږي، پدې دوه مياشتو کې څومره زيات اوقوي اثر او اغېزه دانسان په زړه او دماغ باندې پرېوځي.

پدې کې د وخت قرباني ورکول، دمال او دولت قرباني، د آرام اوراحت قرباني، د ډېرو دنيوي اړيکو قرباني ده، د ډېرو نفساني خواهشاتو اوخوندونو قرباني ورکول کېږي، دا ټول

---

[۲] (په عمومي توګه خلک فکر کوي چې جمرات دهغې پېښې يادونه ده چې حضرت ابراهيم عليه السلام ته د قربانۍ ورکولو په وخت کې پېښه شوې وه، يعنې د حضرت اسماعيل عليه السلام د قربانولو په وخت کې شيطان حضرت ابراهيم عليه السلام لاړې اړولو لپاره کوښښ کاوه خو هغه په کانړو باندې وويشتو يا دا چې د حضرت اسماعيل پر ځای چې کوم پسه راغلې وه هغه تيښته وکړه او حضرت ابراهيم عليه السلام هغه په کانړو وويشتو، خو په هېڅ صحيح حديث کې د دې ثبوت له نبي ﷺ څخه ندی راغلې چې د رمي جمار اصلي علت او لامل دادی).

یواځې د الله پاک لپاره او دهغه په خاطر وي چې هېڅ نفسي خواهش پکې داخل نه دی.

بیا پدې ټول سفر کې تقویٰ، پرهیزګاری، د الله پاک یادول او ذکر، او دهغې څخه چې کوم شوق او کېفیت په انسان کې راپیدا کېږي په زړه باندې داسې یو اثر اواغېزه غورځوي چې تر کلنو کلنو پورې پاتې کېږي.

کله چې د حرم پاکې سېمې ته انسان ورسیږي هلته دهغو بې شماره انسانانو اثار ګوري چا چې د الله پاک او دهغه د دېن لپاره هرڅه قربان کړی وه، د ټولې دنیا سره وجنګیدل. کړاونه یې وګالل، بې وطنه شول، ظلمونه یې وزغمل او بلاخره یې د الله پاک مبارکه کلمه او بیرغ پورته کړ او دهر باطل سر یې ښکته کړ چې د الله پاک څخه یې پرته انسانان د نوروعبادت او بندګۍ ته رابلل، دا ډاګیزي، څرګندې او ښکاره نښې نښانې، ایاتونه او مبارک آثار چې یو مسلمان ګوري نو د هغه همت، عزم او اراده د جهاد في سبیل الله لپاره پورته او لوړیږي چې کېدای شي د بل کوم شي څخه یې وانخلي. بیا چې د کعبې شریفې د دین د دې مرکز سره د اړیکو په لړلو د حج د مراسمو د پرځای کولو، منډې او ترې او د مجاهدانه ژوند تیرولو کوم تمرین او ټریننګ چې ګوري نوکه هغه د روژې، لمونځ او زکات سره یو ځای کړي دا به څرګنده شي چې ددې عبادتونو پوسیله الله پاک مسلمانان دیولوی کار، پلان او پروګرام لپاره تیاروي، ځکه نو هر هغه څوک چې کعبې شریفې ته د تللو وس اوتوان ولري کول یې پرې فرض کړیدي، تر څو پورې په هر وخت

کې چې څومره زیات مسلمانان د دې تمرین اوټریننګ څخه تیر شي او هغه لوی کار اوپروګرام ته چمتو او تیار شي.

حج یو ټولنیز عبادت

د حج په ټولو فایدو او ګټو باندې تاسې ترهغه نشئ پوهیدلای تر څو پورې چې تاسې دا خبره په ذهن کې رانولئ چې هر یو مسلمان بیل بیل حج نشي کولای بلکې د ټولو لپاره په ټول کال کې یو څو په شمار ورځې ټاکل شویدي چې په لکونو اوزرګونو مسلمانان د نړۍ د ګوټ ګوټ څخه هلته راټولیږي اود حج مراسم اداء کوي.

مخکې چې ما څه ستاسې په وړاندې بیان کړل دهغې څخه تاسې ته هغه ګټې او فایدې معلومې شوې چې هر یو حاجي ته بیلی بیلی رسیدلې او په هغه یې اثر کولو.

زه به په راتلوونکې خطبه کې تاسې ته دا ووایم چې دنړۍ د ټولو حاجیانو لپاره چې کوم یو وخت ټاکلې شویدی پدې سره یې د څومره ګټو اوفایدو دروازه پرانستلی ده.

د اسلام یو کمال او حکمت دا دی چې په یو عبادت او نیکۍ باندې دوه، دری نه بلکې په سل ګونو کارونه کوي ،یواځې لمونځ کول هم له ګټو او فایدو څخه خالي نه وي چې دهغې سره یې د جماعت شرط، د امامت اصل، د جمعې اواخترونو لمونځونه یو ځای کړل نو د یواځې لمونځ څخه یې د بې شماره فایدو صورت او شکل جوړ کړ.

په یواځې یواځې توګه روژه نیول داصلاح او روزنې لوی وسیله وه، خو ټولو مسلمانانو ته د رمضان میاشت د روژې نیولو لپاره ټاکل دهغې ګټې اوفایدې دومره زیاتې کړې چې په

شمار کې نه راځي. بیل بیل زکات ورکول هم ډیري ګټې درلودې، خو د هغې لپاره یې د بیت المال نظام جوړکړ چې پدې سره یې ګټې دومره زیاتې شوې چې دهغې اندازه تاسې هغه وخت کولای شئ چې کله سوچه اسلامي حکومت او نظام جوړ او عملي شي او تاسې پخپلو سترګو و ګورئ چې ټول مسلمانان خپل زکات یو ځای ته په ټولولو اوبیا حقداروته په ورکولو کې څومره ګټې اوبرکتونه پراته دي.

همدا ډول د حج معامله هم ده، که هر څوک بیل بیل حج اداء کړي بیا هم دخلکو په ژوند باندې ژورې اغېزې لري او لوی بدلون راولي خو دټولې نړۍ لپاره دحج یو وخت ټاکل دهغې فایدې بې اندازې کړي، دا مضمون لږ شانته تفصیل غواړي ځکه نو زه په راتلوونکې خطبه کې هغه درته وړاندې کوم.

۲۷
حج نړیواله اجتماع اوټولنه

د حج ثمرات

په اسلامي نړۍ کې حرکت او خوزښت

ځما د اسلام وروڼو!

تاسې پوهیږئ چې په کومو مسلمانانو حج فرض دی، یعنی چې کعبی ته تللی او راتللی شي، هغه خویوبادوه نه وي، په هر کلي کې دهغې ښایسته شمیر موجود وي، په هر ښار کې په سل ګونو او زرګونو او په هر هېواد کې په لکونو باندې وي، او هر کال لدی خلکو څخه دحج په اراده ډیر زیات کسان له کوره وځي.

غور اوفکر وکړئ چې دنړۍ په ګوټ ګوټ کې چې هلته مسلمانان اوسیږي د حج په موسم کې څومره د اسلام ژوند په حرکت او خوزښت راځي، څه ډول راپورته کیږي اوځومره ورځې او وخت پاتی کیږي، د رمضان دمیاشتی څخه نیولې تر ذی القعدې پورې دمختلفو هېوادونو مسلمانان د حج په نیت او ارادې سره له کورونو حرکت کوي، دحج تر اداء کولو وروسته بیا د بیرته راتللو لړۍ آن تر ربیع الثاني پورې روانه وي.

پدې پنځه شپږ میاشتو کې دنړۍ په هر ګوټ کې د مسلمانانوپه سهمو او کورونو کې یو ډول ژوند او دیني حرکت لیدل کیږي، هغه مسلمانان چې حج ته ځي او د هغې څخه وروسته راځي هغوی خو په یو ځانګړي دیني حالت او کیفیت کې آخته وي، بلکې هغه مسلمان چې خپله حج ته نه ځي د نورو

حاجیانو د رخصتولو او بیا د بیرته راتللو پورې په یو خاص ډول حالت کې وي او ټول پکې بوخت او مشغول وي.

د تقوی او پرهیزګاری زیاتوالی

کله چې یو یوحاجي نیت کوي دهمدی نیت سره په هر یو باندې د الهي ویرې، پرهیزګاری، توبې، استغفار او نېکو اخلاقو اغېزې او اثرات پیل کېږي، هغوی دخپلو خپلوانو، عزیزانو، دوستانو، معامله کوونکو اوهر ډول خلکوڅخه داسې رخصتېږي لکه چې یو نوې انسان ورڅخه جوړ شوی وي،او د الله پاک له لوري دهغه زړه پاکېدل او صفا کېدل پیل کېږي، تاسې وګورئ چې دیو حاجي پدې حالت په څومره خلکو باندې نیک، ښه او غوره اثر پرېوځي،که چېرې دنړۍ څخه یو لک حاجیان پدې ډول او دې اخلاقو د حج لپاره تیار او چمتو شي نو د نړۍ په څومره خلکو به یې اثر پرېوځي، بیا چې د حاجیانو کاروانونه د کومو کومو ځایونو څخه تیریږي، هلته دخلکو دلیدلو، مخامخ کېدلواو د لبیک اواز اوریدلو سره دڅومره خلکو زړونه ګرموي،دڅومره خلکو پام د الله او هغه دکور په لوري اړوي، پدې سره د څومره خلکو ویده شوی روحونه رابیداریږي او دحج شوق پکې راپیداکېږي، بیا چې کله حاجیان د ديني مرکز څخه راستانه شي او خلکو ته خپل حالات او دهغه ځای برکتونه وایي نو د څومره خلکو په زړونو کې ولولې او احساسات په جوش راځي او هریو دا هېله او ارزو لري چې زر ترزره هغې دیني او اسلامي مرکز ته ولاړ اوهلته حاضري ورکړي.

د اسلامي نړۍ د بیداري وخت

که زه دا وواېم لکه څرنګه چې درمضان مېاشت په اسلامي نړۍ کې د دیني ژوند او تقویٰ وخت دی، په همدی توګه د حج وخت هم په ټوله نړۍ کې د اسلام د ژوند او بیداري وخت او زمانه وي، پدې توګه داسلامي دین رالیږونکې ذات داسې بې مثاله طریقه وړاندې کړیده چې تر قیامته پورې به ان شاء الله د اسلام نړۍوال خوزښت او حرکت نه څوک ختم کړی اونه به یې څوک ودروي، که د نړۍ حالات هر څومره خراب اوڅومره هم ګډوډ شي د کعبې شریفې مرکز د اسلامي نړۍ په منځ کې داسې ایښودل شویدی لکه د انسان په بدن کې چې زړه ځای پر ځای شوی دي، تر څو پورې چې زړه حرکت کوي بدن نه مړکېږي، سره د دې که د ناروغیو په سبب حرکت او خوزښت هم نشي کولای، په همدی توګه د کعبې دا زړه په هر کال کې دلرې لرې څخه وینه راکاږي اوبیایي د شریانونو پوسیله بیرته دنړۍ ګوټ ګوټ ته رسوي، تر څو پورې چې د کعبې دا زړه حرکت کوي او تر څو پورې چې دنړۍ له هر لوري څخه وینه را اخلي اوبیایي ویشي دا لړۍ به همداسې روانه وي، تر هغې پورې د دې بدن مړینه اومرګ امکان نلري سره له دې چې ناروغیو ډیر بدحاله کړی هم وي.

د دیني او امتي یوالي نااشنا نندارە

لږ شانته خپلې سترګې بندی کړئ او هغه نقشه په تصورکې راولئ چې دختیځ له لوري، د لویدیځ له لوري، د شمال له لوري او د جنوب له لوري د بې شماره هېوادونو،بې شماره قومونو، بې شماره میلیتونو مسلمانان په زرګونو لارو د یو

مرکز په لوري راروان وي چې شکلونه او رنګونه يې مختلف، ژبې او تلفظ يې مختلف. بيا چې کله دا ټول ګډوډ اوغير متجانس انسانان يوي خاصې سېمې اوځانګړي ځای ته ورسيږي، هر يو خپل وطني، قومي اوولسي لباس،پوښاک، خولې، پګړۍ، واسکټ، کوټ، بوټان، او هر څه لری کړي او ټول يو ساده فقيرانه لباس او يونيفورم واغوندي.

د احرام ددې يونيفورم تر اغوستلو وروسته په ځرګنده داسې معلومېږي چې د کائناتو د شاهنشاه او د ځمکې او آسمانونو د لوی پاچا پوځ د نړۍ د زرګونو قومونو او ميليتونو څخه چاڼ او راټول شوی او د يو پاچا پوځ او لښکر دی، د يو ډول بندګۍ او اطاعت نښان په ټولو باندې ثبت شوی،په يو ډول تاربانديې ټول ټرل شوی، اوټول د يوی پلازمينی په لورد خپل لوی او عظيم شاهنشاه حضور اودربار ته وړاندې کېږي.دا يونيفورم اغستونکې پوځ چې کله د ميقات څخه تيريږي نو د ټولو سپايانو او عسکرو په ژبه او خوله باندې همدا يوه ترانه وي.

((لَبَّيْكَ اللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ))(بخاري).

د دې ټولو لښکريانو ژبې او الفاظ سره بدل دي خو د ټولو شعار اوناره يوه ده، څومره چې مرکز ته نژدی کېږي دهغوی دايره او حلقه کوچنۍ او تنګه کېږي، د مختلفو هېوادونو کاروانونه سره يو په بل کې مدغم اوننوځي، بيا ټول سره يو ځای لمونځونه اوعبادت اداء کوي چې د لمانځه او عبادت طريقه د ټولو سره يو شانته وي.

د ټولو یونیفورم یو، د ټولو امام یو، د ټولو حرکت یو، د ټولو ژبه یوه، د ټولو ناره او شعار یو، ټول د یو الله اکبر په ویلوښکته کېږي، پورته کېږي، رکوع اوسجده کوي، ټول یو ډول عربي قرآن لولي اواوري. په دې توګه دژبو،هېوادونو اونسلونو فرق او توپیر له منځه ځي او د یو او لاشریک الله نړیوال جماعت او ډله جوړیږي. بیا چې همدا کاروانونه په یوه خوله اویوه ژبه د (لبیک اللهم لبیک) شعار اوناری پورته اوحرکت پیل شي، په هره لوړه اوژوره او دهر کاروان سره د مخامخا کېدو په حالت کې همدا شعار اوناره پورته کېږي، دخوب څخه سهار د راپورته کېدو په مهال یو ځل بیا د لبیک خوندوره ترانه زمزمه کېږي نوبو حیرانوونکې اوعجیب حالت رامنځ ته کوي چې انسان پکې خپل وجود له یاده وباسي او ددې لبیک په کېفیت کې جذبیږي.

بیا د ټولې نړۍ څخه راټول شوي انسانان د یوی کوټې څخه ګیر چاپیره راڅرخي چې ټولو یوشانته لباس اغوستی وي، ټول د صفا او مروه په منځ کې منډې وهي، بیا ټول په منی کې کېمپ لګوي، بیا ټول د عرفات په لوري حرکت کوي، هلته بیا د یو امام خطبه اوري، بیا ټول دشپې په مزدلفه کې وخت تیروي او بیا سبا ټول منی ته راځي، بیا ټول دعقبه جُمری په کانو باندې ولي، بیا ټول قرباني کوي، بیا ټول د کعبی طواف ته راګرځي اوهلته طواف کوي، یو ځای لمونځونه اداء کوي، دا د یو داسې وحدت او یوالی ننداره اونظاره ده چې دهغې مثال اونمونه په نړۍ کې ډیره کمه لیدل کېږي.

د یو موخې لپاره په یو مرکز کې راټولېدل

دنړۍ د ټولـو قومونـو اومیلیتونـو څخـه دراتلونکـو خلکـو راټولېـدل پـه یـو مرکـز کـې او بیـا دا ټـول پـه یـو زړه، یـو فکـر اوتـصور، پـاکوولولو اواحـساساتو، پاکواوصـافو اعمـالو اومقـصدونوسره یـو ځـای کېـدل پـه حقیقـت کـې دومـره لـوی اوعظیم نعمت دی چې پرته له اسلام څخه بل دین دآدم علیه السلام اولاد او نسل ته ندی ورکړی.

دنړۍ قومونه تل یو له بل سره مخامخ اویو ځای کېږي خو په څه ډول؟ د جګړې په میدان کې د غـاړو پرېکولـو اوغورځولـو لپاره، یادروغې جوړې په کانفرانسونو او سېمینارونو کې، د هېوادونو د ویش او تقسیم لپاره، یا په نړیوال تنظیم کې، تر څـو هـر قـوم بـل قـوم تـه د دوکـې، چـل، فریـب، دسیـسې او خیانتونو لومه اوجال وغوړوي او دنورو له زیان او تاوان څخه خپله ګټه او فایده پورته کړی.

دټولو قومونو او میلیتونو د خلکو یوځای کېدل په صاف او پاک زړه سره، په ښه نیت، ښو اخلاقو، مینه او محبت سره، د نړ[illegible]حاني یوالي سره، دتصور فکر او اعمالو په وحدت سره، یو ځل نه بلکې د تل لپاره، بلکې تل او د همیشه لپاره په یومرکز کې راټولېدل ایا پرته له اسلام څخه بل څوک دا ډول لوی نعمت انسان ته ورکولای شي؟

په نړۍ کې د امنیت راوستلو اوساتلو لپاره، دقومونو تر منځ د جګړو او شخړو ختمولو اود دوستۍ د راوستلو په خاطر د دوستۍ، وروری، مینې اومحبت په پراخه فضا کې پرته لدی څخه کومه نسخه کار ورکولای شي؟

د امن او ډاډ راوستلو لپاره تر ټولو لوی خوزښت

اسلام یواځې همدا کار نکوي، ددې څخه زیاتي نوري چاري هم شته، هغوی په خپلو پیروانو باندې لازم کړی چې په کال کې څلور میاشتې چې د حج او عمرې لپاره تاکل شویدی په هغې کې باید کوښښ وکړی چې د حاجیانو په ټولو لارو کې ډاډمن امنیت او کراري وي.

دا په نړۍ کې تر ټولو لوی او غټ امن راوستونکې تحریک او خوزښت دی، که د نړۍ د واک واګې د اسلام په لاس کې وي نو د مسلمانانو پوره کوښښ به دا وي چې په نړۍ کې داسې ګډوډي اوناکراري رانشي چې د حج اوعمرې اداء کول ورسره اغیزمن شي.

په ټوله نړۍ کې یواځینې د امن مرکز

اسلام نړۍ ته داسې یو حرم ورکړی چې تر قیامت یوري به دآمن او ډاډ ځای او ښار وي، هلته د انسان خو څه کوي د څارویو ښکار هم ناروا دی، هلته د وښو ریبل هم ناروا دي، هلته دځمکې اغزي هم نه ماتول کېږي، هلته حکم دا دی چې که دچا څخه څه پرېوتل نو هېڅوک به یې پرته له تاکل شوي کسانو څخه نه راپورته کوي.

اسلام نړۍ ته داسې ښار ورکړی چې هلته د وسلې راوړل بند او منع دی. هلته غلی، دانی، مېوې او د اړتیا وړ شیانو منع کول او یا د قېمتئ لپاره ساتل د الحاد تر پولې پورې رسېږي، هلته ظلم کوونکو ته الله پاک داسې اخطار ورکړیدی: (نذقه من عذاب الیم). (مونږ به هغوی ته دردونکې عذاب ورکړو).

د حقيقي مساوات مرکز

اسلام نړۍ ته داسې مرکز ورکړی چې دهغې تعريف داسې کېږي:

﴿ سَوَآءً ٱلۡعَـٰكِفُ فِيهِ وَٱلۡبَادِ ﴾ الحج: ۲۵

مونږ (مسجدالحرام) داوسيدونکو اوله بيرون نه دراتلونکو خلکو لپاره يو شان ګرزولې دې.

يعنې هلته د ټولو هغو انسانانو حقوق بالکل برابر دي څوک چې دالله پاک پاچايي اودمحمد مصطفیﷺ لارښوونې منې اوپه اسلامي وروړۍ کې داخل وي.

که هغه د امريکا اوسيدونکې وي او که د اروپا، د چين وي او که د هندوستان، چې هغه مسلمان وي نو په مکه کې دهغه هومره حقوق دي لکه څومره چې د مکې داوسيدونکو حق دی.

ټول حرم شريف د جومات پشان دی چې هر څوک په هر ځای کې واړوي هماغه يې ځای دی، هېڅوک يې له ځای نشي پورته کولای، نه ورځخه کرايه غوښتلې او اخستلای شي که ټول عمر هلته پاتې شي. هېڅوک دا حق نلري ووايي چې دا ځما ځمکه يا ملکيت دی، نه يې خرڅولای شي، نه دهغې کرايه اخستلای شي، کله چې هغه ورځخه پورته شي نو بل راتلوونکې پکې هماغه حق لري لکه چې مخکنی پکې لرلو، بالکل دا ټول حرم همداسې حکم لري.

د نبيﷺ فرمان دی:

((مکة مناخ لمن سبق)).

هر څوک چې مخکې دې ښارته راشي او ځای ونيسي هغه ځای د همده شو)).

هلته د کورونو کرایه اخستل جواز نلري.

حضرت عمر فاروق رضي الله عنه په خپل خلافت کې حکم کړی وو چې د حرم اوسیدونکي دې خپلو کورونو ته دروازې او پردې نه لګوي، تر څو هر څوک چې وغواړي دهغوی په کور کې دیره شي، ځینې فقهاء تردې پورې وایي چې دمکې په هېڅ کور باندې دچا دملکیت حق نشته، اونه چاته په میراث ورکول کېدای شي.

ایا پرته د اسلام څخه بل کوم دین داسې نعمتونه چاته ورکولای شي؟

ځما داسلام ورونو!

د اوو هغه حج چې دهغې په هکله فرما یل شوی دي چې هغه په عملي کولو سره وګورئ چې په هغې کې څومره ګټې او فایدې ایښودل شویدي.

زما په ژبه کې دومره توان نشته چې د هغې ټولې فایدې او ګټې درته بیان کړم خو ما چې د ګټو او فایدو کومه لنډه نقشه ستاسې په وړاندې کېښوده دهغې څخه به تاسې پوهیدلې وئ چې حج څه شي دی؟

ځمونږ بې پروایي اوناقدري

د دې ټولو خبرو تر اوریدلو وروسته اوس ځما د سوځیدلي زړه څخه هم څه واوري.

دنسلي او نژادي مسلمانانو حال دهغه کوچني ماشوم په شان دی چې د ملغلرو او الماسو په کان او معدن کې پېدا شوی وي، هغه ماشوم ته ملغلرې او الماس د ډبرو او کانو په شان بې ارزښته اوبې قېمته ښکاري، همدا حالت د نسلي اونژادي

مسلمانانو هم دی چې نړۍ د کومو نعمتونو څخه بې برخې ده او ددې بې برخې توب په وجه په سختو کړاونو او مصیبتونو کې اخته شوی اودهغې په لټون پسې لیونې او اندیښمن ګرځي، دا ټول نعمتونه پرته د لټون اوکړاونو څخه تاسې ته خوشې او مفت پلاس درغلې دي او یواځې پدې لامل چې تاسې د یو مسلمان په کور کې پېدا شوي یاست.

دتوحید کلمه چې دانسان دژوند ټولې غوټې خلاصوي او نیغه لاره انسانانو ته ښیلې کوچنیوالي څخه ستاسې په غوږونو کې اچول شویده.

د لمونځ او روژې کېمیاوي نسخه دومره قیمتي اوارزښتناکه ده چې د څارویو څخه انسان جوړوي، او انسانان یو دبل ورونه او خواخوږی ګرځوي،د ورور توب او دوستۍ لپاره د دې څخه غوره اوارزښتناکه نسخه بله نشته، دا تاسې ته پخپله د مور پلار څخه په میراث پاتې شوه، د زکات بې مثاله نسخه چې دمال او زړه د پاکوالي سبب ګرځي اومالي نظام ټول داصلاح او سمون په لاره بیایي، تاسې خپله پوهیږئ چې د دې څخه بې برخې انسانان د یو بل مخونه څېرویي، تاسې ته داسې خوشې اوبې بیه پلاس درغلل لکه چې دیو تکړه طبیب ځوی ته خوشې هغه نسخې پلاس ورشي کومې چې نور خلک پسې لیونې او سرګردانه ګرځي، پدې توګه د حج هغه لوی او ستره طریقه چې نن سبا په نړۍ کې دهغې مثال اونمونه نشته کوم چې دهغې څخه ځواکمنه لاره بله نه پېداکېږي چې د اسلام نړیوال تحریک د تل لپاره ژوندی اوخوزنده وساتي، اوس په نړۍ کې داسې مادي ځواک نشته چې د دنیا دګوټ ګوټ څخه

انسانان د یو مرکز په لوري راجذب کړي او بیا د بیلا بیلو قومونو، میلیتونو او نسلونو خلک سره یو ځای او د هغوی څخه خدای پالوونکي، نیک نیت لرونکي او خواخوږی ورونه جوړ کړی.همدا بی مثاله اوبی جوړې طریقه تاسې ته په لاس درغله، خو تاسې د دې ټولو نعمتونو قدر، ارزښت او قیمت ونه پېژانده دا ځکه چې ستاسې سترګې پداسې حال کې خلاصې شوی چې دا شیان تاسې ته په کور کې خوشي او مفت پلاس درغلل.

تاسې اوس ددې ارزښناکو طریقو اونسخو سره داسې لوبې کوئ لکه چې یو ناپوهه ماشوم یې په کان کې د ملغلرو او الماسو سره کوي او هغه یواځې کانې او ډبرې ګڼي.

کله چې څوک د داسې ارزښناکو شیانو سره لوبې کوي او هغه بی ارزښته بولي نو د سړي زړه ورسره سوځي، څوک به دومره حوصله وکړي چې دومره ازښناک مال او دولت دخرابیدو او ضایع کېدو په حال کې وګوري.

تاسې به د یو شاعر دا شعر اوریدلی وي.

خر عیسیٰ اګر بمکه رود++++چون بیاید هنوز خر باشد

لمونځ ، روژه، زکات او حج ټول د غور او فکر کوونکو انسانانو د اصلاح، روزنې، تربیت اوسمون لپاره دي نه د څارویو او ځناورو لپاره، څوک چې د دې په معنیٰ او مطلب پوه نشي، دهغه موخه او هدف ونه پېژني، دهغې څخه د فایدې اخستلو اراده ونلري چې کومې فایدې پکې ایښودل شویدي، او دچاپه دماغ کې چې ددې عبادتونو دموخې اوهدف هیڅ تصور نه وي.

که چېرې هغه ددې عبادتونو اوطریقو یواځې شکل اوصورت اداء کړي لکه چې مخکښو کول نو د دې څخه به څه تر لاسه شي.

د افسوس خبره همدا ده چې ننني مسلمانان د دې ټولو عبادتونو يواځې شکل، صورت او ظاهري ارکان اداء کوي پداسې حال کې چې په هغې شکل او صورت کې هېڅ روح نه وي، تاسې ګورئ چې په لکونو انسانان هر کال حج ته ځي او د حج کولو څخه وروسته بيرته راګرځي، خو نه د تللو په وخت کې په هغوی باندې هغه حالت او کېفيت راځي چې د حرم په يو تلوونکې مسافر باندې بايد راشي اونه د راتللو څخه وروسته هغه اغېزه او اثر پکې وي چې بايد حج يې پرې وکړي، هغوی د تللو او سفر په دوران کې په لاره کې په هېڅ مسلمان او غير مسلمان باندې هېڅ ډول اثر نشي غورځولای، بلکې دخپلې بداخلاقۍ، بد کردارۍ او غلطو کارونو په وجه د اسلام په پاکه لمن باندې تور داغ لګوي. په ځای د دې چې په خلکو ښه او غوره اثر وکړي اونامسلمان خلک اسلام ته راتشويق کړي خپل مسلمان وروڼه هم ددوی څخه کرکه او نفرت پيدا کوي ځکه نو ځمونږ ځوانان اوس د دې سوال او پوښتنه کوي چې آخر پدې عبادتونو کې څه ګټه او فايده ده؟ پداسې حال کې چې حج هغه عبادت او طريقه ده کې په اصلي شان سره ادا شي نو دومره فايدې او ګټې به ورڅخه راڅرګندې شي چې کافران به يې په ليدلو سره ايمان راوړي.

هغه وخت چې د بيلا بيلو هېوادونو څخه په لکونو خلک يو مرکز ته راټولېږي او بيا خپلو هېوادونو ته ستنېږي، په لارو کې او بيا په خپلو هېوادونوکې ددې فايدې او ګټې بيانيږي نو ددې سره سره به هم څوک ددې له فايدو او ګټو څخه ناخبره پاتې شي؟

په الله پاک قسم! که دا مراسم او عبادت په خپل اصلي شکل او شان سره اداء کېدای نو ږندو به يې هم ګټې اوفايدې لېدلې وای، کنو به يې فايدې اوريدلې وای، د حج مراسمو به هر کال په لکونو خلک نيکان کړئول، په زرګونو کافران به اسلام ته راتلل، د لکونو کافرانو په زړونو کې به د اسلام عزت او درناوې پېدا کېده، خو لعنت دې وي په ناپوهۍ او جهالت باندې، ناپوهو اوجاهلو خلکو ته چې قېمتي اوارزښناک شي پلاس ورشي نو څه ډول ورڅخه ضايع کېږي.

د حج څخه د پوره ګټې او فايدې لاس ته راوړلو طريقه

د حج څخه د پوره فايدې د تر لاسه کولو لپاره اړينه وه چې د اسلام په مرکز کې داسې يو لاس اوځواک وا ي چې د دې نړۍ وال ځواک او طاقت څخه يې کار اخستلای، يا داسې لوی او پراخ زړه وا ي چې په ټول کال کې يې د نړۍ په بدن کې صافه او سمه وينه چلولې، يا داسې دماغ وا ي چې ددې لکونو خلکو څخه يې هر کال په ټوله نړۍ کې د اسلام دخپرولو کار اخستلای، يا کم له کمه داسې يوه نمونه اوماډل وای چې د اسلامي ژوند تنده پرې ماتيدای او په لکونو خلکو د دې نمونې او ماډل په لېدلو سره خپل ژوند برابرولې او بيا خپلو هېوادونو ته تللې لکه چې په صدر اسلام کې همداسې کېدل.

خو افسوس دا چې هېڅ هم نشته، د ډېرې مودې راهيسې په عربو کې نوې جهالت پالل کېږي، دعباسيانو څخه نيولې تر عثمانيانو پورې هر پاچا اوواکمن د عربو د پرمختګ او ترقۍ پر ځای هغوی مخ بنکته روانول تر څو خپل سياسي موخه تر لاسه کړي.

هغوی عربان د علم، فرهنګ، اخلاقو، تمدن بلکې د هرشي څخه بې برخې کړل او ترټولو ښکته درجې ته يې ورسول، دهمدې لامله هغه سېمه او ځمکه چې دهغې څخه د اسلام نور او روښنايي ټولې نړۍ ته خپره شوې ده اوس خپله دجهالت په تيارو کې پټه ده او هغه دور ته نژدې شوې کوم چې د اسلام څخه مخکې وه.

نه هلته اوس اسلامي علم شته نه اسلامي اخلاق او نه اسلامي ژوند.

خلک له لرې لرې څخه د ډيرې مېنې او محبت سره د حرم شريف سفر کوي، خو کله چې هلته ورسيږي هرې خواته جهالت، ناپاکې، حرص، بې حيايې، دنيا پالنه، بد اخلاقي، ګډوډي او نور بد حالتونه وګوري نو د هغوی د مېنې، محبت، درناوي اواحترام ولولې او احساسات ختم او ساړه شي آن تردې چې ځينې د ايمان سره تللي خلک بيرته بې ايمانه راګرځي. اوس بيا هغه منجاوري سيستم چې د حضرت سيدنا ابراهيم عليه السلام او حضرت سيدنا اسماعيل عليه السلام څخه وروسته په خلکو کې رواج شوی او حضرت محمد مصطفی ﷺ ختم کړی وو يو ځل بيا سر راپورته کړی او دځاې خلکو، چارواکو او واکمنانو لپاره حرم او کعبه شريفه د مالي او مادي ګټې، تجارت او سوداګرۍ وسيله او ذريعه ګرځيدلې ده، حج کوونکې هغوی خپل تجارتي مال او سامان بولې، په بيلا بيلو هېوادونو کې دهغوی استازي ډبلې ډبلې تنخواګانې اخلي ترڅو دحج لپاره حاجيان برابر کړي اودوی پرې هلته مزې، چرچې اوتجارت وکړي. هغوی عامو خلکو ته د قرآن او نبوي حديثو څخه د حج برکتونه اوفايدې

بیانوي تر څو هغوی تشویق شي اود دوی لپاره د ګټې اوتجارت وسیله وګرځي.[۳]

د دې خبرو څخه ځما مطلب دا ندی چې څوک ملامت کړم بلکې زه دا ویل غواړم چې د حج پشان لوی او ستر عبادت خلکو څه ډول بې اثره او بې اغېزي کړي دي، تاسې دا فکر ونکړئ چې کمزوري او نېمګړتیا په اسلامي عباداتو او طریقو کې ده بلکې اصلي کمزوري او نېمګړتیا په هغو خلکو کې ده چې په نامه مسلمانان دي او د اسلام نوم د خپلې ګټې لپاره استعمالوي.

دا طریقې خو ستاسې لپاره راویستل شوی وې تر څو ستاسې څخه د ټولې نړۍ اصلاح کوونکي، سمووونکي، معلمان او لارښوونکي جوړ کړي، که تاسې پدې طریقو باندې پوره عمل کړای وای اوس به دټولې نړۍ امامت ستاسې پلاس کې وای، خو افسوس چې اوس دا طریقې داسې بدنامې شوې چې خپل خلک هم پرې شک کوي.

د دې داسې مثال دی لکه یو پوه او لایق طبیب چې ډیرې ښې اوغوره نسخې پرېږدي خو وروسته دا نسخې جاهلو اوناپوهو خلکو ته پلاس ورشي چې هغوی یې نه په طریقه پوهیږي او نه په قدر او ارزښت باندې او بلاخره هغه ټولې ضایع اوخوشې ولاړې شي.

---

[۳] ((څرنګه چې دا وینا په ۱۹۳۸ میلادي کال کې ورکړل شوی ده نو هغه وخت حالات همداسې وه اوس حالات څه لږ شانته بدل شویدي خو سوداګري اوتجارت لاهماغسې په حاجیانو باندې سرته رسول کېږي بلکې کوم هېوادونه چې حاجیان لېږي هغوی هم اوس پرې تجارت کوي.))

که نسخه هرڅومره قوي، ښه او غوره وي خو دهغې څخه کار اخستل او د استعمال طریقه حکمت غواړي، که جاهل اوناپوهه کسان دا غوره او ښه نسخه استعمال کړي نو د ګټې پر ځای تاوان او زیان هم رسوي، او بیا دا ټول زیان او تاوان په نسخه باندې ور وتپل شي چې په اصل کې همدا غلطه وه، مونږ خو خپل کارسم کړې دي.

اووم فصل

جهـــاد

۲۸
جهاد

ځما د اسلام وروڼو!

په مخکنیو خطبو کې ما څو څو ځلې دا خبره کړې چې دا لمونځ، روژه، زکات او حج چې الله پاک پر تاسې فرض کړي او د اسلام ارکان یې ګرځولي ، دا ټول شیان د نورو مذهبونو په شان یواځې مذهبي مراسم، شکلونه، او صورتونه ندي چې دهغې په ظاهري اداء کولو درڅخه خپل خالق اومالک رضا او خوشحاله شي.

بلکې دا په اصل کې د یو لوی هدف، موخې او پروګرام دعملی او پلی کولو لپاره ستاسې د تیاري او چمتوالي کورس دی، چې په دې توګه تاسې ته تمرین اوټریننګ درکړي او هغه لوی کارته مو چمتو او اماده کړي.

څرنګه چې ماستاسې په وړاندې په پوره تفصیل سره دا ټول شیان بیان کړل نو اوس د دې وخت راغلې چې هغه اصلي موخه، هدف او پروګرام درته بیان کړم دکوم دعملي او پلي کولو لپاره چې دا ټول کارونه کېدل.

د اسلام حقیقي مقصد او هدف

په لنډه توګه مقصد او هدف داسې بیانولې شو چې د انسان څخه دانسان حکومت اوواکمنې لرې کول او د یو الله پاک واکمني او حکومت پرې پلی اوعملي کول، پدې لاره کې پخپل مال او ځان سره هلې ځلې کول، قربانې ورکول او کوښښ کول

عبارت له جهاد څخه دی، لمونځ،روژه، زکات او حج د دې موخې اوهدف دلاس ته راوړلو لپاره تیارې اوچمتوالی دی.

څرنګه چې د ډیرې مودې راهیسې خلکو دا موخه اوهدف هیر کړی او ټول عبادتونه اوس هغوی ته یواځې تصوف اورهبانیت ګرځیدلی نو ځکه ما چې کوم لنډ تعریف بیان کړ هغه تاسې ته یو معما ښکاري نور دهغې په مطلب نه پوهیږئ.

راشئ چې اوس دهغې موخه او هدف پوره تفصیل درته بیان کړم.

دخرابیو اصلي لامل دحکومت خرابي ده.

په نړۍ کې چې تاسې څومره خرابۍ ګورئ د هغې ټولو خرابیو ریښې او بیخ د حکومت په خرابۍ او ناسموالي کې وي.ځواک او دولت (مال) د حکومت پلاس کې وي، قانون حکومت جوړ وي، د نظم، اداری او دسپلین ټول واک د حکومت سره وي، د پوځ او پولیسو ځواک هم د حکومت په لاس کې وي، ځکه نو په خلکو او ولس کې چې څه خرابۍ راپیدا کیږي هغه د حکومت له لوري وي یاد هغوی په مرسته او کومک رامنځ ته کیږي ځکه د یو شي د خپراوي او نشر لپاره چې د کوم ځواک او توان اړتیاده هغه د حکومت سره وي.

❁- تاسې ګورئ چې دسود خوړولو بازار ورځ په ورځ ګرمیږدونکې دی، شتمن او مالدار خلک دغریبو او بې وځلو خلکو وینې زبیښي، دا ټول ولې؟ دا پدې خاطر چې حکومت خپله سود خوري او دنورو سره پدې هکله مرسته هم کوي، ددې حکومتونو قضایي محکمې او عدالتونه سود خوړونکو ته سندونه او ډګري ورکوي،د همدې خلکو په زوراو قوت باندې دا سودې کمپنۍ او بانکونه روان دي.

۞- تاسې ګورئ چې په خلکو کې ورځ په ورځ بداخلاقي، بې حیایې او فحاشي خپرېږي دا ولې؟ دا ځکه چې حکومت دخلکو د زده کړې، تعلیم اوروزنې لپاره داسې نمونې او ماډلونه جوړ کړي دي چې تاسې یې پخپلو سترګو ګورئ که تاسې دبل ډول زده کړې، تعلیم او روزنې ډول او نمونه وړاندې کول او عملي کول غواړئ نو د دې د عملی کولو لپاره به وسایل اوامکانات له کومه راوړې؟ که تاسې څه تیار کړئ نو هغه به بیا چېرې کار کوي ځکه د رزق او روزې ټولې لارې خو د غلط او خراب حکومت پلاس کې دي.

۞- تاسې ګورئ چې په نړۍ کې بې کچه او بې حده وینه تویږي، د انسان علم او پوهه ددې تباهۍ او هلاکت لپاره استعمالېږي، دانسان د کوښښونو میوه آورته غورځول کېږي، قیمتی او ارزښناک ځانونه دخاورې او شګود څلو پشان له منځه وړل کېږي، دا ټول ولې؟ دا یواځې پدې سبب چې د آدم علیه السلام په ځامنو کې چې کوم تر ټولو زیات شریر، بداخلاقه، رزیل او سپک وه هغوي د ټولو ملتونو او هېوادونو مشران، واکمنان او چارواکي شویدي، ځواک دهغوی پلاس کې دی کوم لوري ته چې نړۍ روانوې هغه لوري ته ورپسی ځي.

د علم، دولت،مال، شتمنۍ، ځان او نفس لپاره چې هغوی دمصرف لارې کومې جوړې کړي په هماغه لارو کې لګیادي مصرفیږي.

۞- تاسې ګورئ چې په نړۍ کې هر لوري ته د ظلم اوزیاتي بازار ګرم دی، بې وځلو او غریبو ته په هېڅ ځای کې دعدل او انصاف لاس ته راوړلو امید او هېله نشته، دغریبو ژوند ګران

شويدي، محكمي، قضاءاو عدالتونه دوكانونه ګرځيدلي چې دقيمت په بدل کې عدل او انصاف اخستل او پلورل کيږي،دولس څخه ماليات او ټيکسونه اخستل کيږي او په هغې باندې د لويو چارواکو، صاحب منصانو اوواکدارانومانې، ښکلي موټرونه او نور د عياشئ او فحاشي مصرفونه او خرڅونه پوره کيږي. سود خورونکي، اربابان، نوابان، بايان، چارواکي، مشران، سپين روبې، پير فقير، سينما لرونکي، د شرابو سوداګران، د فحشو کتابونو او رسالو خپرونکي، جواري او قمار کوونکي او داسې نور زيات خلک دالله پاک د مخلوق او انسانانو عزت، حيا، ابرو، اخلاق، مال او ځان تباه او برباد وي خو سره د دې ټولو څوک منع کوونکې او لاس نيونکي نشته، دا هرڅه ولې داسې کيږي؟ دا ځکه چې دحکومت ماشين خراب شويدی، ځواک چې دچا پلاس کې دی هغه خراب دی، هغوی خپله ظلم او زياتي کوي او دظالمانو مرسته هم کوي،دا ظلم ځکه کيږي چې هغوی ددې ظلم غوښتوونکې يا په هغې سترګې پټوونکې دي.

ددې مثالونوڅخه به تاسې ته څرګنده شوی وی چې دټولو خرابيو بيخ او ريښی دحکومت په خرابی پورېټراو لري، د خلکو دفکر اونظر خرابوالی،داخلاقوفساد اوخرابي، انساني ځواک او توان بې ځای مصرفول، د کاروبار غلطی لارې چاری خپلول، د ژوند د غلطواو خرابو طريقو رواجول، د ظلم، زياتي او بد کاريو خپرول،او دالله پاک مخلوق تباه کول دا ټول پدې خاطر دي چې دواک، اختيار او اقتدار کلياني په غلطو، خرابو او فاسدو لاسونوکې دي.څرګنده خبره ده چې کله واک او اختيار په غلطو او بدو لاسونو کې وي او دخلکو او ولس روزې ددې

خلکو په واک کې وي نو هغوی په خپله هم خرابي او ورانې خپروي اود خرابۍ هر ډول ته به وده ورکوي تر څو پورې چې واک اواختیار د داسې خلکو پلاسونو کې وي د اصلاح او سمون هېڅ کار فایده نلري.

اوس چې تاسې پدې پوه شوې نو داخبره به درته اسانه شي چې دخلکو، عام ولس اومخلوق اصلاح او سمون، دتباهۍ اوهلاکت څخه د خلاصون او نجات لاره یواځې اویواځې دا ده چې د حکومت خرابي ختمه شي او په هغې کې اصلاح او سمون راشي.

یو عام او عادي سړی هم پدې پوهیږي چې په کوم ځای کې زنا آزاده او عامه وي، هلته که د زنا په خلاف هر څومره وعظونه او نصیحتونه وشي نو ګټه او فایده نلري، خو که د حکومتي اختیار څخه کار واخستل شي او ټولې هغه لارې او چارې بندې شي چې دزنا لپاره شرایط او حالات برابروي نو عام ولس او خلک به خپله د حرامو لاره خوشي او حلاله پاکه لاره به خپله کړي ځکه د حکومت وظیفه ده چې حلالې لارې په برابرولو کې به د عام ولس سره مرسته او کومک کوي.

شراب، قمار، بې حیایي، بد اخلاقي، بې حیاء لباس، بې حیا تعلیم او نور چې که تاسې د وعظ او نصیحت په لاره سمول او اصلاح کول غواړئ نو پوره او مکمله کامیابي امکان نلري خو دا ټول د حکومت په زور او ځواک سره ختمېدایې شي.

هغه څوک چې خلک لوټوی او خلک خرابوي هغوی که تاسې دوعظ او نصیحت په طریقه لدې کارونو څخه منع کول او اړول

غواړئ نو هېڅ امکان نلري خو که د حکومت په زور وغواړئ نو هر څه سم او اصلاح کېږي.

که تاسې غواړئ د انسانانو کوښښ اوهلې ځلې ، دولت، استعداد، پوهه او لیاقت په غلطو لارو کې مصرف نشي او په سمو اوغوره لارو کې په مصرف ورسیږي، که تاسې غواړئ چې ظلم ختم او عدل راشي، فساد ختم او اصلاح راشي، دانسان وینه نه توی شي او نه وزبیښل شي، بې وځلې انسانان راپورته کړای شي او ټولو انسانانو ته یو شانته عزت، ډاډ، امنیت، پرمختګ او شتمني پلاس ورشي نودا ټول کارونه یواځې په وعظ، تبلیغ اوتلقین سره نه کېږي خو که ددې سره سره د حکومت زور او ځواک هم ملګري نودا هر څه کېدای شي.

دا یوه څرګنده خبره ده چې زیات فکر او غور ته هم اړتیا نلري چې د خلکو داصلاح او سمون هېڅ پلان او پروګرام دحکومت داختیاراتو اوواک څخه پرته پوره او مکمل نشي عملي کېدای.

هغه څوک چې په ریښتیا سره دالله پاک د مخلوق خدمت، اصلاح اوسمون غواړي،فساد او بداخلاقي ختمول غواړي نو هغه باید یواځې نصیحت کوونکي اووعظ کوونکي نه وي، هغه باید راپورته شي او غلط حکومت ختم کړي، دغلطو او خرابو لاسونو څخه حکومت واخلي او په صحیح اوروغه طریقه باندې هغه روان کړي.

دحکومت دخرابۍ بنسټ دانسان واکمني په انسان باندې ده.

پدې خبرو دپوهیدو څخه وروسته تاسې یو ګام نور هم مخکې ولاړ شئ،تاسې ته خو څرګنده شوه چې د انسانانو په

ژوند کې خرابي د حکومت له خرابوالي او فساد څخه منځ ته راځي اود اصلاح لپاره پکار ده چې هغه اصلاح او سم شي اوس دا پوښتنه پېدا کېږي چې دحکومت د خرابوالي سبب او علت څه شي دی؟ د دې ریښې او بیخ چېرې دی چې هغه اصلاح شي تر څو خرابي راپېدا نشي کومې چې مخکې دهغې یادونه وشوه.

د دې خبرې ځواب دا دې چې دا ریښه او بیخ دانسان حکومت په انسان باندې دی او پرته لدی څخه هېڅ اصلاح او سمون نه راځي چې تر څو الهي حکومت په انسان نه وي نافذ او عملي شوې. د دومره لوی پوښتنې دومره لنډ او اسانه ځواب چې تاسې واورئ نو حیرانیږئ مه، خوکه تاسې پدې هکله هر څومره لټون، تحقیق او پلټنه وکړئ نو همدا ځواب به پلاس درشي.

لږ څه غور او فکر وکړئ.

په کومه ځمکه چې تاسې اوسیږئ ایا دا الله پاک پېدا کړې او که بل چا؟ دا انسان چې په ځمکه اوسیږي ایا الله پاک پېدا کړې که بل چا؟ دا ټول وسایل، مواد او سامان چې انسان ورڅخه خپلې ارتیاوې پوره کوي ایا دا ټول الله پاک پېدا کړي که بل چا؟ ددې ټولو پوښتنو ځواب همدا یو دي چې د انسان، ځمکې، ټولو وسایلو او سامانونو خالق او پېدا کوونکې یوالله پاک دی نو ددې معنیٰ، مطلب او مفهوم دا شو چې: ملک دالله پاک دی، دولت د الله پاک دی، ولس او رعیت هم د الله پاک دی. چې خبره داسې ده نوایا بیا بل څوک د دې حقدار دی چې هغه دبل چا په خاوره، د بل چا په خلکو اود بل چا په وسایلو خپل واک، خپل اختیار او خپل حکم او قانون وچلوې؟

ایا بل څوک ددې حق لري چې د الله پاک په رعیت او ولس باندې خپل قانون یاد همدی رعیت پلاس جوړ شوی قانون وچلوي؟ هېواد ،خاوره اوملکت به د یو چا وي او حکومت د بل چا؟

ملکیت به د یو چا وي او حکم به د بل چا پکې چلېږي؟ رعیت دې د یو چا وي او حکومت دې د بل چاوي؟

ایا دا خبری ستاسې عقل قبلولای شي؟ دا خو په څرګنده د عقل او حق خلاف خبرې او کار دی، څرنګه چې د عقل او حق خلاف دی نو به هرځای کې د هغې پایلی او نتیجه غلطه او خرابه راوځي.

د کومو انسانانو پلاس کې چې د قانون اختیار ورځې هغوی د خپل جهالت او ناپوهۍ په سبب څه غلطی کوي او څه غلطی دخپل نفساني خواهش د پوره کولو لپاره ورځخه کېږي ځکه لومړې خو د هغوی سره دومره علم، پوهه او قضاوت نه وي چې دانسانانو د معاملاتو د چلولو لپاره مناسب او لازم قواعد او اصول جوړ کړي، دوېم دا چې هغوی خو د چاپه وړاندې ځان حساب او ځواب ورکوونکې نه بولې نو ځکه بې مهاره اوښان ورځخه جوړ شي.

لږ شانته عقل هم د دې لپاره بس دی چې کله انسان دالله پاک څخه ویره، ډار اوخوف ونلري، هغه ځان ازاد اوخپلواک وګڼي او دا ووایي چې څوک ځما څخه پوښتنه کوونکې نشته نو هغه به ایا بې مهاره او بی واګې اوښ نه جوړیږي؟ کله چې دداسې خلکو پلاس کې دخلکو د زرق او روزئ کلیانې وي، کله چې د خلکو ځانونه او مالونه دوی په واک کې وي،کله چې په زرګونو او لکونو سرونه ددوی په وړاندې ښکته کېږي!ایا ددې ټولو سره سره به هغه د عدل او انصاف په لاره برابر شي؟ ایا

تاسې د دې امید او تمه کولای شي چې دوی به دحرام خوړلو او دخلکو دحق خوړلو څخه لاس واخلي؟ ایا تاسې ته دا امکان ښکاري چې داسې خلک به خپله هم په نیغه لاره ولاړ شي او نور به هم په هغه لاره روان کړي؟ هېڅکله داسې نشي کېدای، داسې کېدل دعقل خلاف کار دی. دزرګونوکالونو تجربه د دې په خلاف ګواهي او شهادت ورکوي، نن سبا تاسې پخپلو سترګو ګورئ چې دالله پاک څخه ناخبرو، بې پروا او غافلو خلکو چې واک، اختیار او حکومت تر لاسه کړی څه ظلم، زیاتې، ناروا او خیانت نکوي.

په انسان دالله ﷻ واکمني داصلاح بنسټ دې.

د حکومت په اصل اوبنیاد کې چې دکوم شي اصلاح او سمون پکار دی هغه دادی چې په انسان باندې باید دانسان حکومت او واکمني نه وي بلکې دالله پاک حکومت او واکمني وي. ددې حکومت چلوونکې باید خپل ځان مالک، بادار او آقا ونه ګڼي بلکې الله پاک خپل پاچا،واکدار او حاکم وګڼي او دهغه د خلیفه اونائب په توګه کار وکړي او بیا داهم په خپل فکر،ذهن او زړه کې وساتي چې ددې ټولو کارونو او امانتونو حساب او کتاب به یوه ورځ ځما څخه اخستل کېږي خوداسې څوک به یې اخلي چې په ښکاره او پټو ټولو باندې ښه پوهیږي.

د حکومت قانون باید د هغه چا په لاربښوونوولاړ وي چې هغه په ټولو شیانو پوره علم ولري اودپوهې منبع اوسر چشمه وي.

دحکومت په قانون کې هیڅا ته د ترمیم او بدلون اختیار او واک نه وي تر څو هغه دخپلو نفسي خواهشاتو په اساس خراب اووران نکړي.

همدا اساسي او بنیادي خرابي ده چې اسلام دهغې اصلاح اوسمون غواړي، هغه انسانان چې الله پاک خپل حقیقي پاچا بولې او هغه قانون چې دنبيﷺ پوسیله راغلې ایمان رواړي نوددې انسانانو څخه اسلام دا غوښتنه کوي چې دخپل حقیقي پاچاپه هېواد او مملکت کې دې د هغه د قانون د عملي کولو او نافذولو لپاره راپورته شي، دهغه په رعیت او ولس کې چې څوک سرغړونکې او باغیان شویدي او خپل ځانونه پاچایان او خپلواک ګڼي دهغوی زور مات کړي او دالله پاک رعیت د نورو دغلامۍ څخه وژغوري.

د اسلام له نظره دا خبره کافی او بس نده چې انسان دې الله پاک پاچا وګڼي او دهغه قانون دې هم برحق وبولې بلکې د منلو سره جوخت په هغه دا بار او مسؤلیت اچوي چې په کوم ځای کې تاسې اوسۍ او چېرې مواستوګنه وي هلته دخلکو داصلاح او سمون لپاره راپورته شئ، د حکومت د غلطو اصولو د اصلاح او سمون کوښښ پیل کړئ. له الله پاک څخه دبې پروا، باغیانو او بې واګې اوښانو څخه د قانون جوړولو او واکمنۍ واګې واخلۍ، او بیا دالله پاک دقانون سره سم داخرت د حساب او کتاب په نظر کې نیولو سره د حکومت چلولو کار مخ په وړاندې بوځئ ،الله پاک عالم الغیب وبولۍ او په هغه یقین وساتۍ چې هر څه ګوري او له هر څه خبردی ،دهمدې کوښښ او هلوځلو نوم جهاد دي.

حکومت کول اسانه کار ندې.

خودا یاد ساتی چې دحکومت واګې او اختیارات داسې بده بلا ده چې هر څوک یې پلاس کې واخلي نو په زړه کې یې د خواهشاتو طوفانونه او موجونه راپیدا کیږي،دانسان نفساني خواهشات دا غواړي چې کله دځمکې خزانې اودخلکو څټونه او غاړې د هغه لاس ته ورشي نو بې دریغه واکمني او خدای پرې وکړي.

د حکومت لاس ته راوړل اونیمول دومره سخت ندي لکه څومره چې دواکمني دلاس ته راوړلو وروسته چې انسان خپل ځان د خدای ګڼلو،خپلواک او ټولواک بللو څخه ځان ساتل او دالله پاک بنده ځان جوړول ګران دي. بیا چې داسې نه وي نو څه ګټه او فایده وشوه؟ چې یوفرعون مولری کړ او خپله فرعون جوړ شوی؟ په همدې خاطر اسلام پدې امتحان،ازمایښت او ابتلاء کې د غورځېدلوځخه مخکې تاسې دې کارته چمتو کوي او تر روزنې او تربیې لاندې مو نیسي.

تر هغې تاسې ته د خلکو سره د حکومت په سر جنجال کولو او دعویٰ کولو ته نه خوشي کوي تر څو چې ستاسې له زړونو څخه نفسي خواهشات او د خپل ځاني حکومت جوړولو خواهش ختم نشي.

تر هغې چې په تاسې کې داسې پاکوالې او د نفس صفایې پیدا نشي چې قومي او نفسي خواهشات مو ختم او هر څه مو د یو الله پاک درضا او دهغه د مخلوق د خدمت او اصلاح لپاره وګرځي.

اوتر هغې پورې چې په تاسې کې دا استعداد، قوت او ځواک پیدا نشي، چې کله تاسې ته حکومت پلاس درشي دخپلو نفسي

خواهشاتو پېروي ونکړئ بلکې دالله پاک په قانون باندې ثابت اوکلک پاتې شئ.

يواځې په کلمه ويلو اوپه اسلام کې په داخليدو سره تاسې ددې حقدار او ور نګرځئ چې دخلکو په څټونو سپاره شئ او بيا د الله پاک او رسول الله دنامه په اخستلو سره په خلکو او انسانانو هغه څه وکړئ چې د الله پاک څخه باغيان، ظالمان او د وخت فرعونيان يې کوي.مخکې لدې څخه چې تاسې ته اسلام د داسې درونداولوی مسؤليت په، غاړه اخستلو حکم او امروکړي په تاسې کې داسې ځواک،قوت، استعداد او توان پيدا کوي چې د دې درومد مسؤليت بار په خپلو اوږو پورته کړای شئ.

عبادتونه روزنيز کورس دي.

دا لمونځ،روژه،زکات، حج او نور عبادتونه په اصل کې ددې کار لپاره تيارې او چمتوالی دی، لکه څرنګه چې د ټولې نړۍ حکومتونه او نظامونه خپل پوځ، خپل پوليس او اداري کارکوونکې روزي او هغوی ته خاص ډول تمرينونه او کارونه په ګوته کوي او بيا د روزنې. تربيت او ټريننګ څخه وروسته ورڅخه کار اخلي.

په همدې توګه اسلام هم ټول هغه انسانان چې پدې دين او دې وظيفی کې ځان داخلوي په ځانګړي توګه تمرين، روزنه او ټريننګ ورکوي بيا ورڅخه دجهاد اوالهي حکومت دقيام اونافذولو کار اخلي.

توپير او فرق دا دی چې دنړۍ او دنيا حکومتونه د خپلو کارکوونکو څخه چې کوم کار اخلي په هغې کې اخلاق، نفسي

پاکوالې اوله الله پاک څخه ویره اوخوف درلودل حتمي او ضروري نه وي بلکې هغوی یوائې کارکوونکې روزي که هغه شرابي، زناکار، بې ایمان او خائن وي.

خو اسلام چې کوم کار دخپلو کارکوونکو څخه اخلي هغه بیا ورسره فرق او توپیر لري ځکه چې داسلام کار په اخلاقو ولاړ دی نو هغوی د کار په طریقه د پوهولو سره سره پدې هم پوهوي چې هغوی باید له الله پاک څخه ویره،ډار او خوف ولري ، نفسي خواهشات یې باید کنترول وي او په هغوی کې داسې ځواک او استعداد را پیدا کوي که د الهي حکومت دعوه وکړي نو بیا هغه په عمل کې هم ثابته کړي.

هغوی چې جګړه کوي نو ددې لپاره یې نکوي چې ځانته مال، دولت او ځمکه تر لاسته کړي، بلکې هغوی د خلکو د خدمت، نجات، او بریالیتوب لپاره جنګېږي، کله چې کامیاب او فاتح شي نو کبر او غرور نکوي بلکې دهغوی سرونه د الله پاک په وړاندې ښکته وي اوکله چې واکمنان شي نو خلک خپل غلامان نه بولي بلکې خپله او نور خلک دالله پاک غلامان او بندګان ګرځوي، کله چې دځمکې خزانې پلاس ورشي دخپلوجیبونو او د خپلوانو جیبونه پرې نه ډکوي بلکې دالله پاک رزق د هغه په بندګانوباندې دعدل او انصاف په اساس ویشي، او په هر حالت کې داسې کار کوي لکه چې څوک هغوی څاري او د هغوی هر عمل تر دقیقې اوکلکې څارنې لاندې دي او د هر پل او قدم حساب ورسره کېږي.

د ددې روزنې، تربیت او ټریننګ لپاره ددې عبادتونو څخه پرته بله لاره او طریقه نشته او کله چې اسلام پدې توګه او

طريقه سره انسانان چمتو او اماده کړي نو بيا هغوی ته وايي چې هو اوس تاسې د ځمکې په سر د الله پاک صالح بندګان ياستی نو مخکې ولاړ شئ، دالله پاک د باغيانو او فرعونيانو سره وجنګېږی او د هغوی د حکومت نظام دړې وړې او ختم کړئ او واکمنې پخپل لاس کې واخلی.

﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴿١١٠﴾ ﴾ آل عمران: ۱۱۰

داسلامي حکومت برکتونه

تاسې اوس پدې پوهيدلې شئ چې کله پوځ، پولېس، محکمی، قضا، عدالتونه، ولسوالی او ولايت، ګمرکونه او نور اداري نظام دداسې مامورينو او چارواکو پلاس کې وي چې ټول د الله پاک څخه ويره او ډار ولري او خپل ځان دهغه په وړاندې حساب ورکوونکې او داخرت د ورځې په سزا او جزا باندې باور لرونکې وګڼي او کله چې د حکومت ټول اصول، قاعدی، او مادې دالهي قانون په لاربښوونو ولاړ وي، چې هلته دبې عدالتی او بې انصافی هېڅ امکان نه وي،هلته چې د بدی او بدکاری مخه سمدستی نيول کېږي، د نيکی او معروف لپاره خلک او حکومت هر وخت کار او فعاليت کوي، تاسې فکر وکړئ چې پداسې حکومت او نظام کې به د خلکو او عام ولس حالت څومره غوره او بهتر وي.

تاسې لږ غور او فکر وکړئچې کله داسې صالح حکومت د خلکو په منځ کې کار وکړي او ټولې بدی لارې چارې ختمې او ورکې کړي. کله چې حرام خوړل، بدکاري،ظلم، بې حيايي، رشوت خوړل او بداخلاقي ختمه شي، کله چې غلط تعليم او

تربیه ختمه او پرځای یې غوره او ښه ښوونه او روزنه ورکړل شي، او کله چې دعدل،انصاف، امنیت، نیک اوسیدنې او ښکو اخلاقو هوا او فضا برابره شي او د خلکو سترګې د حق لیدلو او کتلو ته خلاصې شي، نو بلاخره ټول ولس به هم حق ګوري اوهم به د حق د لیدلو توان او ځواک پیدا کړي، هغه زړونه چې د پیړیو پیړیو ګردونو او غبارونو پوسیله خیرن او زنګ شوي وه په کراره کراره دآیني پشان صاف او روښانه کېږي او دحق قبلولو او منلو استعداد پکې پیدا کېږي.

پداسې وخت کې خلکوته پدې خبره پوهیدل آسانه کېږي چې د هغوی مالک او خالق الله پاک دی اوپرته دهغه څخه د بل چا عبادت او بندګي پکارنه ده اومحمدﷺ د هغه برحق استازي او پیغمبر دی او څه چې هغه راوړي هغه ټول حق او ځمونږ په خیر دي.

کومې خبرې چې اوس یې د انسانانو زړه، ذهن او دماغ نه قبلوي په هغه وخت کې به دا ټول شیان پرته له ځنډه قبول کړي. نن چې د کتابونو، رسالو، خطبو او وعظونو پوسیله په خبرو پوهول ګران دي هلته به په ساده طریقه په هر څه پوه او خبر شي، کله چې انسانانو ته دا ثابته شي چې دانسانانو په واکمنۍ، طریقو او معاملو چلولوکې، اوپه الهي طریقو، احکامو اوواکمنۍ کې د معاملاتو چلول څومره فرق اوتوپیر لري نوبیا به د هغوی د زړه حالت او کېفیت څه ډول وي؟. هغه وخت به په توحید اورسالت باندې ایمان راوړل ډیر آسانه او ساده شي او دهغې څخه به انکار ورته په اور کې غورځول ښکاري.

لکه څرنګه چې د ګل اواغزي په فرق پوهیدلو سره د ګل غوره کول اسانه او د اغزي غوره کول ګران او سخت وي دارنګه

به د اسلام غوره کول او قبلول آسانه او په کفر او شرک باندې پاتې کېدل سخت او ګران و ې په هغه وخت کې به لښکرې اوکاروانونه اسلام قبلوي او د ګوتو په شمار خلک به په خپل پخواني ضد او دین باندې پاتې کېږي.

ورونو!

زه هېله لرم چې تاسې به اوس په دې ښه پوه شوي یاست چې دالمونځ،روژه،زکات اوحج دځه لپاره دي؟ تاسې ترنن پورې فکرکولواوله پخوا څخه پدې غلطۍ کې ساتل کېدلې چې دا عبادتونه بس دلمانځنې څورسمونه دي ،تاسې ته دا هېڅ ویل شوي ندي چې دادیولوی خدمت لپاره تیارې اوچمتوالې دی په همدې خاطرتاسې پرته له کوم موخې او هدف دارسمونه سرته رسول اودهغه لوی کاردتیارۍ فکر هم ستاسې سره پېدانشو دکوم لپاره چې دا تاکل شوې وه.

خوزه اوس درته واېم په کوم زړه کې چې دجهادنیت نوې اونه دجهادموخه او هدف ولري دهغه ټول عبادتونه بې ځای دي.

که تاسې ددې بې معنۍ عبادتونوڅخه داهېله اوامېدلرۍ چې پدې به دالله پاک نژدیوالې پلاس راوړۍ نوکله چې الله پاک ته ورشئ هلته به درته څرګنده شي چې څومره نژدیوالې مو تر لاسه کړې.

۲۹
دجهاد اهمیت

ځما داسلام وروڼو!

ما مخکې یو ځل تاسې ته د دین، شریعت اوعبادت په هکله معلومات درکړی ؤ، اوس یو ځل بیا هغه خبرې او مضمون په فکر او ذهن کې راتازه او نوې کړئ.

د دین معنیٰ اطاعت او مننه ده.

شریعت قانون ته وایي.

عبادت بندګئ ته ویل کېږي.

د دین معنیٰ

کله چې تاسې د چاپه اطاعت کې داخل شوی اوهغه مو خپل حاکم ومنلو نو تاسې د هغه دین قبول کړ، هغه ستاسې حاکم شو او تاسې د هغه رعیت اوولس نو بیا د دې حاکم احکام او تاکلې شوې قاعدې او اصول ستاسې لپاره قانون یا شریعت ګرځي، او چې کله تاسې د دې قانون او شریعت سره سم ژوند تیروئ، هغه چې څه غواړي هغه ورکوئ، د څه شي چې حکم درکوي هغه ورسره منئ او له څه شي څخه موچې منع کوي دهغې څخه منع کېږئ، کوم چوکاټ چې هغه درته تاکې دهغې په منځ کې کار کوئ، پخپلو معاملو، شخړو او لانجو کې د هغه فیصله منئ نو د دې سلوک او رویې نوم عبادت دی.

د دې تشریح څخه دا څرګنده شوه چې دین په اصل کې د

حکومت نوم دی، شریعت د هغې قانون دی او عبادت د هغې قانون او قاعدو پابند ده، تاسې چې هر څوک خپل حاکم منې او د هغه محکومې قبلوئ په اصل کې تاسې د هغه په دین کې داخلېږئ، که ستاسې هغه حاکم الله پاک وي نو تاسې د الله پاک په دین یعنی اسلام کې داخلېږئ، که هغه حاکم پاچاوي نو تاسې د پاچا په دین کې ((فی دین الملک)) کې داخلېږئ، لنډه دا چې د هر چا داطاعت او مننی غږوندی چې ستاسې په غاړه کې وي په حقیقت کې تاسې د هماغه په دین باندې یاستې، او د چاپه قانون چې عمل کوئ نو تاسې په حقیقت کې د هماغه عبادت کوئ.

د انسان دوه دینونه نشي کېدائ

کله چې تاسې پدې خبره پوه شوئ نو پرته دکوم غور اوفکر څخه پدې ساده او عادي خبره هم پوهېږئ چې د انسان په یو وخت کې دوه دینونه نشي کېدای،ځکه چې په مختلفو واکمنانو کې تاسې په یو وخت کې د یو حاکم حکم منلی شئ،او یو قانون ستاسې د ژوند لپاره ګرځیدی شي، په دوه معبودانو کې یواځې د یو عبادت ستاسې لپاره امکان لري.

تاسې دا هم ویلی شئ چې په عقیده کې به یو حاکم منو خو په عمل کې به د بل منو، عبادت او پرستش به د یو کوو او بندګي به د بل یو کوو، په زړه کې به عقیده په یو باندې لرو، خو په عمل کې به د بل قانون سره سم چلېږو.

زه د دې په ځواب کې دا وایم چې بې شکه دا کار کېدای شي خو همدې ته شرک وایي او شرک سراسر دروغ دی، په حقیقت کې تاسې په هغه دین یاستې چې د کوم پېروي او مننه کوئ ،

ایا دا دروغ ندي نو څه دي چې تاسې د چامنه او اطاعت نکوي او بیا د هغه دین خپل دین بولی؟

که تاسې په خوله او زړه کې جلا جلا خبرې لرئ نو د دې اثر او اغېزه به څه وي؟که تاسې دا وایي چې مونږ په شریعت ایمان راوړیدی نو دا خو هسې د خولې وینا ده پداسې حال کې چې تاسې د ژوند په معاملوکې د شریعت له دایري او چوکاټ وتلي یاستئ، او په دوېم شریعت کې داخل شوی یاستئ. ستاسې داخبره چې مونږ فلاني معبود منو او ستاسې دا سرونه چې ستاسې په ورمیږونو دپاسه پراته دي د هغه په وړاندې په ځمکه د سجدې لپاره ښکته کول یو مصنوعی اوریایې کار دی پداسې حال کې چې په حقیقت کې تاسې د بل چا غلامي او بندګي کوئ.

په حقیقت کې ستاسې معبود هماغه دی او په اصل کې تاسې د هماغه چا عبادت کوئ چې د چاپه ټاکلی شوي چوکات کې ژوند تیروئ، د هغه په ټاکلې شوې طریقو باندې عمل کوئ، د هماغې قانون سره سم تاسې د خلکو څخه مال اخلئ او خپل مال نورو ته ورکوئ، د خپلو معاملو د حل لپاره هغه ته ورځئ، د هماغه د قانون په اساس ستاسې خپل منځې اړیکې او حقوق ویشل کېږي او د هغه په غوښتنه تاسې خپل مال، دولت، ذهني او بدني توان، او خپل ځان هم وړاندې کوئ، نو که ستاسې عقیده یوه وي او عمل بل شانته وي نو په حقیقت کې به هماغه شي واقع کېږي چې څه دي، د عقیدې لپاره هلته بیا هېڅ اهمیت نه وي او نه د داسې عقیدې څه قېمت او وزن وي.

که تاسې په واقعیت کې د پاچاپه دین باندې یاستئ نو پدې کې د الله د دین لپاره هېڅ ځای نشته، یا که تاسې د جمهور په

دین یا د انګریز په دین یاد جرمن په دین یا د ملک او وطن په دین باندې یاستئ نو پدې ټولو کې د الله پاک ددېن لپاره هېڅ ځای نشته او که په حقیقت او واقعیت کې تاسې دالله پاک په دین باندې یاستئ نو د نورو دینونو لپاره هېڅ ځای نشته، په هر حال پدې پوه شئ چې چېرې هم شرک وي هغه به دروغ وي.

هر دین واکمنې غواړي.

کله چې تاسې پدې خبره پوه شوئ نو بیا د اوږد بحث څخه پرته ستاسې ذهن پدې خبره رسیږي چې دین که هر یووي خامخا خپل حکومت او خپل واک غواړي، که جمهوري دین وي او که پاچایي، له الهي دین وي او که اشتراکي ، چې هر دین وي د خپل پاېښت لپاره حکومت ته اړتیا لري، اود حکومت څخه پرته دین داسې وي لکه چې د تعمیر نقشه د انسان په دماغ کې وي، نو د دې نقشي څه ګټه او فایده ده پداسې حال کې چې تاسې په اباد او ودان تعمیر کې اوسیږئ، دهغه له دروازې څخه ننوځې او د هغې له بلې دروازې څخه وځئ، د هغې چت اوبام په تاسې له پاسه سیوری کوي، نو په ذهن کې بله نقشه او په عمل کې په بل تعمیر کې اوسیدل آخر څه ګټه او څه فایده لري.

د عمارت او تعمیر نقشي ته هېڅوک هم تعمیر او ودانۍ نه وایي بلکې خلک هغه ته عمارت وایي چې عملاً پکې اوسیږي او د هغې څخه ګټه اخلي.

د همدې مثال په شان دین هم دی چې یواځې عقیده پرې څه معنئ نلري او داسې عقیده بې ګټې ده چې عملاً ژوند په بل دېن سره تیروي،لکه څرنګه چې په خیالي او ذهني تعمیر کې څوک نشي اوسیدای په همدې ډول په خیالی او ذهنی دین کې څوک نشي پاتې کېدای.

دين هغه دی چې دهغې حکومت او واکمني وې، د هغه قانون عملي وي، دهغې سره سم د ژوند معاملات چلېږي.

نو هر دين دخپل فطرت په اساس دخپل حکومت او واکمنی غوښتنه کوي، او دين دهمدې لپاره دی چې څوک يې منې د هغه عبادت او بندګي وشي او دهغه قانون او شريعت نافذ او عملي وي.

څومثالونه

مونږ د ښه معلوماتولپاره څو مثالونه وړاندې کوو.

جمهوري دين

د جمهورې دين مفهوم څه شي دی؟ دا دی چې د يو هېواد او مملکت عام خلک دې د خپل حکومت او واک خاوندان شي، په هغوی باندې دې خپل جوړ کړی قانون عملي شي، او د هېواد ټول اوسيدونکې دې د دې جمهوري حکومت اطاعت او بندګي وکړي.

تاسې راته ووايئ چې جمهوري دين څرنګه جاري کېدا ی شي چې حکومت اوواکمني ورسره نه وي او د جمهورو قانون او شريعت نافذ نه وي؟

که د جمهورو پر ځای د کوم قوم يا کوم پاچا حکومت او واک وي او د هغه شريعت روان وي نو بيا جمهوري دين چېرې دی؟ که څوک په ذهن او زړه کې پرې عقيده ولري نو ودې لري ځکه چې تر څو پورې د بل قوم اوبل پاچا دين جاري او نافذ وي په جمهوري دين باندې عمل نشي کېدا ی.

پادشاهي دين

پاچايي دين هم يو دين دی، دا دين چې کوم پاچا لوړاو حاکم بولې نو د هغه اطاعت او دهغه شريعت نافذول او عملي کول غواړي، که داسې ونشي نو بيا د پاچا پاچايي او د هغه لوړ حاکميت څه معنئ او مفهوم لري؟ دين که جمهوري وي که د بل کوم قوم خو چې حکومت د چاوي نو دين د هماغه دی .کوم پاچا چې څوک يې امر او حکم نه مني هغه آخرځه شي دی؟

فرنګي دين

کله چې قانون د انګريز او فرنګ وي اودهغوی په زور مدني او جزايې قانون نافذ وي او خلک هغې ته غاړه ږدي نو بل دين ته څه ځای پکې نشته خو که د فرنګ مدني او جزايې قانون ختم او ورک شي او څوک ورته غاړه نه ږدي نو بيا د فرنګي دين معنئ او مطلب څه شو.

د اسلام دين

په همدی ډول د اسلام د دين معامله هم ده، ددې دين بنياد او بنسټ دا دی چې د دې ځمکې اوانسانانو مالک او پاچا يواځې او يواځې الله پاک دی، پس يواځې دهماغه بندګي او اطاعت پکار دی او د هماغه په شريعت بايد د انسانانو ژوند سمبال شي، د الله پاک د لوړ اوپورته حاکميت اصول چې اسلام وړاندې کوي دا د دې لپاره دي چې په زمکه باندې يواځې دالله پاک حکم وچلېږي، په محکمه او قضاء کې پرېکړې دهغه په قانون او شريعت سره وشي، پولېس د هماغه احکام نافذ کړي، راکړه ورکړه د هغه د قواعدو په اساس سرته

ورسيږي،مالیات او ټیکس د هغه دقانون په اساس وټاکل شي او په هغو ځایونو کې مصرف شي کوم چې هغه ورته ټاکلې او مقرر کړیدي، اداري او پوځي چارې د هغه د حکم سره سم روانې وي،

د خلکو استعدادونه، ځواکونه او کوښښونه د هغه په لاره کې وي، ویره، خوف او تقویٰ له هغه څخه وشي،رعیت اوولس دهغه تابع وي، لنډه داچې انسان پرته له هغه څخه د بل هیڅا بنده او غلام نه وي.

څرګنده خبره ده چې دا موخه او هدف تر هغې نه پوره کېږي چې تر څو الهي حکومت او قانون نه وي عملي او نافذ شوی.د بل دین سره دا دین کله شرکت او ګډون منلی شي؟ او بل کوم دین دی چې د بل چا شرکت او ګډون د ځان سره مني؟ د هر دین پشان دا دین هم غواړي چې ټول واک او اختیار دې ځما په لاس کې وي او هر بل دین دې ځما په وړاندې مغلوب او تابع وي،که داسې نه وي نو بیا ځما پېروي او اطاعت نه کېږي.که زه وم نو جمهوري دین به نه وي،اشتراکي دین به نه وي، پاچاهي دین به نه وي او نه به بل دین وي خو که بل دین وي نو بیا زه نه ېم او یواځې په منلو او عقیده لرلو سره ځما څه کار نشته. همدا خبره قرآن مجید بیابیا تکراروي او فرمایي:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ ﴾ البينة: ٥

((خلکو ته پرته لدې څخه د بل هېڅ شي حکم ندې ورکړې شوې چې هغوی دې دهر لوري څخه مخ واړوي او خپل دین خالص الله لره کړي او دهغه عبادت دې وکړي)).

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُشۡرِكُونَ ﴿٣٣﴾ ﴾ التوبة: ۳۳

الله هغه ذات دی چې خپل رسول يې د هدايت او حق دين سره ليږلې دی تر څو پورې چې هغه په ټولو دينونو باندې غالب او برلاسي کړي سره د دې چې مشرکان دا بد ګڼي.

﴿ وَقَٰتِلُوهُمۡ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِۚ ﴾ الأنفال: ۳۹

او دهغوی سره وجنګېږئ تر هغې پورې چې فتنه پاتې نشي او دين ټول د الله لپاره شي.

﴿ إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِۚ أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُۚ ﴾ يوسف: ٤٠

حکم پرته د الله څخه بل چاته نشته، دهغه امر دی چې پرته دهغه څخه د بل چاعبادت مکوئ.

﴿ فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا ﴿١١٠﴾ ﴾ الكهف: ۱۱۰

پس څوک چې دخپل رب د ملاقات هيله من وي نو هغه ته پکار دي چې صالح عمل وکړي او دخپل رب په عبادت کې بل څوک شريک نکړي.

﴿ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزۡعُمُونَ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓاْ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدۡ أُمِرُوٓاْ أَن يَكۡفُرُواْ بِهِۦ ﴾ النساء: ٦٠

ايا تا ونه ليدل هغه کسان چې د ايمان دعوه يې کوله په هغه هدايت باندې چې تاته نازل شوې او ستا څخه مخکښو انبياء ته نازل شوې ، سره ددې بياهم هغوی خپلې شخړې اومعاملې د فيصلې لپاره طاغوت ته وړاندې کوي، پداسې حال کې چې هغوی ته په طاغوت باندې دکفراوانکار کولو حکم شوی.

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ ﴾

النساء: ٦٤

مونږ چې کوم رسول لیږلې دې د دې لپاره مولیږلې چې د الله په اجازه د هغه اطاعت وشي.

لږ مخکې چې ما د عبادت، دین او شریعت کومه تشریح وکړه د هغې څخه وروسته د دې خبرو په پوهیدلو کې به تاسې ته لږ شانته سختي هم نه وي چې د قرآن مجید دا مبارک ایاتونه څه وایي.

په اسلام کې د جهاد اهمیت

اوس خبره پوره ښکاره او څرګنده شوه چې په اسلام کې جهاد ولې دومره اهمیت لري، اود نورو دینونو پشان د الله پاک دین هم یواځې پدې خبره قانع او ډاډه ندی چې د هغه حقانیت دې ومنل شي او د عقیدې تر حده پورې دې دهغه څه رسمي او شکلي عبادات هم سرته ورسول شي. اصلي او حقیقي خبره دا ده چې د بل دین لاندې داسې دلو په صورت کې ددې دین پیروي نشي کېدای،د بل دین په شرکت او ګډون کې هم ددې دین پیروي نشي کېدای.

که تاسې په حقیقي اوواقعي توګه دا دین حق بولې نو بیا تاسې ته پرته لدې څخه بله چاره نشته چې د دې دین د عملي کولو اونافذلو لپاره خپل ټول ځواک، توان او قوت استعمال کړئ، یا هغه نافذ کړئ یادا چې پدې لاره کې خپل مال او سر ورکړئ، دا هغه معیار او ستنډر دی چې ستاسې د ایمان او عقیدې صداقت او رښتیوالې پرې معلومیږي.

که ستاسې باور، عقیده او ایمان ریښتنې وي نو بیا تاسې د بل دین لاندې هېڅکله آرام او کرار نشئ کېناستې دا څه کوې چې هلته د هغې خدمت وکړی او دخدمت خوراک ښه په مزو سره وخوري او خپلې پښې وغزوې او خوب وکړی.

کله چې ته دا دین حق بولې بیا به تاته د بل دین لاندې ژوند کول داسې ګران او سخت وي لکه په بستره چې درته اغزي اچولې شوی وي، خوراک مو زهر او مړغونې وي، د حقیقي هلو ځلو او کوښښونو څخه پرته به تاسې ته یوه ثانیه هم خوب نه درځي.

که تاسې ته د الله پاک ددین پر ځای په بل دین کې ډاډ اوارام په برخه کېږي اوتاسې پرې راضي او خوشحاله اوسئ نو بیا تاسې مؤمنان نه یاستئ، که تاسې هر څومره دزړه په اخلاص لمونځونه وکړئ، اوږدې اوږدې مراقبې وکړئ، څومره د قرآن او حدیث شرح وکړئ، او څومره د اسلام فلسفه او حکمت بیان کړئ، دا د هغه کسانو معامله ده چې پرته دالهي دین څخه په بل دین باندې راضي او خوښ وي.

اوهغه کسان چې د بل دین په اخلاص سره خدمت اوچوپړکوي او د بل دین «جمهوري دین» د راوستلو لپاره هلې ځلې او کوښښ کوي نو زه به د هغوی په هکله څه درته ووایم؟

مرګ څه لرې ندی، کله چې هغه وخت راشي نو هغوی چې د دنیا په ژوند کې څه ګټلي او کړي هغه به ټول الله پاک ورته په مخ کې کېږدي، که داسې خلک ځانونه مسلمانان او مؤمنان بولې نو ډیر احمقان او بی عقلان دي،که په هغوی کې لږ شانته عقل هم وایي نو دوی به پدې پوه شوی وای چې یودین حقیقي او اصلي منل او بیا په بل دین باندې راضي کېدل یادهغې په عملي کولو او نافذولو کې هلې ځلې کول یا د هغې لپاره منډې

تړې وهل، دا ټول يو دبل ضد او مخالف کارونه دي.

اوبه اوآور سره يوځای کېدای شي خو دايمان باالله سره داپورتنې عمل نشي يوځای اوجمع کېدای. قرآن مجيد چې پدې هکله څومره شيان ويلي دهغې ټولو راوړل دلته ګران دي خو څو به د نمونې اومثال په توګه درته وړاندې کړم.

﴿ أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓاْ أَن يَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ ﴿٣﴾ ﴾ العنكبوت: ۲ – ۳

ايا خلک ګمان کوي چې يواځې پدې به پرېښودل شي چې مونږ ايمان راوړيدی اوهغوی به ونه ازمايل شي؟ پداسې حال کې چې ددوی څخه مخکې چې چا د ايمان دعوه کړې وه هغوی موازمايلي دي، پس دا ضروري ده چې الله څرګند او ښکاره کړي چې څوک دايمان په دعوه کې رښتنې او څوک پکې دورغجن دی)).

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ فَإِذَآ أُوذِىَ فِى ٱللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ ٱلنَّاسِ كَعَذَابِ ٱللَّهِ ۖ وَلَئِن جَآءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۚ أَوَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِى صُدُورِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٠﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ ﴿١١﴾ ﴾ العنكبوت: ۱۰ – ۱۱

اوځينې له خلکو څخه داسې هم دي چې وايي ايمان مو راوړيدی په الله باندې، خو کله چې هغوی د الله په لاره کې وزورول شي نو د انسانانود زورونو څخه داسې وډار شي لکه د الله له عذاب څخه چې ويره پکار ده، خو که ستاد رب له لوري بري او فتح راشي نو بيا همداکسان راځي او وايي چې مونږ خو

ستاسې سره ملګري وو، ایا الله په هغه څه نه پوهېږي چې دخلکو په سینو کې دي، خامخا به الله څرګندکړي هغه کسان چې مؤمنان دي او هغه کسان چې منافقان دي.

﴿ مَّا كَانَ ٱللَّهُ لِيَذَرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ ٱلْخَبِيثَ مِنَ ٱلطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى ٱلْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَجْتَبِى مِن رُّسُلِهِۦ مَن يَشَآءُ ۖ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ ﴾ آل عمران: ۱۷۹

دالله تعالی د حکمت خلاف خبره ده چې مؤمنان په همدې حالت باندې پرېږدي په کوم حالت کې چې اوس دي (چې د رښتنې ایمان خاوندان اومنافقان سره ګډوډ دي) آن تر دې چې خبیث او طیب (پاک او نا پاک) سره چانې او جلا نکړي.

﴿ أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا۟ وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ مِنكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ ﴾ التوبة: ۱۶

ایا تاسې ګمان کړیدی چې تاسې به همداسې پرېښودل شئ، پداسې حال کې چې الله تعالی ندي په ډاګه کړي ستاسې څخه هغه کسان چې چا جهاد کړی او هغوي چې له الله تعالی، رسول ﷺ او مؤمنانو څخه پرته يې بل څوک په دوستۍ ندی نیولي.

﴿ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ ﴾ المجادلة: ۱۴

ایا تا ونه لیدل هغه کسان چې د هغه قوم سره ملګرتیا کوي له کوم څخه چې الله تعالی ناراضي دی، دا خلک نه ستاسې څخه دی او نه د هغوی څخه.

﴿ ٱسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ ٱلشَّيْطَٰنُ فَأَنسَىٰهُمْ ذِكْرَ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱلشَّيْطَٰنِ

﴿ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱلشَّيْطَٰنِ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٩﴾ ﴾ المجادلة: ۱۹

دا د شیطان د حزب او ګروپ خلک دي، او خبردار اوسئ چې د شیطان د حزب کسان ناکام او تاوانې دي، یقیناً هغه کسان چې د الله او رسول مقابله کوي (یعنی د حقیقي دین په خلاف کار کوي) هغوی د ماتې خوړونکو او ذلیلو څخه دي.

﴿ كَتَبَ ٱللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِىٓ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾ ﴾ المجادلة: ۲۱

د الله فیصله او پرېکړه ده چې زه او زما رسول به خامخا غالبیږي، یقیناً الله تعالی قوي او زورور دی.

جهاد د ریښتني مؤمن د پېژندلو نښه

د پورتني ایاتونو څخه دا خبره بالکل په ډاګه او څرګنده شوه چې کله په زمکه باندې د الله پاک د دین څخه پرته بل دین نافذ او واکمن وي او کوم مسلمان پداسې شرایطو کې راګیر شي نو د هغه د ایمان او صداقت علامه او نښه دا ده چې هغه به د حق دین د نافذولو اود باطل دین د ختمولو هلې ځلې او کوښښ کوي، که هغه کوښښ او هلې ځلې کوي او پدې لاره کې خپل ټول توان اوزور مصرفوي، خپل ځان قربانوي او هر ډول تاوان او زیان ګاللوته چمتو وي نو دا صادق او ریښتنی مؤمن دی که دهغه کوښښ بریالی کېږي او که ناکامیږي خو دی خپله بریالی او کامیاب دی، هغه څوک چې د باطل دین په غلبه او برلاسۍ باندې خوښ او راضي وي یا د باطل په بر لاسۍ او غلبه کې خپله برخه اخلي نو دا د ایمان په دعوه کې دروغجن دی.

بدلون د هلو ځلو او کوښښ څخه پرته نه راځي.

پدې ایاتونو کې قرآن مجید هغو خلکو ته هم ځواب ویلی دی، چې د الهي دین د نافذولو په برخه کې مشکلات او تکلیفونه د عذر او پلمې په ډول وړاندې کوي.

څرګنده خبره ده چې کله دحق دین د نافذولو لپاره هلې ځلې او کوښښ پیل کېږي نو خامخا به مخکې له مخکې هلته کوم باطل نظام او حکومت د خپل ځواک، زور او قوت سره موجود وي، ځواک به دهغوی پلاس کې وي، درزق اوروزې خزانې به هم ورسره وي او د ژوند په ټول میدان اوډګر کې به هغوی واکمن اومسلط وي.

دداسې باطل دین په خلاف راپورته کېدل او د بل حقیقي دین قاېمول خو څه د ګلانو لوبه نده، په کراره کېناستلو او خوب کولو باندې دا کار هېڅکله نه کېږي او نه مخکې شویدی، که تاسې دا غواړئ چې د پخواني نافذ باطل دین څخه موچې څه څه ګټې تر لاسه کړي هغه د لاسه ونه وځي او حق دین هم د دې ګټو د ساتلو سره سره نافذ شي نو دا بالکل ناممکن او محال کار دی.

دا هغه وخت کېدای شي چې تاسې په باطل نظام او حکومت کې خپل ټول حقوق، اسانتیاوې او فایدوته لغته ورکړئ او د حق دین په لاره کې چې څه زیانونه، تکلیفونه او مصیبتونه راځي هغه په حوصله او همت سره وزغمئ.

کوم کسان او ځوانان چې ددې بار او پېټې د پورته کولو همت او حوصله ولري جهاد د همدوی کار او دنده ده او داسې کسان هر وخت ډېر کم پېدا کېږي.

پاتې شوه هغه کسان چې د حق دین پېروي او برلاسي غواړي

خو په ارامه او کراره نو هغوی باید برېږ او پورته ونه غږیږي بلکې کراره کېني او د خپل نفس خدمت او چوپړ وکړي او کله چې د الله په لاره کې د غازیانو اومجاهدینو هلې ځلې بریالۍ او کامیابي شي نو بیا دې راشي اوو دې وایي چې ((انا معکم)) مونږ خو ستاسې ملګري وو، ستاسې دګروپ او ډلې خلک وو اوس مونږ ته هم پکې برخه راکړئ.

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ